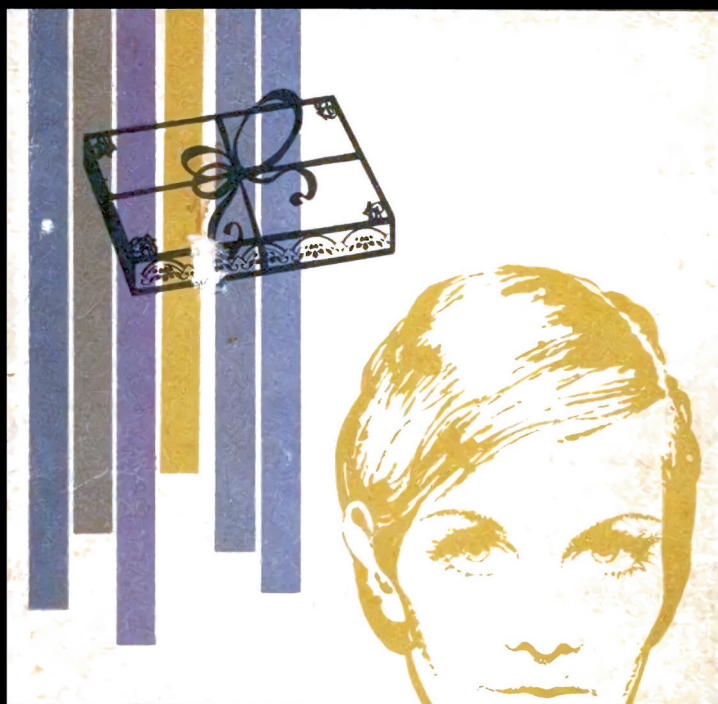

ANTHONY BERKELEY

CUTIA CU BOMBOANE OTRĂVITE

CUPRINS

Această carte este eCAR	7
De ce pot descărca legal această carte de pe internet?	8
Capitolul I	12
Capitolul II	21
Capitolul III	32
Capitolul IV	43
Capitolul V	57
Capitolul VI	72
Capitolul VII	84
Capitolul VIII	95
Capitolul IX	112
Capitolul X	125
Capitolul XI	138
Capitolul XII	161
Capitolul XIII	172
Capitolul XIV	185
Capitolul XV	198
Capitolul XVI	213
Capitolul XVII	229
Capitolul XVIII	240

CUTIA CU BOMBOANE OTRĂVITE

COLECȚIA ENIGMA 1970 (NUMĂRUL 18)

ANTHONY BERKELEY

editare și digitizare de
CAT GRAUR

...

EDIȚIE ECAR 2024

ACEASTĂ CARTE ESTE ECAR

O copie de lectură anticipată, cunoscută și sub denumirile de copie de revizuire avansată, ediție anticipată pentru cititor sau copie electronică avansată (ARC sau ARE), este o versiune gratuită a unei cărți noi sau a unei noi ediții, oferită de editor librarilor, bibliotecarilor, jurnaliștilor și altor profesioniști din domeniu înainte de distribuirea către public. Textul acestei ediții poate suferi modificări față de varianta finală, deoarece editorii iau în considerare comentariile cititorilor sau corectarea eventualelor erori identificate în manuscris. În plus, dacă un cititor influent sau un jurnalist oferă o opinie despre copie, aceasta poate fi inclusă în versiunea finală a cărții.

PENTRU RAPORTAREA EVENTUALELOR GREȘELI SAU întrebări, ne puteți contacta la adresa de email furnizată.

Clubul cărții digitale
dr.akoepp@gmail.com

DE CE POT DESCĂRCA LEGAL ACEASTĂ CARTE DE PE INTERNET?

Concluzia: Avînd în vedere toate acestea înseamnă că este legal să realizez o copie a operei protejate pentru uzul meu sau al familiei și prietenilor apropiați și /sau „să dau o copie a unei opere protejate prin dreptul de autor unui membru al familiei sau unui prieten” îndeplinind condițiile legii. La fel de legal pot descărca de pe internet o copie digitală a unei cărți pe care o am în formă fizică, pe hîrtie deoarece „cînd deții o copie autorizată a unei opere (dar nu a unui program pentru calculator) și faci o nouă copie a operei pentru uz personal sau al „cercului familiei”, chiar dacă acea copie este realizată prin descărcarea ei de pe Internet” ești în drepturile tale și nu încalci legea dreptului de autor.

PE LARG:

Poziția oficială a **Oficiului Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală, EUIPO**, exprimată prin **Observatorul european privind încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală**.

. . .

ÎNTREBĂRI FRECVENTE PRIVIND DREPTURILE DE AUTOR (cu aplicare la cărțile digitale, digitizate)

ÎNTREBĂRILE AU FOST COMPILATE DE REPREZENTANȚII intereselor consumatorilor. Experții naționali în domeniul drepturilor de autor din cele 27 de state membre ale UE au oferit răspunsuri conform propriei jurisdicții. Observatorul European coordonează aceste activități în cadrul grupurilor de lucru.

.....

**7. Am voie să dau o copie a unei opere protejate prin dreptul de autor unui membru al familiei sau unui prieten?*

LEGEA DREPTULUI DE AUTOR PERMITE UTILIZATORILOR autorizați ai unei opere să realizeze o copie a acesteia pentru uzul lor sau al familiei și prietenilor apropiați, dar numai dacă sînt îndeplinite anumite condiții: opera copiată trebuie să fi fost făcută publică, copia privată nu trebuie să afecteze utilizarea normală a operei copiate și reproducerea nu trebuie să prejudicieze titularul dreptului.

**8. Am voie să descarc o operă protejată prin dreptul de autor de pe Internet și contează ce tehnologie este utilizată sau dacă descarc doar părți ale operei?*

ESTE FOARTE POSIBIL CA DESCĂRCAREA UNEI OPERE protejate prin dreptul de autor de pe Internet, indiferent de tehnologia folosită, să încalce drepturile de autor asupra

operei respective. Concluzia este aceeași și dacă doar părți ale operei ar fi descărcate (mai puțin în cazul în care părțile descărcate nu ar reprezenta ceva protejat prin dreptul de autor). Pentru a nu încălca drepturile de autor ar trebui ori să ai autorizarea titularului de drepturi pentru a face descărcarea, ori să fie aplicabilă una dintre limitările dreptului de autor (de exemplu în situația în care descărcarea ar putea fi calificată drept copie privată). Această situație ar fi aplicabilă atunci când deții o copie autorizată a unei opere (dar nu a unui program pentru calculator) și faci o nouă copie a operei pentru uz personal sau al „cercului familiei”, chiar dacă acea copie este realizată prin descărcarea ei de pe Internet. Pentru a nu încălca drepturile de autor trebuie însă să te asiguri că atunci când descarci nu permiți, în același timp, și încărcarea operei de către alții.

[HTTPS://TINYURL.COM/CCDROCOPY](https://tinyurl.com/ccdrocopy)

În românește de de Constantin Badea.

Editura Univers, București – 1970

Din 1969, Editura Univers a început să publice o colecție de literatură polițistă sub numele „**Enigma**”, cuprinzând atât autori români, cât și străini. Colecția nu a avut numerotare, iar primul roman publicat a fost „Bruta” de Guy des Cars. Primele cărți au apărut sub sigla Editura pentru Literatură Universală, transformată mai apoi în Editura Univers.

CAPITOLUL I

Roger Sheringham sorbi din paharul de coniac pe care-l avea în față și se instalează mai comod în fotoliul său din capul mesei.

Prin fumul de țigară, îi ajungeau la urechi, din toate direcțiile, voci însuflețite – conversații vesele despre una și alta – asasinate, otrăviri și morți subite. Era Cercul Criminalistic, fondat, organizat, recrutat și condus numai de el; și când, la prima reuniune, cu cinci luni în urmă, fusese ales în unanimitate președinte, se simțise la fel de încântat și mândru ca și în ziua, pentru el de neuitat, când un înger, deghizat în editor, îi acceptase primul roman.

Se întoarse spre inspectorul-șef de la Scotland Yard, Moresby, oaspetele acestei serii, care stătea la dreapta lui, și trăgea, cam stîngaci, dintr-o enormă țigară de foi.

— Cîstit vorbind, Moresby, fără să vreau să arăt lipsă de respect față de instituția dumitale, sînt convins că în această cameră se găsește mai mult geniu criminalistic (geniu intuitiv, vreau să spun; nu capacitate de a face eforturi epuizante) decît oriunde pe lume, afară de *Sûreté* din Paris.

— Sînteți convins, domnule Sheringham? spuse cu bunăvoință inspectorul-șef Moresby, totdeauna îngăduitor

față de ideile ciudate ale altora. Poate. Și-și îndreptă din nou atenția spre capătul aprins al țigării sale, atît de depărtat de celălalt, încît Moresby nu-și putea da seama, numai trăgînd din cel neaprins, dacă primul mai ardea sau nu.

Dincolo de mîndria paternă, Roger avea și unele temeieri pentru afirmația sa privind geniul deductiv al grupului. La dineurile acestui club vrăjit nu avea acces oricine. Nu ajungea ca eventualul membru să se pasioneze de asasinate și să se mulțumească cu atît; candidatul sau candidata trebuia să se arate în stare să-și valorifice înclinațiile de detectiv.

Nu numai că trebuia să se arate intens preocupați de toate ramurile acestei științe, de activitatea de detectare, de pildă, ca și de psihologia criminală, avînd istoria cazurilor cît de cît importante la degetul cel mic, ci trebuia să dovedească și capacitate creatoare; candidatul trebuia să aibă cap și să fie apt să-l folosească. În acest scop, candidații prezentau Președintelui o lucrare pe o temă sugerată de membri, iar acesta admitea numai pe acelea pe care le considera demne să fie luate în discuție; în urma dezbaterii, membrii votau în favoarea sau împotriva primirii candidatului; un singur vot defavorabil era echivalent cu respingerea cererii de admitere.

Clubul urma să reunească pînă la urmă 13 membri, dar, pînă la această dată, numai șase reușiseră să treacă probele, și aceștia se aflau toți prezenți în seara în care începe povestirea de față. Aceștia erau: un avocat celebru, o autoare dramatică nu mai puțin celebră, o romancieră scilicet, care ar fi trebuit să fie mai celebră decît era, cel mai inteligent (deși nu cel mai agreabil) dintre scriitorii de romane polițiste în viață, Roger Sheringham însuși, și domnul Ambrose Chitterwick, un omuleț blînd, cu o înfățișare ștearsă, de loc celebru, care fusese și mai surprins de admiterea lui în compania acestor personalități, decît fuseseră acestea să-l afle printre ele.

Cu excepția domnului Chitterwick, deci, era un grup cu

care orice organizator ar fi putut să se mîndrească. În această seară, R. Sheringham nu era numai mîndru, ci și agitat și nerăbdător pentru că avea de gînd să-i uimească; oricine ar fi nerăbdător cînd e vorba să uimească niște personalități. Se ridică în picioare spre a face tocmai acest lucru.

— Doamnelor și domnilor, începuse Sheringham, după ce zgomotul aplauzelor se stinse. Doamnelor și domnilor, în virtutea atribuțiilor conferite de domniile voastre, președintele cercului nostru are permisiunea să schimbe, la aprecierea lui, programul stabilit pentru oricare dintre reuniuni. Știți cu toții ce pregătiri au fost făcute pentru această seară. Inspectorul-șef Moresby, pe care sîntem atît de feriți să-l avem printre noi ca prim reprezentant al Scotland Yard-ului care ne vizitează – noi aplauze – inspectorul-șef Moresby, urma să fie determinat, cu mîncăruri abundente și băuturi tari, să se arate atît de indiscret încît să ne dezvăluie din experiența sa întîmplări ce nu prea sînt date publicității.

Noi aplauze, mai prelungite.

Roger își refăcu puterile cu o sorbitură de coniac și continuă.

— Cred însă că îl cunosc pe inspectorul-șef Moresby destul de bine, doamnelor și domnilor, și n-au fost rare ocaziile în care am încercat eu însumi – și am încercat din greu – să-l ispitesc pe căile indiscreției; niciodată însă n-am reușit. Ca urmare, am foarte puține speranțe ca Cercul nostru, oricîtă abilitate ar dovedi, să izbutească să scoată de la inspectorul-șef mai mult decît ar putea obține de pildă, mîine, spre publicare, ziarul *The Daily Courier*. Mă tem, doamnelor și domnilor că inspectorul-șef Moresby nu poate fi dus în ispită.

De aceea mi-am asumat răspunderea de a schimba programul nostru de astă-seară; și ideea care mi-a venit în legătură cu aceasta, sper și cred, va fi deosebit de atrăgătoare. Îndrăznesc să cred că este deopotrivă nouă și captivantă.

Roger făcu o pauză și-și roti privirea peste fețele interesate ale celor din jur. Inspectorul-șef Moresby, cu urechile puțin înroșite, se lupta mai departe cu țigara sa.

Ideea mea, spuse Roger, se referă la domnul Graham Bendix. Pe fețele din jur, interesul crescuse. Sau, mai degrabă, se corectă el, la doamna Graham Bendix. Tăcerea celor prezenți dovedea că el le trezise din plin interesul. Roger făcu o pauză, ca pentru a-și alege cuvintele cu și mai multă grijă. Domnul Bendix însuși este o cunoștință personală a unora dintre noi. Într-adevăr, numele său a fost menționat aici de către sir Charles Wildman, dacă-mi amintesc exact, ca al unui om eventual interesat, dacă ar fi fost invitat, să devină membru al Cercului nostru.

Avocatul își plecă cu demnitate capul masiv.

— Da, cred că eu am făcut această sugestie.

— Sugestia n-a fost pusă niciodată în aplicare, continuă Roger. Nu-mi amintesc de ce; cred că altcineva și-a exprimat certitudinea că el nu va fi niciodată în stare să treacă probele noastre. În orice caz, faptul că numele său a fost menționat aici dovedește, cel puțin, că domnul Bendix este, într-o anumită măsură, un criminalist, și deci compasiunea pe care o avem pentru el în legătură cu tragedia ce l-a lovit, nu este lipsită de un oarecare interes personal. Chiar și în cazul celor care, ca mine, de fapt, nu-l cunosc personal.

— Bravo, bine spus, rosti o femeie înaltă, bine făcută, de pe partea dreaptă a mesei, pronunțând cuvintele clar, ca o persoană foarte obișnuită să facă asemenea remarci în timpul discursurilor, la momente potrivite, și în cazul când altcineva n-o făcea. Era Alicia Dammers, romancieră, a cărei pasiune era să conducă diverse asociații feministe, care asculta, cu plăcere autentică și altruistă, discursurile altora și, practic cea mai neobosită conservatoare, sprijinea cu entuziasm teoria partidului laburist.

— Părerea mea este, spuse cu simplitate Roger, să dăm acestei compasiuni o utilizare practică.

Fără îndoială, captase întreaga atenție a auditoriului. Sir Charles Wildman își ridicase sprâncenele stufoase și cărunte, pe care de obicei și le încrunta, cu dezgust amenințător, spre acei martori ai acuzării care aveau proasta inspirație să creadă în vina clientului său, și își pendulă *pince-nez*-ul cu rame de aur suspendat de o panglică neagră. De cealaltă parte a mesei, doamna Fielder-Flemming, o femeie scundă, rotundă, cu înfățișare casnică, ce scria piese surprinzător de indecente și de mare succes și arăta exact ca o bucătăreasă-șefă ieșită duminica la plimbare, îi făcu semne cu cotul domnișoarei Dammers și-i șopti ceva, acoperindu-și gura cu mâna. Domnul Ambrose Chitterwick clipi din ochii lui blânzi, albaștri, căpătînd dintr-o dată înfățișarea unei capre inteligente. Doar autorul de romane polițiste rămăsese aparent nepăsător. În momente de criză, obișnuia să-și modeleze comportarea după aceea a unuia dintre propriii săi detectivi favoriți, invariabil impasibil în clipele cele mai pline de tensiune.

— Am prezentat această idee Scotland Yard-ului azi dimineață, continuă Roger, și, deși ei nu încurajează astfel de inițiative, nu au putut descoperi nimic periculos în ea. În consecință, am obținut permisiunea, nu prea entuziastă, dar oficială, să încerc. Și trebuie să adaug imediat că Scotland Yard-ul a fost determinat să accepte ideea din același motiv care m-a făcut și pe mine să mă gîndesc la acest caz – aici Roger făcu o pauză retorică privind în jur – anume faptul că poliția a abandonat, practic, orice speranță de a da de urma asasinului doamnei Bendix.

Din toate părțile se auziră exclamații, unele de dezamăgire, altele de reprobare și unele de mirare. Toate privirile se întoarseră spre Moresby. Acesta, aparent inconștient de faptul că toate privirile erau fixate asupra lui,

își ridică țigara la ureche și o ascultă atent, ca și cum ar fi sperat să primească un mesaj misterios din adâncurile ei.

Roger îi veni în ajutor.

— Apropo, această informație este absolut confidențială și știu că niciunul dintre domniile voastre nu va lăsa să se strecoare nimic în afara acestei camere. Dar acestea sînt faptele. Cercetările active, nesoldîndu-se cu niciun rezultat, au fost sistate. Mai există, desigur, speranța ca vreun element nou să mai iasă la iveală, dar, în lipsa acestuia, autoritățile au ajuns la concluzia că nu pot merge mai departe. Propunerea mea, în consecință, este ca Clubul nostru să preia cazul de unde l-au părăsit autoritățile.

Privi, așteptînd, cercul de fețe atente din jur.

Fiecare din aceste chipuri îi adresa o întrebare.

În entuziasmul său, Roger își uită exprimarea îngrijită, cu fraze ample, și deveni colocvial:

— Vedeți, cu toții sîntem nerăbdători, nu sîntem nici naivi și nici – să mă ierte prietenul Moresby – constrînși de vreo metodă greoaie și grăbită de investigație. Ne facem oare iluzii dacă sperăm ca, fiind, toți șase, plini de zel și lucrînd fiecare absolut independent, unul dintre noi să obțină vreun rezultat acolo unde, să spunem lucrurilor pe nume, poliția a eșuat? Nu cred că este imposibil. Ce credeți, sir Charles?

Faimosul avocat răspunse cu un rîs baritonal.

— Pe cuvîntul meu, Sheringham, e o idee interesantă. Dar îmi rezerv dreptul de a-mi spune părerea cînd ne vei prezenta propunerea dumitale mai în detaliu.

— Cred că e o idee minunată, domnule Sheringham, exclamă doamna Fielder-Flemming, care nu era constrînsă de regulile unei profesii legale. Aș vrea să încep chiar astă-seară. De agitație, obrajii ei bucălați începuseră să tremure. Tu nu, Alicia?

— Ar fi poate ceva, surîse respectiva doamnă.

— Pentru că tot veni vorba, interveni autorul de romane polițiste, cu un aer detașat, eu aveam chiar o teorie în legătură cu acest caz.

Se numea Percy Robinson, dar scria sub pseudonimul de Morton Harrogate Bradley, ceea ce îi impresionase în așa măsură pe cetățenii Statelor Unite ale Americii, mai naivi – încît îi cumpăraseră trei ediții din prima carte, numai datorită acestui nume. Din nu se știe ce motiv psihologic obscur, americanii sînt întotdeauna impresionați de folosirea a două prenume, în special cînd unul dintre ele se întîmplă să fie numele unei localități balneare din Anglia.

Domnul Ambrose Chitterwick surîse cu o blîndețe radioasă, dar nu spuse nimic.

— În sfîrșit, își reluă Roger expunerea, detaliile rămîn, desigur, să fie discutate, dar m-am gîndit că, dacă ne hotărîm cu toții să facem această încercare, ar fi mai amuzant să lucrăm independent. Moresby ne va relata aici faptele pur și simplu, așa cum sînt cunoscute de poliție. El nu s-a ocupat direct de caz, dar a avut una sau două misiuni în legătură cu el și este perfect la curent cu faptele; mai mult, cu deosebită amabilitate, și-a pierdut după-amiaza examinînd dosarul la Scotland Yard, pentru a fi sigur că nu va omite nimic astă-seară. După ce îl vom asculta, unii dintre noi vor putea, probabil, să elaboreze imediat o ipoteză; altora se poate să le vină în minte eventuale căi de investigație pe care vor dori să le verifice mai îndeaproape, înainte de a-și da părerea și a se angaja. În orice caz, sugerez să lăsăm să treacă o săptămînă, în care să elaborăm fiecare o teorie, să ne controlăm ipotezele, și să ne oprim asupra unei interpretări proprii a faptelor culese de Scotland Yard. Iar, în acest răstimp, niciun membru să nu discute cazul cu altul. S-ar putea să nu realizăm nimic (e cel mai probabil), dar, oricum, va fi un exercițiu criminalistic deosebit de interesant; pentru unii dintre noi, de interes

practic, pentru alții, academic, după preferința fiecăruia. Și cred că cel mai interesant va fi să vedem dacă ajungem cu toții la aceeași concluzie sau nu. Doamnelor și domnilor, propunerea e pusă în discuție. Cu alte cuvinte, ce părere aveți?

Roger se lăsă să cadă înapoi în scaun. Imediat însă auzi și prima întrebare.

— Vrei să spui că trebuie să umblăm și să acționăm noi înșine ca niște detectivi, domnule Sheringham, sau numai să scriem o teză pe baza faptelor pe care ni le va prezenta inspectorul-șef? întrebă Alicia Dammers.

— Cum preferă fiecare, cred eu, răspunse Roger. Asta voiam să spun când am afirmat că exercițiul va fi de interes practic pentru unii, și academic pentru alții.

— Dar dumneata ai cu mult mai multă experiență practică decât noi, domnule Sheringham, interveni, pe un ton ușor înțepat (da, înțepat), doamna Fielder-Flemming.

— Iar poliția are și mai multă decât mine, replică Roger.

— Depinde dacă folosim metoda deductivă sau inductivă, observă Morton Harrogate Bradley. Cei care preferă pe prima, vor lucra pe baza faptelor cunoscute de poliție și nu vor mai avea nevoie de investigații proprii, în afară, poate, dacă nu vor trebui să verifice una sau două concluzii. Dar metoda inductivă implică o mulțime de investigații.

— Exact, spuse Roger.

— Faptele culese de poliție combinate cu metoda deductivă au soluționat un mare număr de mistere în Anglia, se pronunță în sfârșit sir Charles Wildman. Mă voi folosi de ele în cazul de față.

— Cazul acesta prezintă o caracteristică deosebită, murmură Bradley, neadresându-se nimănui în special, și aceasta trebuie să ne ducă direct la criminal. La asta m-am gândit tot timpul. Mă voi concentra asupra ei.

— Eu n-am nici cea mai vagă idee cum trebuie procedat în investigarea unei probleme, dacă cumva e nevoie de așa ceva, observă domnul Chitterwick tulburat; dar nimeni nu-l auzi, așa că nu fu luat în seamă.

— Singurul lucru izbitor pentru mine, în acest caz, spuse, rostind foarte distinct cuvintele, Alicia Dammers, privit ca un caz pur, fără alte implicații, este lipsa totală a oricărui interes psihologic. Și, fără ca de fapt s-o fi afirmat, domnișoara Dammers lăsa impresia că, astfel stînd lucrurile, pe ea personal acest caz n-o mai interesează.

— Nu cred că veți mai avea această părere după ce veți auzi tot ce vă va spune Moresby, zise Roger cu amabilitate și îngăduință. O să auzim mult mai multe decît a apărut în ziare, veți vedea.

— Atunci, să auzim despre ce e vorba, sugeră răspicat sir Charles.

— Sîntem, deci, cu toții de acord? zise Roger, privind în jur, fericit ca un copil care a primit o jucărie nouă. Sîntem toți dispuși să încercăm?

În mijlocul zgomotosului entuziasm general, o singură voce nu se auzea. Domnul Ambrose Chitterwick continua să se întrebe, nefericit, cum avea el să procedeze dată se punea problema unei acțiuni de detectare. Studiase activitatea a 100 de foști detectivi, reali, cu ghetе mari, negre și pălării tari; dar tot ce-și putea aminti, în acest moment, din tot noianul de cărți groase (al căror preț inițial se reducea, după cîteva luni, la o zecime) era că un adevărat detectiv, dacă vrea să obțină rezultate, nu-și pune niciodată mustați false, ci, pur și simplu, își rade sprîncenele. Ca formulă de rezolvat mistere, aceasta îi părea acum domnului Chitterwick prea puțin adecvată.

Din fericire, în însuflețirea conversației ce precedă expunerea inspectorului-șef Moresby, frica domnului Chitterwick trecu neobservată.

CAPITOLUL II

După ce se ridicase în picioare și primise, îmbujorat, tributul de aplauze, inspectorul-șef Moresby fu invitat să se adreseze auditoriului stînd pe scaun și, recunoscător, se refugie în acest adăpost. Consultînd teancul de note pe care-l ținea în mîină, începu să înfățișeze audienței ciudatele împrejurări ale morții premature a doamnei Bendix. Fără a-i mai reproduce cuvintele și toate întrebările suplimentare care-i punctară relatarea, esența spuselor sale ar fi următoarea:

VINERI 15 NOIEMBRIE, DIMINEAȚA, GRAHAM BENDIX A sosit la clubul său, Clubul *Rainbow* din Piccadilly, în jurul orei 10,30 și s-a interesat dacă e vreo scrisoare pentru el. Portarul i-a înmînat o scrisoare și cîteva circulare, după care, a intrat în holul Clubului, s-a așezat lîngă șemineu și a început să le citească.

În timp ce citea, a intrat un alt membru. Acesta era un om de vîrstă mijlocie, sir Eustace Pennefather, baronet, și locuia într-o casă învecinată, în Berkeley Street, dar își petrecea mai tot timpul la *Rainbow*. Portarul și-a ridicat ochii spre ceas,

cum făcea în fiecare dimineață când sosea sir Eustace – ca totdeauna, era exact 10,30. Astfel, timpul a fost stabilit precis, dincolo de orice îndoială, prin mărturia portarului.

Sir Eustace primise trei scrisori și un mic pachet; s-a oprit și el în fața șemineului pentru a le deschide, l-a salutat din cap pe Bendix și s-a așezat alături. Cei doi bărbați se cunoșteau prea puțin și n-au schimbat, probabil, mai mult de cinci, șase cuvinte. Alți membri ai clubului nu erau în hol în acel moment.

Aruncându-și rapid privirea peste scrisori, sir Eustace deschise pachetul, scoțînd îndată după aceea o exclamație de nemulțumire. Bendix îl privise întrebător, iar sir Eustace, dezgustat, îi arătase scrisoarea din pachet, adăugînd o remarcă injurioasă la adresa metodelor comerciale moderne. Ascunzîndu-și un zîmbet (obiceiurile și opiniile lui sir Eustace constituiau de mult un subiect de amuzament pentru membrii clubului), Bendix citi scrisoarea. Venea de la firma *Mason și Fii*, mari fabricanți de ciocolată, care comunicau că au scos de curînd pe piață un nou sortiment de bomboane de ciocolată cu lichior, destinate anume gustului rafinat al lumii bune, și se întrebau dacă domnia sa nu ar fi atît de amabil să onoreze firma *Mason și Fii*, acceptînd cutia alăturată de jumătate de kilogram, adăugînd că orice critică sau apreciere ar fi considerate ca o deosebită favoare.

— Își închipuie că sînt cine știe ce coristă nenorocită, spunea sir Eustace, un om coleric, o să le scriu cum apreciez eu bomboanele lor nenorocite. Să-i ia dracu! Am să mă plîng nenorocitului de comitet. Chestiuni din astea nenorocite ar putea, dracului, să nu se permită aici.

Asta, deoarece *Rainbow*, după cum știe toată lumea, este, într-adevăr, un club foarte snob și exclusivist, descendent direct al cafenelei *Rainbow*, fondată în 1734. Nici chiar o

familie fondată de un bastard regal nu poate fi atît de exclusivistă, astăzi, ca un club provenit dintr-o veche cafenea.

— În ce mă priveşte, nici mie nu-mi face plăcere, îmi aduce aminte de ceva, îl linişti Bendix. Trebuie să cumpăr nişte bomboane de ciocolată, să-mi plătesc o datorie de onoare. Eu şi cu nevastă-mea am avut o lojă la *Imperial* aseară şi am pariat cu ea, pe o cutie de bomboane de ciocolată contra o sută de ţigarete, că nu va descoperi pe adevăratul vinovat din piesă pînă la sfîrşitul actului al doilea. A cîştigat ea. Să nu uit să le cumpăr. Nu e rău spectacolul ăsta, *Tigva care trosneşte*. L-aţi văzut?

— Pe dracu, nici nu-mi trece prin cap, replică celălalt, încă iritat. Am altceva mai bun de făcut decît să stau şi să mă uit la o adunătură de smintiţi învîrtindu-se cu vopsea fosforescentă pe feţe şi pocnind unul spre altul pistoale cu dopuri. Doreaţi o cutie de bomboane, parcă aşa aţi zis. Foarte bine, luaţi-o pe asta.

Banii economisiţi prin această ofertă nu însemnau nimic pentru Bendix. Era un om foarte bogat şi avea, probabil, la el suficienţi bani pentru a cumpăra o sută asemenea cutii. Dar orice om este dispus să scape, dacă poate, de un drum sau de un efort.

— Sigur n-aveţi nevoie de ea? ezită el politicos.

În replica lui sir Eustace, numai un singur cuvînt, repetat de cîteva ori, putea fi clar recunoscut. Dar ceea ce voia să spună era limpede. Bendix îi mulţumi şi, spre nenorocirea lui, acceptă darul.

Printr-un noroc extraordinar, ambalajul cutiei nu fu aruncat în foc, fie de sir Eustace, în indignarea lui, fie de Bendix însuşi, cînd toate – cutie, scrisoare, ambalaj şi sfoară – îi fură aruncate în braţe de baronetul ajuns aproape în criză de apoplexie. Întîmplare cu atît mai norocoasă, cu cît ambii aruncară plicurile scrisorilor în flăcările şemineului din hol.

Bendix s-a dus, apoi, la portar lăsându-i pachetul și cerându-i să păstreze cutia. Portarul a pus cutia de-o parte și a aruncat ambalajul în coșul de hîrtii. Scrisoarea i-a scăpat pe jos, din neatenție, lui Bendix, cînd traversă holul. Portarul, om ordonat, a cules-o peste cîteva minute aruncînd-o de asemenea în coșul de hîrtii, de unde, împreună cu ambalajul, a fost recuperată mai tîrziu de poliție.

Trebuie precizat de la început că aceste articole au constituit două dintre singurele trei probe concrete în legătură cu asasinatul, a treia, de bună seamă, fiind bomboanele de ciocolată.

Dintre cei trei protagoniști ai tragediei, sir Eustace era de departe cel mai remarcabil. Aproape de 50 ani, arăta, cu fața congestionată și silueta robustă, ca un nobil de provincie, tipic, de școală veche, și atît manierele cît și limbajul îi erau conforme tradiției. Mai avea și alte asemănări, dar la fel de superficiale. Vocile nobililor de provincie din școala veche erau adesea ușor răgușite cînd ajungeau la vîrstă mijlocie, dar nu din cauza abuzului de whisky. De asemenea, aceștia se îndeletniceau cu vînătoarea, ceea ce făcea și sir Eustace, cu mare ardoare; dar nobilii de provincie se limitau la vulpi, pe cînd sir Eustace era mult mai european, adică latin, în ceea ce privește gusturile sale „cinegetice”. Pe scurt, sir Eustace, era, fără îndoială, un baronet cu apucături foarte rele. Dar viciile sale erau toate de mare anvergură, ceea ce avea, în general, ca rezultat faptul că majoritatea semenilor, buni sau răi, îl simpatizau suficient (exceptînd, poate, cîțiva soți, ici și colo, sau unul sau doi tați), iar femeile erau pur și simplu fascinate de glasul lui răgușit.

În comparație cu el, Bendix era un om aproape banal, un tip înalt, nu lipsit de oarecare prestanță, de 28 de ani, liniștit și oarecum rezervat, sociabil într-un fel, dar nici atrăgător și

nici avînd aerul că este dispus să împărtășească ceva mai mult decît o prietenie oarecum gravă.

Ajunsesse bogat cu vreo cinci ani în urmă, prin moartea tatălui său, care strînsese mare avere din terenuri de construcție, cumpărate în zone nedezvoltate, prevăzînd, cu abilitate, că avea să le vîndă mai tîrziu, totdeauna la un preț de zece ori mai mare decît cel plătit de el, cînd fuseseră înconjurată de case și fabrici ridicate cu banii altora. „Stai liniștit și lasă pe alții să te îmbogățească”, fusese „mottou”-ul lui și se dovedise foarte sănătos. Fiul său, deși moștenise un venit care excludea necesitatea de a munci, moștenise firește și înclinațiile tatălui său, căci se amestecase într-o mulțime de afaceri, pur și simplu (după cum explica el, cu un ușor aer de scuză), din pasiune pentru cel mai captivant joc din lume.

Banii trag la bani. Graham Bendix moștenise bani, făcea bani și, inevitabil, se căsătorise cu bani. Soția lui era fiica, orfană, a unui armator din Liverpool, și-i aducea nu mai puțin de o jumătate de milion lui Bendix care n-avea nicio nevoie de ei. Dar nu banii fuseseră importanți, pentru că el nu avusese nevoie de banii ei, ci de ea, și ar fi luat-o de soție oricum (spuneau prietenii săi), chiar fără niciun ban.

Ea fusese exact ceea ce Bendix își dorise. O fată înaltă, foarte serioasă, foarte cultivată, nu atît de tînăra încît să nu fi avut timp să se formeze (avea 25 de ani, cu trei ani în urmă, cînd se măritase cu Bendix) era soția ideală pentru el. Poate puțin puritană, dar Bendix însuși ajunsese la vremea cînd era suficient de pregătit să fie puritan, dacă așa era Joan Cullompton.

Pentru că, în pofida modului în care evoluase mai tîrziu, Bendix avusese și el, ca tînăr, cîteva aventuri, cum se întîmplă. Culisele teatrelor nu-i fuseseră complet străine. Numele său fusese menționat în legătură cu mai multe femei nestatornice și ușuratece. Pe scurt, reușise să se amuze, discret, dar în

niciun caz clandestin, în felul obișnuit al tinerilor cu prea mulți bani și cam prea tineri. Dar toate acestea, de asemenea cum se întâmplă de obicei, încetaseră o dată cu căsătoria.

Oricine își putea da seama că era credincios soției sale și nu-i păsa dacă o știa toată lumea, câtă vreme se spunea că și ea, chiar dacă mai puțin deschis, este îndrăgostită de el. Pe scurt, se părea că familia Bendix reușise să realizeze această a opta minune a lumii moderne, o căsnicie fericită.

Și în mijlocul ei căzu, ca o lovitură de trăsnet, cutia cu bomboane de ciocolată.

— După ce depuse cutia de bomboane la portar, continuă Moresby, cercetîndu-și notele, domnul Bendix îl urmă pe sir Eustace în salon, unde acesta citea *Morning Post*.

Roger dădu din cap aprobator. Sir Eustace n-ar fi putut citi pentru nimic în lume un alt ziar decît *Morning Post*.

Bendix citea în ziua aceea *The Daily Telegraph*. În acea dimineață era liber. Nu avea loc nicio reuniune a vreunui consiliu de administrație și niciuna dintre afacerile în care era interesat nu-l solicita în ploaia acelei zile tipice de noiembrie. Restul dimineții și-l petrecu acolo, citind ziarele, răsfoind reviste și jucînd biliard cu un alt membru al clubului, și el la fel de liber în acea zi. În jurul orei 12,30 se întoarse acasă, în Eaton Square, pentru dejun, luînd cu el cutia cu bomboane.

Doamna Bendix lăsase vorbă că nu va veni la prînz în ziua aceea, dar întîlnirea pe care o avusese în oraș se contramandase, astfel că și ea se întoarse să ia dejunul acasă. Bendix îi oferî cutia de bomboane de ciocolată, după masă, cînd își băură amîndoi cafeaua în salon, și-i povesti cum ajunsese în posesia ei. Doamna Bendix îl tachina, rîzînd, pentru zgîrcenia lui, dar cunoștea marca și se arătă interesată să încerce noul produs al firmei. Joan Bendix nu era chiar atît de lipsită de vitalitate încît să nu manifeste un sănătos interes feminin față de niște bomboane bune.

Aspectul lor nu părea însă să o fi impresionat prea mult.

— Kümmel, Kirsch, Maraschino, spuse ea, scormonind printre bomboanele învelite cu staniol, purtînd fiecare numele conținutului, scris cu litere ordonate, albastre. Altceva nimic după cît se pare. Nu văd ceva nou aici, Graham. Toate aceste trei sortimente sînt obișnuitele lor bomboane de ciocolată cu lichior.

— Da? spuse Bendix, pe care bomboanele de ciocolată nu-l interesau în mod deosebit. Bănuiesc că nu are mare importanță. Toate bomboanele cu lichior au același gust pentru mine.

— Da, și chiar sînt împachetate în cutiile lor obișnuite de bomboane cu lichior, se plînsese soția lui, examinînd capacul cutiei.

— Sînt numai mostre, sublinie Bendix. Pesemne că nu au încă gata noile cutii.

— Nu cred că o să fie nici cea mai mică diferență, se pronunță doamna Bendix, dezvelind o bomboană Kümmel. Și, întinzînd cutia către bărbatul ei: iei una?

Bendix clătină din cap.

— Nu, mulțumesc, draga mea. Știi că nu mănînc așa ceva niciodată.

— Trebuie să iei una dintr-astea drept pedeapsă că nu mi-ai ales tu o cutie. Prinde-o! Îi aruncă una. În timp ce el prindea bomboana, Joan făcu o grimasă. Am greșit. Astea sînt altfel. Umplutura e dintr-un alcool mult prea tare.

— Ei, cel puțin atît, zise Bendix zîmbind, gîndindu-se la obișnuitele dulciuri anemice ce se vînd sub denumirea de ciocolată cu lichior.

Bendix duse bomboana la gură și mușcă din ea; după ce supse lichiorul, simți un gust înțepător, nu intolerabil, dar mult prea pronunțat pentru a fi plăcut.

— Dumnezeule, exclamă, văd și eu că sînt tari, cred că le-au umplut cu alcool curat.

— A. Sînt sigură că n-ar face asta, răspunse soția lui, dezvelind altă bomboană. Dar sînt foarte tari. Țsta trebuie să fie noul amestec. Într-adevăr, parcă te ard. Nu-mi pot da seama dacă-mi plac sau nu. Aceea, Kirsch, avea un gust prea pronunțat de migdale amare. Asta poate e mai bună. Încearcă și tu una cu Maraschino.

Pentru a-i face pe plac, el mai luă una, care însă îi displicu și mai mult.

— Curios, remarcă Bendix, atingîndu-și cerul gurii cu vîrfurile limbii, mi-a amorțit limba.

— Așa mi s-a întîmplat și mie la început, spuse doamna Bendix. Acum simt un fel de înțepături. În sfîrșit, nu observ nicio deosebire între Kirsch și Maraschino. Și, într-adevăr, ard! Nu pot să mă hotărăsc dacă-mi plac sau nu.

— Mie nu-mi plac, spuse Bendix hotărît. Cred că ceva nu e în regulă cu ele. În locul tău, n-aș mai mînce.

— Ei, cred că sînt numai o mostră, spuse soția sa.

Cîteva minute mai tîrziu, Bendix plecă spre City, unde avea o întîlnire. O lăsă pe soția sa, care încă se mai întrebă dacă-i plac sau nu bomboanele, continuînd să mănînce pentru a-și da seama. Ultimele cuvinte pe care i le adresă au fost în legătură cu faptul că bomboanele îi ardeau gura atît de tare încît se temea că n-are să le mai poată mînce.

— Domnul Bendix își amintește foarte clar această conversație, spuse Moresby, privind chipurile atente ale celor din jur, pentru că a fost ultima dată cînd a văzut-o pe soția sa vie.

Conversația din salon a avut loc aproximativ între două și un sfert și două jumătate. Bendix a ajuns în City la trei și a rămas acolo o jumătate de oră, după care a luat un taxi și s-a dus la club să-și ia ceaiul.

Se simțise extrem de rău în timpul convorbirii de afaceri avută în City, iar în taxi aproape leșină; șoferul a trebuit să cheme portarul pentru a-l ajuta să-l scoată din mașină și să-l ducă în club. Amîndoi spun că era de o paloare mortală, cu privirea pierdută și buzele livide, iar pielea îi era umedă și rece. Minteă îi era, totuși, limpede și, după ce l-au urcat pe scări, fusese în stare să meargă, sprijinindu-se pe brațul portarului, pînă în salonul clubului.

Portarul, alarmat de înfățișarea lui vru să trimită imediat după un doctor, dar Bendix, om foarte puțin înclinat să se dea în spectacol, refuzase categoric să-l lase, spunînd că era poate numai o criză provocată de o indigestie și că-și va reveni în cîteva minute: trebuie să fi mîncat ceva care nu-i priise. Portarul avea îndoieli, însă îi făcu pe plac.

Cîteva minute mai tîrziu, Bendix repetă acest diagnostic al stării sale lui sir Eustace Pennefather, care era în salonul clubului în acel moment, deoarece nu părăsise clubul de loc. Dar de data aceasta Bendix adăugase: „Dacă stau să mă gîndesc, cred că de vină au fost bomboanele acelea infernale pe care mi le-ai dat dumneata. Mi-am zis chiar, la un moment dat, că nu e lucru curat cu ele. Mă duc să-i telefonez soției să văd dacă nu cumva i s-a făcut și ei rău.”

Sir Eustace, om cu suflet bun, pe care înfățișarea domnului Bendix îl impresionase la fel de mult ca și pe portar, fusese foarte tulburat de ideea că ar fi putut fi în vreun fel răspunzător pentru această situație și se oferă să meargă el însuși să-i telefoneze doamnei Bendix, întrucît celălalt nu se simțea bine. Bendix era pe punctul de a-i răspunde, cînd, brusc, i se întîmplă ceva straniu. Corpul lui, pînă atunci pe jumătate lungit în fotoliu și destins, se încordă dintr-o dată, maxilarele i se crispară, buzele livide îi dezgoliră dinții într-un rînjet hidos și mîinile i se încleștară de brațele fotoliului.

În același timp, sir Eustace simți în aer un miros puternic de migdale amare.

Profund alarmat, crezînd că Bendix își dădea sufletul sub ochii lui, îl strigase pe portar cerîndu-i să cheme un doctor.

În celălalt capăt al întinsei încăperi (în care, probabil, un țipăt nu se auzise niciodată în întreaga ei istorie) mai erau doi-trei bărbați, care se grăbiră să-i sară în ajutor. Sir Eustace trimise pe unul din ei să-i spună portarului să fugă la cel mai apropiat doctor, fără o secundă de întîrziere, rugîndu-i pe ceilalți să încerce să așeze ceva mai confortabil corpul cuprins de convulsii. Nimeni nu se mai îndoia că Bendix era otrăvit. Îi vorbeau, întrebîndu-l cum se simte și ce ar putea face pentru el, dar fie că nu voia, fie că nu putea, el nu le răspunse. De fapt, era total inconștient.

Înainte de sosirea medicului, se primise un telefon de la un majordom tulburat, care întreba dacă domnul Bendix e acolo și, dacă da, să fie bun să vină imediat acasă, deoarece doamnei Bendix îi este extrem de rău.

Acasă, în Eaton Square, doamna Bendix trecuse prin aceleași stări ca și soțul ei, deși ceva mai repede. Ea rămăsese în camera de zi, aproximativ o jumătate de oră după plecarea acestuia, în care timp trebuie să mai fi mîncat trei bomboane de ciocolată. Apoi urcase în dormitor și o sunase pe cameristă, căreia îi spusese că se simte foarte rău și că vrea să stea cîtva timp culcată. Ca și soțul ei, atribuisese această stare de rău unei indigestii.

Camerista îi pregătise împotriva indigestiei o poțiune cu bicarbonat de sodiu și bismut și o sticlă cu apă fierbinte, și o lăsase întinsă în pat.

Descrierea pe care camerista o făcu despre înfățișarea stăpînei, se potrivea exact cu cea făcută de portar și șofer despre Bendix, dar, spre deosebire de ei, camerista nu se

alarmase. Crezuse că doamna Bendix, care nu era de loc gurmandă, o fi mâncat prea mult la prînz.

La trei și un sfert, soneria de la camera doamnei Bendix sunase violent.

Fata se grăbise într-acolo și o găsi pe stăpîna ei, după toate aparențele, într-o stare cataleptică, inconștientă și rigidă. Foarte speriată, pierdu cîteva minute prețioase încercînd în zadar să o readucă la viață și apoi alergă să telefoneze după doctor. Medicul familiei nu era însă acasă și trecu un timp înainte ca majordomul, care o găsisese pe fată la telefon într-o stare de semiisterie, să poată chema un altul. Cînd acesta ajunsese acolo, la aproape o jumătate de oră după ce sunase soneria doamnei Bendix, ea nu mai putea fi ajutată. Coma se instalase și, în ciuda tuturor încercărilor medicului, muri la mai puțin de 10 minute după venirea lui. Cînd majordomul telefonase la clubul *Rainbow*, doamna Bendix era de fapt moartă.

CAPITOLUL III

A jungînd la acest punct al povestirii sale, Moresby făcu o pauză, pentru efect, pentru a-și trage răsuflarea și pentru a se înviora cu o băutură. Pînă acum, în ciuda interesului susținut cu care expunerea fusese urmărită, nu fusese dezvăluit niciun fapt necunoscut ascultătorilor săi. Iar ceea ce voiau aceștia să afle erau tocmai rezultatele anchetei poliției, deoarece nu numai că niciun detaliu din acestea nu fusese publicat, dar nici măcar nu fusese lăsată să transpire vreo aluzie referitoare la ipoteza oficială.

Probabil că Moresby sesiză acest lucru, pentru că, după ce se odihni o clipă, își reluă cu un zîmbet ușor, povestirea.

— Ei bine, doamnelor și domnilor, nu vă voi mai reține mult cu această introducere, dar, dacă vrem să avem o privire de ansamblu asupra cazului, este bine să vă prezint faptele în ordine.

După cum știți, deci, domnul Bendix nu a murit. Norocul lui a fost că n-a mîncat decît două bomboane de ciocolată, față de cele șapte consumate de soția sa și că a încăput pe mîinile unui doctor priceput. În momentul în care medicul casei a consultat-o pe doamna Bendix, era prea tîrziu ca să se mai poată face ceva; pe de altă parte, faptul că domnul Bendix

consumase o cantitate mai mică de otravă a făcut ca efectul acesteia să fie mai lent, ceea ce i-a dat posibilitatea doctorului să-l salveze.

Nu că doctorul ar fi știut atunci despre ce otravă era vorba. Îl tratase mai mult împotriva unei otrăviri cu acid prusic, gîndindu-se după simptome și miros, că domnul Bendix trebuie să fi înghițit ulei de migdale amare, dar, nefiind sigur, a mai adăugat și antidoturile altor două otrăvuri. În orice caz, pînă la urmă s-a dovedit că nu absorbise o doză fatală, și el își recăpătă cunoștința pe la ora opt, în aceeași seară. Fu dus într-unul din dormitoarele clubului, și a doua zi era pe jumătate restabilit.

La început, continuă Moresby, la Scotland Yard s-a crezut că moartea doamnei Bendix și pericolul mortal prin care trecuse soțul său se datorau unei întîmplări îngrozitoare. Evident, poliția a început imediat să se ocupe de acest caz, îndată ce i-a fost adusă la cunoștință moartea femeii, și s-a stabilit că e vorba de otrăvire. Un detectiv s-a deplasat la clubul *Rainbow* și, imediat ce doctorul i-a permis, după ce Bendix și-a recăpătat cunoștința, a avut o întrevedere cu acesta, care continua însă să se simtă foarte rău.

Moartea soției nu i-a fost adusă la cunoștință, deoarece condiția sănătății lui nu o permitea și fu doar chestionat în legătură cu ceea ce suferise el, pentru că era evident că cele două cazuri erau legate între ele și lămurirea unuia îl va clarifica și pe celălalt. Detectivul îi spuse deschis lui Bendix că fusese otrăvit și îi ceru să-i explice cum credea el că-i fusese administrată otrava: putea el oferi vreo explicație?

Nu trecu prea mult pînă cînd lui Bendix îi veni în minte cutia cu bomboane de ciocolată. Menționează gustul lor înțepător și își aminti că-i vorbise lui sir Eustace despre aceste bomboane ca despre cauza posibilă a indispoziției lui.

Aceste fapte îi erau cunoscute detectivului.

Își petrecuse timpul înainte ca Bendix să-și fi revenit, interogînd oamenii care veniseră în contact cu acesta de la reîntoarcerea lui la club în acea după-amiază. Ascultase relatarea portarului și luase măsuri să-l găsească pe șoferul de taxi; vorbise cu membrii care se adunaseră în jurul lui Bendix în holul clubului și sir Eustace îl informase despre remarca lui Bendix în legătură cu bomboanele.

Detectivul nu acordase în acel moment prea mare importanță acestui fapt, dar, ca o chestiune de rutină îl chestionase foarte amănunțit pe sir Eustace în legătură cu întregul episod; tot din rutină, căutase după aceea în coșul de hîrtii și găsisese ambalajul și scrisoarea însoțitoare. Și, iarăși din rutină, și tot fără să fie deosebit de impresionat, îl chestionă și pe Bendix în legătură cu aceeași problemă, pentru ca, apoi, în sfîrșit, să înceapă să-și dea seama de semnificația ei, cînd auzi cum cei doi mîncaseră din aceeași cutie de bomboane după prînz și că, înainte chiar de plecarea lui Bendix, soția mîncase mai multe bomboane decît soțul ei.

La intervenția doctorului, detectivul trebui să părăsească încăperea bolnavului. Prima acțiune pe care o întreprinse fu să-i telefoneze colegului său postat acasă la Bendix, și-i ordonă să intre, fără întîrziere, în posesia cutiei de bomboane, care se mai afla, probabil, în salon; în același timp, ceru o estimăție aproximativă asupra numărului de bomboane de ciocolată care lipseau. Celălalt îi răspunse – nouă, sau zece. Detectivul, care, după cele spuse de Bendix, calculase că ar lipsi numai șase – șapte, raportă la Scotland Yard cele aflate.

Interesul se concentra acum asupra bomboanelor. Cutia fu luată la Scotland Yard în aceeași seară și trimisă imediat la analiză.

— Doctorul nu greșise prea mult, continuă Moresby. Otrava din bomboane nu era ulei de migdale, era nitrobenzen; dar mi s-a spus că cele două otrăvuri nu sînt prea

deosebite una de alta. Dacă vreunul dintre domniile voastre are oarecari cunoștințe de chimie, atunci veți fi știind ceva mai mult decît mine despre această substanță, dar cred că este folosită uneori la produsele ieftine de cofetărie, deși mai puțin decît în alte vremuri, pentru a da o aromă de migdale amare, ca un substitut al uleiului de migdale, care, nu e nevoie să vă mai spun, este, de asemenea, o otravă puternică. Dar nitrobenzenul este folosit cel mai frecvent în producția de vopseluri de anilină.

Cînd rezultatele preliminare ale analizei au ajuns la Scotland Yard, ipoteza inițială referitoare la moartea accidentală a fost întărită. Era, evident, vorba de o otravă folosită în producția de bomboane și de alte dulciuri. Trebuie să se fi făcut o greșeală teribilă. Firma folosisese substanța ca un substitut ieftin pentru lichioruri autentice și, la un moment dat, se greșise dozajul. Faptul că singurele lichioruri pomenite pe ambalajul de staniol erau Maraschino, Kümmel și Kirsch, care au, toate, o aromă mai puternică sau mai slabă de migdale amare, era un argument în favoarea acestei ipoteze.

Înainte însă ca poliția să fi cerut explicații firmei, alte fapte au ieșit la lumină. S-a constatat că numai primul strat de bomboane din cutie conținea otravă. Cele din stratul de jos erau absolut nevătămătoare. Mai mult, în stratul de jos, conținutul bomboanelor de ciocolată era cel indicat pe învelișul fiecăreia, pe cînd în stratul de deasupra, în afară de otravă, fiecare bomboană conținea un amestec format din cele trei lichioruri menționate și nu, de exemplu, numai lichior Maraschino și otravă. S-a constatat mai departe că în cele două straturi inferioare nu exista de loc Maraschino, Kirsch sau Kümmel.

În raportul detaliat al laboratorului se subliniase, de asemenea, că fiecare bomboană de ciocolată din stratul superior conținea șase minime de nitrobenzen, nici mai mult,

nici mai puțin. Volumul spațiului gol din interiorul bomboanelor era suficient de mare, pentru ca, alături de această măsură fixă de otravă, să cuprindă o importantă cantitate de lichior. Faptul era semnificativ, dar și mai concludent era amănuntul că pe fundul fiecăreia dintre bomboanele vătămătoare erau urme distincte care arătau că acestea fuseseră perforate și apoi lipite cu ciocolată topită.

Era acum limpede pentru poliție că avea de-a face cu o crimă premeditată.

Cineva încercase în mod deliberat să-l asasineze pe sir Eustace Pennefather. Asasinul cumpărase o cutie de bomboane de ciocolată cu lichior fabricate de *Mason și Fii*; alesese bomboanele care aveau o aromă de migdale, le perforase și golise conținutul lor lichid; injectase, probabil cu o seringă sau ceva asemănător, doza de otravă; umpluse restul cavității cu un amestec format din cele trei tipuri de lichior conținute la început; astupase cu grijă orificiul și reînvelise bomboanele în staniol. O treabă meticuloasă, dusă cu meticulozitate la capăt.

Scrisoarea însoțitoare și ambalajul cutiei căpătau astfel o importanță excepțională și detectivul care avusese previziunea de a le salva de la distrugere, avea acum prilejul să se felicite. Împreună cu însăși cutia și bomboanele rămase, ele constituiau singurele probe materiale ale acestui asasinat premeditat cu sânge rece.

Luându-le cu el, inspectorul-șef care preluase cazul făcu o vizită directorului firmei *Mason și Fii* și, fără să-l informeze despre împrejurările în care ajunseseră în posesia sa, îi puse scrisoarea în față și îl invită să-i dea câteva explicații în legătură cu ea. Câte exemplare de acest fel au fost expediate (fu întrebat directorul), cine știa despre aceasta și prin mâinile cui putuse să treacă cutia trimisă lui sir Eustace?

Dacă polițistul sperase să-i facă o surpriză domnului

Mason, rezultatul nu fu nimic în comparație cu surpriza pe care domnul Mason o făcu polițistului.

— Ei bine, domnule, ce aveți de spus? insistă inspectorul-șef căruia i se părea că domnul Mason nu mai termină de examinat scrisoarea.

Domnul Mason își ajustă ochelarii într-un unghi potrivit pentru a-l studia pe inspectorul-șef, și nu scrisoarea. Era un bătrînel scund, arțăgos, care începuse viața într-o fundătură din Huddersfield și era hotărît să nu lase pe nimeni să uite acest lucru.

— De unde dracu ai luat asta? întrebă el. Ziarele, trebuie reamintit, nu dețineau încă informații despre aspectul senzațional al morții doamnei Bendix.

— Am venit, replică demn inspectorul-șef, să vă întreb în legătură cu expedierea acestei scrisori de către dumneavoastră, domnule, și nu să vă raporteze de unde am luat-o.

— Atunci te poți duce la dracu, replică domnul Mason, hotărît. Și să iei și Scotland Yard-ul cu dumneata, adăugă în chip de completare a ideii.

— Trebuie să vă avertizez, domnule, spuse inspectorul-șef, oarecum descumpănit, dar ascunzînd faptul sub cea mai aspră înfățișare – trebuie să vă avertizez că ar putea avea consecințe serioase pentru dumneavoastră dacă refuzați să răspundeți la întrebările mele.

Domnul Mason păru mai degrabă enervat decît intimidat de această amenințare deschisă.

— Ieși afară din biroul meu, replică el, trecînd progresiv la accentul expresiv din Huddersfield. Ești beat, omule? Sau crezi că ești șmecher? Știi foarte bine că scrisoarea asta n-a fost niciodată expediată de-aici.

De abia în clipa aceea inspectorul-șef fu năpădit de surpriză.

— Nu, n-a fost expediată de firma dumneavoastră? insistă el. Era o posibilitate care lui nu-i trecuse prin cap. Atunci, este un fals?

— Păi, eu ce-ți spun? mîrîi bătrînelul, sfredelindu-l fioros cu privirea pe sub sprîncenele sale stufoase. Dar uimirea evidentă a inspectorului-șef îl mai înmuiase puțin.

— Domnule, spuse detectivul, trebuie să vă rog să fiți atît de amabil să răspundeți cît mai complet cu putință la întrebările mele. Ceea ce anchetez eu este un asasinat și – aici făcu o pauză abilă – asasinul s-a folosit fără rezerve de numele firmei dumneavoastră pentru a-și pune la cale faptele și a le acoperi.

Abilitatea inspectorului-șef dădu roade.

— Ticălosul, blestematul! tună bătrînelul. Pune orice întrebare, tinere, îți voi spune tot ce știi.

Stabilind astfel, în sfîrșit, contactul cu bătrînelul, polițistul începu chestionarea. După cinci minute însă, începu să fie din ce în ce mai dezamăgit. În locul cazului simplu la care se așteptase, deveni repede evident că afacerea avea să fie foarte greu de descurcat. Pînă atunci crezuse (și superiorii fuseseră de acord cu el) că acest caz avea să se dovedească a fi unul de tentație, explicabilă printr-un prilej neașteptat. Cineva de la firma Mason avusese vreo socoteală de încheiat cu sir Eustace, în mîinile lui (sau, mai probabil, ale ei, după cum considerase inspectorul-șef) căzuse cutia și scrisoarea adresate acestuia. Ocazia fusese evidentă, mijloacele, sub forma nitrobenzenului folosit în fabrică, se aflaseră la îndemînă; rezultatul urmase. De urma unui asemenea vinovat ar fi fost ușor de dat.

Dar acum, se părea, această ipoteză plăcută trebuia abandonată, pentru că, mai întîi, nicio asemenea scrisoare nu fusese expediată; firma nu crease niciun nou sortiment de bomboane de ciocolată, și chiar dacă ar fi făcut-o, nu obișnuia

să trimită mostre unor persoane particulare; scrisoarea era un fals. Dar hîrtia de scris, pe de altă parte (și asta era tot ce rămăsese în sprijinul ipotezei) era perfect autentică, după cît își putea da seama bătrînelul. Nu putea spune cu certitudine, dar era aproape sigur că aceasta era o coală din stocul vechi care se terminase cu șase luni în urmă. Antetul ar fi putut să fie falsificat, deși n-ar crede.

— Acum șase luni? întrebă inspectorul dezamăgit.

— Cam așa, spuse celălalt, și între timp scoase o coală din biroul din fața lui. Iată ce folosim acum. Inspectorul o examinează. Nu exista nicio îndoială în privința deosebirii. Hîrtia cea nouă era mai subțire și mai lucioasă. Antetul arăta însă la fel. Inspectorul își notă firma care le produsese pe amîndouă.

Din nefericire, din hîrtia veche nu mai rămăsese nicio coală. Domnul Mason, dădu de îndată dispoziții să se caute, dar fu cu neputință să se găsească măcar un singur exemplar.

— De fapt, spuse Moresby, se observase mai dinainte că bucata de hîrtie pe care fusese scrisă scrisoarea era veche. Pe margini este îngălbenită. V-o dau s-o vedeți și dumneavoastră. Vă rog să fiți atenți.

Bucata de hîrtie, aflată odată în mîinile unui asasin, trecu încet din mînă-n mînă pe la toți acești detectivi improvizați.

— În sfîrșit, pentru a scurta povestea, continuă Moresby, am cerut avizul firmei producătoare – *Vēbster* din Frith Street – și aceștia s-au arătat dispuși să depună jurămint că hîrtia este produsă de ei. Ceea ce însemna că hîrtia era autentică, deci lucrul acesta complica situația și mai mult.

— Vreți să spuneți, desigur, se interesă sir Charles Wildman că, dacă antetul ar fi fost falsificat, sarcina de a-i descoperi pe autori ar fi fost relativ simplă?

— Într-adevăr, sir Charles, în afară de cazul că autorul ar fi fost cineva care deținea o presă de dimensiuni mici, dar și

acestuia i-am fi putut da de urmă. Așa cum stăteau lucrurile însă, n-am aflat decît că asasinul este cineva care, pînă acum șase luni, avusese acces la hîrtia de scrisori a lui Mason; deci cîmpul cercetărilor este extrem de larg.

— Credeți că a fost furată cu intenția expresă de a fi folosită în scopul în care a fost folosită? întrebă Alicia Dammers.

— Așa se pare, doamnă. Și ceva l-a reținut pe asasin, în răstimpul care s-a scurs.

În privința ambalajului, domnul Mason n-a fost de niciun ajutor. Acest ambalaj consta, pur și simplu, dintr-o bucată de hîrtie obișnuită de culoare cafenie, care putea fi cumpărată de oriunde, și numele și adresa lui sir Eustace scrise de mîină cu litere mari. După cît se părea, nimic nu se putea afla din acestea. Ștampila poștei arăta că pachetul fusese expedit cu poșta de după amiază, în jurul orei douăzeci și unu treizeci de la oficiul din Southampton Street, în Strand.

— Poșta se ridică din cutii la douăzeci treizeci și apoi la douăzeci și unu treizeci, explică Moresby, așa că pachetul trebuie să fi fost pus la cutie în acest interval. Pachetul era suficient de mic pentru a pătrunde prin orificiul de scrisori al cutiei poștale. Mărcile aveau valoarea exactă. Oficiul poștal era închis între aceste ore, astfel încît acesta nu putuse fi înmînat direct unui funcționar. Poate vă interesează să vedeți ambalajul. Bucata de hîrtie cafenie trecu cu gravitate din mîină în mîină.

— Ați adus și cutia cu restul de bomboane? întrebă doamna Fielder-Flemming.

— Nu, doamnă. Era una din cutiile obișnuite ale firmei Mason, și bomboanele fuseseră toate supuse analizelor de laborator.

— Oh! Doamna Fielder-Flemming era, evident,

dezamăgită. Mă gîndeam că s-ar putea găsi amprente pe ea, explică ea.

— Am căutat și noi, replică Moresby fără să clipească.

Urmă o pauză în care ambalajul trecu din mîină în mîină.

— Natural, am făcut cercetări în legătură cu toți cei care au fost văzuți punînd pachete la poștă, în Southampton Street, între douăzeci și treizeci și douăzeci și unu și treizeci, continuă Moresby, dar fără rezultat. L-am interogat, de asemenea, amănunțit, pe sir Eustace Pennefather pentru a descoperi dacă bănuiește pe cineva care ar dori să-i ia viața și de ce. Nu a putut să ne spună nimic. Am cercetat, de asemenea, cui i-ar fi putut servi moartea lui, dar fără niciun rezultat. Majoritatea bunurilor lui i-ar fi rămas soției, care-i intentase un proces de divorț, dar care se afla în străinătate. Am cercetat activitatea acesteia și este în afara oricărei bănuieli. În plus, adăugă Moresby, pe un ton neprofesional, este o femeie foarte cumsecade.

Cît despre fapte, tot ceea ce știm este că asasinul avusese probabil o legătură cu *Mason și Fii* pînă acum șase luni și fusese aproape sigur în Southampton Street între douăzeci și treizeci și douăzeci și unu și treizeci în acea seară. Mă tem că ne aflăm în fața unui zid de netrecut. Moresby nu spuse că asta era și situația detectivilor amatori, pe care-i avea în față, lăsă doar să se înțeleagă.

Se lăsă tăcere.

— Asta e tot? întrebă Roger.

— Asta e tot, domnule Sheringham, confirmă Moresby.

Din nou tăcere.

— Desigur, poliția are o ipoteză! Domnul Morton Harrogate Bradley făcu această afirmație la modul indiferent. Moresby ezită perceptibil.

— Hai, Moresby, îl încurajă Roger. Este o ipoteză foarte simplă. Eu o știu.

— Ei bine, zise, astfel stimulat, Moresby, sîntem înclinați să credem că asasinatul a fost opera unui dement, sau a unui om pe jumătate nebun, care poate nici nu-l cunoaște personal pe sir Eustace. Vedeti... Moresby păru puțin încurcat. Vedeti, continuă el prinzînd curaj, viața lui sir Eustace era, oarecum, am putea spune, agitată, dacă-mi iertați cuvîntul. Noi, la Scotland Yard, considerăm că un maniac religios sau social și-a asumat sarcina să scape omenirea de el, ca să spunem așa. Unele dintre escapadele sale au dat naștere la comentarii, cum poate că știți.

Sau poate pur și simplu vreun dement ucigaș, căruia îi place să omoare oamenii de la distanță. Cum a fost cazul Horwood: un nebun a trimis bomboane otrăvite chiar comisarului de poliție. Știți că acest caz a reținut atenția presei. Ne gîndim că actualul caz ar putea fi o imitație. Un caz care are mare publicitate este, cum bine știți, foarte adesea urmat de un altul exact la fel. În sfîrșit, asta este ipoteza noastră. Și dacă este cea corectă, avem tot atîtea șanse să punem mîna pe asasin, ca și... ezită, căutînd o comparație cît mai elocventă.

— Ca și noi, sugeră Roger.

CAPITOLUL IV

După plecarea lui Moresby, membrii Cercului mai rămaseră un timp. Erau atâtea de discutat și fiecare dorea să prezinte opinii și ipoteze, să facă sugestii.

O singură părere era unanim împărtășită: poliția acționase greșit. Ipoteza Scotland Yard-ului era greșită. Acesta nu era un asasinat întâmplător, săvârșit de cine știe ce nebun. Cineva anume se străduise metodic să-l expedieze pe sir Eustace pe lumea cealaltă, și acel cineva avusese un motiv foarte bine definit. Ca în aproape toate cazurile de crimă, se punea problema: *cherchez le motif** în privința expunerii și discutării ipotezelor, Roger și-a menținut poziția fermă. Obiectivul experienței, cum a subliniat el de mai multe ori, era ca fiecare să lucreze independent, fără nicio influență străină, să-și elaboreze propria lui (sau ei) teorie și să încerce să o susțină în manieră proprie.

— N-ar trebui să adunăm la un loc faptele descoperite sau cunoscute de fiecare, Sheringham? tună sir Charles. Aș sugera ca, deși continuând investigațiile noastre independent, orice fapt nou pe care-l descoperim să fie imediat pus la dispoziția

* Căutați motivul (fr.).

tuturor. Exercițiul ar trebui să fie mintal, nu o competiție în materie de rutină de detecțiune.

— Ar fi multe de spus în favoarea acestei propuneri, sir Charles, căzu de acord Roger. De fapt și eu am examinat această idee, și foarte atent. Pînă la urmă însă, am ajuns la concluzia că va fi mai bine dacă vom păstra fiecare pentru sine orice fapt nou, aflat cu începere din seara aceasta. Vedeți, ne și aflăm în posesia tuturor faptelor descoperite de poliție și e puțin probabil ca orice element nou peste care am putea da să însemne chiar un indiciu definitiv în legătura cu asasinatul, în schimb însă, ar putea constitui un detaliu de la care să se poată porni la stabilirea unor ipoteze personale.

Sir Charles bodogăni, evident neconvins.

— Sînt însă gata să supun la vot propunerea, cedă, elegant, Roger.

Se votă. Sir Charles și doamna Fielder-Flemming votară pentru dezvăluirea tuturor faptelor: domnul Bradley, Alicia Dammers, domnul Chitterwick (acesta, după ezitări) și Roger, împotrivă.

— Fiecare își păstrează faptele descoperite, spuse Roger, fixîndu-și în minte felul în care a votat fiecare. Era înclinat să bănuiască că votul indica foarte exact pe cei care se vor mulțumi să teoretizeze și pe cei care erau gata să intre atît de mult în spiritul jocului încît să iasă din casă pentru a face cercetări. Sau cel puțin arăta cine avea deja o teorie și cine nu.

Sir Charles acceptă rezultatul cu resemnare.

— Din acest moment, începem, deci, în condiții egale, anunță el.

— Din momentul cînd părăsim această cameră, îl corectă Morton Harrogate Bradley, aranjîndu-și nodul cravatei. Sînt de acord cu propunerea lui Sir Charles, în măsura în care consider că ar fi bine ca oricine are posibilitatea, în acest

moment, să adauge ceva la cele spuse de inspectorul-șef, să o facă.

— Poate cineva? întrebă doamna Fielder-Flemming.

— Sir Charles îi cunoaște pe domnul și pe doamna Bendix, remarcă Alicia Dammers imparțială. Și pe sir Eustace. Și eu îl cunosc pe sir Eustace, desigur.

Roger zîmbi. Această declarație era un eufemism caracteristic din partea domnișoarei Dammers. Toată lumea știa că domnișoara Dammers era singura femeie (cel puțin așa circula zvonul) care-i rezistase vreodată lui sir Eustace Pennefather. Sir Eustace își pusese în minte să adauge scalpul unei femei intelectuale la celelalte, nu atît de intelectuale, care se legănau la brîul său. Alicia Dammers, cu frumusețea ei, cu silueta ei înaltă și zveltă și gustul ireproșabil în materie de îmbrăcăminte, satisfăcea pretențiile lui ridicate în privința aspectului exterior al unei femei. Hotărîse să-i sucească mințile.

Rezultatele acestei hotărîri au fost urmărite de un larg cerc de prieteni ai domnișoarei Dammers cu nespusă plăcere. Alicia Dammers era, aparent, mai mult decît gata să se lase fascinată. Se părea că era totalmente pe punctul de a ceda curții pe care i-o făcea sir Eustace. Se vizitau, prînzeau, făceau excursii împreună, fără întrerupere. Sir Eustace, stimulat zilnic de perspectivele capitulării de a doua zi, era plin de ardoare, punîndu-și în aplicare toată iscusința lui de seducător.

Domnișoara Dammers se retrăsese însă, la un moment dat, senină, și, în toamna următoare, publicase o carte în care sir Eustace, disecat pînă la ultimul ligament, era expus lumii întregi în toată dezagreabila goliciune a anatomiei lui psihologice.

Domnișoara Dammers nu vorbea niciodată de măiestria ei artistică – pentru că era realmente o romancieră strălucită, nu

avea doar pretenția că este – dar ca, sigur, era convinsă că totul trebuia sacrificat (inclusiv sentimentele pămîntene ale lui sir Eustace Pennefather) acelei zeități neidentificate pe care o punea mai presus de orice.

— Domnul și doamna Bendix sînt, evident, întîmplător legați de crimă, din punctul de vedere al asasinului, îi atrase atenția domnul Bradley, cu tonul îngăduitor cu care i se explică unui copil că litera A este urmată în alfabet de B. Din cîte știm pînă acum, singura lor legătură cu sir Eustace este că acesta și domnul Bendix aparțineau acelui club, *Rainbow*.

— Nu este nevoie să vă spun părerea mea despre sir Eustace, remarcă domnișoara Dammers. Cei care au citit *Carnea și diavolul* știu cum l-am văzut și n-am niciun motiv să cred că s-a schimbat de cînd îl studiam... Dar nu pretind că sînt infailibilă. Ar fi interesant să auzim dacă opinia lui sir Charles coincide sau nu cu a mea.

Sir Charles, care nu citise *Carnea și diavolul*, avea un aer puțin încurcat.

— Nu văd ce aș mai putea adăuga la imaginea acestuia, după cele spuse de inspectorul-șef. Nu-l cunosc bine și nici nu țin să-l cunosc.

Toți își luaseră, în acest moment, niște înfățișări extrem de inocente. Umblase zvonul că, la un moment dat, existase posibilitatea unei logodne între sir Eustace și singura fiică a lui sir Charles, și că sir Charles nu întrevăzuse această perspectivă nici măcar cu o umbră de încîntare. Se știa, de asemenea, că logodna fusese chiar prematur anunțată și, apoi, infirmată prompt, în ziua următoare anunțului.

Sir Charles încerca să arate la fel de inocent ca toți ceilalți.

— Cum a sugerat inspectorul-șef, este un individ de proastă reputație. Ar putea chiar fi numit o lichea. Femei, explică sir Charles, scurt. Și bea prea mult, adăugă el. Era

limpede că sir Charles nu-l avea la inimă pe sir Eustace Pennefather.

— Aș mai putea adăuga un mic detaliu, cu valoare pur psihologică, merse mai departe Alicia Dammers. Dar care arată doar cât de insensibil e. Chiar în timpul scurt care a trecut de la această tragedie, a început să circule zvonul despre o nouă legătură a lui sir Eustace cu o altă femeie. Am fost oarecum surprinsă s-o aud, adăugă domnișoara Dammers sec. Eram înclinată să cred că va fi mai tulburat de îngrozitoarea greșală și urmările ei, fericite pentru el, deși doamna Bendix îi era total străină.

— Da, pentru că veni vorba, trebuia să aduc mai de mult o corectare acestei impresii, observă sir Charles. Doamna Bendix nu-i era total străină lui sir Eustace, deși poate că el a uitat că a cunoscut-o. Dar a cunoscut-o. Stăteam de vorbă într-o seară (era o premieră, nu-mi aduc aminte numele piesei) cu doamna Bendix și sir Eustace a venit spre mine. Le-am făcut cunoștință, menționînd că domnul Bendix era membru al clubului *Rainbow*. Aproape uitasem.

— Atunci, mi-e teamă că am fost complet greșită, spuse domnișoara Dammers, mîhnită. Am fost mult prea îngăduitoare cu ei. A fi prea îngăduitor în camera de disecție era, evident, după părerea domnișoarei Dammers, crimă cu mult mai mare decît a fi prea neîngăduitor.

— Cît despre domnul Bendix, spuse sir Charles vag, nu cred că pot adăuga ceva la ceea ce știți despre el. Un bărbat serios, decent. Și oricît e de bogat, banii nu i s-au urcat la cap. Soția lui, la fel, o femeie fermecătoare. Un pic prea serioasă poate. Genul de femeie căreia-i place să facă parte din comitete. Asta nu înseamnă însă că era mai puțin plăcută.

— Ba, dimpotrivă, aș zice eu, observă domnișoara Dammers, căreia îi plăcea și ei să facă parte din diverse comitete.

— Desigur, desigur, adăugă sir Charles în grabă, amintindu-și de curioasa predilecție a domnișoarei Dammers. Și nu era atît de serioasă încît să nu pună un rămășag deși, evident, era vorba numai de amuzament.

— A pus și un alt rămășag, despre care nu știa nimic, rosti pe un ton solemn doamna Fielder-Flemming, care și începuse să cîntărească posibilitățile dramatice ale situației. Nu unul de amuzament, ci unul îngrozitor. A pus rămășag cu moartea și a pierdut.

Doamna Fielder-Flemming era, regretabil, înclinată să-și amestece simțul dramatic în viața cotidiană. Și aceasta nu mergea de loc cu aspectul ei culinar.

Se uită furiș la Alicia Dammers, întrebîndu-se dacă ar putea scoate o piesă, înainte ca această doamnă să-i taie orice șansă cu un roman.

Roger, ca președinte, interveni pentru a readuce conversația la subiect.

— Da, sărmana femeie. Dar, de fapt, nu trebuia să ne permitem să ne îndepărtăm de obiectul preocupării noastre. Este greu să-ți închipui că persoana ucisă n-are absolut nicio legătură cu crima, ca să spun așa, dar astfel stau lucrurile. Prin simplu accident, a murit altcineva decît cel căruia îi era destinată otrava; asupra lui sir Eustace trebuie să ne concentrăm. Acum, mai cunoaște cineva pe sir Eustace sau ceva în legătură cu el, sau orice alt fapt în legătură cu crima?

Nimeni nu răspunse.

— Atunci sîntem cu toții în aceeași situație. Și acum, referitor la următoarea noastră întîlnire. Propun să avem o săptămîină liberă pentru a ne formula teoriile și a face investigațiile pe care le considerăm necesare. Apoi, să ne întîlnim șase seri, consecutiv, începînd cu luna viitoare. În seara asta ne mai rămîne să tragem la sorți ordinea în care ne vom citi expunerile sau prezenta concluziile. Sau, este

cineva de părere că trebuie să avem mai mulți vorbitori într-o seară?

După un scurt schimb de opinii, se hotărî ca următoarea reuniune să aibă loc peste o săptămînă, luna viitoare, și pentru ca ipotezele să fie suficient discutate, să se acorde cîte o seară fiecărui vorbitor. După tragerea la sorți, membrii urmau să ia cuvîntul în această ordine: 1) sir Charles Wildman, 2) doamna Fielder-Flemming, 3) domnul Morton Harrogate Bradley, 4) Roger Sheringham, 5) Alicia Dammers și 6) Ambrose Chitterwick.

Domnul Chitterwick se lumină la față cînd numele său fu anunțat ultimul pe listă.

— Pînă atunci, îi mărturisi el lui Morton Harrogate, cineva va fi găsit, în mod sigur, adevărata soluție și, ca urmare, n-o să mai trebuiască să expun concluzia mea. Dacă, într-adevăr, adăugă el îndoielnic, ajung vreodată la una. Spuneți-mi, cum acționează, de fapt, un detectiv?

Domnul Bradley zîmbi cu blîndețe și promise să-i împrumute domnului Chitterwick una din cărțile lui. Domnul Chitterwick, care le citise pe toate și le avea aproape pe toate, îi mulțumi foarte recunoscător.

Înainte ca reuniunea să se fi încheiat, doamna Fielder-Flemming nu putu rezista unui nou prilej de a fi încă o dată dramatică.

— Ce stranie e viața, oftă ea, adresîndu-se, peste masă, lui sir Charles. I-am văzut cu ochii mei pe soții Bendix în loja lor, la Imperial, în seara dinainte morții ei. (Oh, da; îi știam din vedere. Veneau adesea la premierele pieselor mele). Eram într-un stal situat aproape direct sub loja lor. Într-adevăr, viața este cu siguranță mai stranie decît ficțiunea. Dacă m-aș fi putut gîndi măcar o clipă la teribila soartă care plana asupra ei, eu...

— Ați fi avut bunul simț să o avertizați să arunce

bomboanele, sper, observă sir Charles, căruia doamna Fielder-Flemming îi era nesuferită.

După aceea, reuniunea se termină.

Roger se întoarse acasă, în Albany, simțindu-se foarte încântat de el însuși. Avea sentimentul că diversele încercări de a găsi o soluție aveau să se dovedească tot atât de interesante pentru el, ca și problema în sine.

Totuși avea curaj. Nu fusese prea norocos la tragerea la sorți. Ar fi preferat locul domnului Chitterwick, ceea ce ar fi însemnat că ar fi avut avantajul de a fi știut rezultatele obținute de rivali, înainte de a le dezvălui pe ale sale. Nu că ar fi intenționat să se bazeze cît de puțin pe calitățile mentale ale altora; ca și domnul Morton Harrogate Bradley, el avea deja o teorie, dar ar fi fost plăcut să poată cîntări și critica eforturile lui sir Charles, ale domnului Bradley și, în special, ale domnișoarei Dammers (aceștia, printre membrii cercului, aveau, după părerea lui, cele mai bune minți), înainte de a se angaja irevocabil el însuși. Și, mai mult decît oricărei crime de care se interesase, voia să-i găsească acesteia de acum soluția corectă.

Spre surprinderea lui, cînd ajunsese acasă, îl găsi pe Moresby, care-l aștepta, în camera de zi.

— A, domnul Sheringham! exclamă prudentul funcționar. M-am gîndit că n-o să vă supărați că v-am așteptat aici să vă spun două vorbe. Nu vă grăbiți să mergeți la culcare, nu-i așa?

— Nu, de loc, spuse Roger, turnînd de băut dintr-o sticlă și dintr-un sifon. E încă devreme. Spune cît să-ți torn.

Moresby privi discret în altă parte.

După ce se așezară confortabil în două fotolii uriașe de piele, în fața căminului, Moresby se explică.

— De fapt, domnule Sheringham, șeful m-a însărcinat să vă supraveghez, neoficial, pe dumneavoastră și pe prietenii dumneavoastră, în legătură cu această afacere. Nu că nu am

avea încredere în dumneavoastră, sau ne-am gândit că nu veți proceda cu discreție, sau ceva de felul acesta, dar este mai bine pentru noi să știm totuși ce se întâmplă cu un atac masiv de detectivi, ca acesta.

— Așa încît, dacă unul dintre noi descoperă ceva realmente interesant să puteți interveni primii și să utilizați rezultatele, zîmbi Roger. Da, înțeleg punctul de vedere oficial.

— Așa încît să putem lua măsuri pentru a împiedica pasărea să zboare, îl corectă Moresby, cu un ton de reproș. Asta e tot, domnule Sheringham.

— Într-adevăr? spuse Roger, cu un scepticism nedisimulat. Dar, de fapt, nu ți se pare probabil să fie nevoie de mîna voastră protectoare, nu, Moresby?

— Cîstit, domnule, nu cred. Noi n-avem obiceiul să abandonăm un caz atîta timp cît considerăm că există cea mai mică șansă de a-l descoperi pe criminal; și detectivul Farrar, care s-a ocupat de acest caz, e un om capabil.

— Și asta este teoria lui, că este opera unui nebun ucigaș, căruia nu i se poate da de urmă?

— Asta e opinia pe care a fost obligat să și-o formeze, domnule Sheringham. Dar nu e niciun rău dacă cercul dumneavoastră se amuză, adăugă Moresby, generos, dacă doriți și aveți timp de pierdut.

— Bine, bine, spuse Roger refuzînd să se lase tras de limbă.

Își fumară în liniște, pipele, cîteva minute.

— Hai, Moresby, dă-i drumul zise Roger cu blîndețe.

Inspectorul-șef se uită la el cu o expresie care nu arăta nimic în afară de o surpriză amabilă.

— Domnule?

Roger clătină din cap.

— Nu se prinde, Moresby, nu se prinde. Hai, acum, dă-i drumul.

— Să-i dau drumul la ce, domnule Sheringham? se miră Moresby cu un aer confuz și nevinovat.

— Adevăratul motiv pentru care ai venit aici, spuse Roger malițios. Vrei să mă tragi de limbă, bănuiesc, în folosul acestei instituții neputincioase pe care o reprezinți. Ei bine, te previn că de data asta nu mai merge. Te cunosc mai bine decât acum optsprezece luni, la Ludmouth, ți-aduci aminte?

— Bine, domnule Sheringham, cum ați putut ajunge să credeți așa ceva? Se înăbuși pur și simplu preaneînțelesul om, inspectorul-șef Moresby de la Scotland Yard. Am venit pentru că m-am gândit că ați putea dori să-mi puneți unele întrebări, ca să o luați înaintea prietenilor dumneavoastră în descoperirea asasinului. Asta e tot.

Roger rîse.

— Îmi plăci, Moresby. Ești un punct luminos într-o lume cenușie. Am impresia că dumneata încerci să-i convingi chiar pe criminalii pe care-i arestezi că asta te doare mai mult pe dumneata decât pe ei. Și n-ar trebui să fiu de loc surprins dacă i-ai face să te și creadă. Foarte bine dacă ai venit numai pentru asta, fiindcă am să-ți pun câteva întrebări și am să-ți mulțumesc foarte mult. Spune-mi, te rog, cine crezi dumneata că a încercat să-l asasineze pe sir Eustace Pennefather?

Moresby sorbi delicat din paharul de whisky cu sifon.

— Știți ce gândesc eu, domnule Sheringham?

— Într-adevăr, nu știu, replică Roger. Știu numai ceea ce mi-ai spus că gîndești.

— Cazul n-a fost în sarcina mea, domnule Sheringham, încercă să se scuze Moresby.

— Cine crezi dumneata, cu adevărat, că a vrut să-l asasineze pe sir Eustace Pennefather? repetă răbdător Roger. Ce părere ai dumneata: este teoria oficială a poliției corectă sau nu?

Încolțit, Moresby își permise, cu totul neobișnuit, să-și dea o părerea neoficială. Avu un surîs, parcă la adresa unui gând ascuns.

— Ei bine, domnule Sheringham, spuse el răspicat, teoria noastră este una utilă, nu e așa? Vreau să spun, ne oferă o scuză pentru a nu fi găsit pe asasin. Nimeni nu ne poate cere să-i cunoaștem pe toți țicniții din țară înclinați spre omucidere.

Teoria noastră va fi prezentată la încheierea instrucției juridice, peste vreo două săptămîni, cu argumente și dovezi pentru a o susține – orice dovadă contrarie va fi trecută sub tăcere – și coronerul o va accepta, și juriul o va accepta și ziarele o vor accepta și toată lumea va spune că, într-adevăr, poliția nu poate fi blamată de data asta pentru că n-a prins pe asasin și toată lumea o să fie fericită.

— Cu excepția domnului Bendix, care nu va vedea moartea soției sale răzbunată, adăugă Roger. Moresby, asta se numește sarcasm. Și din toate acestea, eu deduc că dumneata personal ai să stai de-o parte și n-ai să subscrii la acest acord general și plăcut. Consideri că ancheta a fost prost condusă de ai voștri?

Ultima întrebare a lui Roger veni atît de repede după remarcile sale anterioare, încît Moresby îi răspunse aproape înainte de a-și da seama că încălca discreția pe care i-o impunea funcția sa.

— Nu, domnule Sheringham, nu sînt de această părere. Farrar este un om capabil și n-ar lăsa niciun colțișor necercetat – niciun colțișor, vreau să spun, pe care l-ar putea cerceta. Și aici, Moresby făcu o pauză semnificativă.

— Ah, da, exclamă Roger, Acum, pentru că apucase să comită această mică indiscreție, Moresby începu să-și deșerte tot sacul. Se așeză mai bine în fotoliu și bău din pahar. Roger, abia îndrăznind să respire de teamă să nu-l sperie pe Moresby

și să-l facă să se oprească cu dezvăluirile aici, examina foarte atent focul din cămin.

— Vedeți, domnule Sheringham, acesta este un caz foarte dificil, reluă Moresby. Farrar s-a așteptat, desigur, la orice cînd a preluat cazul, și a continuat să aibă aceeași atitudine chiar și după ce a descoperit că sir Eustace era un crai și mai mare decît își imaginase la început. Cu alte cuvinte, niciodată nu a pierdut din vedere că se putea să fi fost un lunatic din afara cercului lui sir Eustace care să-i fi trimis bomboanele numai pe temeiul – idealist sau religios – că ar aduce un serviciu societății sau creștinătății, descotorosind lumea de acesta. Un fanatic, cum s-ar spune.

— Asasinat motivat de convingeri, murmură Roger. Da, și?

— Dar, firește, Farrar s-a concentrat în principal asupra vieții particulare a lui sir Eustace, Și aici, noi, ofițerii de poliție, sîntem handicapați. Pentru noi nu este ușor să facem investigații în viața particulară a unui baronet. Nimeni nu se arată dispus să ne ajute; toți vor să ne pună bețe în roate. Fiecare pistă care-i părea promițătoare lui Farrar se oprea pînă la urmă într-o fundătură. Sir Eustace însuși i-a spus să se ducă dracului și să nu-l mai plictisească.

— Absolut normal, din punctul lui de vedere, spuse Roger pe gînduri. Ultimul lucru pe care l-ar dori ar fi dezvăluirea unora dintre aventurile lui într-un tribunal; mană cerească pentru presă, în special cea de senzație.

— Da, dar doamna Bendix zace în mormînt de pe urma aventurilor lui, ripostă cu asprime Moresby. Nu, el purta o răspundere pentru moartea ei, deși destul de indirect, admit, și era datoria lui să ajute cît putea pe ofițerul de poliție care ancheta cazul. Dar, dincolo de el, Farrar n-a putut trece; și n-a putut merge mai departe. E adevărat că a dezgropat unul sau două scandaluri, dar n-au dus la nimic. Așa încît... în sfîrșit,

Farrar nu a afirmat oficial că lucrurile stau astfel, domnule Sheringham, și vă dați seama că n-ar fi trebuit să vă spun aceste lucruri; sper însă că nu vor depăși pereții acestei camere.

— Doamne ferește, nu! se grăbi să-l asigure Roger.

— De aceea, părerea mea personală este că Farrar a fost împins spre cealaltă concluzie – cea cu fanaticul ucigaș – din motive de autoapărare. Și șeful a trebuit să fie de aceeași părere, tot pentru a se apăra. Dar, dacă dumneavoastră vreți să dați de capătul firului, domnule Sheringham (și nimeni n-o să fie mai bucuros decât Farrar), sfatul meu este să vă concentrați asupra vieții particulare a lui sir Eustace. Aveți șanse mai mari decât noi cei de la poliție: sînteți de același rang, cunoașteți membrii clubului lui, cunoașteți personal prieteni de-ai lui și prieteni de-ai prietenilor lui. Și aceasta, încheie Moresby, era informația confidențială pe care venisem să v-o dau.

— Foarte amabil din partea dumatăle, Moresby, spuse Roger cu căldură. Foarte amabil, într-adevăr. Mai ia un pahar.

— Mulțumesc, domnule Sheringham, răspunse inspectorul-șef Moresby. Pot să mai iau un pahar.

În timp ce turna băutura, Roger continua să se gîndească la cele auzite.

— Cred că ai dreptate, Moresby, spuse el încet. De fapt, tot așa am presupus și eu, din momentul în care am ascultat relatarea completă făcută de dumneata. Adevărul trebuie să se afle undeva în viața personală a lui sir Eustace, sînt sigur. Și dacă aș fi superstițios, ceea ce nu sînt, știi ce ar trebui să cred? Că asasinul a dat greș și sir Eustace a scăpat de moarte pentru a îndeplini o dorință expresă a providenței: ca el, cel menit să fie victimă, să fie, culmea ironiei, instrumentul aplicării justiției împotriva celui care a vrut să-l omoare.

— Credeți, într-adevăr, domnule Sheringham? spuse sarcasticul inspector-șef, care, nici el, nu era superstițios.

Roger părea cucerit de idee.

— *Destinul, Răzbunătorul*. Ar fi un bun titlu de film, nu-i așa? Dar este mult adevăr în asta. De câte ori voi, cei de la Scotland Yard, nu dați peste o probă vitală, din pură întâmplare? De câte ori nu sînteți conduși spre soluția corectă, prin ceea ce pare o înlănțuire de simple coincidențe? Nu vreau să minimalizez importanța activității voastre de investigare, dar, numai gîndește-te, cît de des o acțiune strălucită de cercetare care te-a ajutat să străbați cea mai mare parte a drumului, dar nu și ultimii centimetri, este scoasă din impas de o întâmplare norocoasă (noroc bine meritat, este adevărat, dar *noroc*), care te ajută să soluționezi complet cazul. Îți pot da o mulțime de asemenea exemple. Asasinatul Milsom și Fowler, de pildă. Înțelegi ce vreau să spun? Este totdeauna vorba de întâmplări norocoase, sau este providența care răzbună victima?

— Nu știu, domnule Sheringham, spuse inspectorul-șef Moresby, ca să vă spun drept, nu mă interesează ce este, cîtă vreme îmi dă posibilitatea să pun mîna pe vinovat.

— Moresby, rîse Roger, ești iremediabil.

CAPITOLUL V

Sir Charles Wildman, lua în considerație, așa cum spusese, numai faptele în sine, neacordînd nicio importanță trăncănelilor despre psihologie.

Faptele îi erau foarte dragi lui sir Charles. În plus, ele erau pîinea lui. Venitul său anual de aproape 30.000 de lire sterline se datora măiestriei cu care știa să mînuiască faptele; nu mai exista un altul în barou care să fi putut răstălmăci atît de convingător un fapt evident, dîndu-i o interpretare total diferită de aceea pe care ar fi găsit-o orice om obișnuit (procurorul, de exemplu). El putea să ia acel fapt, să-l privească curajos în față, să-l răsucească, să citească un mesaj în ceafa lui, să-l spintece și să detecteze profeții în felul cum sînt așezate măruntaiele lui, să danseze triumfător pe cadavrul lui, să-l pulverizeze complet, să-l refacă, dacă avea nevoie, într-o formă radical deosebită și, în sfîrșit, dacă faptul era atît de temerar ca să mai păstreze vreo urmă din aspectul lui inițial, să răcnească la el în modul cel mai înfricoșător. Și, dacă și această ultimă încercare eșua, era gata să plîngă în fața lui, în plin tribunal.

De aceea, nu e de mirare că sir Charles Wildman, Consilier Regal, era plătit anual cu o asemenea sumă de bani

pentru a transforma fapte cu aspect amenințător pentru clienții săi, în porumbei blînzi gungurind despre inocența și gingășia acelorași clienți. Dacă cititorul este interesat în statistici, s-ar putea adăuga că asasinii scăpați de la spînzurătoare de sir Charles în cursul carierei sale, dacă ar fi adunați pe o listă, ar reprezenta un număr foarte mare.

Sir Charles Wildman a apărut rar în rolul de acuzator. Un acuzator nu-și poate permite răcnete, iar de lacrimile lui este foarte puțină nevoie. Răcnetele și lacrimile în public erau numerele de efect ale lui sir Charles Wildman. El era un reprezentant al școlii vechi, unul dintre ultimii ei reprezentanți, și găsea că școala veche îi aducea profituri frumoase.

De aceea, la reuniunea care s-a ținut după o săptămînă, la propunerea lui Roger, cînd el a aruncat în jur o privire impresionantă și și-a ajustat *prince-nez*-ul cu rame de aur pe nasul destul de masiv, ceilalți membri ai cercului criminalistic nu au mai avut nicio îndoială în privința desfătării care-i aștepta. La urma urmei, aveau să asiste pe gratis la o pledoarie, care, făcută în fața unui tribunal, costa de obicei peste 1000 lire sterline pe reclamant.

Sir Charles își aruncă privirea la notițele din mînă și își drese glasul. Niciun avocat nu-și putea drege glasul atît de amenințător ca sir Charles.

— Doamnelor și domnilor, începu el într-o tonalitate gravă, profundă, este absolut firesc ca eu să fi fost mai interesat în acest asasinat decît, poate, oricine altcineva. Și, aceasta, pentru motivele personale care, fără îndoială, vă sînt cunoscute. Numele lui sir Eustace Pennefather, după cum știți, a fost menționat în legătură cu acela al fiicei mele; și, deși știrea despre logodna lor n-a fost numai prematură, ci și total nefondată, este inevitabil ca eu să mă simt oarecum interesat personal, oricît de puțin, în această tentativă de

omor îndreptată împotriva unui om care a fost menționat ca posibil ginere al meu.

Nu doresc să insist asupra acestui aspect personal al cazului pe care, de altfel, l-am tratat tot atît de impersonal ca și pe oricare altul în care am fost interesat, dar l-am pomenit înainte, mai mult ca o scuză că această implicație personală mi-a dat posibilitatea de a mă apropia de problema pusă de președinte avînd o cunoaștere mai intimă a persoanei în discuție decît domniile voastre și, mă tem, și informații care m-au ajutat să avansez foarte mult pe calea dezlegării acestui mister.

Știu că ar fi trebuit să pun aceste informații la dispoziția tuturor membrilor cercului, săptămîna trecută, și îi rog din toată inima să mă scuze pentru că n-am procedat astfel; adevărul este că nu mi-am dat seama atunci că aceste *informații* deținute de mine puteau duce spre soluție, sau că puteau fi de vreun folos cît de mic în acest sens, și că, numai de cînd am început să stăruie asupra tragicului caz cu intenția de a-l clarifica, am realizat importanța vitală a acestor informații. Sir Charles făcu o pauză și lăsă ca ecoul răsunătoarelor lui fraze să se propage pînă în cele mai mici colțuri ale încăperii.

— Acum, cu ajutorul acestor informații, declamă el, mutîndu-și privirea severă de la o față la alta, cred că am reușit să dezleg enigma.

Exclamații de interes, nu mai puțin sincere pentru că evident așteptate, se auziră jur-împrejurul credulului Cerc.

Sir Charles își scutură de pe nas *pince-nez*-ul și îi imprimă, printr-un gest caracteristic, o mișcare pendulatorie, ținîndu-l suspendat de panglica lată.

— Da, cred, de fapt, sînt sigur, că voi putea să elucidez în fața dumneavoastră, această afacere întunecată. Și, din acest motiv, regret că am fost desemnat de sorți să vorbesc primul.

Ar fi fost mai interesant, poate, dacă am fi avut mai întâi prilejul să examinăm alte teorii și să demonstrăm falsitatea lor și după aceea să dezvăluim adevărul. Asta, în cazul că mai sînt și alte teorii de examinat. Nu m-ar surprinde, totuși, să aflu că și dumneavoastră ați ajuns cu toții la aceeași concluzie ca și mine. Nu, nici pe departe. Nu pretind că aș avea o capacitate extraordinară de a lăsa faptele să-mi vorbească ele însele; nici nu mă mîndresc că aș avea o putere de pătrundere supranaturală, fiindcă am fost în stare să văd în această întunecată afacere mai adînc decît oficialitățile care, obișnuit, soluționează mistere și dezleagă enigme stranii. Dimpotrivă. Sînt numai o ființă omenească obișnuită, dotată cu puteri, în niciun caz m-ai mari decît cele ale semenilor săi. Nu m-aș mira de loc să mi se aducă la cunoștință că nu fac altceva decît să calc pe urmele altora dintre domniile voastre, găsind vinovat pe individul care a înfăptuit, cum sînt gata să vă dovedesc fără putință de îndoială, această crimă murdară.

Demonstrînd astfel cît de improbabil este ca oricare alt membru al Cercului să fi fost atît de deștept ca el, sir Charles renunță la o parte din bombastica introducere pe care și-o pregătise, și coborî la subiect.

— M-am așezat la lucru cu o singură întrebare în minte – și numai una: întrebarea al cărui răspuns corect s-a dovedit un ghid sigur pentru descoperirea criminalului în aproape toate asasinatele care au fost comise vreodată, întrebarea pe care rareori un criminal poate evita să o lase în urma lui, deși știe că răspunsul îl va duce la pieire: este întrebarea – *cui bono?* Sir Charles făcu o pauză de efect. Cine, traduse el îndatoritor, este cîștigătorul? Cine, parafrază el în beneficiul posibililor idioți din rîndul audienței, mai pe scurt, ar fi putut trage foloase de pe urma morții lui sir Eustace Pennefather? De sub sprîncenele lui stufoase țîșniră priviri interogative, dar

ascultătorii săi continuau să joace conștiincios piesa; nimeni nu interveni să-l lămurească prematur.

Sir Charles era însă un orator cu o practică prea îndelungată pentru a-i lămuri el însuși înainte de vreme. Lăsînd întrebarea fixată ca un mare semn de interogație în mințile ascultătorilor, viră pe o altă pistă.

— Așa cum am văzut eu problema, în această crimă există doar trei dovezi materiale indiscutabile, continuă el pe un ton de conversație. Mă refer, desigur, la scrisoarea falsificată, la ambalaj și la bomboanele înseși. Dintre acestea, ambalajul poate fi de ajutor prin ștampila poștei. Adresa scrisă de mîină în litere de tipar am dat-o la o parte, fiind inutilizabilă. Putea fi făcută de oricine, oricînd. Nu ducea, am simțit eu, nicăieri. Și mi-am dat seama că bomboanele de ciocolată și cutia care le conținea erau de un interes minor ca mărturie. S-ar putea să greșesc, dar nu văd cum. Bomboanele erau mostre ale unui sortiment binecunoscut, în vînzare la sute de prăvălii; încercarea de a da de urma cumpărătorului n-ar avea niciun rezultat. În plus, orice posibilitate, în acest sens, ar fi fost, cu certitudine, explorată de poliție. Pe scurt, nu mi-au rămas decît două piese de evidență materială – scrisoarea falsificată și ștampila poștei pe ambalaj – pe care trebuie să fie înălțată întreaga structură a procesului de dovedire a vinovatului.

Sir Charles făcu o nouă pauză, pentru a lăsa măreția și imensitatea acestei sarcini să pătrundă adînc în mințile celorlalți; după cît se vedea, scăpase din vedere că problema era o preocupare comună, a tuturor. Roger, care cu greu reușise să tacă atît de mult timp, interveni politicos cu o întrebare.

— Ați și stabilit cine este criminalul, sir Charles?

— Am și dat un răspuns convingător întrebării pe care mi-am pus-o și la care m-am referit acum cîteva minute, replică sir Charles, demn, dar neexplicit.

— Înțeleg. Ați ajuns la o concluzie, îl strînse cu ușa Roger. Ar fi interesant s-o știm și noi ca să putem urmări mai bine calea pe care ați adoptat-o pentru a găsi adevărul. Ați folosit, deci, metoda inductivă?

— Posibil, posibil, ripostă sir Charles ușor iritat. Sir Charles suporta greu să fie strîns cu ușa. Se opri un moment, roșu la față, pentru a-și reveni de pe urma acestei jigniri nedemne.

— Sarcina, mi-am dat seama imediat, continuă el cu voce mai severă, nu era una ușoară. Perioada pe care o aveam la dispoziție era extrem de limitată, cercetări ample erau necesare, iar timpul meu era în prea mare măsură ocupat pentru a-mi permite să fac personal investigațiile pe care le-aș fi putut considera potrivite. Făcînd aceste calcule, am hotărît că singura cale pe care puteam ajunge la o concluzie era să meditez cu atenție asupra faptelor ce le aveam la dispoziție pînă cînd reușeam să formulez o teorie să reziste oricărei verificări la care aș fi supus-o pe baza informațiilor ce le dețineam și, apoi, să alcătuiască o listă cu alte elemente, asupra cărora n-aveam informații, dar care trebuia să fi existat dacă teoria era corectă; aceste elemente puteau fi cercetate de persoane angajate de mine în acest scop și, dacă se materializau, teoria mea era demonstrată fără putință de îndoială. Sir Charles își trase sufletul.

— Cu alte cuvinte, îi șopti, zîmbind, Roger Aliciei Dammers, exprimînd în 6 cuvinte întregul discurs al lui sir Charles, a hotărît să folosească metode inductive. Șoapta fu atît de ușoară, că nimeni nu-l auzi, în afară de domnișoara Dammers.

Ea îi răspunse printr-un zîmbet de apreciere. Arta cuvîntului scris nu poate fi egalată de cea oratorică.

— Am elaborat o teorie, anunță sir Charles, cu o surprinzătoare simplitate. Pesemne, nu reușise încă să-și

regăsească ritmul normal al respirației. Am elaborat o teorie. În mod necesar, în cea mai mare parte, întemeiată pe deducții. Să vă dau un exemplu. Faptul că asasinul s-a aflat în posesia unei coli de hîrtie dintre cele folosite de *Mason și Fii* mi-a dat cea mai mare bătaie de cap. Nu era un articol pe care mă puteam aștepta să-l posede persoana bănuită de mine, și, cu atît mai puțin, unul pe care-l putea obține. Nu puteam concepe nicio metodă prin care – o dată stabilite planul asasinării și hîrtia necesară pentru realizarea ei – acest articol putea fi achiziționat de persoana în cauză fără să trezească apoi bănuieli.

Ca urmare, am ajuns la concluzia că posibilitatea efectivă de a se procura o coală din hîrtia folosită de *Mason și Fii*, fără să se dea naștere la nicio bănuială, a fost cea care a făcut ca tocmai această hîrtie să fie folosită. Sir Charles se uita triumfător împrejur, ca și cum aștepta să se întîmple ceva.

Roger îi dădu satisfacție; de loc deranjat de faptul că ideea trebuie să le fi părut celorlalți prea clară pentru a fi comentată, el spuse:

— Foarte interesantă concluzie, sir Charles. Deosebit de ingenioasă.

Sir Charles dădu din cap, în semn că îl aprobă.

— Numai un efort de deducție, admit. Nimic altceva decît un efort de... deducție. Dar un efort justificat prin rezultat. Sir Charles începea să se piardă atît de mult în admirația propriei sale perspicacități, încît uitase toată dragostea lui pentru frazele lungi, cu nenumărate subordonate, orînduite după regulile oratoriei clasice. Își clătina cu putere, aprobator, capul masiv.

— Am analizat cum un asemenea lucru poate ajunge în posesia cuiva și dacă posesia poate fi verificată după aceea. Am aflat, pînă la urmă, că multe firme introduc în plicul ce conține o confirmare de plată o coală de hîrtie cu cuvintele

„Cu complimente”, sau ceva asemănător, dactilografiate pe ea. Aceasta ridica trei întrebări. Se practica acest obicei la *Mason și Fii*? Avea persoana în cauză un cont la această firmă, sau, mai exact, pentru a explica marginile îngălbenite ale hîrtiei, avusese ea un asemenea cont în trecut? Se puteau detecta pe hîrtie semne care să indice că o asemenea formulă scrisă fusese ștearsă?

Doamnelor și domnilor, se dezlănțui sir Charles, roșu de înflăcărare, veți vedea că șansele de a nu se găsi răspunsuri afirmative pentru aceste întrebări erau enorme. Copleșitoare. Înainte de a mi le pune, eu știam că, dacă nu vor putea avea un răspuns, nu va fi fost vorba de o întîmplare. Sir Charles coborî din nou la tonalitatea gravă. Știam, rosti el rar, că, dacă cele trei întrebări ale mele căpătau răspunsuri afirmative, persoana pe care o aveam în minte trebuia să fi fost atît de sigur vinovată, ca și cum eu aș fi văzut-o cu ochii mei injectînd otrava în bomboanele de ciocolată.

Făcu o pauză și-și roti privirea în jur, cu o mișcare impresionantă a capului.

— Doamnelor și domnilor, cele trei întrebări *au primit răspunsuri afirmative*.

Oratoria este o artă impresionantă. Roger era perfect conștient că sir Charles, pur și simplu în virtutea obișnuinței, folosea cu ei toate trucurile obișnuite și arhiconsumate ale avocatului ce se adresează juriului. Cu greu, își dădea seama Roger, se putea sir Charles abține să nu adauge cuvîntul „jurați” după al său „doamnelor și domnilor”. Dar, de fapt, nici nu se puteau aștepta la altceva. Sir Charles avea o poveste pe care-i plăcea s-o spună – o poveste în care, evident, credea sincer – și nu făcea altceva decît s-o spună în modul în care, după atîția ani de practică, îi era firește cel mai la îndemînă. Nu asta îl deranja pe Roger.

Ceea ce-l neliniștea era faptul că el însuși mirosise urma

unui iepure cu totul diferit și, fiind convins că ipoteza lui era cea bună, fusese la început numai puțin amuzat de faptul că sir Charles vîra printr-o zonă apropiată de cea unde se găsea prada lui. Acum, lăsîndu-se influențat de retorica acestuia, deși știa că este ieftină, începuse să-și pună întrebări și să aibă îndoieli.

Dar era oare numai oratoria cea care îl făcuse să înceapă să se îndoiască? Sir Charles părea să aibă cîteva fapte consistente pe care le țesea în pînza aeriană a oratoriei sale. Și oricît de moșneag fanfaron ar fi fost el, cu siguranță că prost nu era. Roger începea să fie, realmente, îngrijorat pentru că iepurele său, trebuia să admită, fugea cu prea multe zig-zag-uri, cînd apărînd, cînd dispărînd.

Pe măsură ce sir Charles își dezvolta teza, îngrijorării lui Roger îi lua locul mîhnirea pur și simplu.

— Nu mai poate exista nicio îndoială în această privință. M-am convins printr-un agent că *Mason și Fii*, firmă de modă veche, are pentru clienții săi care au cont deschis la ei (nouă zecimi din vânzările lor sînt bineînțeles *en-gros*) acest gen de curtoazie, trimițîndu-le invariabil, alături de confirmările de plată, mulțumirile sale – două-trei cuvinte dactilografiate în mijlocul unei coli din hîrtia lor obișnuită. Mi s-a confirmat că persoana în cauză avusese un cont la această firmă și că îl închisese cu cinci ani în urmă, cînd a trimis un cec pentru lichidare. De atunci n-a mai comandat nimic la această firmă.

În plus, mi-am făcut timp ca să merg la Scotland Yard eu însumi, pentru a examina din nou acea scrisoare. Uitîndu-mă pe spatele colii, am putut descoperi urmele distincte, deși indescifrabile, ale unor cuvinte dactilografiate în mijlocul paginii. Acestea se aflau între rîndurile scrisorii, ceea ce dovedea că nu erau ștersături făcute din aceasta; ca lungime corespundeau salutului obișnuit al firmei; ele arată, de asemenea, semne din care se poate vedea că s-au făcut

eforturi pline de grijă prin radierea și netezirea hîrtiei fine, pentru a se îndepărta nu numai cerneala, ci și urmele imprimate de literele metalice ale mașinii de scris.

Acestea constituiau dovezi certe că teoria mea era corectă, am conchis eu, și am pornit imediat la clarificarea altor puncte care continuau să fie întunecate pentru mine. Timpul era scurt și a trebuit să recurg la serviciile a nu mai puțin de patru agenții de detectivi demne de încredere, cărora le-am dat sarcina de a-mi furniza datele care mă interesau. Prin aceasta nu numai că am economisit timp, dar am obținut și avantajul de a nu da posibilitatea asamblării informațiilor și formării unei concluzii altcuiva decît mie însumi. Într-adevăr, m-am străduit să împart astfel sarcinile de cercetare, încît să împiedic pe fiecare dintre agenții să aibă cea mai mică bănuială în legătură cu obiectul investigației mele; și, în această privință, sînt convins că am avut succes.

Următorul obiectiv era ștampila poștei. Era necesar pentru teoria mea să dovedesc că suspectul meu se aflate, într-adevăr, în Southampton Street, sau în vecinătate, în timpul stabilit de poliție. Veți spune, sugeră sir Charles, cătînd la fețele interesate din jur și oprindu-se asupra domnului Morton Harrogate Bradley, ca și cum s-ar fi așteptat ca el să ridice această obiecție nesperioasă, veți spune, se adresă sever sir Charles domnului Bradley, că acesta nu era un lucru necesar. Pachetul putea fi pus la poștă, în mod inocent, de un complice ignorant și, deci, involuntar, la cererea criminalului, astfel încît acesta din urmă să aibă un alibi pentru perioada de timp respectivă; cu atît mai mult cu cît persoana la care mă refer nu se afla de fapt în țară, așa încît i-ar fi fost cu atît mai ușor să roage pe un prieten care venea în Anglia să pună pachetul la poștă în țară și să salveze astfel suma cerută de poșta străină, nu mică pentru pachete.

Nu sînt de acord, îi spuse sir Charles domnului Bradley, și

mai sever. Am studiat această posibilitate și nu cred că persoana pe care o am în minte și-ar fi asumat acest grav risc. Pentru că prietena și-ar fi reamintit aproape sigur incidentul când ar fi aflat din ziare despre asasinat, ceea ce era inevitabil.

Nu! conchise sir Charles, zdrobindu-l în sfârșit o dată pentru totdeauna pe domnul Bradley. Sînt convinși că persoana la care mă gîndesc și-a dat seama că pachetul nu trebuia să treacă prin mîinile nimănui altcuiva înainte de a ajunge la poștă.

— Desigur, spuse domnul Bradley pe un ton academic, lady Pennefather putea să nu aibă un complice inocent, ci unul vinovat. Ați studiat, de bună seamă, și acest punct de vedere? Domnul Bradley reuși să dea impresia că chestiunea nu prezenta niciun interes, dar, întrucît sir Charles îi adresase aceste observații lui, bunele maniere îi cereau să le comenteze.

Sir Charles se împurpură vizibil. Fusesse încîntat de iscusința lui de a ascunde pînă acum numele suspectului, pentru a-l dezvălui printr-o lovitură de teatru, exact la sfîrșitul demonstrației sale, ca într-un adevărat roman polițist. Și acum, blestematul ăsta de scrib de asemenea romane îi stricase totul.

— Domnule, intonă el într-o manieră autentic Johnsoniană, trebuie să vă atrag atenția asupra faptului că eu n-am menționat absolut niciun nume. Să faci asta este deosebit de imprudent. Este necesar să vă reamintesc că există o lege împotriva calomniei?

Morton Harrogate surîse cu aerul lui enervant de superioritate (era, într-adevăr, un tînăr de-a dreptul insuportabil).

— Realmente, sir Charles? rînji el, netezindu-și mustața subțire. N-am de gînd să scriu o povestire despre lady Pennefather încercînd să-și asasineze soțul, dacă

dumneavoastră mă avertizați împotriva acestui lucru. Sau poate v-ați referit la legea împotriva bîrfei injurioase?

Ochii lui sir Charles, care într-adevăr voise să insinueze că acesta era un bîrfitor, scoteau flăcări ce-l învăluiau pe domnul Bradley.

Roger se grăbi să potolească lucrurile. Combatanții îi aduceau aminte de un taur și un tăun și este întotdeauna o desfătare să asști la o asemenea luptă.

Dar cercul criminalistic fusese întemeiat în scopul de a investiga crimele altora, nu în scopul de a oferi motive pentru altele noi. Lui Roger nu-i plăceau prea mult nici taurul, nici tăunul, dar îl amuzau fiecare în felul său, ceea ce, sigur, nu-i plăcea. Lui Bradley, pe de altă parte, îi erau dezagreabili și Roger și sir Charles. Și, dintre amîndoi, Roger îi era cel mai dezagreabil, fiindcă Roger era un aristocrat și făcea pe liberalul, în timp ce el nu era aristocrat, dar pretindea că este. Și acesta, desigur, este un motiv suficient pentru a-ți displace oricine.

— Sînt bucuros că ați adus în discuție acest aspect, sir Charles, interveni Roger împăciuitor. Este un aspect pe care trebuie să-l discutăm. Personal, nu văd cum vom putea progresa cît de cît, dacă nu găsim o formulă în legătură cu legea împotriva calomniei. Dumneavoastră întrevedeți vreuna?

Sir Charles consimți să se lase împăcat.

— Este o problemă dificilă, recunosc el, avocatul din el trecîndu-l imediat pe planul doi pe omul ultragiatic. Un avocat autentic va abandona orice preocupare minoră, chiar și informarea în legătură cu cazul dat, în favoarea problemei legale realmente încîlcite, tot așa cum o femeie autentică va îmbrăca cea mai bună lenjerie de corp și-și va pudra nasul, înainte de a-l vîrî într-o sobă cu gaz metan pentru a se sinucide.

— Mă gîndesc, zise Roger, grijuliu să nu rănească susceptibilitățile legale (era un act de îndrăzneală din partea unui profan să facă o asemenea propunere), să nu ținem cont de această lege. Vreau să spun, adăugă el grăbit, observînd cuta de durere ce se săpase pe fruntea lui sir Charles ca urmare a cererii de a-și da asentimentul la această violare a unei *lex intangenda*, vreau să spun că ar trebui să ajungem la un aranjament de o asemenea manieră încît orice s-ar spune în această încăpere să fie fără prejudiciu, sau între prieteni sau — sau nu în spiritul... sau cum s-o fi spunînd în jargonul juridic. Într-un cuvînt, aceasta nu reușise să fie o intervenție plină de tact.

Dar este îndoielnic că sir Charles îl auzise. Ochii săi căpătaseră o expresie visătoare, ca a unui judecător de la Curtea de Apel care fredonează încîntat de o formulă birocratică.

— Calomnia, după cum știm cu toții, murmură el, constă în rostirea răuvoitoare a unor asemenea cuvinte care fac ca partea care le-a rostit în prezența altora să fie susceptibilă de a fi dusă în justiție, la cererea părții căreia i se aplică aceste cuvinte. În cazul nostru, imputarea referindu-se la o crimă sau abatere care este pasibilă de pedeapsă corporală, paguba materială nu va trebui să fie dovedită și, imputarea fiind defăimătoare, falsitatea ei va fi presupusă, iar sarcina de a dovedi că a avut totuși loc va reveni acuzatului. S-ar ajunge, ca urmare, la situația interesantă în care acuzatul într-un proces de calomnie ar deveni, în esență, acuzatorul într-un proces de omucidere. Și, cu adevărat, spuse sir Charles perplex, eu nu știu ce s-ar întîmpla într-o astfel de situație.

— Ce-ați spune de privilegiu? sugeră timid Roger.

— Desigur, sir Charles nu-l luă în seamă, în declarație ar trebui specificate cuvintele exact așa cum au fost rostite, nu numai înțelesul și sensul general implicat de ele, și

incapacitatea de a le reproduce astfel ar duce la imposibilitatea urmăririi cerută de reclamant, așa încît dacă aici nu se iau note și dacă nu se găsește un martor care să ateste că a auzit cuvintele defăimătoare, atunci nu vād cum s-ar putea intenta o acțiune.

— Privilegiu? murmură Roger disperat.

— În plus, părerea mea este, spuse Charles, care odată pornit, nu mai putea fi oprit, că aceasta poate fi privită ca una din acele situații tipice în care se pot face afirmații, defăimătoare prin conținut și chiar false, dacă au motivare perfect cinstită și autorul crede din tot sufletul în autenticitatea lor. Într-un asemenea caz, prezumția este răsturnată și reclamantul este cel căruia îi revine sarcina de a aduce probe pentru a convinge juriul că cele exprimate de acuzat au fost inspirate de rea voință expresă. Așa stînd lucrurile, îmi imaginez că un tribunal se va ghida după considerente de interes public, ceea ce ar însemna că...

— Privilegiu! spuse Roger cu glas tare.

Sir Charles întoarse spre el două priviri ca două cuțite. Dar, de data asta, cuvîntul străpunsese avîntul avocatului.

— Tocmai la asta voiam să ajung, îl admonestă el. Acum, mă gîndesc că dreptul de privilegiu public cu greu poate fi invocat și acceptat în cazul nostru. Cît privește privilegiul personal, limitele acestuia sînt excesiv de greu de definit. Este îndoielnic că noi am putea pleda cu succes că toate afirmațiile făcute aici sînt probleme de pură comunicare personală, pentru că se ridică întrebarea dacă acest cerc este, în fapt, un grup particular sau public. S-ar putea argumenta, continuă sir Charles cu mult interes, și una și alta. Sau, pentru că e vorba de asta, că este vorba de un grup particular, reunindu-se în public, or viceversa, o reuniune publică ținută în particular. Chestiunea este foarte discutabilă. Sir Charles își pendulă un

moment *pince-nez*-ul pentru a sublinia extrema discutabilitate a chestiunii.

Dar mă simt înclinat să avansez opinia, cedă el în sfârșit, că, luînd totul în considerație, noi putem justifica adoptarea unei atitudini, calificînd această reuniune drept privilegiată în măsura în care ea se ocupă de comunicări care nu sînt făcute cu *animus injuriandi*, ci urmărind îndeplinirea unei datorii – nu în mod necesar legale, dar morale și sociale – și orice afirmații făcute în acest fel sînt acoperite de dreptul de *veritas convicii*, de care se prevalează, în limitele admise, persoane ce urmăresc aplicarea *bona fide* a interesului lor și a celui public. Trebuie să adaug – sir Charles dădu imediat înapoi, parcă speriat, că, pînă la urmă, se lăsase el însuși angajat – că aceasta nu este cu totul sigur și că o atitudine mai înțeleaptă ar fi evitarea menționării directe a oricărui nume, luîndu-ne însă libertatea de a indica, într-un mod ce nu poate da loc la confuzii, cum ar fi semnele sau imitarea, persoana la care ne referim.

— Totuși, reveni Președintele, blînd dar tenace, în general, dumneavoastră credeți că reuniunea poate fi privită ca privilegiată și putem continua să menționăm orice nume dorim?

Pince-nez-ul lui sir Chaises descrise în aer un cerc complet și simbolic.

— Cred, spuse el apăsînd foarte greu pe cuvinte (la urma urmei, era o părere care ar fi costat Cercul o sumă surprinzător de rotundă, dacă ar fi fost rostită în tribunal, așa încît lui sir Charles i se putea ierta faptul că punea un pic de greutate în exprimarea ei), cred – repetă el – că putem să ne asumăm acest risc.

— Perfect, spuse președintele, cu un oftat de ușurare.

CAPITOLUL VI

— Îndrăznesc să cred, reluă sir Charles, că mulți dintre dumneavoastră trebuie să fi și ajuns la aceeași concluzie ca mine în ceea ce privește identitatea asasinului. Mi se pare că acest caz permite o paralelă atât de izbitoare cu unul din asasinatele clasice, încât similitudinea putea cu greu trece neobservată. Mă refer, desigur, la cazul Marie Lafarge.

— Oh! exclamă Roger, surprins. În ceea ce-l privea, similitudinea trecuse neobservată. Se foi jenat; acum, că se gîndea, paralela îi părea evidentă.

— Acolo, de asemenea, exista o soție, acuzată de a fi trimis ceva conținînd otravă soțului. Dacă acel ceva fusese o prăjitură sau o cutie cu bomboane, este irelevant. Nu ar merge poate să...

— Dar nimeni în posesia facultăților sale mintale nu mai crede că Marie Lafarge a fost vinovată, îl întrerupse cu o căldură neobișnuită Alicia Dammers. Practic, s-a dovedit că prăjitura a fost trimisă de acel contramaistru, sau ce era el. Nu se numea Denis? El avea și motive mult mai importante decît ea.

Sir Charles o privi sever.

— Cred că am spus, *acuzată* de a fi trimis. Mă refeream la un *fapt* nu la o *opinie*.

— Iertați-mă, dădu din cap domnișoara Dammers, neconvinsă.

— În orice caz, eu am menționat coincidența numai pentru cât merită. Să ne întoarcem și să reluăm argumentarea din punctul în care am părăsit-o. În acest sens, s-a ridicat chiar acum întrebarea, spuse sir Charles pe un ton subliniat impersonal, dacă lady Pennefather nu ar fi putut avea un complice, nu conștient, ci inocent. Această *îndoială* m-a stăpînit și pe mine pentru un moment. Dar m-am convins că nu era cazul. Ea a plănuțit și pus în aplicare totul singură.

Acestea fiind spuse, sir Charles se opri, invitînd astfel să i se pună întrebarea evidentă.

Roger, plin de tact, îi dădu satisfacție.

— Cum a putut, sir Charles? Știm că a fost tot timpul în sudul Franței. Poliția a cercetat în special acest aspect. Are un alibi indiscutabil.

Sir Charles, strălucea de încîntare.

— *A avut* un alibi indiscutabil. L-am desființat.

Iată cum s-au petrecut, în realitate, lucrurile. Cu trei zile înainte de depunerea pachetului la poștă, lady Pennefather a părăsit Mentone și a plecat, ostentativ, pentru o săptămînă la Avignon. La sfîrșitul acestei săptămîni, s-a întors la Mentone. Semnătura ei se află în registrul unui hotel din Avignon, are nota de plată achitată, totul este perfect. Singurul lucru curios este că, după cât se pare, nu a luat-o la Avignon pe camerista ei, o fată cu înfățișare elegantă și bune maniere, pentru că nota de la hotel este pentru o singură persoană. Și totuși camerista n-a stat în această perioadă nici în Mentone. S-a evaporat camerista în aer? întrebă sir Charles indignat.

— Da! clătină din cap domnul Chitterwick, care ascultase atent. Înțeleg. Ce ingenios!

— Foarte ingenios, îl aprobă sir Charles, primind cu competență creditul acordat ingeniozității păcătoasei lady Pennefather. Camerista a luat locul stăpînei; stăpîna a vizitat în secret Anglia. Și am verificat aceasta, dincolo de orice îndoială. Un agent acționînd după indicațiile telegrafice trimise de mine, a arătat hotelierului din Avignon o fotografie a doamnei Pennefather și a întrebat dacă această persoană a locuit vreodată în hotel; omul a declarat că n-a văzut-o niciodată în viața lui. Agentul meu i-a arătat o fotografie luată de el cameristei, și hotelierul a recunoscut-o imediat ca fiind lady Pennefather. O altă „deducție” a mea s-a dovedit, de asemenea, foarte exactă.

Sir Charles se lăsă pe spătarul scaunului și își legănă *pince-nez*-ul, plătind în tăcere un tribut propriei sale inteligențe.

— Deci, lady Pennefather a avut totuși un complice? murmură domnul Bradley, cu aerul că discută despre „Scufița Roșie” cu un copil de patru ani.

— Un complice inocent, ripostă sir Charles. Agentul meu a chestionat-o abil pe cameristă și a aflat că stăpîna ei îi spusese că trebuia să plece în Anglia pentru o afacere urgentă, dar, pentru că mai stătuse în Anglia șase luni ale anului în curs urma să plătească taxele britanice pe venituri, chiar și numai dacă punea piciorul pe pămîntul țării încă o dată în acest an. Deoarece avea de gînd să petreacă restul anului în Franța, pe de o parte, și pentru că era vorba de o sumă considerabilă, lady Pennefather a sugerat acest plan pentru a economisi banii, adăugînd un frumos cadou în bani cameristei. Și nu este nefiresc că aceasta a acceptat. Deosebit de ingenioasă; deosebit de ingenioasă.

Făcu o nouă pauză, aruncă în jur o privire strălucind de încîntare, parcă invitînd pe cei de față să-și exprime uimirea și profunda admirație.

— Foarte inteligent din partea dumneavoastră, sir

Charles, murmură Alicia Dammers, intervenind pentru a pune capăt tăcerii care se prelungea penibil.

— Nu dețin nicio probă pozitivă a șederii ei în Anglia, își arată sir Charles regretul, așa încît, din punct de vedere legal, dosarul împotriva ei este incomplet sub acest aspect, dar asta este o chestiune pe care poliția are datoria s-o limpezească. Sub toate celelalte aspecte, pot afirma că dosarul meu este complet. Sînt mîhnit, nespun de mîhnit că sînt obligat s-o spun, dar n-am nicio alternativă: lady Pennefather este asasina doamnei Bendix.

După ce sir Charles termină de vorbit, urmă un moment de tăcere încărcată. În aer pluteau mulțime de întrebări, dar nimeni nu voia să înceapă. Roger se uita în gol, ca și cum ar fi tînjit să regăsească urmele propriului său vînat. Nu mai încăpea îndoială că, așa cum stăteau lucrurile în acel moment, sir Charles părea să-și fi demonstrat teoria.

Domnul Ambrose Chitterwick reuși să-și facă suficient curaj pentru a sparge tăcerea.

— Trebuie să vă felicităm, sir Charles. Soluția dumneavoastră este pe cît de sclipitoare, pe atît de surprinzătoare. Numai o întrebare îmi vine în minte și aceea se referă la motiv, la mobilul crimei. De ce ar dori lady Pennefather moartea soțului ei, dacă ea este în prezent în curs de divorț? Avea vreun motiv să presupună că divorțul va fi respins?

— De loc, replică, blînd, sir Charles. Tocmai pentru că era sigură că tribunalul va acorda divorțul, ea dorea să-l știe mort.

— Eu... nu prea înțeleg, îngăimă nedumerit domnul Chitterwick.

Sir Charles lăsa nedumerirea generală să persiste pentru încă vreo cîteva clipe, după care procedă condescendent la împrăștierea ei. Avea o slăbiciune pentru atmosfera specifică oratorilor înveterați.

— M-am referit la începutul expunerii mele la o informație pe care o dețineam și care mi-a fost de un ajutor substanțial la găsirea soluției. Acum sînt gata să dezvălui, strict confidențial, în ce constă această informație.

Știți că s-a vorbit despre o logodnă a lui sir Eustace cu fiica mea. Nu cred că voi viola secretul confesiunii dacă vă voi spune că, acum cîteva săptămîni, sir Eustace a venit și mi-a cerut în mod formal să binecuvîntez logodna lor, imediat ce hotărîrea de divorț va fi pronunțată.

Nu este nevoie să vă povestesc cîte au ieșit la iveală la acea întrevvedere. Demn de menționat este faptul că sir Eustace m-a informat, cu argumente convingătoare, că soția sa nu fusese absolut de loc dispusă să divorțeze și că, pînă la urmă, pentru a o îndupleca, a făcut un testament în întregime în favoarea ei, incluzînd în el și moșia pe care o are în Worcestershire. Ea avea un mic venit propriu, iar el intenționa să-i asigure, în plus, o alocație pe măsura posibilităților lui; dar cum dobînda ipotecilor puse pe moșia lui îi înghițea aproape jumătate din venit și cum mai avea, desigur și cheltuielile lui, această alocație nu putea fi mare. Avea totuși o mare asigurare pe viață – poliță întocmită în conformitate cu aranjamentele maritale ale ladyei Pennefather, iar ipoteca pe domeniu era de natura unei dote și expira o dată cu moartea proprietarului. Așadar, cum recunoscuse cu sinceritate, nu prea mai avea ce oferi fiicei mele.

Ca și mine, spuse modest sir Charles, dumneavoastră nu se poate să nu sesizați semnificația acestor fapte. Potrivit testamentului, dintr-o femeie cu un venit mai puțin decît confortabil, lady Pennefather ar fi devenit o femeie relativ bogată prin moartea soțului ei. Dar la urechile ei ajung zvonuri despre posibila căsătorie între acel soț și o altă femeie – imediat după obținerea divorțului. Ce poate fi mai probabil, în asemenea situație, decît schimbarea testamentului?

Faptul că a acceptat mita reprezentată de testament pentru a divorța arată destul de limpede ce fel de caracter are. Este, evident, o femeie hrăpăreață, lacomă de bani. Asasinatul nu este decît un nou pas, normal pentru o asemenea femeie. Și asasinatul este singura ei speranță. Nu cred, conchise sir Charles, că este nevoie să mai insist asupra acestui punct.

Pince-nez-ul pendula, în urma unui impuls deliberat.

— Este extrem de convingător, spuse Roger, cu un ușor oftat. Intenționați să transmiteți această informație poliției, sir Charles?

— Conform concepției mele, dacă n-aș face-o, aș comite o gravă abatere de la datoria mea de cetățean, replică sir Charles atît de pompos că era limpede că nu mai vrea să ascundă ce mult își plăcea lui însuși.

— Hm! Observă domnul Bradley, care evident nu-l plăcea pe sir Charles atît cît se plăcea sir Charles însuși. Cum rămîne cu bomboanele? Părerea dumitale este că le-a pregătit aici, sau le-a adus cu ea din Franța.

Sir Charles dădu din mîină, agasat.

— Are vreo importanță?

— Aș putea spune că este foarte important să stabiliți o legătură între ea și otravă.

— Nitrobenzen? Este ca și cum ai vrea să stabilești o legătură între ea și cumpărarea bomboanelor. Tot atît de ușor îi era să facă rost de una ca și de cealaltă. După părerea mea, a dovedit tot atîta ingeniozitate în alegerea otrăvii, ca și în celelalte acțiuni.

— Înțeleg. Domnul Bradley își mîngîia mustața și se uita combativ la sir Charles. Știți, sir Charles, dacă mă gîndesc, de fapt, dumneavoastră nu ați reușit să întemeiați de loc un act de acuzare împotriva doamnei Pennefather. Tot ce ați reușit să dovediți sînt mobilul și posibilitatea.

Un aliat neașteptat se alătură domnului Bradley.

— Exact! strigă doamna Fielder-Flemming. Asta voiam și eu să spun. Dacă oferiți poliției informațiile culese de dumneavoastră, sir Charles, nu cred că are să vă mulțumească. Cum spune domnul Bradley, n-ați dovedit că lady Pennefather este vinovată, nimic de acest fel. Sînt convinsă că sînteți cu totul greșit.

Sir Charles fu atît de surprins, că, pentru cîteva momente, nu putu scoate un cuvînt.

— Greșit! izbucni el, în sfîrșit. Era limpede că asemenea posibilitate nu-i venise niciodată în minte.

— Să zicem... v-ați înșelat, spuse concesivă doamna Fielder-Flemming, păstrînd însă un ton sec.

— Dar, draga mea doamnă... Era prima dată cînd sir Charles nu-și mai găsea cuvintele. Dar, de ce? reveni el, rătăcit.

— Pentru că sînt sigură că nu-i așa, ripostă doamna Fielder-Flemming, de loc explicită.

Urmărind scena, Roger nu mai știu un moment ce să creadă. După ce fusese hipnotizat de persuasiunea și siguranța de sine a lui sir Charles și ajunsese să fie aproape fără să vrea de acord cu acesta, se simțea acum atras spre cealaltă extremă. Asta este, tipul ăsta, Bradley, nu și-a pierdut capul. Și avusese perfectă dreptate. În demonstrația lui sir Charles erau lacune prin care el însuși ar fi putut conduce o trăsură cu șase cai, dacă i-ar fi fost dat s-o apere, ca avocat, pe lady Pennefather.

— Desigur, spuse el meditativ, faptul că înainte de a pleca în străinătate, lady Pennefather putea avea un cont la *Mason și Fii* nu este de loc surprinzător. Nici faptul că firma transmite complimente o dată cu notele de plată. Așa cum a spus sir Charles însuși, foarte multe firme de modă veche și de bună reputație o fac. Și faptul că foaia de hîrtie pe care a fost scrisă scrisoarea fusese înainte folosită într-un asemenea scop nu

este numai nesurprinzător, dacă stăm să ne gândim, este chiar normal. Oricine ar fi fost asasinul, i s-ar fi pus problema obținerii hîrtiei. Și, într-adevăr, faptul că la cele trei întrebări inițiale ale lui sir Charles a primit răspunsuri afirmative, nu pare să fie nimic mai mult decît o coincidență.

Sir Charles se întoarse spre acest nou oponent, ca un taur rănit.

— Dar șansele ca punctul meu de vedere să fie corect, sînt enorme, tună el. Dacă este o coincidență, atunci această coincidență este cea mai incredibilă din întreaga mea experiență.

— Ah, sir Charles, ați pornit la drum cu prejudecăți, îi spuse domnul Bradley cu blîndețe. Și exagerați teribil, știți asta. Se pare că dumneavoastră ați ales una dintr-un milion de șanse. Eu aș fi lucrat pe baza unui raport de unu la șase. Permutații și combinații, știți.

— Să le ia dracu, permutațiile dumneavoastră, domnule! ripostă cu vigoare sir Charles. Și combinațiile la fel*.

Domnul Bradley se întoarse spre Roger.

— Domnule Președinte, există printre regulile acestui club una care permite unui membru să insulte lenjeria de corp[†] a altuia? În plus, sir Charles, adăugă el în beneficiul furiosului gentleman, nu port maieu combinat cu indispensabili. N-am mai purtat de cînd eram copil.

Demnitatea prezidențială nu-i permitea lui Roger să arate, așa cum făceau toți ceilalți membri, desfătarea pe care i-o producea disputa celor doi. În interesul menținerii Cercului el trebuia să toarne apă, nu gaz, pe foc.

— Bradley, pierzi din vedere subiectul, nu observi? Nu țin

* Joc de cuvinte: în englezește combinations mai înseamnă maieu și indispensabili.

† Vezi nota de subsol anterioară.

să distrug numaidecît teoria dumneavoastră, sir Charles, și nici nu subapreciez în vreun fel modul strălucit în care ați argumentat-o, dar, ca să se mențină, trebuie să reziste tuturor argumentelor pe care le-am putea aduce împotriva ei. Asta-i tot. Și, cinstit, mi se pare, într-adevăr, că sînteți înclinat să acordați prea multă importanță răspunsurilor la cele trei întrebări. Vreți să spuneți ceva, domnișoară Dammers?

— Sînt de aceeași părere, spuse hotărîtă domnișoara Dammers. Faptul că sir Charles a pus accentul pe importanța acestora, mi-a reamintit în acel moment de un truc favorit al autorilor de romane polițiste. Dînsul a spus, dacă-mi amintesc exact, că, în cazul cînd cele trei întrebări vor primi răspunsuri afirmative, va fi tot atît de sigur de vina persoanei suspectate de el, ca și cum ar fi văzut-o cu propriii ochi punînd otrava în bomboane, pentru că șansele ca toate cele trei întrebări să aibă, prin simplă coincidență, asemenea răspunsuri nici nu erau demne de luat în considerare. Cu alte cuvinte, dînsul a afirmat cu tărie ceva, fără însă să aducă dovezi sau argumente.

— Și asta este ceea ce fac scriitorii de romane polițiste, domnișoară Dammers? se interesă domnul Bradley, zîmbind îngăduitor.

— Invariabil, domnule Bradley. Am observat asta adesea și în cărțile dumitale. Afirmi un lucru cu atîta emfază, că cititorul nici nu se mai gîndește să analizeze afirmația dumitale. Iată o sticlă cu lichid albastru și una cu lichid roșu, spuse detectivul. Dacă se stabilește că lichiorul din fiecare este cerneală, atunci, sîntem atît de siguri că acesta a fost cumpărat pentru a umple călimările goale din bibliotecă ca și cum am citi gîndurile mortului. Deși cerneala roșie putea să fi fost cumpărată de una dintre servitoare pentru a-și vopsi un pulover, și cea albastră de secretar, pentru stilou; sau o sută de alte asemenea explicații. Dar orice posibilități de acest fel sînt în mod deliberat trecute sub tăcere, nu-i așa?

— Perfect, o aprobă Bradley netulburat. Nu-ți pierde timpul cu lucruri neesențiale. Spune-i, pur și simplu, cititorului foarte tare ce trebuie să gândească și el o să facă întocmai. Ați înțeles perfect tehnica. De ce nu încercați și dumneavoastră? Este o treabă rentabilă, să știți.

— Poate am să încerc într-o zi. Oricum, în ceea ce te privește, domnule Bradley, scrii romane polițiste în care se desfășoară activitatea de detectare. Detectivii dumitale nu stau pe loc așteptând să le spună altcineva cine a comis crima, cum fac așa zișii detectivi în majoritatea așa ziselor romane polițiste pe care le citesc.

— Mulțumesc, spuse domnul Bradley, deci dumneavoastră, într-adevăr, citiți romane polițiste, domnișoară Dammers?

— Desigur, spuse domnișoara Dammers răspicat. De ce nu? Îl abandonează apoi pe domnul Bradley tot așa de brusc cum îi și răspunsese la provocare. Și scrisoarea, sir Charles? Scrisul de mașină. Nu acordați nicio importanță acestor lucruri?

— Ca detalii, desigur, ar fi trebuit luate în considerație; eu însă am schițat numai liniile mari ale cazului. Sir Charles nu mai era atât de agresiv. Presupun că poliția va da la iveală probe concludente de această natură.

— Cred că o să-i fie greu să găsească vreo legătură între Pauline Pennefather și mașina de scris folosită pentru această scrisoare, observă doamna Fielder-Flemming, oarecum sarcastică.

Starea de spirit luase, evident, o turnură potrivnică lui sir Charles.

— Dar mobilul, pleda el, acum în defensivă, pe un ton ce inspira milă. Trebuie să admiteți că mobilul este indiscutabil.

— N-o cunoașteți pe Pauline, sir Charles, pe lady Pennefather? sugeră domnișoara Dammers.

— N-o cunosc.

— Este evident, comentă domnișoara Dammers.

— Nu sînteți de acord cu teoria lui sir Charles, domnișoară Dammers? Își luă inima în dinți domnul Chitterwick.

— Nu, de loc, spuse domnișoara Dammers, accentuînd fiecare cuvînt.

— Este permis să cunoaștem motivul? mai îndrăzni încă o dată domnul Chitterwick.

— Sigur că e permis. Și mă tem că este unul concludent, sir Charles. Eram la Paris cînd s-a comis asasinatul și, exact la ora la care s-a stabilit că pachetul a fost dus la poștă, stăteam de vorbă cu Pauline Pennefather în holul Operei.

— Ce?! exclamă sir Charles distrus, auzind această afirmație care făcea praf tot ce mai rămăsese din frumoasa lui teorie.

— Bănuiesc că trebuie să vă cer scuze pentru că nu v-am dat această informație mai înainte, spuse domnișoara Dammers, pe un ton perfect calm, dar am vrut să văd ce acuzații puteți să-i aduceți (și cum sînt argumentate). Și, cîstit, vă felicit. A fost o demonstrație remarcabilă de raționament inductiv. Dacă nu s-ar fi întîmplat să știu că întreaga ipoteză se întemeia pe o premiză complet falsă, m-ați fi convins aproape cu totul.

— Dar – de ce secretul, și – și înlocuirea de către cameristă, dacă vizita ei nu avea nimic vinovat? – se bîlbîi sir Charles, în timp ce în minte i se agitau sălbatice idei cu privire la avioane particulare și cît le-ar trebui să ajungă din Place de l'Opéra în Trafalgar Square.

— Oh, n-am zis că vizita era complet inocentă, răspunse domnișoara Dammers cu un aer degajat. Sir Eustace nu este singurul care așteaptă divorțul pentru a se căsători din nou. Și între timp, Pauline, pe bună dreptate, nu vede de ce ar pierde un timp prețios. La urma urmei, nu mai este așa tînără. Și

există, întotdeauna o persoană stranie numită procuror al Majestății Sale,* nu?

Puțin după acestea, președintele ridică ședința, amânând dezbaterile pentru a doua zi. El procedă astfel pentru că nu dorea ca vreunul dintre membrii Cercului să-i moară în brațe de apoplexie.

* Delegat oficial care are dreptul să intervină în timpul termenului acordat pentru darea sentinței definitive de divorț, prelungind termenul când se constată o abatere.

CAPITOLUL VII

Doamna Fielder-Flemming era nervoasă. Realmente nervoasă. Răsfoia într-una carnetul de note, fără ca de fapt să caute ceva anume. Cu greu putu să rămână pe scaun pînă se terminară puținele preliminarilor ce trebuiau rezolvate înainte ca Roger să-i dea cuvîntul pentru a face cunoscută soluția care, îi comunicase ea în particular Aliciei Dammers, era fără îndoială cea corectă. Purtînd în minte povara unei asemenea informații, te gîndeai că, o dată în viață, doamna Fielder-Flemming avea o ocazie picată din cer să fie realmente solemnă, dar, pentru prima dată în viață, ea nu se folosi de o asemenea ocazie. Dacă n-ar fi fost doamna Fielder-Flemming, s-ar putea merge atît de departe încît să se afirme că tremura.

— Sînteți gata, doamnă Fielder-Flemming? o întrebă Roger, urmărind această manifestare surprinzătoare.

Doamna Fielder-Flemming își aranjă pălăria – care n-o prindea de loc – își frecă nasul (care, necunoscînd pudra, nu suferea de pe urma acestui tratament feminin obișnuit; strălucea doar mai puternic, căpătînd o culoare rozalie) și aruncă o privire furișă jur-împrejurul mesei. Roger continua să o urmărească stupefiat. Doamna Fielder-Flemming se micșora

parcă, retrăgându-se din zona luminoasă a încăperii. Din cine știe ce motiv ocult, ea abordă subiectul cu dezgust real, un dezgust incomparabil chiar cu cel pe care-l putea provoca obiectul expunerii ei.

Își drese glasul, nervoasă.

— Am o datorie foarte dificilă de îndeplinit, încep eu într-o tonalitate joasă. Abia am putut dormi noaptea trecută. Ceva mai dezagreabil, pentru o femeie ca mine, este imposibil de imaginat. Se opri pentru a-și umezi buzele.

— Haideți, doamnă Fielder-Flemming, se simți Roger obligat s-o încurajeze. Problema se pune la fel pentru noi toți, după cum știți. Și v-am auzit ținând un discurs excelent la unele dintre premierele propriilor dumneavoastră piese.

Doamna Fielder-Flemming se uită la el de loc încurajată.

— Nu mă refeream la acest aspect al problemei, domnule Sheringham, ripostă ea, înțepată. Vorbeam de povara care apasă asupra mea, ca urmare a celor pe care le-am aflat și a teribilei datorii care îmi revine în consecință.

— Vreți să spuneți că ați soluționat mica problemă? se interesă ireverențiosul domn Bradley.

Doamna Fielder-Flemming îl privi sumbru.

— Cu infinit regret, spuse ea, cu o intonație joasă, feminină, dar am soluționat-o. După care, doamna Fielder-Flemming își recăpătă stăpânirea de sine.

Își consultă un moment notele și apoi începu să vorbească cu un glas mai ferm.

— Criminalistica am privit-o totdeauna cu un ochi oarecum profesional. Principalul interes pe care l-a prezentat totdeauna pentru mine l-au constituit imensele sale potențe dramatice. Inevitabilitatea crimei; victima predestinată, luptând inconștient și zadarnic împotriva soartei; asasinul predestinat, acționând, la început, la fel, inconștient și, apoi, în deplină cunoștință de cauză și neobosit, în vederea

împlinirii blestemului său; cauzele ascunse, necunoscute poate nici victimei, nici ucigaşului, care-i mîină ineluctabil spre îndeplinirea destinului.

Lăsînd la o parte acţiunea şi oroarea faptului în sine, am simţit totdeauna că există mai multe posibilităţi dramatice, reale, în cel mai ordinar sau sordid asasinat, decît în orice altă situaţie dintre cele prin care trece omul. Ibsenian, prin faptul că e generat de o serie de circumstanţe juxtapuse pe care le numim soartă, Edgar-Wallacian prin catharsis-ul provocat de emoţiile ajunse la paroxism în sufletul spectatorului sau martorului.

Era deci natural ca eu să abordez cazul într-o oarecare măsură din punctul de vedere al vocaţiei mele (şi, cu siguranţă, niciodată n-a fost inventată o situaţie mai dramatică prin complicaţiile ei decît cea de faţă), dar şi cu obligaţia de a-l clarifica. În orice caz, natural sau nu, aceasta este ceea ce am făcut; şi rezultatul mi-a oferit justificări extraordinare. Am început analiza cazului în lumina uneia dintre cele mai vechi situaţii dramatice şi, foarte curînd, totul a devenit extrem de limpede. Mă refer la situaţia pe care domnii, ce trec în zilele noastre drept critici dramatice, o numesc „Triunghiul Etern”.

Trebuia să încep, desigur, cu unul singur dintre cei trei membri ai Triunghiului, sir Eustace Pennefather. Dintre cei doi care erau necunoscuţi, unul trebuia să fie o femeie, celălalt putea fi femeie sau bărbat. În acest fel am revenit la o altă foarte veche şi foarte adevărată maximă: *Cherchez la femme*. Şi, spuse doamna Fielder-Flemming foarte solemnă, am găsit-o.

Pînă atunci, trebuie recunoscut, auditoriul ei nu fusese deosebit de impresionat. Nici chiar începutul promiţător nu-i mişcase, pentru că toată lumea se aştepta ca, inevitabil, doamna Fielder-Flemming să considere de datoria ei să

sublinieze rezerva-i feminină de a da pe mâinile justiției un criminal. Frazele cam elaborate – evident învățate pe de rost pentru această ocazie – făcuseră, de asemenea, să scadă interesul a ceea ce voia ea să comunice.

Dar, când își relua expunerea, după ce așteptase în van ca cineva să-și manifeste surpriza în legătură cu ultima dezvăluire importantă făcută de ea, dramatismul calculat al stilului fu înlocuit de o seriozitate neartificială care era cu mult mai impresionantă.

— Nu mă așteptam ca Triunghiul să fie unul dintre cele arhicunoscute, spuse ea, făcînd un semn aproape imperceptibil spre rămășițele foarte dezumflate a ceea ce fusese odată sir Charles. La lady Pennefather nu m-am gîndit decît o clipă. Subtilitatea crimei, eram sigură, trebuie să reflecte o situație neobișnuită. Și, la urma urmei, un Triunghi nu trebuie să implice în mod necesar printre membrii săi un soț și o soție; trei persoane, oricare ar fi ele, dacă viața le duce într-o asemenea împrejurare, pot să formeze unul. Împrejurările, nu cei trei protagoniști, duc la nașterea Triunghiului.

Sir Charles ne-a spus că această crimă i-a reamintit cazul Marie Lafarge și, în unele aspecte (ar fi putut el adăuga), și de cazul Marie Ansell. Și mie mi-a reamintit un caz, dar nu este unul dintre acestea. Cazul Molineux din New York, mi se pare mie, prezintă o similitudine mai mare cu asasinatul de care ne ocupăm.

Vă amintiți, desigur, cu toții ce s-a întîmplat. Domnul Cornish, un director al importantului Knickerbocker Athletic Club, a primit prin poștă, de Crăciun, o cupă mică de argint și o fiolă cu bromoseltzer, pe adresa lui de la club. S-a gîndit că i-au fost trimise în glumă și a păstrat ambalajul pentru a identifica pe hîtrul expeditor. Cîteva zile mai tîrziu, o femeie care locuia în aceeași pensiune cu domnul Cornish s-a plîns

de dureri de cap și acesta i-a dat o parte din bromoseltzer. În scurt timp, femeia a murit, și Cornish – care luase numai o înghițitură, pentru că ea i se plînsese că era amară – s-a îmbolnăvit rău, dar s-a refăcut.

Pînă la sfîrșit, un om, pe nume Molineux, un alt membru al aceleiași club, a fost arestat și deferit justiției. Erau o mulțime de dovezi împotriva lui și se știa că-l ura cu înverșunare pe Cornish, atît de mult, că o dată a vrut să-l și bată. În plus, un alt membru al clubului, numit Barnett, fusese ucis mai înainte, în cursul aceleiași an, după ce luase o cantitate din ceea ce a crezut că este un foarte cunoscut praf pentru dureri de cap, ce-i fusese, de asemenea, trimis la club. Cu puțin timp înainte de episodul Cornish, Molineux se căsătorise cu o fată care, de fapt, fusese logodită cu Barnett, înaintea morții acestuia; Molineux o dorise totdeauna de soție, dar ea îl preferase pe Barnett. Molineux a fost găsit vinovat la primul proces și achitat la al doilea, apoi a înnebunit.

Acum, similitudinea mi se pare perfectă. Cazul nostru este o combinație Cornish-cum-Barnett din toate punctele de vedere. Asemănarea este izbitoare. Avem articolul conținînd otravă trimis la clubul omului; avem, în cazul lui Cornish, moartea victimei neintenționate de asasin; păstrarea ambalajului; avem, în cazul Barnett, elementul Triunghi (și un Triunghi, ați observat, fără soț și soție). Este absolut uimitor. Este, de fapt, mai mult decît uimitor, este semnificativ. Lucrurile nu se pot întîmpla astfel prin simplă coincidență.

Doamna Fielder-Flemming se opri și își suflă nasul, delicat, dar cu emoție. Începuse să se ambaleze ca și, în consecință, auditoriul ei. Dacă nu se auziră exclamații de surpriză sau admirație, ea primi în schimb tributul tăcerii complete, pînă cînd fu gata să-și continue expunerea.

— Am spus că această asemănare este mai mult decît

uimitoare, că este semnificativă. Am să arăt deosebita ei semnificație mai târziu; pentru moment, este suficient să spun că ea mi-a fost și de mare ajutor. Sesizarea extremei similitudini dintre aceste cazuri a constituit un fel de șoc pentru mine, dar o dată ce am realizat-o, am avut convingerea stranie că tocmai această asemănare oferea cheia soluționării problemelor puse de asasinarea doamnei Bendix. Am fost atât de puternic convinsă, încât, într-un fel, de fapt, am și găsit-o. Aceste intuiții îmi vin uneori (explicați-le cum vreți) și nu știu să mă fi înșelat vreodată. Nici aceasta nu m-a înșelat.

Am început să analizez cazul în lumina afacerii Molineux. Mă va ajuta aceasta din urmă să găsesc femeia pe care o căutam pentru primul? Ce indicații existau în legătură cu Barnett? Barnett a primit pachetul fatal pentru că plănuia să se căsătorească cu o fată cu care asasinul era hotărât să-l împiedice să se căsătorească. Pe lângă atâtea paralele între cele două cazuri, mai exista – doamna Fielder-Flemming își dădu pe spate pălăria nesupusă, punînd-o într-un unghi și mai puțin decorativ, și privi în jurul mesei cu aerul unuia dintre primii creștini care încercau puterea ochiului omenesc asupra unui grup de lei îndoielnic intimidați – *mai exista și o alta?*

De data aceasta, doamna Fielder-Flemming fu răsplătită cu mai multe exclamații zgomotoase. Acea a lui sir Charles fu cea mai zgomotoasă, o exclamație de indignare și ultragiu, apropiindu-se periculos de o reacție violentă. Domnul Chitterwick scoase o exclamație de teamă, ca și cum i-ar fi fost frică să nu fie rănit fizic de schimbul de priviri tăioase dintre sir Charles și doamna Fielder-Flemming – ale celui dintîi clar amenințătoare, ale doamnei exprimînd, fără echivoc, sfidarea cu care răspundea acestei amenințări.

Președintele exclamă și el, întrebîndu-se ce trebuie să facă un Președinte dacă doi membri ai Cercului său, și încă de sex opus, încep să se bată sub nasul lui.

Domnul Bradley uitase de el însuși Era atît de extaziat încît lăsa să-i scape o exclamație de încîntare. Doamna Fielder-Flemming arăta de parcă voia să dovedească la luptele cu tauri mai mari aptitudini decît el însuși, dar domnul Bradley nu-i refuza această onoare, cîtă vreme ea îl lăsa să stea în rîndul spectatorilor. Nici în cursul celor mai îndrăznețe porniri de toreador ale lui, n-ar fi avut domnul Bradley curajul să prezinte chiar pe fiica victimei sale ca însăși cazul asasinatului. Putea, într-adevăr, această magnifică femeie să aducă asemenea argumente încît să demonstreze o idee atît de picantă? Și ce-ar fi, dacă, pînă la urmă, ar reieși că este adevărat? La urma urmei, un asemenea lucru era foarte posibil. Asasinate au fost comise de dragul unor femei frumoase destul de des și mai înainte; atunci de ce nu și de dragul frumoasei fiice a unui hodorog pompos? Ar fi extraordinar!

Pînă la urmă, și doamnei Fielder-Flemming i se tăie respirația, pentru ea însăși.

Numai Alicia Dammers rămase netulburată, cu fața luminată numai de un interes intelectual pentru evoluția disputei dintre colegii ei, hotărît impersonală. Trebuia să tragi concluzia că pentru domnișoara Dammers era lipsit de importanță dacă propria ei mamă era implicată într-un asasinat, cîtă vreme amestecul ei în acesta oferea posibilități de ascuțire a spiritului și stimulare a inteligenței. Fără să recunoască o clipă că un element personal fusese introdus în investigațiile Cercului, ea reușea totuși să emane ideea că sir Charles trebuia, în orice caz, să fie încîntat, la modul detașat, că fiica lui ar fi putut fi în stare de o asemenea acțiune.

Sir Charles, totuși, era departe de a fi încîntat. Judecînd după venele umflate de pe fruntea lui era clar că ceva sta gata să facă explozie în el, în cîteva fracțiuni de secundă.

Doamna Fielder-Flemming, surescitată dar hotărîtă, sări să prevină dezlănțuirea.

— Am căzut de acord că aici nu se aplică legea împotriva calomniei, țipă ea cu o voce pițigăiată de tulburare. Pentru noi nu există personalități. Dacă iese la iveală numele uneia dintre cunoștințele noastre personale, îl rostim tot atît de răspicat în legătură cu orice, ca și pe al unui străin. Acesta este acordul definitiv pe care l-am stabilit aseară, nu-i așa, domnule Președinte? Noi trebuie să facem ceea ce credem că este datoria noastră față de societate, neluînd în seamă niciun considerent personal.

Inima lui Roger fu străpunsă, pentru o clipă, de un fior de spaimă. Nu dorea ca splendidul său Cerc să sară în aer, transformîndu-se în praf și pulbere fără putința de a mai fi reunit vreodată. Și, deși nu putea să nu admire temeritatea dezlănțuită a doamnei Fielder-Flemming, el nu putea face mai mult, atunci cînd era vorba de sir Charles, decît s-o invidieze pentru că el însuși n-o avea. Pe de altă parte, fără îndoială, dreptatea era de partea acesteia și ce altceva putea face un Președinte decît să dea dreptate cui i se cuvenea?

— Absolut corect, doamnă Fielder-Flemming, trebui el să admită, sperînd că glasul îi era tot atît de sigur pe cît ar fi dorit.

Un moment, o flacără albastră, emanînd din ochii lui sir Charles, îl învălui amenințător. Apoi, cînd doamna Fielder-Flemming, evident încurajată de acest sprijin oficial, își ridică din nou bomba, jetul de foc fu din nou proiectat spre ea. Roger, urmărindu-i pe amîndoi înspăimîntat, nu se putea abține să reflecteze că flăcările albastre sînt lucruri care n-ar trebui niciodată îndreptate spre bombe.

Doamna Fielder-Flemming făcea eschibiții spectaculoase cu bomba ei. Deși adesea părea pe punctul de a-i scăpa printre degete, totuși nici nu cădea, nici nu exploda.

— Atunci, foarte bine! Am să merg mai departe. Găsisem pe al doilea membru al Triunghiului meu. Continuînd analogia cu asasinatul Barnett cine putea fi al treilea? Evident, avîndu-l pe Molineux prototip, acesta putea fi numai o persoană hotărîtă să împiedice cu orice preț căsătoria primului membru cu cel de-al doilea.

Pînă aici, după cum ați remarcat, nu sînt în discordanță cu concluziile expuse nouă aseară de sir Charles, deși metoda prin care le-a obținut a fost poate oarecum diferită. Și el ne-a vorbit de un Triunghi, fără să-l definească în mod expres ca atare (poate chiar fără să-l fi remarcat ca atare). Și primii doi membri ai Triunghiului lui sînt exact aceiași dintr-al meu.

Aici, doamna Fielder-Flemming se opri pentru a răspunde flăcării amenințătoare izvorîte din ochii lui sir Charles, cu o privire care îl provoca sfidător să o contrazică. Dar, cum nu făcuse altceva decît să afirme pur și simplu un fapt pe care sir Charles nu-l putea respinge fără să fie nevoie să se explice – că el nu vruse să spună ceea ce spusese în seara precedentă – provocarea rămase fără răspuns. Flacăra amenințătoare, de asemenea, diminuează. Dar, cu toate acestea (reieșea clar din expresia întipărită pe fața lui sir Charles), un Triunghi, identificat prin orice alt nume, n-ar suna așa de trivial.

— Cînd este însă vorba de al treilea membru, continuă doamna Fielder-Flemming, cu fermitate sporită în glas, părerile noastre sînt diferite. Sir Charles ne-a sugerat pe lady Pennefather. Eu nu am plăcerea s-o cunosc pe lady Pennefather dar domnișoara Dammers, care o cunoaște bine, îmi spune că toate aprecierile făcute de sir Charles în legătură cu caracterul ei sînt absolut greșite. Nu este nici meschină, hrăpăreață sau lacomă și nici, oricum ne-am imagina lucrurile, capabilă de faptele îngrozitoare pe care sir Charles, poate întrucîtva pripit, i ie-a atribuit. Lady Pennefather, am înțeles, este o femeie deosebit de cumsecade, blîndă și bună la suflet;

cu concepții oarecum liberale, ceea ce însă nu o face mai rea, ci, dimpotrivă, chiar mult mai bună, după părerea unora dintre noi.

Doamna Fielder-Flemming lăsa să se înțeleagă că era nu numai tolerantă față de unele mici imoralități nevătămătoare, ci chiar realmente dispusă să aibă o atitudine de mamă înțelegătoare față de oricare dintre cazurile de manifestare a acestora. Într-adevăr, făcea uneori mari eforturi pentru a propaga această impresie printre prietenii ei. Din nefericire, aceștia persistau în a-și aduce aminte că ea refuzase să mai aibă de-a face cu o nepoată, de îndată ce aceasta din urmă, aflînd că bărbatul ei, om de vîrstă mijlocie, ținea, pentru motive de comoditate, cîte o amantă în fiecare dintre cele patru colțuri ale Angliei și, pentru siguranță, și una în Scoția, își găsisese și ea un tînăr cu care, îndrăgostită pînă peste cap, fugise de acasă.

— Tot așa cum mă deosebesc de sir Charles în privința identității celei de-a treia persoane din triumphi, merse mai departe doamna Fielder-Flemming, ignorînd fericită memoria prietenilor ei, la fel mă deosebesc de dînsul și prin mijloacele de stabilire a acestei identități. Avem puncte de vedere total diferite cu privire la însăși esența problemei – motivul. Sir Charles a vrut să ne facă să gîndim că prin comiterea (sau, mai degrabă, tentativa) acestui omor s-a urmărit un cîștig material. Sînt convinsă că adevăratul motiv a fost, în orice caz, mai puțin ignobil. Asasinatul, am fost învățați, nu poate fi niciodată realmente justificat; sînt totuși situații cînd el se găsește periculos de aproape de o justificare. După părerea mea, cazul discutat de noi este unul dintre acestea.

Cheia pentru identificarea celei de-a treia persoane trebuie căutată chiar în caracterul lui sir Eustace. Să-l studiem puțin. Nefiind constrînși de considerente de calomnie, putem spune de la bun început că, din anumite puncte de vedere, sir

Eustace este un om absolut indezirabil pentru societate. Din punctul de vedere al unui tânăr – ca să luăm un exemplu – care iubește o fată, sir Eustace trebuie să fie ultimul om pe care tânărul ar dori să-l cunoască fata respectivă. El este nu numai imoral, ci și lipsit de scuze pentru imoralitatea lui, ceea ce este mult mai grav. Este o lichea și, în același timp, unul care aruncă banii pe fereastră, lipsit de onoare și scrupule în ceea ce privește femeile și, mai mult, un om care a transformat într-o nenorocire căsătoria cu o femeie fermecătoare, cu vederi mai mult decât liberale în privința obișnuitelor aventuri și inconsecvențe masculine. Perspectiva căsătoriei cu sir Eustace Pennefather este, pentru orice fată, o tragedie.

Iar perspectiva căsătoriei lui cu o fată iubită de un om din tot sufletul, intonă solemn doamna Fielder-Flemming, este, din punctul de vedere al acelui om, absolut intolerabilă. Și un om care este om, adăugă congestionată, nu tolerează ceva intolerabil.

Doamna Fielder-Flemming făcu apoi o pauză pentru a sublinia semnificația profundă a celor spuse.

— Cortina, actul întâi, comentă în șoaptă domnul Bradley, adresându-se domnului Ambrose Chitterwick.

Domnul Chitterwick zîmbi nervos.

CAPITOLUL VIII

Sir Charles profită de avantajul obișnuit al primului antract pentru a se ridica de pe scaun. Ca mulți dintre noi în ziua de azi, cînd veni timpul primului antract (dacă, bineînțeles, nu este vorba de o piesă a doamnei Fielder-Flemming), el simți, aproape fizic, că nu se mai poate stăpîni.

— Domnule președinte, tună el, trebuie să limpezim un lucru. Vrea doamna Fielder-Flemming să aducă acuzația absurdă că un prieten al fiicei mele este răspunzător pentru această crimă, sau nu?

Președintele se uită neajutorat la muntele de om care se ridica amenințător deasupra lui și avu un moment dorința să fie orice în afară de Președinte.

— Realmente, nu știu, sir Charles, mărturisi el, nearătînd nici curajul cerut de funcție și nespunînd nici adevărul.

Doamna Fielder-Flemming își recăpătase între timp răsuflarea și putea din nou să susțină ea însăși asaltul.

— Eu n-am acuzat încă o persoană anume de crimă, sir Charles, spuse cu o demnitate glacială, al cărui efect nu era stricat decît de faptul că pălăria, care, se părea, participase la emoțiile stăpînei, era acum turtită anapoda pe urechea stîngă. Pînă aici, nu am făcut altceva decît să dezvolt o teză.

Domnului Bradley, sir Charles i-ar fi ripostat, cu disprețul Johnsonian pentru lipsa de franchețe: „La dracu cu teza dumneavoastră, domnule!” Stînjedit însă de puerilitățile convenției sociale civilizate cu privire la politețea raporturilor dintre sexe, el nu putu decît să înceapă din nou să arunce flăcări albastre prin ochi.

Cu lipsa de onestitate specifică sexului ei, doamna Fielder-Flemming profită de acest handicap.

— Și, adăugă ea înțepată, n-am terminat încă.

Sir Charles se așează – alegoria perfectă. Dar în timp ce se așeza mormăi înciudat în barbă.

Domnul Bradley își reținu un impuls de a-l bate pe spate pe domnul Chitterwick și de a-l lovi apoi sub bărbie.

Cu o seninătate prea naturală ca să fie întru totul artificială, doamna Fielder-Flemming procedă la încheierea antractului și la ridicarea cortinei pentru actul al doilea.

— Prezintă-vă modul de identificare a celui de-al treilea membru al Triunghiului a cărui existență am prezis-o – cu alte cuvinte, a asasinului – voi merge mai departe spre a vă arăta probele reale și cum acestea sprijină concluziile mele. Am spus „sprijină”? Voiam să spun, le confirmă dincolo de orice îndoială.

— Dar care sînt concluziile dumneavoastră, doamnă Fielder-Flemming? întrebă politicianul Bradley. Nu le-ați definit încă. Ați sugerat numai că asasinul era un rival al lui sir Eustace la mîna domnișoarei Wildman.

— Exact, îl aprobă Alicia Dammers. Chiar dacă nu vrei încă să ne spui numele omului, Mabel, n-ai putea să prezinți și să încadrezi lucrurile mai limpede? Domnișoara Dammers nu gusta neclaritatea. Îi aducea aminte de neglijență și dezordine, care îi repugnau mai mult decît orice pe lume. În plus, era realmente extrem de interesată să afle asupra cui arunca vina doamna Fielder-Flemming. Ea știa că Mabel

putea să arate ca un specimen de țicnită, să vorbească precum un alt specimen și să se comporte ca un al treilea; și totuși, în realitate, nu era de loc o țicnită.

Mabel însă era hotărâtă să fie modestă.

— Mă tem că nu pot încă. Pentru anumite motive, doresc să aduc mai întâi toate dovezile. Cred că, mai târziu, o să înțelegeți de ce.

— Foarte bine, oftă domnișoara Dammers. Dar hai să ne ferim de atmosfera de roman polițist. Tot ce dorim este să rezolvăm acest caz dificil, nu să ne mistificăm unul pe celălalt.

— Am motivele mele, Alicia, se încruntă doamna Fielder-Flemming, făcând un efort vizibil să-și adune gândurile. Unde ajunsesem? A, da, probele. Ei bine, acestea sînt foarte interesante. Am reușit să descopăr două probe hotărîtoare pe care nu le-a pomenit nimeni pînă acum.

Prima este că sir Eustace nu era îndrăgostit de – doamna Fielder-Flemming ezită – domnișoara Wildman, de loc. El intenționa să se însoare cu ea numai pentru banii ei, sau, mai degrabă, pentru ceea ce spera să obțină din banii tatălui ei. Sper, Sir Charles, adăugă doamna Fielder-Flemming, glacială, că nu veți considera că vă calomniez, dacă fac aluzie la faptul că sînteți un om excesiv de bogat. Acesta este un factor deosebit de important pentru teoria mea.

Sir Charles își înclină capul masiv, impozant.

— Nu poate fi vorba de calomnie. Ci, pur și simplu, de gust, ceea ce nu este de competența mea profesională. Mă tem că ar fi o pierdere inutilă de timp să încerc să vă dau consultații în această chestiune.

— Asta-i foarte interesant, doamnă Fielder-Flemming, interveni grăbit Roger pentru a pune capăt acestui schimb de „amabilități”. Cum ați descoperit?

— De la valetul lui sir Eustace, domnule Sheringham, replică doamna Fielder-Flemming, nu fără mîndrie. L-am

interogat. Sir Eustace nu făcea un secret din asta. Se pare că are mare încredere în valetul său. El spera, după cât se pare, să-și poată plăti datoriile, să cumpere unul sau doi cai de curse, să-și achite obligațiile legale față de actuala lady Pennefather și, în general, s-o ia de la capăt cu viața de desfriu. Îi promisese lui Barker (așa se numește valetul) să-i dea un cadou de o sută de lire sterline în ziua în care el „o va duce pe gîsculiță la altar” – astea-s propriile lui cuvinte. Îmi pare rău că vă rănesc simțămintele, sir Charles, dar eu mă ocup de fapte, și simțămintele trebuie să fie date la o parte cînd e vorba de fapte. Cu zece lire am cumpărat toate informațiile dorite. De altfel, informații remarcabile.

Se uită în jur triumfătoare.

— Nu considerați, poate, îndrăzni domnul Chitterwick, avînd aerul că-și cere scuze, că informațiile provenind de la o sursă atît de coruptă ar putea să nu fie totalmente sigure? sursa pare să fie foarte coruptă. Știți, eu nu cred că servitorul meu m-ar vinde pentru o bancnotă de zece lire.

— La așa stăpîn, așa slugă, ripostă scurt doamna Fielder-Flemming. Informațiile lui sînt perfect sigure. Am avut ocazia să verific aproape tot ce mi-a spus, așa încît pot, în mod justificat, crede că și restul este corect.

Aș vrea să vă relatez și altceva din viața personală a lui sir Eustace. Nu e prea plăcut, dar este foarte, foarte semnificativ. El a încercat să o seducă pe domnișoara Wildman într-o cameră separată la restaurantul Pug-Dog (acest lucru, de exemplu, l-am verificat mai tîrziu), evident, pentru a face mai sigură căsătoria pe care o dorea. (Din nou vă rog să mă iertați, sir Charles, dar aceste fapte trebuie dezvăluite). E nevoie însă să completez imediat că încercarea n-a avut succes. În seara aceea, sir Eustace a remarcat (în fața valetului său): „Poți să duci o gîsculiță la altar, dar n-o poți îmbăta”. Aceasta, cred, că arată mai bine decît vorbele mele ce fel de creatură era sir

Eustace Pennefather. Vă arată, de asemenea, cât de covârșitor de puternic era motivul că omul care iubea cu adevărat pe fată să dorească să o ferească pentru totdeauna de atingerea unei asemenea brute.

Și cu asta ajung la a doua probă a dosarului meu. Aceasta este, de fapt, piatra fundamentală a întregii structuri, baza care făcea necesar (după părerea asasinului) omorul și, în același timp, baza pe care eu însumi am reconstruit întreaga crimă. Domnișoara Wildman era disperată, nebunește, irevocabil îndrăgostită de sir Eustace Pennefather.

Avînd ca profesie arta obținerii de efecte dramatice, doamna Fielder-Flemming tăcu cîteva clipe pentru a da posibilitatea ca semnificația celor relatate de ea să pătrundă adînc în mintea și sufletul auditoriului. Dar sir Charles era mult prea personal implicat pentru a se putea interesa de semnificații.

— Este permis să se afle cum ați descoperit *asta*, doamnă? o întrebă el sarcastic. De la camerista ficei mele?

— De la camerista ficei dumneavoastră, răspunse cu dulceață în glas doamna Fielder-Flemming. Detectarea, descopăr, este o distracție costisitoare, dar nu trebuie să ne pară rău de banii cheltuiți pentru o cauză bună.

Roger oftă. Era clar că, chiar dacă acest copil nenorocos inventat de el nu va muri de o moarte dureroasă, Cercul (dacă nu va ajunge deja complet pătrat) va rămîne fie fără doamna Fielder-Flemming, fie fără sir Charles Wildman; și el știa care dintre cei doi n-o să mai vină. Păcat. Sir Charles, pe lîngă faptul că era o asemenea valoare din punct de vedere profesional, era, în afară de domnul Chitterwick, singurul catalizator al elementului literar ce constituia restul Cercului; și Roger, care în tinerețe luase parte la cîteva reuniuni literare, era sigur că nu va putea face față unui grup compus numai din oameni ce trăiesc din scris.

În plus, doamna Fielder-Flemming cam depășise măsura în privința bătrînului. La urma urmei, era vorba despre fiica lui.

— Acum, am stabilit, continuă doamna Fielder-Flemming, că motivul de a-l suprima pe sir Eustace, pe care-l avea omul suspectat de mine, era covârșitor. De fapt, suprimarea trebuie să-i fi apărut acestuia ca singura ieșire dintr-o situație intolerabilă. Urmează să arăt legătura dintre el și cele cîteva elemente lăsate nouă de asasinul anonim.

Cînd inspectorul-șef ne-a permis să examinăm scrisoarea falsificată a firmei *Mason și Fii*, eu am examinat-o îndeaproape, deoarece mă pricep oarecum la mașinile de scris. Scrisoarea respectivă fusese scrisă la o mașină Hamilton. Omul pe care-l am în minte are o mașină de scris Hamilton la biroul său. Ați putea spune că ar putea fi numai o coincidență. Hamilton fiind o mașină de scris foarte răspîndită. S-ar putea; dar, dacă aduni mai multe coincidențe care se leagă între ele, ele încetează a mai fi coincidențe și devin certitudini.

La fel stau lucrurile cu următoarea coincidență – referitoare la hîrtia de scris a firmei Mason. Între acest om și firma *Mason și Fii* există o legătură bine definită. Acum trei ani, cum poate vă amintiți, firma a avut un mare proces. Nu mi amintesc detaliile, dar cred că intentase o acțiune împotriva unei firme rivale. Poate vă amintiți, sir Charles?

Sir Charles confirmă din cap, fără bunăvoință, ca și cum n-ar fi fost dispus să-și ajute adversara nici cu această informație lipsită de importanță.

— Sigur că da, spuse el sec. Un proces împotriva firmei *Fearnley Chocolate Co.* pentru încălcarea dreptului de autor în materie de reclamă. Eu am fost avocatul firmei *Mason și Fii*.

— Vă mulțumesc. Da, tot așa gîndeam și eu. Foarte bine, deci. Acest om a avut o legătură chiar cu acel proces. El ajuta firma Mason din punct de vedere legal. El trebuie să fi intrat

și ieșit adesea din birourile lor. Ocazii de a intra în posesia unei coli din hîrtia de scris a firmei a avut nenumărate. Șanse de a avea o asemenea hîrtie după trei ani, de asemenea. Hîrtia avea marginile îngălbenite; trebuie să fi fost veche de trei ani. Avea o ștersătură. În acel loc, sugerez eu, cu trei ani în urmă fusese scrisă în birourile Mason o notă în legătură cu procesul. Este evident. Toate se potrivesc.

Vine apoi chestiunea ștampilei poștale. Sînt de acord cu sir Charles că putem fi convinși că asasinul, oricît ar fi fost de viclean și dornic să-și fabrice un alibi, nu ar fi încredințat expedierea pachetului fatal nimănui altcuiva. În afară de un complice, pe care, sînt sigură, îl putem exclude. Ar fi fost prea periculos; numele lui sir Eustace Pennefather cu greu ar fi putut rămîne neobservat și, mai tîrziu, legătura ar fi fost stabilită cu ușurință. Asasinul, absolut convins (ca toți asasinii dintotdeauna) că bănuiala nu va cădea niciodată asupra lui, își asumă riscul unui posibil alibi și pune singur la poștă pachetul. Ca urmare, este recomandabil, pentru a încheia acuzația împotriva lui, să facem o legătură între acest om și împrejurimile străzii Southampton, între orele opt treizeci și nouă treizeci ale serii respective.

Surprinzător, am găsit că această sarcină, pe care o credeam cea mai dificilă, era cea mai ușoară din toate. Omul pe care-l am în minte a participat într-adevăr în acea seară la o masă de aniversare la Hotel Cecil, o reuniune, mai exact, a unor vechi colegi de școală. Hotel Cecil, nu e nevoie să vă reamintesc, se află în imediata vecinătate a străzii Southampton, unde se găsește cel mai apropiat oficiu poștal. Ce putea fi mai ușor decît să se strecoare afară pentru cele cinci minute de care avea nevoie și să se întoarcă înapoi aproape înainte ca vecinii săi să-i remarce lipsa?

— Într-adevăr, ce? murmură absorbit domnul Bradley.

— Trebuie să mai precizez două puncte finale. Vă

reamintiți că, atrăgîndu-vă atenția asupra asemănării dintre acest caz și afacerea Molineux, am remarcat că această similitudine este mai mult decît surprinzătoare, este semnificativă. Voi explica ce vreau să spun prin asta. Vreau să spun că similitudinea este mult prea mare pentru a fi o coincidență. Cazul nostru este o *copie* deliberată a celui alt. Și, dacă așa stau lucrurile, concluzia este una singură: acest asasinat este opera unui cunoscător al istoriei criminale – a unui criminalist. Și omul la care mă gîndesc *este* un criminalist.

Ultimul punct se referă la anunțul din presă care infirma zvonul privitor la logodna dintre sir Eustace Pennefather și domnișoara Wildman. Am aflat de la valetul lui sir Eustace că nu acesta a publicat anunțul. Nici domnișoara Wildman. Pe sir Eustace anunțul l-a înfuriat. Fusesse publicat, din proprie inițiativă, fără consultarea celor doi, de omul pe care îl acuz de comiterea acestei crime.

Domnul Bradley dădu, o clipă, curs liber curiozității.

— Și nitrobenzenul? Ați stabilit cum și l-a procurat omul dumneavoastră?

— Acesta este unul dintre puținele puncte asupra cărora sînt de acord cu sir Charles. Nu găsesc de loc necesar, sau posibil, să fac o legătură între el și o marfă atît de obișnuită, care poate fi cumpărată oriunde, fără dificultăți și fără să trezească bănuieli.

Doamna Fielder-Flemming făcea eforturi vizibile pentru a se stăpîni. Cuvintele ei, atît de calme și asemănătoare tonului magistraților cînd sînt citite, fuseseră și pînă atunci rostite cu un extenuant efort de a le impune o notă de expunere judecătorească. Dar cu fiecare frază, efortul devenise, evident, din ce în ce mai greu. Doamna Fielder-Flemming era, clar, atît de surescitată încît se părea că numai cîteva fraze în plus i-ar fi provocat sufocarea, deși celor de față o asemenea intensitate a sentimentelor le apărea

întrucâtva inutilă. Se apropia de final, desigur, dar și asta era o explicație foarte nesatisfăcătoare pentru o față atât de congestionată și pentru o pălărie care-i ajunsese acum la ceafă, unde tremura agitată, cuprinsă de compasiune pentru stăpîna ei.

— Asta-i tot, încheie ea brusc. Consider că am demonstrat teoria mea. Acest om este asasinul.

Se așternu o liniște completă.

— Ei, bine? spuse Alicia Dammers nerăbdătoare. Cine anume?

Sir Charles, care o urmărise pe oratoare din ce în ce mai încruntat, trînti amenințător cu pumnul în masă.

— Exact, mîrîi el. Spuneți odată lucrurilor pe nume! Împotriva cui sînt îndreptate aceste insinuări ridicole, doamnă? se înțelegea că sir Charles nu era de acord cu concluziile doamnei, înainte chiar de a ști care sînt acestea.

— Acuzații, sir Charles, îl corectă, țipînd gîtuită de surescitare, doamna Fielder-Flemming. Dumneata – dumneata pretinzi că nu știi?

— Într-adevăr, madam, ripostă cu monumentală demnitate sir Charles, mă tem că n-am idee.

Și atunci doamna Fielder-Flemming deveni regretabil de dramatică. Ridicîndu-se încet în picioare ca o regină dintr-o tragedie (cu deosebire că reginele din tragedii nu-și poartă pălăriile tremurînd la ceafă și dacă fețele li se congestionează devenind strălucitor de purpurii din cauza emoției, ele și le acoperă cu cosmetice adecvate), ignorînd zgomotul înăbușit, imperceptibil cu care se răsturnase pe podea scaunul pe care ședea, indicînd cu un deget cuprins de agitație de-a curmezișul mesei, îl înfrunta pe sir Charles cu fiecare centimetru al trupului ei bondoc.

— Dumneata! țipă ascutit doamna Fielder-Flemming. Dumneata ești omul! Degetul ei întins zvîcni ca o panglică

atinsă de elicea unui ventilator. Semnul lui Cain îți este scris pe frunte! Asasinule!

În tăcerea împregnată de oroare ce se așternu, domnul Bradley se încleșta în delir de brațul domnului Chitterwick.

Sir Charles reuși să-și refacă glasul, pierdut pentru o clipă.

— Femeia e nebună, izbuti el să rostească.

Văzînd că n-a fost împrușcată pe loc și nici aruncată în aer de fulgerul albastru al ochilor lui sir Charles, posibilități de care se pare că se temuse, doamna Fielder-Flemming, ceva mai puțin isterică, trecu la amplificarea acuzației.

— Nu, nu sînt nebună, sir Charles; sînt foarte, foarte sănătoasă. Îți iubeai fiica cu dragostea îndoită pe care un om ce și-a pierdut soția o simte pentru singura ființă feminină ce i-a rămas. Te considerai îndreptățit să mergi oricît de departe pentru a o împiedica să cadă în mîinile lui sir Eustace Pennefather – pentru a împiedica exploatarea tinereții, inocenței și buneii ei credințe de către o asemenea secătură.

Pe baza propriilor dumitale vorbe, eu te condamn. Ne-ai spus că nu este nevoie să relatezi tot ce s-a întîmplat în cursul întîlnirii pe care ai avut-o cu sir Eustace Pennefather. Nu! Pentru că atunci trebuia să dai la iveală faptul că l-ai informat că mai repede îl omori cu propriile dumitale mîini decît să-ți vezi fiica măritată cu el. Și, într-adevăr, cînd lucrurile au atins un stadiu – dată fiind pasiunea și îndîrjirea sărmanei fete și hotărîrea lui sir Eustace de a profita de firea ei – cînd nu-ți mai rămînea alt mijloc de a împiedica dezastrul în afară de actul suprem, nu ai dat înapoi de la a-ți folosi mîinile Sir Charles Wildman, Dumnezeu să te judece, pentru că eu nu pot. Respirînd greu, doamna Fielder-Flemming își ridică scaunul răsturnat și se așeză pe el.

— Hm, sir Charles, remarcă domnul Bradley, a cărui expirație reținută amenința să-i desfacă cusăturile vestei, hm,

nu m-aș fi așteptat la așa ceva din partea duminică. Asasinat! Prea de tot, zău, prea de tot.

De data aceasta, sir Charles nu acordă nicio atenție credinciosului său tăun. Este îndoielnic chiar dacă l-a auzit. Acum, cînd își dădea în sfîrșit seama că doamna Fielder-Flemming își formulase cu toată seriozitatea acuzațiile și nu fusese victima unui atac trecător de nebunie, respirația lui ajunsese alarmant de tumultuoasă, aidoma celei a domnului Bradley. Fața lui, împurpurîndu-se pe măsură ce a doamnei Fielder-Flemming revenea la normal, căpătase aspectul broaștei din fabulă care n-a știut momentul cînd, continuînd să se umfle, va exploda. Roger, pe care izbucnirea doamnei Fielder-Flemming îl zăpăcise într-un asemenea hal încît momentan nu sesizase întreaga gravitate a celor spuse, începu să se alarmeze pentru situația bătrînului.

Dar sir Charles găsi la timp supapa de siguranță a oratoriei.

— Domnule președinte, explodează el prin supapă, dacă nu este potrivit să consider cele spuse de această doamnă drept o glumă – chiar dacă o glumă de cel mai prost gust cu putință – trebuie cumva să iau în serios toate aceste tîmpenii absurde?

Roger aruncă o privire spre doamna Fielder-Flemming, a cărei față arăta acum ca o masă de granit, și înghiți o gură de aer. Totuși, oricît ar fi calificat-o sir Charles de absurdă, adversara lui făcuse o demonstrație, și nu una inconsistentă și neargumentată.

— Cred, spuse el, cît mai prudent cu putință, că dacă era altcineva în discuție și nu dumneavoastră, sir Charles, ați fi fost de acord că o acuzație de acest fel, cînd este susținută cu argumente reale, trebuie să fie luată în serios, cel puțin în măsura în care este nevoie să fie respinsă.

Sir Charles pufni pe nas, iar doamna Fielder-Flemming clătină de cîteva ori din cap, cu vehemență.

— Dacă respingerea este posibilă, observă domnul Bradley. Dar trebuie să admit că, personal, am fost impresionat. Mi se pare că doamna Fielder-Flemming a reușit să-și susțină teoria. Doriți să mă duc să dau telefon la poliție, domnule Președinte? Vorbea cu aerul unui om conștiincios și serios, gata să-și facă datoria de cetățean, oricât ar fi de dezagreabilă.

Sir Charles îi aruncă o privire încărcată de amenințări, dar, încă o dată, păru că-și pierde glasul.

— Nu încă, spuse moale Roger. Nu am auzit încă răspunsul lui sir Charles.

— În sfârșit, bănuiesc că putem să-l auzim, spuse concesiv domnul Bradley.

Cinci perechi de ochi se ațintiră asupra lui sir Charles, cinci perechi de ochi îl fixară cu încordare.

Dar sir Charles, luptându-se din răsputeri cu sine însuși, continua să tacă.

— Așa cum mă așteptam, murmură domnul Bradley. Nu există posibilități de apărare. Chiar și sir Charles, care a scăpat în ultimul moment de la spânzurătoare atîția asasini, nu poate găsi nimic de spus într-un caz atît de evident. E foarte trist.

După privirea cu care îl străpunse pe cel care-l tortura se putea deduce că sir Charles ar fi putut găsi foarte multe de spus dacă ar fi fost numai ei doi, singuri. Așa cum stăteau lucrurile însă, nu putea decît să clocotească în el.

— Domnule Președinte, spuse Alicia Dammers cu obișnuitul ei spirit de inițiativă, am de făcut o propunere. Sir Charles pare să confirme prin tăcerea sa că este vinovat și domnul Bradley, ca bun cetățean, dorește să-l dea pe mîna poliției.

— Ascultați, ascultați! observă bunul cetățean.

— Personal, mie mi-ar părea rău să fac asta. Cred că sînt

multe de spus în favoarea lui sir Charles. Asasinatul, se spune, este invariabil anti-social. Dar este oare așa? sînt de părere că intenția lui sir Charles de a scăpa omenirea (și, întîmplător, pe propria lui fiică) de sir Eustace Pennefather, poate fi considerată ca un important serviciu adus societății. Că intenția lui a dat greș și o persoană inocentă a căzut victimă, este un fapt lipsit de semnificație. Chiar doamna Fielder-Flemming părea să stea la îndoială dacă sir Charles trebuie să fie condamnat – un juriu ar face-o în mod sigur – deși ea a adăugat că nu se simte competentă să-l judece.

Eu sînt de altă părere. Fiind o persoană de o inteligență, sper, normală, mă simt competentă să-l judec. Și consider că noi, toți cinci, sîntem competenți să-l judecăm. De aceea, sugerez să-l judecăm noi înșine. Doamna Fielder-Flemming ar putea juca rolul procurorului; cineva (propun pe domnul Bradley) l-ar putea apăra; și toți cinci constituim un juriu care va decide prin vot majoritar împotriva, sau pentru sir Charles. Vom respecta rezultatul votului și, dacă îi este potrivit, trimitem după poliție; dacă îi este favorabil, ne angajăm să nu suflăm un cuvînt despre vina lui în afara acestei încăperi. Pot supune această propunere aprecierii Cercului? Roger îi răspunse cu un surîs dezaprobat. Știa precis că domnișoara Dammers nu credea în vina lui sir Charles, cum nici el nu credea și înțelegea că ea voia să-l necăjească pe eminentul avocat; cu un pic de cruzime, dar, fără îndoială, gîndea că-i va prinde bine.

Domnișoara Dammers pretinsese totdeauna că ea lua în considerație și reversul monedei și că, deci, este de părere că e foarte bine ca uneori pisica să fie hăituită de șoarece; ca urmare, pe semne, gîndea că e foarte salutar pentru un om care urmărise în justiție pe alți oameni pentru crime de omucidere să se găsească și el o dată în situația de a face față unei acuzații atît de îngrozitoare. Domnul Bradley, pe de altă

parte, deși, evident, nici el nu credea că sir Charles era asasinul, își bătea joc de el, nu din convingere, ci pentru că numai așa putea să se răzbune pe sir Charles pentru succesul obținut de acesta în viață, succes care pentru domnul Bradley nu mai părea posibil.

Nici domnul Chitterwick, gîndea Roger, nu credea serios în posibilitatea ca sir Charles să fie vinovat, deși el continua să se arate încă atît de alarmat de temeritatea doamnei Fielder-Flemming de a face o asemenea sugestie, încît nu era întru totul posibil să-ți dai seama ce crede de fapt. Roger era aproape sigur că nimeni nu se îndoia, în realitate, de inocența lui sir Charles, cu excepția doamnei Fielder-Flemming – și, poate, după înfățișarea pe care o avea, a lui sir Charles însuși. Așa cum declarase acest gentleman ultragiatic, o asemenea idee, cîntărită la rece, era în mod clar cea mai absurdă tîmpenie: sir Charles nu putea fi vinovat, pentru că – ei bine, pentru că el era sir Charles și pentru că asemenea lucruri nu se întîmplă și pentru că era evident că el nu poate fi vinovat.

Pe de altă parte însă, doamna Fielder-Flemming dovedise cu multă acuratețe că era vinovat. Iar sir Charles nici măcar nu încercase încă să demonstreze că nu era așa.

Nu pentru prima dată, Roger dori, foarte sincer, ca scaunul prezidențial să fi fost ocupat de oricine altcineva, în afară de el.

— Mă gîndesc, repetă el, că, înainte de a face orice pas, trebuie să auzim ce are de spus sir Charles. Sînt sigur, spuse președintele amabil, amintindu-și fraza potrivită, că dînsul va da un răspuns complet tuturor acuzațiilor. Apoi, rămase în așteptare, uitîndu-se la sir Charles.

Sir Charles părea că ieșise întrucîtva din norul de furie care-l acoperise.

— Se așteaptă într-adevăr de la mine să mă apăr împotriva acestei – acestei isterii? lătră el. Foarte bine. Admit că sînt

criminalist, ceea ce doamna Fielder-Flemming pare să considere condamabil. Admit că am luat parte la o masă dată în acea seară la Hotel Cecil, ceea ce pare suficient pentru a mi se pune ștreangul de gît. Admit, de îndată ce viața mea personală a fost tîrîită în public, în pofida bunului gust și a decenței, că mai degrabă l-aș fi strangulat pe sir Eustace cu propriile mele mîini, decît să-l văd căsătorit cu fiica mea.

Făcu o pauză și își trecu pe frunte o mînă obosită. Nu mai era formidabil, ci mai degrabă un bătrîn năucit. Roger simți o deosebită părere de rău pentru el. Dar doamna Fielder-Flemming își susținuse acuzația prea bine, pentru a mai putea fi cruțat.

— Admit toate acestea, dar niciuna nu constituie o dovadă cu atîta greutate încît să fie luată în seamă de un tribunal. Dacă doriți să dovedesc că nu eu am trimis de fapt bomboanele acelea, ce-ar trebui să spun? Aș putea aduce pe cei doi vecini de masă, care ar putea jura că nu mi-am părăsit niciodată locul, pînă la... trebuie să fi fost ora zece. Pot dovedi cu alți martori că fiica mea a consimțit, în urma insistențelor mele, să abandoneze ideea căsătoriei cu sir Eustace și a plecat de bunăvoie la niște rude ale noastre în Devonshire, unde va rămîne o bucată de timp. Dar trebuie iar să admit că toate acestea s-au întîmplat după data expedierii bomboanelor.

Pe scurt, doamna Fielder-Flemming a reușit, cu o remarcabilă abilitate, să assembleze un dosar aparent întemeiat împotriva mea, deși se bazează pe o prezumție greșită (îi atrag atenția că avocații pledanți nu intră și ies din birourile clienților cînd vor, ci îi întîlnesc de obicei pe aceștia numai în prezența avocaților consultanți, în biroul celor dintîi, fie în propriul lor birou) și sînt gata să accept, dacă cei de față consideră recomandabil, că această chestiune să fie cercetată oficial. Mai mult, eu salut o asemenea investigație,

deoarece numele meu a fost, în mod abuziv, ponegrit. Domnule Președinte, vă rog, în calitatea dumneavoastră de reprezentant al întregului Cerc, să întreprindeți în acest sens orice acțiune pe care o credeți potrivită.

Roger se angajă imediat pe drumul prudenței.

— În ceea ce mă privește, sir Charles, eu sînt absolut sigur că raționamentele doamnei Fielder-Flemming, deși remarcabil de inteligente, au pornit, cum ați spus și dumneavoastră, de la o premiză greșită și, într-adevăr, ca o chestiune de pură probabilitate, eu nu pot concepe un tată trimițînd bomboane otrăvite logodnicului prezumtiv al propriei sale fiice. O clipă de gîndire i-ar arăta că este practic inevitabil ca pînă la urmă bomboanele să-i fie oferite fiicei însăși. Am părerea mea proprie despre acest asasinat, dar, chiar lăsînd asta la o parte, nutresc convingerea că acuzația adusă lui sir Charles n-a fost cu adevărat dovedită.

— Domnule Președinte, îi tăie vorba, aprinsă, doamna Fielder-Flemming, dumneavoastră puteți spune ce vă place, dar în interesul...

— Sînt de acord cu dumneavoastră, domnule Președinte, o întrerupse tăios domnișoara Dammers. Este de necrezut că sir Charles ar fi putut trimite bomboanele acelea.

— Hm! opină domnul Bradley, căruia îi părea rău că i se strică plăcerea atît de repede.

— Ascultați, ascultați! spuse domnul Chitterwick, surprinzător de categoric.

— Pe de altă parte, continuă Roger, îmi dau bine seama că doamna Fielder-Flemming este îndreptățită să pretindă investigația oficială cerută de sir Charles, nu mai puțin decît sir Charles însuși, care este preocupat de onoarea numelui său. Și sînt de acord cu sir Charles că dînsa a adus o acuzație, întemeiată la prima vedere, ceea ce face să fie demnă de a fi supusă unei cercetări. Dar ceea ce aș vrea să scot în evidență

este faptul că, pînă acum, numai doi membri din șase au luat cuvîntul și nu este imposibil ca, după ce ne va fi venit la toți rîndul, să fie date la iveală asemenea teorii, încît cea pe care o discutăm acum ar putea (eu nu zic că așa se *va* întîmpla, ci numai că s-ar putea) să devină cu totul nesemnificativă.

— Oho! murmură domnul Bradley, ce surpriză ne ascunde valorosul nostru Președinte?

— Ca urmare, propun în mod formal, conchise Roger, ignorînd privirea acră ce i-o arunca doamna Fielder-Flemming, să lăsăm complet deoparte discutarea – în interiorul sau în afara acestei camere – a chestiunii referitoare la sir Charles, timp de o săptămînă, cu începere de azi, cînd oricare dintre membrii care va dori va putea s-o reia pentru a se adopta o hotărîre, și dacă nimeni nu este dornic va fi dată uitării definitiv și pentru totdeauna. Supunem la vot? Cine este pentru?

Propunerea a fost adoptată în unanimitate. Doamna Fielder-Flemming ar fi dorit să voteze împotriva, dar nu avusese încă ocazia să facă parte dintr-un comitet în care propunerile să nu fie adoptate în unanimitate, și obișnuința a fost mai tare decît ea.

Apoi ședința a fost ridicată, toată lumea plecînd cu un sentiment de apăsare.

CAPITOLUL IX

Roger ședea pe masă în camera lui Moresby, la Scotland Yard, și își legăna nervos picioarele. Moresby nu-i era de niciun ajutor.

— V-am spus, domnule Sheringham! i se adresă inspectorul-șef pe un ton răbdător. N-are niciun rost să încercați să mă trageți de limbă. V-am spus tot ce se știe aici. V-aș ajuta dacă aș putea, știți și dumneavoastră (Roger pufni neîncrezător), dar am ajuns pur și simplu într-un impas.

— Tot așa și eu, bodogăni Roger, și nu-mi place.

— Cu timpul o să vă obișnușiți, domnule Sheringham, îl consolă Moresby, dacă veți continua să vă îndeletniciți cu acest fel de probleme.

— Pur și simplu nu pot merge mai departe, se lamentă Roger. De fapt, nici nu cred că mai vreau. Sînt, practic, convins că am mers pe o pistă cu totul greșită. Dacă, într-adevăr, cheia enigmei se află în viața personală a lui sir Eustace, atunci el o ascunde ca dracul însuși. Dar eu nu cred că se află acolo.

— Hm! spuse Moresby, care *credea* că acolo se află.

— I-am interogat prietenii. Pînă cînd s-au săturat să mă mai vadă. Am recurs la toate mijloacele pentru a fi prezentat

prietenilor prietenilor lui și prietenilor prietenilor prietenilor lui și i-am interogat și pe aceștia. Am hăituit pe membrii clubului lui. Și ce-am descoperit? Că sir Eustace nu era numai indiscret, cum îmi sugeraseși dumneata, ci un palavragiu patentat, tipul absolut dezagreabil, din fericire mai rar decât presupun femeile, care vorbește despre succesele lui amoroase dînd nume – deși cred că, în cazul lui sir Eustace, este vorba de lipsă de imaginație și nu de lipsă de bun simț înnăscut. Înțelegi, cred, ce vreau să spun. Am adunat o mulțime de nume de femei și toate duc – nicăieri! Dacă o femeie ar fi fost la originea acestei afaceri, pînă acum aș fi auzit în mod sigur de ea. Și n-am auzit.

— Și cum e cu cazul acela din S.U.A., pe care noi l-am considerat ca avînd o asemănare extraordinară cu al nostru, domnule Sheringham?

— A fost citat aseară de o membră a Cercului, spuse Roger întunecat. Și ea a făcut o deducție destul de interesantă, prin analogie cu el.

— A, da, dădu din cap inspectorul-șef. Bănuiesc că trebuie să fi fost doamna Fielder-Flemming. Ea crede că sir Charles Eildman e vinovatul, nu-i așa?

Roger îl privi surprins.

— Cum dracu ați aflat asta? Ah, da! Vrăjitoarea bătrînă și lipsită de scrupule, ea v-a trimis informația, nu-i așa?

— Nici vorbă, domnule, ripostă Moresby cu un aer virtuos, ca și cum jumătate din cazurile dificile rezolvate de Scotland Yard n-ar fi aduse pe pista cea bună cu ajutorul „informațiilor primite”. Nu ne-a spus un cuvînt – cu toate că nu vreau să afirm că n-ar fi fost de datoria ei s-o facă. Dar sînt puține lucruri pe care le fac – și chiar pe care le gîndesc – membrii Cercului dumneavoastră și pe care noi nu le știm.

— Sîntem filați, spuse Roger, încîntat. Da, mi-ai spus de la

început că vom fi supravegheați. Bine, bine. Dacă așa stau lucrurile, aveți de gînd să-l arestați pe sir Charles?

— Nu încă, domnule Sheringham, îi răspunse grav Moresby.

— Atunci, spune-mi ce gîndești despre teorie. A prezentat un act de acuzare foarte impresionant.

— Aș fi foarte surprins, spuse prudent Moresby, dacă aș ajunge să fiu convins că sir Charles a început să asasineze el însuși oameni, în loc să ne împiedice pe noi să spînzurăm pe alți asasini.

— Mai puțin rentabil, desigur, îl aprobă Roger. Da, cu siguranță, nu poate fi nimic real în asta, dar este o idee nostimă.

— Și dumneavoastră ce teorie vreți să prezentați, domnule Sheringham?

— Moresby, n-am nici cea mai mică idee. Și mîine seară trebuie totuși să vorbesc. Presupun că pot să inventez ceva ca să scap cu obrazul curat, dar sînt dezamăgit. Roger reflectă un moment. Cred că adevăratul necaz vine de la faptul că interesul meu pentru acest caz e pur și simplu academic. Toți ceilalți au avut un interes personal, și asta nu numai că te stimulează mai mult să mergi pînă la capăt, dar, într-un fel, te și ajută, realmente, s-o faci. Cunoști mai multe detalii, scăpate din vedere în general, și ai o viziune mai intimă a trăsăturilor mai puțin cunoscute ale oamenilor în cauză.

— Ei bine, domnule Sheringham, remarcă Moresby, un pic malițios, poate că acum veți fi de acord că noi cei de-aici, care nu avem niciodată un interes personal (dacă prin asta vreți să înțelegeți a privi un caz dinăuntru și nu dinafară), avem o mică scuză atunci cînd ne împotmolim într-un caz. Ceea ce, fiindcă veni vorba, adăugă, cu mîndrie profesională, Moresby, se întîmplă extrem de rar.

— Sigur că da, răspunse cu căldură Roger. În sfîrșit,

Moresby, trebuie să duc la bun sfârșit, înainte de prînz, dezgustătoarea sarcină a cumpărării unei pălării noi. Ești dispus să mă filezi pînă în Bond Street? S-ar putea ca după aceea să intru într-un hotel învecinat și, poate, ți-ar face plăcere să ai prilejul să mă filezi și pînă acolo.

— Îmi pare rău, domnule Sheringham, spuse cam iritat Moresby, dar *eu* am ceva de lucru.

După acestea, Roger își luă la revedere și plecă. Se simțea atît de deprimat că, în locul autobuzului, luă, pînă în Bond Street, un taxi, pentru a-și reface moralul. Roger, care fusese ocazional la Londra în timpul războiului și-și reamintea obiceiurile interesante ale șoferilor de taxi din acea perioadă, nu mai luase niciodată un taxi de cînd și autobuzele erau „tot atît de bune”. Memoria publică este, după cum se știe, extraordinar de trecătoare, dar prejudecățile publice sînt, în egală măsură, extraordinar de durabile.

Roger avea motive să fie deprimat. Se afla, cum îi spusese lui Moresby, nu numai într-un impas, dar era din ce în ce mai convins că mersese pe o pistă complet greșită și posibilitatea că toată osteneala pe care și-o dăduse în legătură cu cazul să se dovedească a fi timp pierdut îl întrista. Interesul lui inițial pentru această afacere, deși mare, fusese, cum abia acum își dădea seama, numai de natură intelectuală – așa cum l-ar fi avut pentru orice asasinat plănuir cu abilitate; și, în ciuda contactelor stabilite cu cunoscuții diverșilor protagoniști, el continua să se simtă penibil de străin de caz. Lipsea acea legătură personală care să-l determine să se încleșteze într-adevăr de el. Începea să creadă că este vorba de unul din acele cazuri care necesită cercetări nesfîrșite, pe care un particular nu are nici calificare, nici răbdarea și nici timpul să le efectueze și care, în realitate, nu pot fi rezolvate decît de poliția oficială.

Hazardul însă, și două întîlniri întîmplătoare – în cursul

aceleiași zile și la interval de aproximativ o oră – determinară o schimbare radicală a felului cum apărea acest caz în ochii lui Roger, și transformară, în sfârșit, interesul său, dintr-unul intelectual, într-unul personal.

Prima avu loc în Bond Street.

Ieșind din magazinul de pălării, cu pălăria nouă așezată pe cap în unghiul cel mai bun, văzu venind spre el pe doamna Verreker-le-Mesurer. Doamna Verreker-le-Mesurer era mică, delicată, bogată, relativ tânără și văduvă și îl plăcea pe Roger. De ce, nici chiar Roger, care își avea și el porția lui de vanitate, nu înțelegea. Dar de câte ori îi oferea ocazia, ea i se prosterna la picioare (metaforic, desigur; el n-avea nicio intenție să-i dea ocazia s-o facă la propriu) și își ridica spre el, în extaz, ochii mari, castanii. Însă vorbea. Pe scurt, vorbea, vorbea și iar vorbea. Și Roger, căruia-i plăcea mai mult să vorbească el însuși, nu putea suporta asta.

Încercă să se repeadă spre cealaltă parte a străzii, dar nu reuși să străpungă șuvoiul de mașini. Era încolțit. Cu un zîmbet vesel ce ascundea gânduri criminale, el strică acuratețea unghiului în care fusese așezată frumoasa lui pălărie nouă.

Doamna Verreker-le-Mesurer se cramponă fericită de el.

— Oh, domnul Sheringham! exact persoana pe care doream s-o întîlnesc, Domnule Sheringham, te rog să-mi spui. Strict confidențial, desigur. Te ocupi *într-adevăr* de această îngrozitoare afacere a morții *sărmanei* Joan Bendix? Oh, *nu-mi* spune că nu. Roger încercă să-i spună că sperase s-o facă, dar ea nu-i dădu posibilitatea. Oh, într-adevăr, n-o faci? Dar este prea îngrozitor. Trebuie, știi, *trebuie*, realmente, să încerci să descoperi cine a trimis bomboanele acelea lui sir Eustace Pennefather. Eu cred că este urît din partea dumitale că n-o faci.

Roger, cu zîmbetul înghețat al relațiilor civilizate pe față, încercă din nou să intervină cu un cuvînt, fără rezultat.

— Am fost îngrozită cînd am auzit. Pur și simplu îngrozită. Doamna Verreker-le-Mesurer își exprima groaza prin gesturi. Înțelegi, eu și Joan eram prietene așa bune! Foarte intime. De fapt, am fost la școală împreună. Ai spus ceva, domnule Sheringham?

Roger, care lăsase să-i scape un mîrîit neîncrezător, confirmă grăbit din cap.

— Și lucrul îngrozitor, într-adevăr *teribil*, este că Joan și-a provocat singură toată nenorocirea. Nu este înspăimîntător, domnule Sheringham?

Roger nu mai dori să scape.

— Ce-ați spus? reuși el să strecoare trei cuvinte, din nou neîncrezător.

— Presupun că este ceea ce se numește „tragică ironie”. Doamna Verreker-le-Mesurer începu să se întindă fericită la vorbă. Categorie, a fost destul de tragic și n-am auzit vreodată ceva care să fi fost atît de îngrozitor de ironic. Știi despre pariul pe care l-a făcut cu soțul ei, desigur, cel pentru care a trebuit să-i dea o cutie de bomboane și, dacă el n-ar fi trebuit să i-o dea, sir Eustace nu i-ar fi oferit-o pe cea otrăvită, ci ar fi mîncat-o și ar fi murit el însuși, ceea ce, după toate cîte se spun despre el, ar fi fost o binefacere. Ei bine, domnule Sheringham – doamna Verreker-le-Mesurer își coborî glasul într-o șoaptă conspirativă și se uită atentă în jur – n-am spus asta nimănui altcuiva, dar ți-o spun dumitale, pentru că știu că ai s-o apreciezi. Te interesează ironia, nu?

— O ador, răspunse mecanic Roger. Da, și?

— Ei bine – *Joan nu juca cîstit!*

— Ce vrei să spui? întrebă Roger, care nu înțelegea nimic.

Doamna Verreker-le-Mesurer, surescitată, gusta, prin

senzațiile pe care le trăia în clipa aceea lângă Roger, o plăcere ce nu era de natură artistică.

— Ea n-ar fi trebuit să facă de loc acel pariu. Un blestem a căzut asupra ei. Un blestem teribil, desigur, dar înspăimântător e faptul că ea însuși l-a declanșat, într-un fel. Sînt teribil de amărîtă din cauza asta. Realmente, domnule Sheringham, abia mai am curajul să sting lumina cînd mă culc. Văd fața lui Joan, uitîndu-se la mine din întunericul camerei. E îngrozitor. Și pentru o clipă fugară, fața doamnei Verreker-le-Mesurer reflectă emoția pe care pretinsese tot timpul că o simte: arăta total răvășită.

— De ce nu ar fi trebuit doamna Bendix să facă pariul? O întrebă Roger răbdător.

— Oh! De ce? Pentru că văzuse piesa înainte. Am fost împreună, chiar în prima săptămînă cînd a început să se joace. Ea știa cine era vinovatul.

— Pentru numele lui Dumnezeu! Roger fu chiar mai impresionat decît își dorise doamna Verreker-le-Mesurer. *Soarta Răzbnătoare* din nou? Niciunul nu sîntem invulnerabili în fața ei.

— Justiție poetică, vrei să spui? Ciriți doamna Verreker-le-Mesurer, care nu înțelesese această remarcă. Da, așa a fost, într-un fel, nu? Deși, realmente, pedeapsa a fost cu totul disproporționată față de crimă. Dumnezeu, dacă toate femeile care înșală în legătură cu un pariu ar trebui să moară, unde am ajunge? întrebă doamna Verreker-le-Mesurer cu sinceritate inconștientă.

— Mda! spuse Roger plin de tact.

Doamna Verreker-le-Mesurer își aruncă rapid privirea întîi în sus și apoi în jos și își umezi buzele. Roger avu impresia stranie că ea nu vorbea ca de obicei, numai de dragul de a vorbi, ci o făcea, inconștient și involuntar, pentru a scăpa de tăcere. Părea că este mai degrabă deprimată de moartea

prietenei ei decît dornică – ca de obicei – să facă impresie, şi că găsea un fel de uşurare în a sporovăi. Lui Roger i se păru interesant de notat că, deşi, probabil, ţinuse la femeia moartă, simţea acum un fel de impuls să facă, parcă împotriva voinţei ei, aluzie la fapte ce o discreditau pe aceasta, chiar în timp ce îi aducea laude. Parcă ar fi putut în acest fel – blamînd-o pe moartă şi învinovăţind-o – să găsească o subtilă autoapărare împotriva morţii în sine – sortită tuturor oamenilor.

— Dar de ce, dintre toţi oamenii, tocmai Joan Bendix? Asta nu-mi intră în cap, domnule Sheringham. Niciodată n-aş fi crezut că Joan ar fi putut face un lucru ca ăsta. Joan era o fată atît de bună! Poate un pic prea strînsă cu banii, dacă ne gîndim cît era de înstărită, dar asta nu înseamnă nimic.

Desigur, ştiu că a fost numai o glumă, a vrut să se amuze pe seama soţului, dar am fost întotdeauna convinsă că Joan era o fată teribil de *serioasă*, dacă înţelegi ce vreau să spun.

— Sigur, zise Roger, care înţelegea englezeşte tot atît de bine ca majoritatea englezilor.

— Vreau să spun, de obicei oamenii nu vorbesc despre onoare, şi adevăr, şi a juca cîstit, şi toate aceste lucruri care se înţeleg de la sine. Dar Joan o făcea. Ea spunea tot timpul că asta nu e onorabil, că ailaltă nu e joc cîstit. Ei bine, a plătit pentru că n-a jucat cîstit, biata fată, nu? mai mult, cred că toate astea dovedesc adevărul proverbului.

— Care proverb? o întrebă Roger, aproape hipnotizat de acest şuvoi de vorbe.

— Cum?... Că apele liniştite sînt adînci. Joan trebuie să fi fost foarte adîncă, mă gîndesc acum. Doamna Verreker-le-Mesurer oftă. Era evident că este condamnat din punct de vedere social să fii adînc. Nu că aş vrea să spun ceva împotriva ei acum cînd e moartă, sărmana, dar – dar, vreau să spun, că, după părerea mea, psihologia este extrem de interesantă, nu ţi se pare şi dumitale, domnule Sheringham?

— Absolut fascinantă, aprobă grav Roger. Eu, eu mă tem că trebuie să...

— Dar ce gîndește omul acela, sir Eustace Pennefather, despre toate astea? îl întrerupse doamna Verreker-le-Mesurer, pe a cărei față se putu citi un moment dorința hotărîită de răzbunare. La urma urmei, și el poartă răspunderea pentru moartea lui Joan.

— Oh, da? Roger nu avea o afecțiune deosebită pentru sir Eustace, dar în acest moment se simțea constrîns parcă să-l apere împotriva acestei acuzații. Nu, nu cred totuși că poți să spui asta, doamnă Verreker-le-Mesurer.

— Pot și o fac, afirmă doamna cu pricina. L-ai cunoscut, domnule Sheringham? Am auzit că este un specimen oribil. Tot timpul alergînd după o femeie, și, cînd se satură de ea, o aruncă ca pe un nimic. Este adevărat?

— Mă tem că nu-ți pot da nicio informație, îi răspunse Roger glacial. Nu-l cunosc de loc.

— Ei bine, toată lumea vorbește că acum este încurcat cu o altă femeie, reveni doamna Verreker-le-Mesurer, puțin mai roșie în obraz decît ar fi fost de așteptat de la delicatele adaosuri cosmetice cu care încercase să ajute natura. Șapte-opt persoane mi-au spus. Cu madam Bryce, nici mai mult nici mai puțin. Știi, soția magnatului petrolist, sau ce fel de magnat o fi.

— N-am auzit niciodată de ea, zise Roger, deși nu era așa.

— Totul a început, spune lumea, acum o săptămînă, turui mai departe neobosita palavragioaică. Să se consoleze pentru că n-a pus mîna pe domnișoara Wildman, cred eu. Slavă Domnului, sir Charles a avut inspirația să pună piciorul în prag. Așa a făcut, nu? Așa am auzit mai alaltăieri. Oribil bărbat! Era firesc ca o situație atît de îngrozitoare ca răspunderea practică pentru moartea lui Joan să-l mai

potolească, să-i mai bage mințile-n cap, nu? Dar nici vorbă! În ceea ce mă privește, eu cred că el...

— Ai mai văzut vreun spectacol, în ultima vreme? întrebă Roger cu voce tare.

Doamna Verreker-le-Mesurer rămase cu privirile pironite spre el, un moment perplexă.

— Spectacole? Da, sigur, am văzut aproape tot, cred. Dar de ce, domnule Sheringham?

— Mi-a venit așa în minte. Noua revistă de la Pavilion e un spectacol bun, nu? În sfârșit, mă tem că trebuie...

— Oh, nu, te rog! Doamna Verreker-le-Mesurer avu un tremur delicat. Am fost acolo în seara dinaintea morții lui Joan. (Nu există un subiect să ne îndepărteze de asta un moment? se gîndi Roger.) Lady Cavelstock a avut o lojă și m-a rugat să viu și eu cu grupul ei.

— Da? Roger se întreba dacă ar da-o pur și simplu la o parte pe această femeie și ar traversa imediat strada ar fi considerat grosolan. Bun spectacol, spuse el, cu totul anapoda, trăgîndu-se nerăbdător spre colțul străzii. Mi-a plăcut scheciul *Triunghiul Etern* în mod deosebit.

— Triunghiul etern? repetă zăpăcită doamna Verreker-le-Mesurer.

— Da, mai ales spre sfârșit.

— Oh! Atunci se poate ca eu să nu-l fi văzut. Am sosit cu cîteva minute mai tîrziu, mă tem. Dar, de altfel, spuse cu patos doamna Verreker-le-Mesurer, se pare că în toate eu ajung prea tîrziu. Roger observă în sinea lui că acele „cîteva minute” erau un eufemism, cum, de altfel, erau mai toate declarațiile doamnei Verreker-le-Mesurer în legătură cu ea însăși. *Triunghiul Etern* nu fusese, cu certitudine, prezentat în prima jumătate de oră a spectacolului.

— Ah! Roger își aținti privirea la un autobuz care se apropia. Vă rog să mă scuzați, doamnă Verreker-le-Mesurer.

În autobuzul ăsta este un om care are să-mi spună ceva.
Scotland Yard! șopti el conspirativ.

— Oh! Atunci înseamnă că tot te interesezi de moartea bieteii Joan, domnule Sheringham? Te rog să-mi spui! N-am să suflu o vorbă nimănui.

Roger privi în jur cu un aer misterios și se încruntă important.

— Da! confirmă el, ducându-și degetul la gură. Dar niciun cuvânt, doamnă Verreker-le-Mesurer!

— Desigur, îți promit.

Roger remarcă însă dezamăgit că femeia nu părea să fie atît de impresionată cît sperase el. Ba chiar, fu înclinat să creadă, după expresia feței, că ea bănuia cît de infructuoase fuseseră eforturile lui și, dintr-o dată, îl cuprinse amărăciunea că s-a angajat la o treabă ca asta, care-i depășea puterile.

Cînd autobuzul ajunsese în dreptul lor, Roger sări pe scară din mers. Temîndu-se parcă de o demascare a incapacității sale și simțind în ceafă privirile pline de groază ale celor doi ochi mari, căprui, ațintiți asupra lui, urcă în autobuz și se așează, după o exagerată verificare a celorlalți pasageri, alături de un omuleț total inofensiv, cu o pălărie tare pe cap. Omulețul, care, întîmplător, era slujbaş la o firmă de construcții de pietre funerare din Tooting, se uită la el cu răceală subliniată. Erau o mulțime de scaune neocupate în jurul lor.

Autobuzul intră în Piccadilly și Roger coborî la clubul *Rainbow*. Lua din nou masa cu un membru al clubului.

Roger își petrecuse cea mai mare parte a timpului în ultimele 10 zile, invitîndu-și cunoscuții – și cei mai îndepărtați – de la *Rainbow* sau fiind invitat de ei, să ia masa la club. Pînă acum, din toată această trudă zadarnică nu ieșise nimic și nu se aștepta ca astăzi să fie altcumva.

Nu că invitatul său actual n-ar fi fost dispus să discute

despre tragedie. Fusesse coleg de școală cu Bendix, află el imediat, și era gata să-și asume, pe baza acestei legături, răspunderea pentru acesta, la fel ca și doamna Verreker-le-Mesurer pentru doamna Bendix. Ca urmare, începu chiar să se laude că este mai intim legat de întreaga afacere decât ceilalți membri ai clubului. Lăsa să se înțeleagă că este chiar mai strâns implicat decât sir Eustace însuși. Astfel de om era invitatul lui Roger.

În timp ce discutau, un bărbat intră în restaurant și trecu pe lângă masa lor. Invitatul lui Roger tăcu brusc. Noul venit dădu neceremonios din cap, cu o mișcare neașteptată, spre interlocutorul lui Roger și trecu mai departe.

Invitatul se aplecă peste masă și vorbi pe tonul coborât și grav al celor care au avut o revelație.

— Vorbești de lup! Acesta este Bendix. Îl văd prima dată aici după nenorocire. Sărmanul! L-a zdrobit cu totul. N-am văzut niciodată un bărbat atît de devotat soției sale; devenise de pomină. Ai, văzut ce palid era? Toate acestea fură spuse într-o șoaptă plină de tact, care, pentru cel pe care-l privea, dacă s-ar fi întîmplat să se uite spre ei, ar fi fost mai izbitoare chiar decât o conversație în gura mare.

Roger aprobă din cap. Zărise fața lui Bendix și fusese izbit de înfățișarea acestuia, înainte chiar să-i fi aflat identitatea. Fața îi era palidă, descompusă și brăzdată de durere, cu o expresie de îmbătrînire prematură.

„Ei bine, se gîndi el acum, foarte emoționat, într-adevăr, cineva trebuie să facă un efort. Dacă asasinul nu este imediat descoperit, o să-l curețe și pe omul ăsta.”

Oarecum anapoda și, neîndoios, fără tact, zise tare:

— Nu prea a părut să se intereseze de dumneata, înțelesesem că sînteți prieteni foarte apropiați.

Invitatul arăta încurcat.

— Oh, în situația actuală, trebuie să-ți dai seama... spuse

el. În plus, nu am fost prieteni chiar atît de apropiați. De fapt, el era mai mare decît mine cu un an sau doi, sau chiar trei. Locuiam, de asemenea, și în cămine deosebite. Ei, desigur, el urma cursul modern (îți poți închipui pe fiul tatălui său făcînd altceva?), în timp ce eu eram printre nevoiașii de la clasic.

— Înțeleg, zise Roger grav, realizînd că legătura reală dintre invitatul său și Bendix se reducea la faptul că fuseseră la aceeași școală și că Bendix îi dăduse un picior în spate. Și cu asta, nu mai puse alte întrebări.

În timpul cît mai rămaseră împreună, nu mai fu prea atent la ce-i spunea interlocutorul său. Îl sîcîia tot timpul un gînd, dar nu reușea să-i identifice exact conținutul. Cîndva, undeva, în cursul ultimei ore, simțea el, îi fusese transmisă o informație vitală și el nu izbutise să-i sesizeze importanța.

Numai o jumătate de oră mai tîrziu, cînd își îmbrăca pardesiul și renunțase, pentru moment, să mai încerce să-și constrîngă creierul să-i cedeze prada, îi fulgeră prin minte ideea neașteptată și uimitoare.

Încremeni pe loc, cu pardesiul jumătate îmbrăcat.

— Drace! zise el în șoaptă.

— S-a întîmplat ceva, prietene? îl întrebă invitatul, înmuiat acum de prea mult „porto”.

— Nu, mulțumesc, nimic, zise grăbit Roger, revenit iar pe pămînt.

Ajuns afară, chemă imediat un taxi.

Probabil pentru prima dată în viața sa, doamna Verrekerle-Mesurer dăduse cuiva o idee constructivă.

Restul zilei, Roger fu, într-adevăr, foarte ocupat.

CAPITOLUL X

Președintele dădu cuvîntul vorbitorului următor – domnul Bradley.

Domnul Bradley își netezi mustața și, în gînd, își trase manșetele de la cămașă.

Își începuse cariera (cînd mai era încă Percy Robinson) ca vînzător într-un magazin de automobile, dar descoperise mai tîrziu că ies mai mulți bani din plăsmuiri. Acum plăsmuia romane polițiste și găsea că vechea lui experiență în materie de credulitate a publicului îi era folositoare. Continua încă să fie vînzătorul propriilor sale cărți, dar, ocazional, întîmpina dificultăți în a-și reaminti că nu se mai afla urcat pe un ștand al magazinului Olympia. Disprețuia din toată inima pe oricine și orice în această lume, inclusiv pe Morton Harrogate Bradley, cu excepția lui Percy Robinson. Cărțile lui se vindeau cu zecile de mii.

— Așa cum stau lucrurile acum, aș putea spune că sînt oarecum lipsit de șansă, începu pe un ton afectat, cu aerul că se adresează unei audiențe formate din idioți. Am avut oarecum impresia că se așteaptă ca eu să-l descopăr pe asasin în persoana cea mai puțin probabilă, potrivit tradiției cunoscute a romanelor polițiste, dar doamna Fielder-

Flemming mi-a luat-o înainte. Nu văd cum aş putea să găsesc un asasin mai improbabil decît sir Charles, aici de faţă.

Toţi acei dintre noi care au neşansa să vorbească după doamna Fielder-Flemming vor trebui să se mulţumească să adauge fiecare cîte o ipoteză la seria celor care vor reprezenta, neîndoiros, un declin faţă de senzaţionala teorie a acestei doamne.

Nu că nu mi-aş fi dat toată osteneala. Am studiat cazul după cum m-am priceput şi am ajuns la o concluzie care, desigur, a constituit, pentru mine însumi, o mare surpriză. Dar, aşa cum a spus, după ultima vorbitoare, ea va apărea, probabil, tuturor ceva jalnic de banal. În sfîrşit, să vedem cu ce am început? O, da, cu otrava.

Folosirea nitrobenzenului ca agent otrăvitor mi-a trezit în mod deosebit interesul. O găsesc extrem de semnificativă.

Nitrobenzenul este ultimul lucru pe care cineva s-ar gîndi să-l găsească înăuntrul bomboanelor de ciocolată. Am făcut unele studii în legătură cu otrăvurile, determinat de cerinţele profesiei mele, şi, niciodată înainte de acest caz, nu am mai auzit ca nitrobenzenul să fi fost folosit în vreo crimă. Există cazuri de folosire a lui în sinucideri şi otrăviri accidentale, dar nu mai mult de trei, patru cu totul.

Sînt surprize că acest aspect nu a trezit curiozitatea nici unuia dintre antevorbitorii mei. Faptul realmente interesant este că foarte puţini oameni cunosc nitrobenzenul ca otravă. Nici chiar unii experţi. Am vorbit cu un om care a studiat ştiinţele naturale la Cambridge, specializîndu-se în chimie, şi, pur şi simplu, nu auzise niciodată de nitrobenzen ca otravă. De fapt, mi-am dat seama că eu ştiam cu mult mai mult decît el despre nitrobenzen. Un chimist care lucrează în comerţ nu s-ar fi gîndit niciodată la acesta ca făcînd parte dintre otrăvurile obişnuite. Nici măcar nu figurează pe lista oficială a otrăvurilor, şi aceasta este suficient de

cuprinzătoare. Ei bine, toate acestea îmi par foarte semnificative.

Se mai pun și alte probleme în legătură cu nitrobenzenul. Este utilizat foarte mult în industrie. De fapt, este tipul de substanță utilizabilă în aproape toate industriile. Este un solvent aproape universal. Ni s-a spus că este folosit în primul rînd pentru obținerea de vopsele anilinice. Aceasta poate fi principala utilizare, dar, în mod sigur, nu cea mai extinsă. Se folosește foarte mult la produsele de cofetărie, după cum de asemenea ni s-a spus, cît și în industria parfumurilor. În sfîrșit, nu vă pot prezenta o listă a tuturor utilizărilor acestuia. Ele încep cu industria ciocolatei și se încheie cu cea a anvelopelor de automobil. De reținut este că poate fi procurat extrem de ușor.

Este de asemenea extrem de ușor de preparat. Orice școlar știe cum să trateze benzolul cu acid nitric pentru a obține nitrobenzen. Am făcut-o eu însumi de nu știu cîte ori. Sînt suficiente cele mai elementare cunoștințe de chimie și nu e nevoie de niciun aparat complicat. Iar cît privește procesul de preparare în sine, aceasta nu necesită chiar nicio cunoștință de chimie. Oh, și poate fi pregătit într-un secret absolut. Nimeni nu-și poate da seama. Dar mă gîndesc că oarecare cunoștințe de chimie sînt oricum necesare pentru a-ți veni în minte să-l prepari. Cel puțin pentru asta.

Ei bine, în ceea ce privește cazul nostru, utilizarea nitrobenzenului mi s-a părut nu numai singura trăsătură originală, dar și cea mai importantă piesă de dosar. Nu în sensul că acidul prusic ar putea fi o valoroasă dovadă materială, fiindcă ar fi greu de obținut; pentru că odată știind că este otrăvitor, oricine poate obține sau prepara nitrobenzen și acesta, desigur, este un punct extrem de favorabil nitrobenzenului, judecînd din punctul de vedere al asasinului. Nu, ceea ce vreau să spun este că persoana care s-

ar putea gândi vreodată la utilizarea lui ca otravă poate fi încadrată și identificată în niște limite surprinzător de strâmte.

Domnul Bradley se opri un moment să-și aprindă o țigară și, dacă în sinea lui fu măgulit că auditorii arătau în ce măsură le trezise interesul prin faptul că nu scoaseră o vorbă pînă ce el nu fu gata să continue, nu divulgă nimic. Cîntărindu-i un moment ca pe clasă constituită în întregime din elevi jumătate tîmpiți, își relua din nou argumentarea.

În primul rînd, deci, trebuie să-l credităm pe cel ce a folosit nitrobenzenul cu un minimum de cunoștințe de chimie, sau, poate că trebuie să aduc o precizare: fie cunoștințe de chimie, fie cunoștințe specializate. Asistentul unui farmacist, de pildă, care este suficient de interesant în munca sa pentru a studia și în timpul liber, ar putea face parte din prima categorie; o femeie angajată într-o fabrică, unde se utilizează nitrobenzen și unde salariații au fost avertizați în privința proprietăților sale otrăvitoare, ar putea intra în a doua. Există două tipuri de persoane, mi se pare mie, cărora le-ar putea veni în minte să folosească această substanță ca otravă, și primul tip este subdivizat în cele două categorii pe care le-am menționat.

Cel de al doilea tip este, însă, cred eu, probabil cel cu care avem de-a face în această crimă. Acesta este constituit în general, din persoane mai inteligente.

Față de acest tip, asistentul farmacistului este un diletant superficial în materie de chimie. Aici aflăm pe salariața din fabrică, o doctoriță, să zicem, interesantă în toxicologie sau, ca să-l părăsim pe specialist, o femeie foarte inteligentă cu un puternic interes pentru criminologie, în special, pentru ramura sa toxicologică – cum ar fi, de fapt, doamna Fielder-Flemming, aici de față. Indignarea strangulă o clipă respirația doamnei Fielder-Flemming, iar sir Charles, deși momentan

uimit de direcția neașteptată de unde venea răzbunarea pentru loviturile primite mai înainte de el de la doamna care acum se sufoca, emise, în clipa următoare, un sunet, care, venit din partea oricui altcineva, n-ar fi putut să fie descris decît ca un hohot de rîs. Toți cei din această categorie, înțelegeți, continuă senin domnul Bradley, sînt genul de oameni la care te poți aștepta nu numai să aibă un *Taylor's Medical Jurisprudence* dar să-l și consulte frecvent.

Sînt de acord cu dumneavoastră, doamnă Fielder-Flemming că metoda criminalului pe care-l căutăm atestă cunoștințe de criminologie. Ați citat un caz care poate fi considerat, fără discuție, o paralelă remarcabilă, sir Charles a citat un altul, iar eu voi cita un al treilea. Este un amalgam de cazuri vechi și sînt absolut sigur, ca și dumneavoastră, că asta este ceva mai mult decît o simplă coincidență. Ajunsesem la această concluzie, referitor la cunoștințele de criminalistică, înainte de a o fi menționat dumneavoastră, și la asta a contribuit, de asemenea, și convingerea sigură că oricine a trimis bomboane lui sir Eustace trebuie să posede un *Taylor's Medical Jurisprudence*. Aceasta este o pură deducție, admit, dar, în exemplarul meu de *Jurisprudence*, articolul despre nitrobenzen vine după cel despre cianură de potasiu și asta dă de gîndit, mi se pare mie. Vorbitorul se opri un moment.

Domnul Chitterwick dădu din cap.

— Cred că înțeleg. Vreți să spuneți că oricine ar căuta o otravă care să satisfacă anumite condiții...?

— Exact, îl aprobă domnul Bradley.

— Acordați mare importanță acestei probleme a otrăvii, remarcă, aproape cu jovialitate, sir Charles. Susțineți că ați identificat asasinul prin deducții bazate pe acest singur element?

— Nu, sir Charles, nu cred că pot merge chiar atît de departe. Îi acord atîta importanță, pentru că așa cum am spus

este singura trăsătură realmente originală a crimei. Numai prin ea, nu se va soluționa problema, dar, conjugată cu alte trăsături, consider că trebuie să ne ducă departe pe calea rezolvării – sau, în orice caz, să ne furnizeze asemenea revelații în legătură cu o persoană, suspectată din alte motive, încît să transforme bănuiala în certitudine.

Să cercetăm, de pildă, lucrurile în lumina crimei luată ca un tot. Consider că primul lucru care se constată este că această crimă este opera unei persoane, nu numai inteligente, dar și cu o bună educație. Ei bine, după cum vedeți, aceasta exclude imediat primul tip de oameni considerați de noi apți să se gîndească la folosirea nitrobenzenului ca agent otrăvitor. Am scăpat, deci de asistentul farmacistului și de femeia din fabrică. Ne putem concentra asupra persoanei inteligente, bine educate, interesată în criminalistică, cu ceva cunoștințe de toxicologie și, dacă nu greșesc prea mult (ceea ce rar mi se întîmplă), cu un exemplar de *Medical Jurisprudence*, sau o carte similară, pe etajera lui sau a ei.

Acesta, dragii mei Watsoni, este mesajul ce mi-a fost transmis de alegerea neobișnuită a nitrobenzenului de către criminal!

Și domnul Bradley își netezi mustața cu un aer de automulțumire ofensatoare care nu se baza exclusiv, trebuie admis, pe cultul nutrit de el pentru propria-i persoană. Domnul Bradley își dădea adesea osteneala să arate lumii ce încîntat este de propria-i persoană, dar această poză nu era totuși lipsită de unele temeiuri reale.

— Foarte ingenios, desigur, murmură domnul Chitterwick, impresionat ca de obicei.

— Să mergem mai departe, interveni domnișoara Dammers, de loc impresionată, care este teoria dumneavoastră? Asta, în cazul că într-adevăr aveți una.

— Oh, am, desigur. Domnul Bradley surîse cu un aer

superior. Era prima dată cînd reușea s-o provoace pe domnișoara Dammers să sară la el și era încîntat. Dar să luăm lucrurile în ordinea lor firească. Vreau să vă arăt cît de inevitabil am fost purtat spre concluzia mea și pot face asta numai dezvăluindu-vă, ca să zic așa, urmele pașilor mei. După ce am făcut deducții pe baza otrăvii însăși, am pornit apoi la examinarea celorlalte dovezi, pentru a vedea dacă ele mă conduc spre un rezultat ce putea fi verificat cu deducțiile menționate. Mai întîi, m-am concentrat asupra hîrtiei scrisorii false – singura dovadă realmente de valoare, în afara otrăvii.

Această coală de hîrtie mi-a provocat nedumerire. Pentru un motiv, pe care nu-l puteam identifica, numele *Mason*, îmi aducea parcă aminte de ceva. Eram sigur că auzisem de numele firmei respective în legătură cu altceva decît excelenta ei ciocolată. Pînă la urmă mi-am reamintit.

Mă tem că aici trebuie să ajung la implicații personale și-mi cer iertare anticipat, sir Charles, pentru lipsa de bun gust. Sora mea, înainte de căsătorie, a fost stenodactilografă.

Melancolia adîncă apărută brusc în glasul domnului Bradley voia să arate că el simțea că invocarea acestei rude îl obliga la o explicație, un fel de scuză, și că e hotărît să nu o ofere. În clipa următoare o oferi.

— Vreau să spun că educația ei o situa, bineînțeles, pe o treaptă diferită față de stenodactilografele obișnuite, ea fiind de fapt, secretară calificată.

Era angajată la un birou condus de o doamnă, care furniza secretare pentru diverse firme, în scopul de a înlocui, temporar, în posturi de răspundere, fete care erau bolnave sau în concediu sau în orice situație de acest gen. Împreună cu sora mea, la acest birou se mai găseau două sau trei fete și durata angajărilor lor nu era mai mare de două, trei săptămîni. Fiecare dintre ele trebuia, deci, să meargă într-o mulțime de

locuri, în decursul unui an. Totuși, mi-am reamintit cu precizie că una dintre firmele la care lucrase sora mea în vremea aceea, ca secretară la unul din directori, fusese *Mason și Fii*.

Mi s-a părut că s-ar putea ca această întâmplare să-mi fie de folos. Nu era probabil ca sora mea să poată aduce vreo lumină în ceea ce-l privește pe asasin, dar, oricum, poate că era în stare să-mi prezinte, la nevoie, pe vreun salariat al firmei. Așa, încît, m-am dus s-o văd.

Își aducea aminte perfect. Fusese la firma Mason acum trei, patru ani și îi plăcuse acolo atît de mult încît făcuse o cerere pentru a fi încadrată ca secretară permanentă, în cazul cînd un asemenea post ar fi rămas vacant. Firește, nu ajunsese să cunoască prea bine pe niciunul dintre salariați, ci doar atît cît să mi-i prezinte, dacă doream.

„Apropo, i-am spus eu, ca din întâmplare, cu un aer detașat, am văzut scrisoarea trimisă lui sir Eustace o dată cu cutia cu bomboane și, nu numai numele Mason *și Fii*, dar și hîrtia pe care era scrisă mi s-au părut familiare. Am impresia că o foloseai pentru a-mi scrie scrisori, cînd lucrei acolo.”

„Nu-mi aduc aminte s-o fi făcut vreodată, a spus ea, dar, în mod sigur, hîrtia îți era familiară. O foloseai aici adeseori pentru jocuri de tragere la țintă, nu? Știi că întotdeauna foloseam numai hîrtia asta. Are dimensiunile cele mai potrivite.” Jocurile de tragere la țintă, trebuie să vă explic, au fost întotdeauna slăbiciunea familiei noastre.

Este ciudat cum uneori îți rămîne în minte un lucru, dar nu și împrejurările în care l-ai înregistrat. Desigur, atunci mi-am amintit totul pe loc. Exista un teanc de asemenea hîrtii în sertarul mesei de scris a surorii mele. De multe ori luasem eu însumi și făcusem fișii pentru jocurile noastre.

„Dar cum ai obținut-o?” am întrebat-o.

Mi s-a părut că răspunde oarecum evaziv, spunînd numai

că a luat-o în timp ce lucra în birourile firmei. Am insistat și, pînă la urmă, mi-a spus că într-o seară era tocmai pe punctul să plece, cînd și-a adus aminte că după cină trebuia să ne vină în vizită niște prieteni. Cu siguranță că aveam să facem jocuri de tragere la țintă și rezervele noastre se terminaseră. S-a întors din nou pe scări, în birou, și-a pus servieta pe masă, a deschis-o și, în grabă, a luat un teanc de hîrtii și le-a aruncat înăuntru. Din repeziciune, nu și-a dat seama cît luase și acel stoc, ce urma să ne ajungă pentru o seară, a durat în realitate aproape patru ani. Trebuie să fi luat cam jumătate de top.

Ei bine, am părăsit casa surorii mele foarte nedumerit. Înainte de a pleca, am examinat hîrtia rămasă și, pe cît am putut să-mi dau seama, era exact la fel ca aceea pe care era scrisă scrisoarea. Chiar și marginile erau puțin decolorate. Eram mai mult decît nedumerit, eram alarmat. Pentru că, în mintea mea se și cristalizase ideea că trebuie să încep să caut persoana care i-a trimis scrisoarea lui sir Eustace printre angajații sau foștii angajați ai firmei Mason. Aceasta era, dintre toate căile posibile, cea mai promițătoare.

Mai mult, un alt aspect al acestei descoperiri era chiar și mai deconcertant. Meditînd din nou asupra cazului, am avut revelația că era foarte posibil ca în două probleme – hîrtia de scris și metoda însăși de înfăptuire a crimei – poliția și toți ceilalți să fi pus carul înaintea boilor. Se pare că se acceptase, ca de la sine înțeles, că asasinul se hotărîse, în primul rînd, asupra metodei și, apoi, începuse să caute hîrtia necesară înfăptuirii.

Dar nu este mult mai plauzibil ca hîrtia de scris să se fi și aflat în posesia criminalului și ca întîmplătoarea posesiune să fi fost cea care să-i fi sugerat metoda crimei? În acest caz, cu siguranță, probabilitatea identificării asasinului, cu ajutorul hîrtiei, ar fi, într-adevăr, foarte mică; în timp ce, în situația inversă, există oricînd această posibilitate. V-ați gîndit

vreodată la asta, de pildă, dumneavoastră, domnule Președinte?

— Trebuie să recunosc că nu, mărturisi Roger. Și, totuși, ca și în deducțiile lui Holmes, posibilitatea este destul de evidentă, acum când ideea a fost avansată. Trebuie să-ți spun, Bradley, că mie mi-a făcut impresia unei teorii foarte corecte.

— Psihologic, desigur, fu de acord domnișoara Dammers, este perfectă.

— Mulțumesc, murmură domnul Bradley. Atunci, veți putea înțelege cât de deconcertantă a fost această descoperire a mea. Pentru că, dacă există ceva adevăr în teoria asta, oricine avînd în posesia lui, sau a ei, hîrtie de scris cu antetul firmei *Mason*, cu marginile ușor decolorate, devine imediat suspect.

— Hr-r-r-ruph! sir Charles își dresе forțat glasul, în chip de comentariu. Implicația era clară. Gentlemenii nu-și suspectează propriile surori.

— Vai, vai, gunguri, mai omenos, domnul Chitterwick.

Domnul Bradley continua să prelungească starea de tensiune.

— Și mai era ceva, pe care nu-l puteam trece cu vederea – se hotărî el în sfîrșit. Sorei mele, înainte de a începe să se califice ca secretară, îi intrase în cap ideea să devină soră medicală. Urmase, în tinerețe, un scurt curs de surori și continuase să manifeste interes pentru această meserie. Citea nu numai cărți destinate surorilor, ci și dintre cele pentru medici. De mai multe ori, spuse domnul Bradley solemn, am văzut-o studiind, foarte absorbită, exemplarul meu de *Taylor's Medical Jurisprudence*.

Făcu o nouă pauză, dar, de data asta, nimeni nu făcu comentarii. Opinia generală era pesemne, că spectacolul era prea bun ca să fie întrerupt.

— Ei bine, m-am întors acasă și am luat totul de la capăt.

Evident, părea absurd să pun pe propria mea soră pe lista suspectilor, și chiar în capul ei. Nimeni nu poate asocia pe cineva din cercul celor apropiați de ideea de asasinat. Este cu neputință. Totuși, n-am putut să nu realizez că, dacă ar fi fost altcineva în cauză, nu sora mea, aș fi jubilat în fața perspectivei de a soluționa cazul. Dar, așa cum stăteau lucrurile, ce puteam să fac?

Pînă la urmă, spuse încîntat de sine domnul Bradley, am făcut ceea ce am considerat că este de datoria mea și am atacat frontal situația. M-am întors a doua zi la sora mea și am întrebat-o fără ocol dacă a avut vreodată vreun fel de relații cu sir Eustace Pennefather și, dacă da, ce fel anume. S-a uitat la mine fără nicio expresie și mi-a spus că, pînă la crimă, nici măcar nu auzise vreodată de acest om. Am crezut-o. Am întrebat-o dacă își poate aminti ce făcuse în seara precedentă asasinatului. M-a privit și mai indiferentă și a spus că, în ziua aceea, plecase la Manchester cu soțul ei, trăsese ră la hotelul *Peacock* și, seara, fuseseră la un cinema, unde au văzut un film intitulat, pe cît își amintea, *Focurile Destinului*. Și, iar, am crezut-o.

Totuși, ca o precauție suplimentară, mai tîrziu, i-am verificat declarațiile și le-am găsit absolut corecte; pentru momentul expedierii pachetului, ea avea un alibi de neclintit. M-am simțit atît de ușurat cum nu vă pot spune.

Domnul Bradley vorbea pe un ton grav, cu patos și stăpînire, dar Roger îi prinse privirea, ridicată în sus și în ea juca o licărire batjocoritoare. Asta îi trezi Președintelui un vag sentiment de neliniște. Necazul cu domnul Bradley era că niciodată nu știa la ce te poți aștepta de la el.

Dînd greș cu prima mea teorie, am înlăturat concluziile de pînă atunci și m-am apucat să studiez celelalte dovezi ale dosarului.

Atunci mi-a venit în minte că inspectorul-șef de la

Scotland Yard manifestase, în seara cînd ne-a vorbit, o oarecare reticență în legătură cu probele. Așa, încît, i-am dat telefon și i-am pus cîteva întrebări care mă preocupau. De la el am aflat că mașina cu care s-a scris scrisoarea fusese un *Hamilton*, adică modelul cel mai răspîndit de Hamilton, că adresa de pe pachet a fost scrisă, aproape sigur, cu un stilou Onyx cu peniță de mărime mijlocie, că cerneala era marca Hartfield și că nimic nu se putea afla cu ajutorul hîrtiei de împachetat (maro obișnuit) sau al sforii. Că, după cum ne mai spusese inspectorul-șef, nicăieri nu existau amprente digitale.

În sfîrșit, presupun că n-ar fi cazul s-o recunosc, dat fiind modul în care îmi cîștig pîinea, dar, pe onoarea mea, n-am nici cea mai mică idee despre felul în care își îndeplinește munca un detectiv profesional, mărturisi candid domnul Bradley. Este destul de simplu într-o carte, desigur, pentru că există un anumit număr de lucruri pe care autorul le dorește descoperite, și îl pune pe detectiv să le descopere pe acestea, nu pe altele. În viața reală, fără îndoială, lucrurile sînt departe de a se întîmpla în același fel.

În orice caz, tot ce am putut face eu a fost să copiez metodele propriului meu detectiv și să mă ocup de acest caz cît mai sistematic cu putință. Cu alte cuvinte, am făcut cu atenție o listă a tuturor dovezilor existente, atît fapte materiale cît și caracterologice (și este surprinzător cît de multe sînt cînd te apuci să le strîngi la un loc). Am făcut apoi toate deducțiile posibile pe baza fiecăreia în parte, încercînd, în același timp, să las perfect deschise toate posibilitățile în ceea ce privește identificarea personalității care urma să iasă la iveală, o dată cu concluziile pe care aveam să le trag la sfîrșit.

Cu alte cuvinte, sublinie domnul Bradley, nu fără un oarecare sarcasm, eu *nu* am hotărît că doamna A sau sir Cutare B a avut un motiv atît de serios pentru a comite

crima, încît ea sau el, trebuie, fără îndoială, să o fi săvîrșit, și apoi să siluiesc dovezile să se potrivească acestei teorii facile.

— Bravo! Bine spus! se simți constrîns Roger să aprobe.

— Bine spus! reluară ca un ecou și Alicia Dammers și domnul Ambrose Chitterwick.

Sir Charles și doamna Fielder-Flemming, se uitară unul la altul și, apoi, în grabă, își întoarseră fiecare privirile în altă parte, făcînd tuturor celor de față impresia a doi copii prinși făcînd năzbîtii duminică la ora de religie.

— Dumnezeu, murmură domnul Bradley, toate astea sînt istovitoare. Pot să mă odihnesc cinci minute, domnule Președinte și să fumez o jumătate de țigară?

Președintele îi acordă domnului Bradley, amabil, o pauză în care să-și refacă puterile.

CAPITOLUL XI

— **M**-am gândit întotdeauna, reluă domnul Bradley, cu puterile refăcute, m-am gândit întotdeauna că asasinatele pot fi împărțite în două categorii – închise și deschise. Printr-un asasinat închis înțeleg unul comis în interiorul unui anumit cerc închis de persoane, cum ar fi participanții la o serată, în care se știe că asasinatul este limitat la membrii acelui grup dat. Aceasta este de departe forma cea mai obișnuită în literatura polițistă. Un asasinat deschis îl numesc pe acela în care criminalul nu trebuie căutat într-un grup limitat de persoane, ci poate fi aproape oricine, din întreaga lume. Aceasta, desigur, este ceea ce se întâmplă aproape invariabil în viața reală.

Cazul de care ne ocupăm are această particularitate – că nu poate fi limpede încadrat în niciuna dintre cele două categorii. Poliția susține că este un asasinat deschis; ambii antevorbitori au părut să-l privească ca pe unul închis.

Încadrarea depinde, de fapt, de ceea ce se consideră a fi mobilul crimei. Dacă ești de acord cu poliția că asasinatul este opera unui fanatic sau a unui nebun criminal, atunci, desigur, este un asasinat deschis; orice persoană din Londra lipsită de un alibi pentru noaptea respectivă putea să fi

expediat pachetul. Dacă însă ești de părere că mobilul a fost unul personal, legat de sir Eustace însuși, atunci asasinul trebuie, în mod necesar, să fie căutat în cercul închis de persoane care au avut relații de un fel sau altul cu sir Eustace.

Și, pentru că a venit vorba de expedierea pachetului, trebuie să fac o mică paranteză pentru a vă spune ceva realmente interesant. În ciuda tuturor aparențelor, este posibil ca eu să fi văzut cu propriii mei ochi pe asasin chiar în momentul în care îl expedia. Și anume, treceam întâmplător prin Southampton Street în seara aceea, exact în jurul orei nouă fără un sfert. Nu-mi trecea mie prin cap, cum ar fi spus Edgar Wallace, că primul act al acestei tragedii era jucat poate în acel minut anume, și chiar sub nasul meu. N-am avut niciun presentiment de dezastru care să mă facă să-mi încetinesc mersul. Providența, evident, nu prea făcea în seara aceea risipă de presentimente. Dacă măcar instinctele mele lente m-ar fi avertizat, câte necazuri aș fi putut preveni. Vai, spuse domnul Bradley cu tristețe, din păcate însă așa este viața!

Totuși, mă îndepărtez de subiect. Vorbeam deci despre asasinate închise și deschise. Eram hotărât să nu-mi formez nicio opinie definitivă în niciun sens, așa încât să mă asigur că îl voi trata pe acesta ca pe un asasinat deschis. Ca urmare, rămâneam pe o poziție de pe care puteam suspecta pe oricine din lumea întreagă. Pentru a încadra totuși lucrurile în niște limite, m-am pus pe lucru pentru a găsi, pe baza puținelor indicații pe care ea sau el ni le-a lăsat, persoana care într-adevăr l-a comis.

Ajunsesem la anumite concluzii pe baza alegerii nitrobenzenului, așa cum v-am mai explicat. Dar în ceea ce privește buna educație (pe care am presupus că o are asasinul), am adăugat un corectiv foarte semnificativ: Nu terminase nici liceul și nicio universitate. Nu sînteți de

aceeași părere, sir Charles? Pur și simplu n-ar fi cadrat cu aceste instituții de învățămînt.

— Sînt cunoscuți mulți absolvenți de liceu care au comis asasinate, îl contrazise sir Charles, oarecum dezorientat.

— Oh, desigur. Dar nu într-o manieră vulgară ca aceasta. Codul de maniere al liceelor reprezintă cu siguranță ceva, chiar și cînd este vorba de un asasinat. Aceasta, sînt sigur, este opinia oricărui absolvent al unei asemenea școli. Acesta nu este un asasinat făptuit de un gentleman, absolvent de liceu. Un astfel de absolvent, dacă vreodată ar ajunge în situația să coboare pînă la ceva atît de lipsit de distincție ca un asasinat, ar folosi un topor sau un revolver, sau altceva care l-ar aduce față în față cu victima sa. Nu ar uide niciodată un om pe la spate, ca să spunem așa. Sînt absolut sigur de asta.

Apoi, o altă concluzie evidentă este că el are degete excepțional de îndemînatice. Să dezvelești acele bomboane de ciocolată, să scoți lichidul din ele, să le reumpli, să le lipești la loc cu ciocolată topită, să le învelești din nou în staniolul lor, în așa fel încît să arate ca și cum nu ar fi fost atinse niciodată – vă rog să mă credeți, asta nu este o treabă ușoară. Și întreaga operație executată și cu mânuși în mînă, luați aminte!

M-am gîndit la început că modul perfect în care această operație a fost executată constituia o puternică indicație că este vorba de o femeie. Totuși, am făcut o experiență și am rugat vreo zece prieteni de-ai mei, bărbați și femei, să încerce să facă același lucru, și, din tot grupul, eu am fost singurul (vă spun fără nicio mîndrie deosebită) care am reușit să fac ceva realmente bun. Așa că nu a fost în mod necesar o femeie. Dar dexteritatea manuală era un punct care trebuia să fie stabilit.

Apoi era problema dozei – exact șase picături în toate bomboanele. Aceasta este foarte concludent, cred eu. Dovedește o turnură de spirt metodică, echivalînd cu o reală pasiune pentru simetrie. Există asemenea oameni. Ei nu

suportă ca tablourile de pe un perete să nu se echilibreze unul cu celălalt în mod exact. Știu asta pentru că eu însumi am această caracteristică. Simetria este sinonimă cu ordinea, după părerea mea. Îmi dau perfect de bine seama cum a ajuns asasinul să umple bomboanele de ciocolată în acest fel. Eu însumi aș fi făcut la fel. Involuntar.

Apoi mi se pare că îi putem acorda lui sau ei creditul unui spirit creator. O crimă ca aceasta nu este înfăptuită sub impulsul momentului. Este în mod deliberat concepută, bucatăică cu bucatăică, scenă cu scenă, construită exact cum este construită o piesă. Nu sînteți de acord, doamnă Fielder-Flemming?

— Nu mi-ar fi trecut prin minte, dar poate să fie adevărat.

— Oh, desigur; trebuie să-și fi bătut mult capul pentru a duce lucrurile pînă la capăt. Nu cred însă că trebuie să ne facem probleme în ceea ce privește plagierea altor crime. Cele mai mari spirite creatoare nu se dau în lături de la adaptarea ideilor altor oameni pentru propriul lor folos. Eu însumi o fac. La fel și dumneavoastră, bănuiesc, Sheringham; fără îndoială, și dumneavoastră, domnișoară Dammers. La fel și dumneavoastră, din cînd în cînd, îmi închipui, doamnă Fielder-Flemming. Fiți cinstiți acum, cu toții.

Un murmur supus de onestitate confirmă existența unor păcate ocazionale de acest fel.

— Desigur. Gîndiți-vă, de pildă, cum adapta Sullivan vechea muzică bisericească și transforma un vechi cîntec Gregorian în *O pereche de ochi sclipitori*, sau ceva la fel de nebisericesc. Se permite. Ei bine, toate acestea contribuie la schițarea portretului necunoscutului nostru și, în sfîrșit, în structura mentală a lui sau a ei, trebuie, de asemenea să existe și acea inumanitate rece și neobosită a otrăvitorului. Asta e totul, cred. Dar e ceva, nu? Poți merge destul de departe pe calea recunoașterii criminalului nostru, dacă se

întîmplă să dai de o persoană cu aceste caracteristici atît de diverse.

Oh, și mai este ceva pe care nu trebuie să-l uit. Crima similară. Sînt surprins că nimeni nu a menționat-o pe aceasta. După părerea mea, asemănarea este mult mai strînsă decît cele care s-au făcut pînă acum. Nu este un caz foarte cunoscut, dar dumneavoastră ați auzit probabil cu toții de el. Asasinarea doctorului Wilson, la Philadelphia, exact acum douăzeci de ani.

Am să v-o expun pe scurt. Acest om, Wilson, a primit într-o dimineață ceva care avea înfățișarea unei mostre de sticlă de bere, ce-i fusese trimisă de o binecunoscută fabrică. Era însoțită de o scrisoare, scrisă, după cît se pare, pe hîrtia oficială de scris a fabricii, iar eticheta pentru adresă era imprimată cu numele firmei. Wilson a băut berea la prînz și a murit imediat. Lichidul era saturat cu cianură de potasiu.

S-a stabilit imediat că berea nu venise de la firma respectivă, care, la acea vreme, nu trimisese nicăieri mostre. Doctorului îi fusese adusă prin intermediul unei companii locale de servicii, dar tot ce au putut spune conducătorii acesteia a fost că berea le fusese lăsată pentru a fi expediată de un bărbat. Eticheta și hîrtia de scris fuseseră falsificate, imprimate anume pentru înfăptuirea crimei.

Misterul n-a fost niciodată dezlegat. Mașina de imprimat folosită pentru antet și etichetă n-a putut fi descoperită, deși poliția a vizitat toate imprimeriile de pe întreg teritoriul Statelor Unite. Adevăratul motiv al asasinatului n-a fost niciodată stabilit nici măcar în mod satisfăcător. Un asasinat deschis tipic. Sticla a venit din senin și asasinul a rămas în el.

Observați asemănarea strînsă cu asasinatul nostru, mai ales în ceea ce privește presupusa mostră. Așa cum zicea doamna Fielder-Flemming, asemănarea este prea izbitoare ca să fie o simplă coincidență. Asasinul nostru *trebuie* să fi avut în

mente acest caz și sfârșitul său deosebit de favorabil (pentru asasin). De fapt, se poate să fi existat un motiv. Wilson era un ginecolog, cunoscut în materie de avorturi, și cineva trebuie să fi dorit să pună capăt activității lui. Conștiință, presupun. Există oameni care au așa ceva. Aceasta este o altă asemănare cu afacerea noastră, înțelegeți. Sir Eustace era o lichea notorie. Și aceasta vine în sprijinul teoriei poliției – despre fanaticul anonim. Sînt multe de spus în favoarea acestei teorii, cred.

Dar trebuie să-mi continui expunerea.

Ei bine, după ce am ajuns în acest stadiu, am adunat la un loc concluziile mele și am făcut o listă a condițiilor pe care criminalul nostru trebuie să le îndeplinească. Acum, aș vrea să subliniez că aceste condiții erau atît de multe și atît de diverse, încît, dacă putea fi găsit cineva care să le satisfacă, șansele, sir Charles, ca el sau ea să fie vinovat ar fi nu una la un milion, ci una la mai multe milioane. Aceasta nu este o declarație hazardată, ci un fapt matematic stabilit.

Eu am douăsprezece condiții și, matematic, șansele ca ele să fie întrunite de o singură persoană sînt realmente (dacă aritmetica mea va suporta proba) una la patru sute șaptezeci și nouă de milioane o mie șase sute. Și asta, băgați de seamă, dacă toate șansele ar fi egale. Însă nu sînt. De pildă, posibilitatea ca el să stăpînească anumite cunoștințe de criminologie este cel puțin de ordinul unei șanse la zece. De asemenea, n-ar fi decît o șansă la o sută ca el să fi avut posibilitatea să pună mîna pe hîrtia de scris fabricată de Mason.

— Ei, atunci luînd lucrurile unul peste altul, își exprimă părerea domnul Bradley, aș spune că șansele sînt cam de una la patru milioane șapte sute nouăzeci de milioane cinci sute șaisprezece mii patru sute cincizeci și opt. Cu alte cuvinte, practic imposibil. Sîntem cu toții de acord?

Toții erau prea năuciți ca să mai poată să nu fie de acord.

— Perfect; deci sîntem cu toții de aceeași părere, spuse domnul Bradley, plin de încîntare. Așa încît am să vă citesc lista mea.

Răsfoi paginile unui carnețel și începu să citească:

CONDIȚII PE CARE TREBUIE SĂ LE ÎNDEPLINEASCĂ CINEVA PENTRU A FI ASASINUL

1) TREBUIE SĂ AIBĂ CEL PUȚIN CUNOȘTINȚE ELEMENTARE DE chimie.

2) Trebuie să aibă cel puțin cunoștințe elementare de criminologie.

3) Trebuie să aibă o educație suficient de bună, dar nu liceu sau universitate.

4) Trebuie să posede, sau să aibă acces la hîrtia de scris a firmei *Mason și Fiii*.

5) Trebuie să posede, sau să aibă acces la o mașină de scris Hamilton nr. 4.

6) Trebuie să fi fost în apropiere de Southampton Street, în timpul orei critice – 8,30—9,30 – în seara dinaintea asasinatului.

7) Trebuie să posede, sau să aibă acces la un stilou Onyx înzestrat cu o peniță de mărime mijlocie.

8) Trebuie să posede, sau să aibă acces la cerneală pentru stilou Hartfield.

9) Trebuie să aibă o minte creatoare, dar să nu se dea înapoi de la adaptarea creațiilor altora.

10) Trebuie să aibă degete neobișnuit de îndemînatice.

11) Trebuie să fie o persoană meticuloasă, probabil cu o puternică înclinație pentru simetrie.

12) Trebuie să aibă inumanitatea rece a otrăvitorului.

— APROPO, SPUSE DOMNUL BRADLEY, PUNÎND CARNEȚELUL în buzunar, observați că sînt de aceeași părere cu dumneavoastră, sir Charles, considerînd că asasinul nu ar fi încredințat niciodată expedierea pachetului altei persoane. Oh, și un alt punct. Și anume pentru ca să puteți vedea cu ochii dumneavoastră. Dacă cineva dorește să vadă un stilou Onyx, cu o peniță de mărime mijlocie, uitați-vă la al meu. Și, destul de curios, este umplut cu cerneală Hartfield. Stiloul circulă încet în jurul mesei, în timp ce domnul Bradley, rezemîndu-se de spătarul scaunului, urmărea înaintarea lui cu un surîs patern.

— Asta este, spuse domnul Bradley, după ce stiloul i-a fost restituit.

Roger crezu că a găsit explicația licăririi care apărea din timp în timp în ochii domnului Bradley.

— Vrei să spui că problema nu este încă rezolvată. Cele patru miliarde de șanse au fost prea mult pentru dumneata. Nu s-a putut găsi nimeni care să întrunească condițiile stabilite de dumneata?

— Ei bine, spuse domnul Bradley, devenit subit foarte rezervat, dacă vreți să știți, am găsit pe cineva care le întrunește.

— Ai găsit? Păi spune, omule! Pe cine?

— Hai s-o lăsăm baltă, vă rog, spuse, dintr-o dată sfios, domnul Bradley; pur și simplu îmi displace să vă spun. Este, într-adevăr, ridicol.

Un cor de muștrări, lingușiri și încurajări începu să-l asalteze. Niciodată nu s-a simțit domnul Bradley atît de interesant.

— O să rîdeți de mine dacă vă spun.

Se părea însă că fiecare dintre ei ar fi suportat mai repede torturile inchiziției decît să rîdă de domnul Bradley. Niciodată cinci oameni mai puțin dispuși să îl ia în rîs pe domnul Bradley n-au fost reușiți la un loc.

Domnul Bradley păru că prinde curaj.

— Păi este foarte penibil. Pe cuvîntul meu de onoare că nu știu ce să fac. Dacă pot să vă demonstrez că persoana la care mă gîndesc nu numai că întrunește exact toate condițiile mele, dar avea și un oarecare interes (îndepărtat, admit, dar temeinic) în trimiterea acelei cutii de bomboane lui sir Eustace, mă asigurați dumneavoastră, domnule președinte, că cei reușiți aici îmi vor da un sfat serios în privința datoriei ce îmi revine mie în această chestiune?

— Dumnezeu, sigur! Fu pe loc de acord Roger, foarte nerăbdător. Roger considerase că se putea ca el însuși să fie pe punctul de a rezolva problema, dar era absolut sigur că el și cu Bradley nu ajunseseră la aceeași concluzie. Și dacă tipul a descoperit, într-adevăr, pe cineva...

— Dumnezeu, sigur că da! repetă Roger.

Domnul Bradley își roti privirile în jurul mesei într-un mod care trăda o oarecare neliniște.

— Ei bine, nu înțelegeți la cine mă refer? Dar, dragii mei, am crezut că v-am spus-o cu aproape fiecare frază.

Culmea, nimeni nu înțelegea la cine se referă.

— Singura persoană care poate fi suspectată, în măsura în care îmi dau eu seama, că ar îndeplini toate cele douăsprezece condiții? Rosti această hărțuită versiune a domnului Bradley, răvășindu-și părul său grijuliu pieptănat. Desigur, în niciun caz sora mea, ci – ci – ci *eu*, de bună seamă!

În cameră se așternu o liniște mormîntală.

— Ai – ai spus, *dumneata*? îndrăzni, în sfîrșit domnul Chitterwick.

Domnul Bradley întoarse spre el o privire întunecată.

— Evident – îmi pare rău. *Eu* am cunoștințe mai mult decît elementare de chimie. *Eu* pot să prepar nitrobenzen și adesea am făcut-o. *Eu* sînt un criminalist. *Eu* am o educație bună, dar nu liceu sau universitate. *Eu* am avut acces la hîrtia de scris a firmei Mason. *Eu* posed o mașină de scris Hamilton numărul patru. *Eu* mă aflu în Southampton Street chiar în timpul orei critice. *Eu* posed un stilou Onyx, cu peniță de mărime mijlocie și cu cerneală Hartfield. *Eu* am o minte creatoare, dar eu nu mă dau înapoi de la a împrumuta idei ale altor oameni. *Eu* am degete mai mult decît curate și îndemînatice. *Eu* sînt o persoană meticuloasă, cu o puternică înclinație pentru simetrie. Și, după cum se pare, *eu* am inumanitatea rece a otrăvitorului.

Da, oftă domnul Bradley, concluzia logică este pur și simplu ineluctabilă. *Eu* am trimis acea cutie cu bomboane lui sir Eustace.

Eu trebuie să o fi făcut. V-am adus argumente suficient de concludente. Și faptul extraordinar este că nu-mi amintesc nici cel mai mic detaliu din toată operațiunea. Presupun că am făcut-o în timp ce mă gîndeam la altceva. Am observat că, din cînd în cînd, sînt oarecum distrat.

Roger se lupta cu un nemaipomenit hohot de rîs. Totuși, reuși să pună o întrebare pe un ton suficient de grav:

— Și care vă închipuiți că a fost motivul dumneavoastră, domnule Bradley?

Domnul Bradley se însufleți puțin.

— Da, asta a fost, într-adevăr, o dificultate. Mult timp nu am reușit să stabilesc motivul meu. Nici măcar nu puteam face vreo legătură între mine și sir Eustace Pennefather. Auzisem de el, desigur, ca toți cei care au fost vreodată la *Rainbow* și înțelesesem că era un tip destul de nostim. Dar nu aveam nimic cu el. Cît mă privea pe mine, putea să fie cît îi plăcea de lichea. Nici nu cred că l-am văzut vreodată. Da,

mobilul era într-adevăr o barieră de netrecut, cu toate că trebuie să fi fost vreunul. Altfel, de ce aş fi încercat să-l ucid?

— Şi ai descoperit de ce?

— Cred că am reuşit să dibuiesc care trebuie să fi fost adevărata cauză, spuse domnul Bradley, nu fără oarecare mîndrie în glas. După ce mi-am bătut capul mult timp, mi-am reamintit că mă auzisem spunînd odată unui prieten, într-o discuţie despre activitatea detectivilor, că ambiţia vieţii mele era să comit un asasinat, deoarece eram absolut sigur că aş putea-o face fără să pot fi vreodată descoperit. Şi senzaţiile, declarasem eu, trebuie să fie formidabile: niciun joc de noroc nu ţi-ar putea oferi ceva care să fie cît de cît asemănător cu o crimă. Un asasinat reprezintă o competiţie magnifică cu poliţia, demonstrem eu, avînd drept miză propria-ţi viaţă şi pe cea a victimei. Dacă asasinul scapă neprins, el le cîştigă pe amîndouă; dacă este prins, le pierde pe amîndouă. Pentru un om ca mine, care are nenorocul să fie extrem de plictisit de genurile obişnuite de amuzament popular, asasinatul trebuie să fie pasiunea vieţii *prin excelenţă*.

— Oh! Roger clătină din cap scandalizat.

— Această conversaţie, cînd mi-am reamintit-o, continuă foarte serios domnul Bradley, mi s-a părut extrem de semnificativă. Am plecat imediat să-l văd pe prietenul meu, şi l-am întrebat dacă şi-o reamintea şi dacă era gata să jure că a avut loc. Era. De fapt, el a fost în stare să adauge noi detalii şi mai agravante. Am fost atît de impresionat, încît i-am cerut să-mi dea o declaraţie în scris.

Amplificîndu-mi ideea (potrivit declaraţiei prietenului), am mers mai departe, căutînd să stabilesc cum ar putea să fie înfăptuit mai bine asasinatul. În primul rînd, hotărîsem eu, trebuia să selectez o personalitate de care lumea ar fi mulţumită să scape, nu în mod necesar un politician (îmi era greu, se vede, să evit ceea ce era evident) şi, pur şi simplu, să

asasinez de la distanță. Pentru a realiza un joc perfect, trebuia lăsat un indiciu sau două, mai mult sau mai puțin obscure. Se pare însă că eu am lăsat mai multe decît intenționasem.

Prietenul meu a încheiat spunîndu-mi că l-am părăsit în seara aceea, exprimîndu-mi intenția cea mai categorică de a înfăptui primul meu asasinat cu primul prilej favorabil pe care-l voi avea. Acest experiment nu va reprezenta numai o pasiune de un deosebit rafinament, i-am spus, dar experiența pe care o voi căpăta va fi de neprețuit pentru un scriitor de romane polițiste, cum sînt eu. Aceasta, cred, spuse domnul Bradley cu demnitate, dovedește dincolo de orice îndoială motivul meu.

— Asasinatul ca experiment, remarcă Roger. O nouă categorie. Foarte interesant.

— Asasinat pentru căutători de plăceri suprarafinate, îl corectă domnul Bradley. Există și un precedent, știți. Loeb și Leopold. Despre asta este vorba. Mi-am demonstrat teoria, domnule Președinte?

— Complet – pe cît îmi pot da eu seama. Nu pot detecta nicio lacună în sistemul dumneavoastră de argumentare.

— Mi-am dat osteneala să-l fac cu mult mai convingător decît în cărțile mele. Ați putea să-mi intentați un proces foarte greu de combătut în fața unui tribunal pe baza acestei teorii, nu, sir Charles?

— Mde! Ar trebui să o studiez mai de aproape, dar, la prima vedere, Bradley, admit că, în măsura în care dovezile indirecte au o valoare (și, după părerea mea, precum știți, orice lucru are valoare), eu n-aș putea vedea prea multe motive de îndoială în privința faptului că dumneata ai trimis acele bomboane lui sir Eustace.

— Și, dacă aș declara aici și acum, cu toată seriozitatea, că eu le-am trimis? insistă domnul Bradley.

— N-aș putea să nu te cred.

— Și totuși nu eu le-am trimis. Dar, dacă aș avea timp, aș fi gata să vă dovedesc, tot atât de convingător, că persoana care cu adevărat le-a trimis, a fost arhiepiscopul de Canterbury sau Sybil Thomdike, sau doamna Robinson Smythe, din Laurela, strada Acacia, din Tooting-ul de sus, sau președintele Statelor Unite, sau oricare altă persoană de pe glob pe care ați alege-o dumneavoastră.

Cam așa pot fi folosite dovezile. Am construit întreaga teorie împotriva mea pe baza unei coincidențe – aceea că sora mea poseda o cantitate de hîrtie de scris din aceea folosită de firma *Mason*. Nu v-am spus nimic altceva decît adevărul. Dar nu v-am spus întregul adevăr. Dovezile artistice, ca toate celelalte lucruri artistice, sînt pur și simplu o chestiune de selecție. Dacă știi ce să reții și ce să dai la o parte, poți dovedi orice-ți place, absolut concludent. Eu o fac în fiecare dintre cărțile pe care le scriu și niciun critic nu m-a pus pe jărat pentru scăpări în materie de argumentare. Dar, pe de altă parte, spuse cu modestie domnul Bradley, nici nu-mi închipui ca vreun critic să fi citit vreuna din cărțile mele.

— În sfîrșit, a fost o demonstrație foarte ingenioasă, rezumă domnișoara Dammers. Și deosebit de instructivă.

— Mulțumesc, murmură recunoscător domnul Bradley.

— Și tot ce rămîne din asta, răsună verdictul sarcastic al doamnei Fielder-Flemming, este că nu ai nici cea mai mică idee despre cine este adevăratul criminal.

— Oh, *asta*, desigur, o știu, spuse cu un aer de completă detașare domnul Bradley. Dar nu o pot dovedi. Așa că n-are niciun rost că v-o spun.

Cu toții arătară un interes crescut.

— Ai descoperit pe altcineva în pofida tuturor șanselor potrivnice identificării unei persoane care să întrunească acele condiții ale dumitale? întrebă sir Charles.

— *Ea* trebuie să le întrunească, admise domnul Bradley,

deîndată ce a comis fapta. Dar, din nefericire, nu am fost în stare să verific toate condițiile.

— *Ea!* sări domnul Chitterwick.

— Oh, desigur, a fost o femeie. Acesta era lucrul cel mai evident din întreaga afacere – și, întâmplător, unul dintre lucrurile pe care eu am avut, în mod deliberat, grijă să îl las deoparte pînă acum. Într-adevăr, sînt uimit că nu a fost menționat de nimeni pînă la mine. Cu certitudine, dacă este ceva izbitor de limpede în această afacere, este faptul că e vorba de crima unei femei. Niciodată nu i-ar fi trecut prin minte unui bărbat să trimită bomboane otrăvite altui bărbat. El i-ar fi trimis o mostră de lamă de ras otrăvită, sau whisky, sau bere, ca în cazul nefericitului doctor Wilson. Absolut clar, este crima unei femei.

— Așa să fie oare?! murmură Roger în șoaptă.

Domnul Bradley îi aruncă o privire tăioasă.

— Ești de altă părere, Sheringham?

— M-am întrebat numai, spuse Roger. Dar este un punct de vedere care poate fi susținut foarte bine.

— Inatacabil, aș fi spus eu, replică pe un ton afectat domnul Bradley.

— În sfîrșit, zise domnișoara Dammers, agasată de această alunecare spre discuții minore, nu ai de gînd să ne spui cine a făcut-o, domnule Bradley?

Domnul Bradley se uită la ea cu o expresie ușor ironică.

— Dar v-am spus că n-are niciun rost, deoarece nu pot s-o dovedesc. În plus, există și aspectul referitor la reputația unei femei.

— Vrei să reînvii legea împotriva calomniei pentru ca să ieși din încurcătură?

— Oh, vai, nu! N-aș avea nimic împotriva să o demasc ca asasină. Este ceva mult mai important decît asta.

Întîmplător, ea a fost la un moment dat amanta lui sir

Eustace, înțelegeți și există un cod de maniere în privința asta.

— Ah! spuse domnul Chitterwick.

Domnul Bradley se întoarse politicos spre el.

— Aveai de gînd să spui ceva?

— Nu, nu, tocmai mă întrebam dacă sînteți pe aceeași pistă ca și mine. Asta e tot.

— Vreți să spuneți – teoria despre amanta părăsită?

— În sfîrșit, spuse stingherit domnul Chitterwick, da.

— Desigur. V-ați angajat și dumneavoastră pe aceeași linie de investigație? Tonul domnului Bradley fu acela al unui profesor binevoitor care îl bate pe spate pe un elev promițător. Este cea corectă, e clar. Privind crima ca un tot și în lumina caracterului lui sir Eustace, o amantă părăsită, iradiind gelozie, se înalță în mijlocul ei ca un far. Acesta este unul dintre lucrurile pe care de asemenea le-am omis dinadins de pe lista mea de condiții – numărul treisprezece, criminalul trebuie să fie o femeie. Și, revenind la dovezile artistice, atît sir Charles cît și doamna Fielder-Flemming le-au folosit, nu-i așa? Ambii au omis stabilirea oricărei legături dintre nitrobenzen și persoana suspectată de ei, deși o asemenea legătură era vitală în ipotezele ambilor.

— Deci dumneata ești într-adevăr convins că gelozia este motivul? sugeră domnul Chitterwick.

— Sînt absolut convins de asta, îl asigură domnul Bradley. Dar am să vă spun altceva de care nu sînt de loc convins, și anume că obiectul atentatului ar fi fost, într-adevăr sir Eustace Pennefather.

— Nu sir Eustace? sări uimit Roger. Cum argumentezi asta?

— Păi, am descoperit, spuse domnul Bradley disimulîndu-și cu greu satisfacția, că sir Eustace avusese stabilită o întîlnire la prînz, în ziua asasinatului. Se pare că ținea să o

păstreze într-un secret total. Și a fost sigur vorba de o întâlnire cu o femeie; și cu o femeie, care-l interesa pe sir Eustace mai mult decît de obicei. Cred că, probabil, n-a fost domnișoara Wildman, ci o persoană despre care el dorea numaidecît ca domnișoara Wildman să nu știe nimic. După părerea mea însă, femeia care a trimis bomboanele știa. Întîlnirea a fost contramandată, dar cealaltă femeie, pesemne, nu a mai aflat asta.

Sugestia mea (este numai o sugestie și nu pot să o argumentez altfel decît prin faptul că face folosirea bomboanelor mai de înțeles) este că bomboanele erau destinate nu lui sir Eustace, ci rivalei expeditoarei.

— Ah! exclamă cu sufletul la gură doamna Fielder-Flemming.

— Asta este o idee cu totul nouă, se plînsese sir Charles.

Roger învățase pe de rost, în grabă, numele diverselor amante ale lui sir Eustace. Nu fusese în stare să stabilească vinovăția niciuneia pînă atunci și nu era în stare nici atunci; totuși, nu credea să-i fi scăpat vreun nume.

— Dacă femeia la care te gîndești, Bradley, expeditoarea, tatonă el, a fost într-adevăr amanta lui sir Eustace, nu cred că trebuie să-ți bați prea mult capul cu minuțiozitatea. Numele ei este aproape sigur pe buzele întregului club *Rainbow*, dacă nu chiar în toate cluburile din Londra. Sir Eustace nu este un bărbat discret.

— Pot să-l asigur pe domnul Bradley, spuse ironic domnișoara Dammers, că standardul de onorabilitate al lui sir Eustace este cu mult mai limitat decît al domniei sale.

— În acest caz, le spuse domnul Bradley neimpresionat, nu cred că lucrurile stau așa.

— Ei, cum?

— Pentru că sînt absolut sigur că în afară de informatorul meu inconștient, de sir Eustace și de mine, nu există nimeni

care să cunoască această legătură. Cu excepția femeii părăsite, evident, adăugă, minuțios, domnul Bradley. Natural, ei nu putea să-i scape.

— Atunci, cum ai descoperit? întrebă domnișoara Dammers.

— Asta, o informă domnul Bradley cumpătat, regret, dar nu pot să v-o spun.

Roger căzu pe gânduri. Poate să existe vreo altă femeie de care el să nu fi auzit? În acest caz, cum s-ar mai putea menține noua sa teorie?

— Paralela atât de strînsă făcută de dumneata cade, deci? doamna Fielder-Flemming făcea, de fapt, o afirmație.

— Nu întrutotul. Dar dacă da, eu am o alta tot atât de bună. Christina Edmunds. Aproape același caz, dacă se lasă de o parte nebunia. Mania geloziei. Bomboane otrăvite. Ce poate fi mai bun?

— Hm? Fundamentul ultimei dumitale teorii, observă sir Charles, sau, în orice caz, punctul de plecare era, după cum am înțeles eu, alegerea nitrobenzenului. Presupun că aceasta, și deducțiile făcute pe baza ei, sînt la fel de importante pentru noua teorie. Trebuie să înțelegem că această femeie este un chimist amator, posedînd un exemplar din *Medical Jurisprudence* al lui Taylor?

Domnul Bradley zîmbi cu blîndețe.

— Aceasta, așa cum ați subliniat pe bună dreptate, constituia fundamentul *ultimei* mele teorii, sir Charles. Nu mai reprezintă același lucru pentru cea nouă. Mă tem că remarcile mele referitoare la alegerea otrăvii reprezentau, de fapt, un fel de supralicitare. Voiam să conduc bănuielile spre o anumite persoană, înțelegeți, și, ca urmare, am făcut deducțiile care se potriveau acelei persoane. Totuși, există o bună parte de adevăr posibil în ele, deși eu nu situez probabilitatea lor la un nivel atât de ridicat cît am pretins atunci. Sînt absolut gata

să cred că nitrobenzenul a fost folosit numai pentru că este atît de ușor de obținut. Dar este perfect adevărat că această substanță este foarte puțin cunoscută ca otravă.

— Atunci, acest lucru nu-ți servește în actuala dumitale teorie?

— Oh, ba da. Continui să cred că faptul că asasinul a știut că este o otravă e mai important decît că l-a folosit și că acesta este un indiciu foarte valoros. Explicația unor asemenea cunoștințe poate să fie stabilită. Eu am fost și înainte convins că deținerea unui *Taylor's Medical Jurisprudence* trebuie să fie izvorul acestor cunoștințe și continui să fiu convins și acum. Aproape sigur, această doamnă posedă un exemplar din această carte.

— Deci este o criminalistă? se repezi doamna Fielder-Flemming.

Domnul Bradley se rezemase de spătarul scaunului și își așintise privirile pierdute în tavan.

— Asta, mi se pare mie, este o problemă foarte discutabilă. Cîstit, sînt foarte nedumerit de chestiunea cu criminalistica. Eu nu o pot vedea pe această femeie aparținînd unui „-ist” de niciun fel. Funcția ei în viață este perfect limpede – aceea pe care o îndeplinea pentru sir Eustace, și n-o cred în stare de altceva. În afară de a-și pudra nasul într-un mod fermecător și de a fi extrem de decorativă. Dar toate acestea fac parte integrantă din adevărata ei *raison d'être**. Nu, nu cred că e cu putință să fie o criminalistă, în tot cazul nu mai mult decît ar putea fi un canar. Dar în mod sigur are ceva cunoștințe superficiale de criminalistică, deoarece în apartamentul ei există un întreg raft plin cu lucrări pe această temă.

— Atunci, este o prietenă personală de-a dumneavoastră?

* Rațiune de a trăi (franc.)

întrebă insinuantă doamna Fielder-Flemming, cu un aer foarte detașat.

— Oh, nu! Am întâlnit-o o singură dată. Aceasta s-a întâmplat când am bătut la ușa apartamentului ei avînd sub braț un exemplar nou al unei cărți polițiste recent publicate, și m-am prezentat ca reprezentantul unei edituri de astfel de romane, solicitînd comenzi pentru carte; am întreat-o dacă pot avea plăcerea să trec pe listă și numele domniei sale. Cartea apăruse numai cu patru zile în urmă, dar ea mi-a arătat plină de mîndrie un exemplar care se și afla pe raftul ei. Am întreat-o atunci dacă o interesează criminalistica. Oh, sigur că da, adoră criminalistica pur și simplu; asasinatele erau *deosebit de* fascinante, nu? Concludent, cred.

— Sună ca vorbele unei femei puțin țicnite, comentă sir Charles.

— Și arată ca o țicnită, îl aprobă domnul Bradley. Trăncănește ca o țicnită. Dacă însă, înainte, aș fi luat cu ea vreodată o cafea, mi-aș fi dat în mod sigur seama, după logoreea ei, că nu este în toate mințile. Și, totuși, a înfăptuit un asasinat după un plan realmente inteligent, așa încît nu văd cum ar putea fi ne bună.

— Nu v-ar putea trece prin minte, remarcă domnișoara Dammers, că se poate să nu fi făcut niciodată ceva de felul ăsta?

— Ei bine, nu, trebui să mărturisească domnul Bradley. Și nici nu-mi poate trece asta prin minte. Vreau să spun, o amantă a lui sir Eustace, relativ recent părăsită (mă rog, nu mai mult de trei ani, și speranța moare încet), care are o părere foarte bună despre ea însăși și consideră asasinatul prea fascinant pentru a fi exprimat în cuvinte! Ei bine, realmente...!

Și, pentru că am ajuns aici, dacă doriți o dovadă care să confirme că ea a fost una dintre amantele lui sir Eustace, aș

putea adăuga că am văzut o fotografie a lui în apartamentul ei. Era pusă într-o ramă foarte impunătoare. De sub marginea ramei ieșea cuvîntul „al tău”, iar restul era ascuns dedesubt. Nu „al dumneavoastră”, luați aminte, ci „al tău”. Cred că este rezonabil să presupunem că ceva plin de afecțiune se afla sub acea margine discretă de ramă.

— Am aflat din gura lui sir Eustace însuși că el își schimbă amantele la fel de des ca și părăiriile, interveni viaoie domnișoara Dammers. N-ar fi posibil ca nu numai una să fi suferit de un complex de gelozie?

— Dar nu e posibil, cred eu, să fi posedat și un exemplar din cartea lui Taylor, insistă domnul Bradley.

— Factorul privind cunoștințele de criminalistică pare să fi luat în noua teorie locul factorului nitrobenzen din cea anterioară, cugetă cu glas tare domnul Chitterwick. Greșesc gîndind astfel?

— Absolut de loc, îl asigură plin de bunătate domnul Bradley. Acesta, după părerea mea, este indiciul realmente important. Este atît de izbitor, înțelegeți. Poate fi observat din două unghiuri total diferite: alegerea otrăvii și trăsăturile caracteristice care amintesc de cazuri anterioare. De fapt, ne izbim tot timpul de acești factori.

— Da, da, îngăimă domnul Chitterwick, dojenindu-se singur ca unul care se izbise tot timpul de un lucru și nici măcar nu-l observase.

Se așternu un moment de tăcere pe care domnul Chitterwick îl puse (destul de greșit) pe seama unei condamnări generale a propriei lui obtuzități.

— Lista dumitale de condiții, își reluu atacul domnișoara Dammers. Ai spus că n-ai putut să le verifici pe toate. Pe care le îndeplinește în mod definitiv această femeie și care au rămas neverificate?

Domnul Bradley luă o înfățișare vigilentă.

— Numărul unu, nu știu dacă are cunoștințe de chimie. Numărul doi, știu că are cel puțin cunoștințe elementare de criminalistică. Numărul trei, în mod aproape sigur, a primit o educație destul de bună (deși, dacă a învățat vreodată ceva, este cu totul altă poveste) și cred că putem presupune că nu a fost niciodată într-un liceu. Numărul patru, n-am reușit să găsim nicio legătură între ea și hîrtia de scris a firmei Mason, cu excepția, poate, a faptului că are un cont la această firmă; și, dacă asta este o legătură suficient de bună pentru sir Charles, atunci, și din punctul meu de vedere, este suficient de bună. Numărul cinci, nu am reușit să fac vreo legătură între ea și o mașină de scris Hamilton, dar asta este foarte simplu: una dintre prietenele ei are în mod sigur una.

Numărul șase, ea putea să se fi aflat în vecinătatea străzii Southampton. A încercat să-și stabilească un alibi, dar a făcut-o de mîntuială, este foarte puțin convingător. S-ar presupune că a fost la un teatru, dar trecuse bine de ora nouă și ea încă nu era acolo. Numărul șapte, am văzut un stilou Onyx pe biroul ei. Numărul opt, am văzut o sticlă cu cerneală Hartfield, într-unul din sertarele biroului ei.

Numărul nouă, n-aș fi zis că are o imaginație creatoare, aș zice chiar că nu are minte de loc, dar, după toate aparențele, trebuie să-i acordăm beneficiul oricărei îndoieli. Numărul zece, judecînd după înfățișarea ei, aș zice că are degete foarte îndemînatice. Numărul unsprezece, dacă este o persoană meticuloasă, trebuie să aibă sentimentul că acesta este un defect, pentru că o disimulează foarte bine. Numărul doisprezece, acesta cred că trebuie să fie îmbunătățit și să sune astfel, în noua formă: „Trebuie să aibă lipsa totală de imaginație a unui otrăvitor”. Asta e tot.

— Văd, spuse domnișoara Dammers, există lacune.

— Există, fu de acord, plin de bunăvoință, domnul

Bradley. Drept să spun, știu că această femeie trebuie să o fi făcut, pentru că, realmente, înțelegeți, ea trebuie s-o fi făcut. Dar nu pot să cred.

— Aha! spuse doamna Fielder-Flemming, restrângînd o întreagă propoziție, destul de tăioasă, într-o singură interjecție.

— Apropo, Sheringham, remarcă domnul Bradley, dumneata o cunoști pe femeia asta rea.

— O cunosc, da?! zise Roger, avînd aerul că se trezește din transă. Mă gîndeam că s-ar putea. Ascultă, dacă scriu numele pe o bucată de hîrtie, vrei să-mi spui dacă am dreptate sau greșesc?

— Desigur, replică rezonabilul domn Bradley. De fapt, aveam de gînd să-ți sugerez ceva de felul ăsta eu însumi. Cred că, în calitate de Președinte, dumneata trebuie să știi la cine mă refer, în caz că este ceva adevăr în teoria mea.

Roger îndoii bucata de hîrtie în două și i-o aruncă peste masă.

— Aceasta este persoana, bănuiesc.

— Ai perfectă dreptate, spuse domnul Bradley.

— Și cea mai mare parte a teoriei dumitale ai întemeiat-o pe interesul ei pentru criminalistică?

— Poți să pui problema și în acest fel, admise domnul Bradley.

În pofida voinței sale, Roger se înroși ușor. Avea cel mai bun motiv să știe de ce doamna Verreker-le-Mesurer manifesta un asemenea interes pentru criminalistică. Ca să spunem lucrurilor pe nume, fără să exagerăm totuși, motivele pentru a crede aceasta îi fuseseră aproape impuse.

— Atunci, ești absolut greșit, Bradley, spuse el fără ezitare, absolut!

— Știi sigur?

Roger își suprimă un tremur involuntar.

— Absolut sigur.

— Știi, de fapt, eu niciodată n-am crezut că ea a făcut-o, încheie, filosofic, domnul Bradley.

CAPITOLUL XII

Roger era ocupat pînă peste cap. Umblînd încoace și-n colo, dintr-un taxi într-altul, complet nepăsător față de ceea ce-i spuneau acele ceasornicului, se străduia să-și completeze dosarul înainte de căderea serii. Activitatea sa ar fi putut părea acelei criminaliste lipsite de har, doamna Verreker-le-Mesurer, nu numai uimitoare dar și lipsite de sens.

În după amiaza zilei precedente, de pildă, luase primul taxi spre biblioteca publică Holborn și consultase acolo o lucrare de referință dintre cele mai plictisitoare. După aceea, mersese la birourile domnilor *Weall și Wilson*, cunoscuta firmă pentru protejarea intereselor comerciale ale persoanelor particulare și pentru furnizarea către abonați a unor informații absolut confidențiale cu privire la stabilitatea și seriozitatea oricărei afaceri în care intenționau să-și investească banii.

Roger, prezentîndu-se cu volubilitate drept un potențial investitor de sume mari, își completase numele pe o cerere de abonament și răspunsese la un număr de întrebări speciale imprimate pe formularul care conținea mențiunea STRICT CONFIDENȚIAL și nu consimțise să plece pînă cînd

domnii Weall și Wilson nu-i promisesem, contra unei sume de bani în plus, că îi vor pune la dispoziție informația cerută, în decurs de 27 de ore.

Își cumpărase apoi un ziar și se duse la Scotland Yard. Acolo îl căutase pe Moresby.

— Moresby, îi spusese el fără introducere, vreau să aflu ceva care este important pentru mine. Poți să-mi găsești un șofer de taxi, care a luat un pasager din Piccadilly Circus, sau din împrejurimi, la aproximativ nouă și zece minute, în seara dinaintea morții doamnei Bendix, și l-a lăsat la capătul dinspre Strand al străzii Southampton? Și, sau, un alt taxi care a luat un pasager de la capătul dinspre Strand al străzii Southampton la nouă și cincisprezece și l-a lăsat în apropiere de Piccadilly Circus? A doua variantă este cea mai probabilă dintre cele două; nu sînt prea sigur de prima – un taxi poate să fi fost folosit pentru un drum în ambele sensuri, dar mă cam îndoiesc să fi fost așa. Crezi că poți face asta pentru mine?

— S-ar putea să nu obțin niciun rezultat, după o perioadă atît de lungă de timp, spuse îndoielnic Moresby. Este realmente important, nu?

— Extrem de important.

— Atunci, am să încerc, desigur, gîndindu-mă că sînteți dumneavoastră, domnule Sheringham, și știind că dacă dumneavoastră spuneți că este important, atunci, într-adevăr, este. Dar pentru altcineva n-aș face-o.

— Perfect, i-a spus Roger foarte călduros. Încearcă să urgentezi, te rog. Și poți să-mi dai un telefon la Albany, mîine la ora ceaiului, dacă crezi că ai pus mîna pe omul meu.

— Despre ce este vorba, domnule Sheringham?

— Încerc să desființez un alibi foarte interesant, declară Roger.

Se întoarse după aceea acasă, pentru a lua masa. După

masă, capul îi vîjîia de atîtea gînduri și nu a putut face altceva decît să iasă la o plimbare. A hoinărit fără astîmpăr pe la Albany și prin Piccadilly. S-a tot învîrtit prin Circus, storcîndu-și creierii și s-a oprit pentru un moment, din obișnuință, pentru a parcurge cu priviri absente fotografiile noului spectacol de revistă, afișate în exteriorul Pavilionului. Lucrul următor de care și-a dat seama a fost că a luat-o probabil prin Haymarket și, printr-un mare ocol, a ajuns în strada Jermyn, pentru că se afla în fața Teatrului Imperial în acea stradă fascinantă, urmărind neatenți pe ultimii spectatori care intrau înăuntru.

Uitîndu-se la reclamele *Craniului zdrobit*, a văzut că teribilul spectacol începea la opt treizeci. Uitîndu-se la ceas, a constatat că era opt și douăzeci și nouă de minute.

Avea în față o seară pe care trebuia s-o petreacă cumva.

A intrat la spectacol.

Seara, într-adevăr, a trecut cumva.

În dimineața următoare (devreme pentru Roger, pentru că era, aproximativ zece treizeci), într-un cartier mohorît undeva dincolo de marginile lumii civilizate, pe scurt, în Acton, Roger discuta cu o tînră în birourile lui *Anglo-Eastern Perfumery Co.* Tînră se afla baricadată într-un ghișeu situat chiar la intrarea principală, singurul ei mijloc de comunicare cu lumea exterioară fiind o fereastră mică cu un geam mat. Tînră deschidea fereastra (dacă era chemată timp îndelungat și destul de tare) pentru a adresa cîteva replici scurte solicitanților inoportuni și închidea aceeași fereastră cu o lovitură seacă, în chip de aluzie că interviul, după părerea ei, trebuia terminat în acel moment.

— Bună dimineața! îi spuse Roger respectuos, cînd a treia chemare a lui o aduse pe această fecioară din adîncurile bastionului ei. Am venit ca să...

— Voiajorii comerciali, marțea și vinerea dimineața, de la

zece la unsprezece, îi tăie vorba fecioara, închizînd apoi fereastra cu una dintre cele mai seci lovituri realizate de ea. Asta o să-l învețe minte, slavă Domnului, să încerce să facă afaceri cu o firmă britanică respectabilă joi dimineața! spuse lovitura respectivă.

Roger rămase cu privirile pironite la fereastra închisă. Apoi își dădu seama că se comisese o eroare. Bătu încă o dată și încă o dată...

La a patra bătaie, fereastra sări brusc în sus, de parcă ceva ar fi explodat în spatele ei.

— V-am mai spus, îl apostrofă fecioara, pe drept indignată, că noi primim...

— Nu sînt voiajor, îi spuse în grabă Roger. Cel puțin, adăugă el meticolos, gîndindu-se la tristele deșerturi pe care le explorase înainte de a găsi această oază neospitalieră, nu sînt, în orice caz, un călător comercial.

— Nu vreți să vindeți nimic? îl întrebă bănuitoare fecioara. Impregnată cu ce este mai bun în spiritul progresist al metodelor comerciale britanice, ea privea, în mod firesc, cu cea mai adîncă neîncredere orice persoană căreia i-ar fi putut trece prin minte să dorească să facă ceva atît de necomercial ca a vinde ceva firmei ei.

— Nimic! o asigură Roger cu cea mai adîncă seriozitate, impresionat la rîndul lui de vulgaritatea revoltătoare a unui asemenea procedeu necomercial.

În aceste condiții, se dovedi că fecioara, deși nici pe departe dispusă să-i fie cît de cît favorabilă, era gata să-l mai tolereze cîteva secunde.

— Bine, atunci ce vreți? îl întrebă ea cu un aer de oboseală îndurată cu răbdare și chiar cu noblețe. Din tonul ei reieșea că foarte puțini oameni pătrundeau pînă la acest ghișeu, cu altă intenție decît aceea, nedemnă, de a încerca să facă afaceri cu firma ei. Închipuiți-vă – afaceri!

— Sînt avocat, o minți de data aceasta Roger, și mă interesează situația unui anume domn Joseph Lea Hardwick, care a lucrat aici. Regret că trebuie să v-o spun...

— Îmi pare rău, n-am auzit niciodată de acest domn, îi răspunse fecioara scurt și-i dădu să înțeleagă în felul ei obișnuit că intervalul durase destul de mult.

Roger trebui să-și folosească din nou bastonul. După a șaptea utilizare, fu recompensat din nou cu apariția imaginii tipice a tinerei englezoaice indignate.

— V-am spus deja...

Dar Roger începuse să-și piardă răbdarea.

— Și acum, tînără domnișoară, dă-mi voie să-ți spun ceva. Dacă refuzi să răspunzi la întrebările mele, te avertizez că ai putea să dai de necazuri foarte serioase. Ai auzit vreodată de sfidarea magistraților? Există momente cînd unele alunecări în materie de adevăr sînt îngăduite. Există, de asemenea, momente cînd o lovitură abilă cu o măciucă poate fi scuzată. Acesta era un moment de ambele genuri.

Fecioara, deși departe de a se fi lăsat intimidată, era, în sfîrșit, impresionată.

— Ei bine, atunci, spuneți, ce vreți să știți? îl întrebă resemnată.

— Acest om. Joseph Lea Hardwick...

— V-am spus deja, n-am auzit niciodată de el.

Cum domnul despre care era vorba avusese o existență de numai două-trei minute, și asta exclusiv în mintea lui Roger, creatorul său nu era nepregătît pentru un asemenea răspuns.

— E posibil că el să vă fi fost cunoscut dumneavoastră sub alt nume, spuse el misterios.

Interesul fecioarei crescuse subit. Mai mult, ea arăta realmente alarmată. Țipă:

— Dacă este divorț, să știi că nu te poți agăța de *mine* în niciun fel. N-am știut nici măcar că a fost căsătorit. În plus,

lucrurile nici nu s-au petrecut așa încît să poată constitui un motiv de divorț. Vreau să spun – mă rog, cel puțin – în orice caz, este o îngrămădeală de minciuni. Eu, niciodată...

— Nu este divorț, se grăbi Roger să contenească șuvoiul, el însuși pus în încurcătură de aceste revelații atît de nefeciorelnice. Nu – nu este ceva care să aibă vreo legătură cu viața dumitale particulară. Este vorba de un om care a fost angajat aici.

— Oh! Ușurarea fostei fecioare se transformă rapid în indignare. Și atunci de ce nu spuneți așa?

— Angajat aici, continuă hotărît Roger, în secția de nitrobenzen. Aveți o secție de nitrobenzen, nu?

— Nu, după cîte știu eu. De fapt, sînt sigură.

Roger exclamă supărat.

— Știi perfect de bine ce vreau să spun. Secția care se ocupă de nitrobenzenul folosit aici. Sper că nu ai de gînd să negi că aici *se folosește* nitrobenzen. Și în cantități mari.

— Ei, și ce dacă?

— La cunoștința firmei mele a fost adus faptul că acest om și-a găsit moartea, deoarece a fost insuficient avertizat, ca și toți ceilalți salariați de aici, de natura periculoasă a acestei substanțe. Aș dori...

— Ce? Unul dintre oamenii noștri a murit? Nu cred. Aș fi fost prima care ar fi știut dacă...

— S-a păstrat tăcere în legătură cu cazul, strecură rapid Roger. Aș dori să-mi arăți un exemplar din avertismentele privitoare la nitrobenzen, care sînt afișate în fabrică..

— Îmi pare rău atunci, dar mă tem că nu vă pot servi...

— Vrei să-mi spui – exclamă foarte șocat Roger că salariații dumneavoastră nu sînt avertizați în niciun fel în legătură cu această substanță periculoasă? Nu li se spune nici măcar că este o otravă mortală?

— Eu n-am spus asta, nu. De bună seamă că sînt avertizați

că este otrăvitoare. Toți. Și se acordă mare atenție modului în care este folosită, sînt sigură. Întîmplător nu sînt afișate avertismente scrise. Și dacă vreți să știți mai multe, căutați-l mai bine pe unul dintre directori. Eu...

— Mulțumesc, îi răspunse Roger, spunînd în sfîrșit adevărul, am aflat tot ce doream. La revedere. Apoi se retrase jubilînd.

Se retrase la imprimăria Webster, într-un taxi.

Webster, desigur, reprezintă pentru imprimerii ceea ce reprezintă Monte Carlo pentru Riviera. Webster, practic vorbind, *este* imprimăria prin excelență. Așa că unde s-ar fi putut duce Roger, într-un mod mai firesc, dacă dorea ceva hîrtie de scris imprimată într-un gen foarte aparte, cum se părea că într-adevăr dorea?

Tinerei care se ocupă de el îi explică foarte pe larg și, în cele mai mici amănunte, exact ceea ce dorea. Tînăra îi înmînă albumul de mostre și îi ceru să încerce să găsească în el tipul care ar corespunde dorințelor lui. În timp ce îl răsfoia, ea se întorsese spre un alt client. La drept vorbind, tînăra începuse să se sature oarecum de Roger și de căutările lui.

După cît se părea, Roger nu putea să găsească un tip care să-i convină, pentru că el închise albumul și se deplasă pe lîngă masă pînă cînd ajunse în raionul unei alte tinere. Acesteia începu din nou să-i vorbească despre ceea ce căuta el, și ea, la rîndul ei, îi prezentă albumul ei de mostre, cerîndu-i să-și aleagă una. Cum albumul era un alt exemplar al aceleiași ediții, nu este surprinzător că Roger nu reuși să facă niciun pas înainte.

Încă o dată, o luă de-a lungul mesei și încă o dată recită cererile lui celei de-a treia și ultima vînzătoare. Ca și celelalte, ea îi înmînă albumul cu mostre. Dar, de data aceasta, Roger fu recompensat. Acest album era din aceeași ediție, dar nu o copie exactă.

— De bună seamă, sînt sigur că aveți ceea ce caut, remarcă el continuînd să vorbească și răsfoind repede paginile, pentru că am fost îndreptat aici de un prieten care este realmente o persoană foarte exigentă. *Foarte exigentă.*

— Da? spuse tînăra, dîndu-și toată străduința să pară extrem de interesată. Era într-adevăr foarte tînără, suficient de tînără pentru a studia în timpul liber tehnica comerțului; și una dintre primele reguli ale comerțului, învățase ea, era să primești remarca unui client referitoare la timpul splendid de afară cu aceeași admirație vie și plină de respect față de puterea de penetrație a observației lui, cu care răspundeai unei ghicitoare ce te informa că vei primi o scrisoare de la un străin brunet de dincolo de ape, conținînd o ofertă de bani, în schimbul unei simple semnături din partea ta.

— Da, spuse ea, continuînd să se supună regulii, unii oameni sînt foarte exigenți, și acesta este un fapt.

— Dumnezeu! Roger păru să aibă o revelație. Știți, cred că am fotografia prietenului meu cu mine. Nu e asta o coincidență extraordinară?

— Da, desigur... spuse îndatoritoare tînăra.

Roger scoase fotografia cu coincidența și i-o înmînă peste masă.

— Pofțiți! îl recunoașteți?

Tînăra luă fotografia și o studie îndeaproape.

— Deci acesta este prietenul dumneavoastră! E într-adevăr extraordinar! Da, desigur, îl recunosc. Ce mică este lumea, nu-i așa?

— Acum vreo două săptămîni cred că prietenul meu a trecut pe aici, insistă Roger. Așa e?

Tînăra se concentrează pentru un moment.

— Da, aproximativ acum două săptămîni, presupun. Da, aproximativ. Acesta este un model din care noi vindem foarte mult în prezent.

Roger cumpără o mare cantitate de hîrtie de care nu avea absolut de loc nevoie, pur și simplu de bucurie. Și, pentru că era într-adevăr o tînră foarte cumsecade, și era păcat să profiți de pe urma ei fără să o recompensezi.

Apoi se întoarse acasă pentru a lua masa.

Cea mai mare parte a acelei după-amiezi o petrecu încercînd să cumpere, la mîna a doua, o mașină de scris.

Roger insista ca această mașină de scris să fie un Hamilton nr. 4. Cînd vînzătorul încercă să-l convingă să se gîndească și la alte mărci, el refuză să se uite la ele, afirmînd că Hamilton nr. 4 îi fusese foarte călduros recomandat de un prieten care cumpăraseră una asemănătoare, tot la mîna a doua, exact cu trei săptămîni în urmă. Poate chiar în această prăvălie? Nu? Nu vînduseră un Hamilton nr. 4 în ultimele două luni! Foarte ciudat.

Dar într-o altă prăvălie vînduseră, și asta era și mai ciudat. Îndatoritorul vînzător căută data exactă și găsi că fusese cu o lună în urmă. Roger îi descrie pe prietenul său, și vînzătorul declară imediat că prietenul lui Roger și clientul său era una și aceeași persoană.

— Dumnezeu! Bine că mi-a venit în minte, exclamă Roger. Cred, de fapt, că am fotografia prietenului meu cu mine. Să vad! Își răscoli buzunarele și, spre marea lui mirare, găsi fotografia.

Vînzătorul, plin de solitudine, identifică pe clientul său fără nicio ezitare. Apoi, tot atît de plin de solitudine, îi vîndu lui Roger o mașină de scris Hamilton nr. 4 pe care acest detectiv entuziast simțea că nu poate refuza să o cumpere. Investigația polițistă, descoperirea Roger, este, pentru o persoană neinvestită cu autoritate oficială, o treabă al dracului de costisitoare. Dar, asemenea doamnei Fielder-Flemming, lui nu-i părea rău după banii cheltuiți pentru o cauză bună.

Se întoarse acasă să ia ceaiul. Nu mai avea nimic de făcut, decît să aştepte telefonul lui Moresby.

Veni mai repede decît îl aştepta.

— Sînteţi dumneavoastră, domnule Sheringham? În clipa asta, paisprezece şoferi de taxi se află aici murdărindu-mi biroul, îi spuse ofensiv Moresby. Toţi au transportat pasageri din Piccadilly Circus pînă în Strand, sau viceversa, în intervalul de timp indicat de dumneavoastră. Ce doriţi să fac cu ei?

— Fii amabil şi ţine-i pînă cînd vin, inspectore, îi replică cu demnitate Roger şi îşi înşfăcă pălăria. Nu se aşteptase să fie mai mulţi de trei, în cel mai rău caz, dar n-avea de gînd să-i spună asta lui Moresby.

Întrevederea cu cei 14 a fost totuşi destul de scurtă. Fiecărui şofer, care trăda bună dispoziţie (Roger deduse că Moresby îi distrase pe şoferi cu unele glume cam groase pînă să vină el), Roger îi arată fotografia, trebuind să facă unele eforturi pentru a o ţine în aşa fel, încît Moresby să n-o poată vedea, şi îl întrebă dacă îşi poate recunoaşte pasagerul. Niciunul nu putu.

Moresby concedie oamenii cu un rînjet larg.

— Îmi pare rău, domnule Sheringham. Asta vă cam pune beţe în roate în privinţa teoriei pe care încercaţi să o demonstraţi, fără îndoială?

Roger îi răspunse cu un zîmbet superior.

— Dimpotrivă, dragul meu Moresby, tocmai o consolidează.

— O ce...? întrebă Moresby, pierzîndu-şi graiul de uimire. La ce vă gîndiţi, domnule Sheringham?

— Credeam că ştii totul. Nu sîntem supravegheaţi?

— În sfîrşit! Moresby părea să fie pe punctul de a-şi pierde cumpătul. Drept să vă spun, domnule Sheringham, toţi membrii cercului dumneavoastră au luat-o în aşa hal razna,

cutreierînd prin atîtea coclauri, încît am fost obligat să-mi retrag oamenii. Nu părea să merite atîta oboseală.

— Vai, vai! spuse cu blîndețe Roger. Închipuie-ți numai. De, lumea e mică, nu-i așa?

— Și ce anume ați făcut, domnule Sheringham? Presupun că n-aveți niciun motiv să nu-mi spuneți.

— Nimic, Moresby. Treaba voastră, pentru voi. Te interesează să afli că am descoperit persoana care a trimis bomboanele acelea lui sir Eustace?

Moresby se uită o clipă la el.

— Desigur, domnule Sheringham. Dacă într-adevăr ați descoperit-o.

— Oh, da, cu certitudine, spuse cu nonșalanță Roger; nici chiar domnul Bradley în persoană n-ar fi putut să-l depășească în această clipă.

— Vă voi da o relatare imediat ce îmi pun dovezile în ordine. A fost un caz interesant, adăugă el. Și apoi își înăbuși un căscat.

— Chiar așa a fost, domnule Sheringham? spuse Moresby cu un glas cam sufocat.

— Oh, da; într-un anume fel. Dar absurd de simplu de îndată ce ai pus mîna pe factorul realmente esențial. Chiar ridicol de simplu. Îți voi da să citești acea relatare cîndva. Cu bine, atunci. Și ieși fără să se grăbească.

Nu se poate spune că Roger nu avea și el momente în care era enervant.

CAPITOLUL XIII

Roger își dădu lui însuși cuvîntul — Doamnelor și domnilor, ca inițiator al acestei experiențe, mă gîndesc că pot să mă felicit. Cei trei membri care au vorbit pînă acum au dovedit o asemenea ascuțime în observație și în argumentare cum cred că nu în multe locuri se poate auzi. Fiecare a fost convins, înainte de a începe să vorbească, că el sau ea a rezolvat problema și ar putea produce dovezi pozitive pentru susținerea soluției respective, și fiecare, mi se pare, este încă îndreptățit să spună că modul în care a dezlegat el sau ea enigma, nu a fost definitiv infirmat.

Chiar alegerea doamnei Pennefather de către sir Charles este perfect demonstrabilă, în pofida alibi-ului pe care domnișoara Dammers este în stare să-l ofere doamnei Pennefather; sir Charles poate fi îndreptățit să susțină că lady Pennefather are un complice și să citeze în sprijinul acestui argument împrejurările destul de dubioase ale șederii ei în Paris.

Și, în legătură cu aceasta, aș dori să mă folosesc de acest prilej pentru a retracta cele spuse seara trecută lui Bradley. Am afirmat că știu cu certitudine că femeia la care se gîndea

el n-ar fi putut comite asasinatul. Aceasta a fost o declarație eronată. Nu știam de loc cu certitudine. Ideea mi s-a părut, din ceea ce cunoșteam eu personal despre ea, a fi incredibilă.

Mai mult, spuse cu vitejie Roger, am un oarecare motiv ca să bănuiesc care este originea interesului ei pentru criminalistică și sînt aproape sigur că este cu totul diferit de cel postulat de Bradley. Cea ce ar fi trebuit să afirm era că vina ei în acest asasinat era o imposibilitate psihologică. Dar, cînd este vorba de fapte, imposibilitățile psihologice nu pot fi dovedite. Bradley este încă perfect îndreptățit să o considere criminală. Și, în orice caz, ea trebuie, desigur, să rămîină pe lista suspectilor.

— Sînt de acord cu dumneata, Sheringham, știi, în ceea ce privește imposibilitatea psihologică, remarcă domnul Bradley. Același lucru l-am spus și eu. Problema este că eu consider demonstrată acuzația mea împotriva ei.

— Dar ai făcut asta și împotriva dumatăle însuși, interveni, cu dulceață, doamna Fielder-Flemming.

— Oh, da; dar, în cazul meu, nu trebuie să-mi bat capul cu contradicții. În cazul meu nu există imposibilitate psihologică, înțelegeți?

— Nu, spuse doamna Fielder-Flemming. Poate că nu.

— Imposibilitate psihologică! interveni bărbătește sir Charles. Oh, voi romancierii! V-ați băgat în cap atîtea teorii ale lui Freud încît ați pierdut cu totul din vedere natura omenească. Cînd eram eu tînăr, nimeni nu vorbea de imposibilități psihologice. Și de ce? Pentru că știam foarte bine că nu există așa ceva.

— Cu alte cuvinte, persoana cea mai improabilă, în anumite împrejurări, ar putea să facă lucrurile cele mai de neînchipuit, amplifică doamna Fielder-Flemming. Mă rog, s-ar putea să fiu de modă veche, dar și eu sînt de părerea lui sir Charles.

— Constance Kent, deschise jocul sir Charles.

— Lizzie Borden, merse cu el și doamna Fielder-Flemming.

— Întregul caz Adelaide Bartlett, își puse pe masă sir Charles careul de ași.

Doamna Fielder-Flemming adună toate cărțile într-un pachet perfect aranjat.

— După părerea mea, oamenii care vorbesc de imposibilități psihologice tratează pe cei discutați ca pe niște personaje din romanele lor – le impun un procentaj din propria lor structură psihică și, în consecință, niciodată nu înțeleg limpede că, ceea ce li se pare imposibil pentru ei înșiși, ar putea fi posibil (oricît de improbabil) pentru altcineva.

— Înseamnă că tot este un adevăr în axioma negustorului de literatură polițistă privitoare la personajul cel mai improbabil, murmură Bradley. Buun!

— Putem auzi ce are domnul Sheringham să spună despre cazul nostru? sugeră domnișoara Dammers.

Roger profită de sugestie.

— În continuare, voiam să spun cît de interesantă s-a dovedit experiența, prin aceea că antevorbitorii mei au suspectat de crimă persoane diferite. Eu, la rîndul meu, am de gînd să sugerez o alta. Și, chiar dacă domnișoara Dammers sau domnul Chitterwick se raliază fiecare unuia dintre noi, rezultatul va constitui oricum patru posibilități complet diferite. N-am să ascund că am sperat ca lucrurile să ia o asemenea turnură, deși, mărturisesc, nu mă așteptam la un rezultat atît de excelent.

Totuși, așa cum a reliefat Bradley, prin remarcile sale despre asasinatele închise și deschise, posibilitățile în acest caz sînt, realmente, aproape infinite. Aceasta, desigur, face lucrurile cu atît mai interesante, din punctul nostru de

vedere. De pildă, eu mi-am început cercetările plecînd de la viața particulară a lui sir Eustace. Acolo, este convingerea mea, trebuie să se afle cheia misterului care înconjoară asasinatul. De altfel, ca și Bradley. Și tot ca el, m-am gîndit că această cheie se va dovedi a fi o amantă părăsită; gelozia sau răzbunarea, eram sigur, aveau să se dovedească a fi motivul crimei. În sfîrșit, tot ca și el, am fost convins de la prima privire asupra cazului că asasinatul a fost opera unei femei.

Consecința a fost că am început să cercetez exclusiv din unghiul femeilor cu care a avut de-a face sir Eustace. Am petrecut multe zile, nu prea plăcute, culegînd date pînă cînd am avut convingerea că am o listă completă a tuturor intrigilor lui amoroase din ultimii cinci ani. Nu a fost prea greu. Sir Eustace, așa cum vă spuneam aseară, nu este un bărbat reticent. După cît se pare, eu nu am totuși o listă completă, pentru că în ea nu era inclusă doamna al cărui nume nu a fost menționat aseară și, dacă a existat o omisiune, este posibil să mai fie și altele. Oricum, se pare că sir Eustace, ca să nu fim nedrepti cu el, a avut și momente de discreție.

Dar acum toate acestea sînt, de fapt, în afara subiectului. Ceea ce interesează este că, la început, am fost sigur că asasinatul nu numai că este opera unei femei, ci a unei femei care, relativ recent, a fost amanta lui sir Eustace. Acum mi-am schimbat toate opiniile, *in toto*.

— Oh, într-adevăr, gemu domnul Bradley. Să nu-mi spui că am greșit pe toată linia.

— Mă tem totuși că așa stau lucrurile, spuse Roger, încercînd să-și suprimе rezonanțele triumfale din glas. Este lucru greu, cînd ai rezolvat realmente și definitiv o problemă care a pus în încurcătură atîtea minți excelente, este greu să pari cu totul indiferent.

Regret că trebuie s-o spun, continuă el, sporind să pară mai umil decît se simțea, regret că trebuie să spun că nu pot

să pun tot meritul acestei schimbări de optică pe seama propriei mele perspicacități. Ca să fiu absolut cinstit, a fost un noroc orb. O întâlnire întâmplătoare cu o femeie zăpăcită în Bond Street m-a pus în posesia unei informații, neinteresantă prin ea însăși (informatoarea mea nu și-a dat nicio clipă seama de posibila ei semnificație), dar care mi-a schimbat complet optica asupra cazului. Am fost pe loc fulgerat de ideea că, de la început, acționasem pe baza unor premise greșite. Că făceam, de fapt, exact acea greșală fundamentală pe care asasinul dorise s-o facă poliția și toți ceilalți.

Curios lucru este elementul hazard în soluționarea enigmelor criminalistice, observa Roger. Am discutat asta și cu Moresby, chiar în legătură cu cazul nostru. I-am atras chiar atenția asupra numărului de probleme imposibile pe care Scotland Yardul le rezolvă, pînă la urmă, prin pură întâmplare – o probă vitală, ieșind la iveală prin ea însăși, ca să spunem așa, sau o informație adusă de o femeie, înfuriată pentru că s-a întâmplat ca soțul să-i dea motive de gelozie chiar înainte de crimă. Acest gen de lucruri se întâmplă permanent. „Soarta Răzbunătoare” a fost titlul pe care l-am sugerat lui Moresby, dacă-i vine vreodată ideea să facă un film dintr-o asemenea poveste.

În sfîrșit, „Soarta Răzbunătoare” a intervenit din nou. Prin intermediul întâlnirii fericite din Bond Street, într-un moment de iluminare, ea mi-a arătat cine a fost adevăratul expeditor al acelei cutii cu bomboane către sir Eustace Pennefather.

— Ei, ei, ei! Domnul Bradley, amabil, dădu expresie sentimentelor întregului Cerc.

— Și, mă rog, cine a fost? se interesa domnișoara Dammers, a cărei natură era, din nefericire, lipsită de simțul dramatic. Pe acest temei, domnișoara Dammers era înclinată

să se împăuneze cu faptul că nu avea simțul construcției și că toate cărțile ei erau lipsite de o intrigă. Romancierii care folosesc cuvinte ca „valori” și „reflexe” și „complexul Oedip” nu au, pur și simplu, de-a face cu elementul literar intrigă. Și cine v-a apărut în cursul acestei interesante revelații, domnule Sheringham?

— Oh, dați-mi, vă rog, voie să-mi depăn mai întâi puțin povestirea, pledă Roger.

Domnișoara Dammers oftă. Povestiri, după cum trebuia să știe Roger și ceilalți colegi de breaslă, nu se mai fac, pur și simplu, în zilele noastre. Dar Roger era un autor de cărți „bestseller” și totul este posibil cu o asemenea creatură.

Ignorînd aceste reflecții, Roger, meditănd binevoitor, se rezemă din nou de spătarul scaunului, într-o poziție comodă. Când începu iarăși să vorbească, adoptă un ton mai colocvial decît cel folosit anterior.

— Știți, acesta a fost realmente un caz foarte remarcabil. Bradley și cu dumneavoastră, doamnă Fielder-Flemming, l-ați nedreptățit pe criminal cînd ați descris asasinatul ca un amalgam de cazuri anterioare. Ceva idei de o reală valoare din asemenea cazuri au fost poate împrumutate; dar, cum spune Fielding, în Tom Jones, a împrumuta din clasici, chiar fără a o recunoaște, este absolut legitim pentru realizarea obiectivelor unei lucrări originale. Și aceasta *este* o lucrare originală. Are o trăsătură care nu numai că o absolvă de orice acuzație contrarie, dar o face să fie superioară tuturor prototipurilor sale.

În mod obligatoriu, va deveni ea însăși unul dintre cazurile clasice. Și, dacă n-ar fi fost acest pur accident, pe care, criminalul, cu toată ingeniozitatea lui, nu l-ar fi putut prevedea, cred că ea ar fi devenit unul dintre misterele clasice. În totul, sînt înclinat să-l consider cel mai perfect asasinat de care am auzit vreodată (pentru că, desigur, nu poți

auzi de asasinate chiar mai perfect plănuite care nu sînt niciodată cunoscute ca fiind asasinate). Este atît de exact și corect conceput, atît de nemaipomenit de simplu și aproape infailibil.

— Hm? Totuși, nu atît de foarte infailibil, după cîte spui dumneata, Sheringham, mormăi sir Charles.

Roger îi răspunse cu un suris.

— Motivul este foarte clar, cînd știi unde să-l cauți; dar dumneavoastră n-ați știut. Metoda este foarte semnificativă, cînd i-ai sesizat adevărata esență; dar dumneavoastră n-ați sesizat-o. Urmele sînt foarte ușor acoperite o dată ce ai înțeles în ce constă acoperirea; dar dumneavoastră n-ați înțeles. Totul a fost anticipat. Mulțime de piste false au fost lăsate în urmă, și noi toți ne-am grăbit să mergem pe ele. Nu e de mirare că n-am putut vedea clar. A fost realmente splendid plănuit. Poliția, publicul, presa – toată lumea a fost completamente mistificată. Este aproape păcat să fii obligat să-l dai la iveală pe asasin.

— Realmente, domnule Sheringham, remarcă doamna Fielder-Flemming, devii pur și simplu liric.

— Un asasinat perfect pe mine mă aduce într-o stare de lirism. Dacă eu aș fi fost acest criminal, mi-aș fi închinat un imn mie însumi, în tot decursul ultimelor două săptămîni.

— Așa cum stau lucrurile acum însă, sugerează domnișoara Dammers, ești înclinat să compui imnuri pentru dumneata însuți pentru că ai soluționat problema.

— Aproape, fu de acord Roger. În sfîrșit, voi începe cu dovezile. În această privință, nu pretind că dispun de o colecție de detalii pe măsura celei adunate de Bradley pentru a demonstra prima sa teorie, dar cred că veți cădea de acord că dispun de suficient de multe. Poate că cel mai bun lucru pe care-l pot face este să trec prin lista sa cu douăsprezece condiții pe care trebuie să le întrunească

asasinul, deși, după cum veți vedea, nu sînt în niciun caz de acord cu toate.

Admit și pot să dovedesc pe primele două – că asasinul trebuie să aibă cel puțin cunoștințe elementare de chimie și criminalistică – dar sînt în dezacord cu ambele aspecte ale celei de-a treia; nu cred că o bună educație este realmente esențială și, în niciun caz, nu elimin pe orice persoană cu studii într-un liceu sau universitate, pentru motive pe care am să le explic mai târziu. Nu sînt de acord nici cu a patra – că el sau ea trebuia să posede sau să aibă acces la hîrtia de scris a firmei Mason. A fost ingenios din partea lui Bradley să formuleze ideea că posesiunea hîrtiei de scris sugerează metoda crimei, dar eu consider că e o greșeală; un caz anterior sugerează metoda, bomboanele au fost stabilite să fie vehiculul otrăvii (pentru un motiv, într-adevăr, foarte bun, cum am s-o arăt mai târziu), iar firma Mason a fost aleasă fiindcă este cea mai importantă printre fabricile de ciocolată. A fost apoi nevoie de o hîrtie de scris de tipul celei folosite de firmă, și eu sînt în stare să arăt cum s-a procedat pentru obținerea ei.

Asupra celei de a cincea condiții mă voi opri puțin. Nu sînt de acord că asasinul trebuie să posede sau să aibă acces la o mașină de scris Hamilton numărul patru, dar sînt de acord că, odată, el trebuie să fi posedat o asemenea mașină. Cu alte cuvinte, aș pune această condiție la trecut. Amintiți-vă că avem de-a face cu un criminal foarte abil și cu o crimă foarte grijuliu plănuită. Mi s-a părut cu totul improbabil ca o atît de acuzatoare dovadă, cum este mașina de scris, să mai fie păstrată de asasin pentru ca oricine s-o poată descoperi. Mult mai probabil este ca mașina să fi fost cumpărată special pentru această ocazie. Scrisoarea arăta clar că mașina utilizată nu fusese nouă. Întemeindu-mă fără rezerve pe deducția mea, am pierdut, ca urmare, o după-amiază întreagă făcînd

cercetări în diverse magazine de mașini de scris vechi, pînă cînd am dat de locul unde fusese cumpărată și am avut confirmarea cumpărării. Vînzătorul a putut să identifice pe asasin după o fotografie pe care o aveam la mine.

— Și unde e mașina acum? întrebă nerăbdătoare doamna Fielder-Flemming.

— Presupun că pe fundul Tamisei. Asta e părerea mea. Acest criminal descoperit de mine nu lasă absolut nimic la voia întîmplării. Cu cea de-a șasea condiție – despre prezența în vecinătatea oficiului poștal în jurul orei critice – desigur, sînt de acord. Asasinul are un alibi destul de bun, dar nu indestructibil. Cît privește următoarele două condiții, stiloul și cerneala, nu am putut să le controlez de loc și, deși admit că posesiunea lor ar fi o confirmare destul de plăcută, nu le acord prea mare importanță; stilourile Onyx sînt atît de universal răspîndite, ca de altfel și cerneala Hartfield, încît ele pot și nu pot să fie dovezi foarte serioase. În plus, ar fi exact în stilul criminalului meu să nu posede niciuna dintre ele, ci să fi împrumutat stiloul. În sfîrșit, sînt de acord cu mintea creatoare și îndemînarea și curățenia degetelor și, de bună seamă, cu mentalitatea ieșită din comun a otrăvitorului, dar nu cu necesitatea meticulozității.

— Ei, zău! spuse rănit domnul Bradley. Asta a fost o deducție sănătoasă, după părerea mea. Și rezonabilă.

— Nu pentru mine, îi replică Roger.

Domnul Bradley ridică din umeri.

— Hîrtia de scris este ceea ce mă interesează pe mine, spuse sir Charles. După părerea mea, pe ea trebuie să se întemeieze dosarul împotriva oricui. Cum dovedești posesiunea hîrtiei de scris, Sheringham?

— Hîrtia de scris, spuse Roger, a fost luată cu aproape trei săptămîni în urmă din unul din albumele de mostre ale firmei *Webster*. Radierea trebuie să fi fost făcută pentru înlăturarea

vreunei precizări particulare a firmei, ca prețul, de exemplu: „Acest tip, cinci șilingi”. Există trei asemenea albume la biroul de desfacere al firmei *Webster*, conținând exact aceleași mostre. Două dintre ele conțin și o buclă de hîrtie de tipul celei folosite de *Mason*: din a treia, aceasta lipsește. Pot dovedi că persoana suspectată de mine a avut în mîna acest album acum aproape trei săptămîni.

— Într-adevăr? Sir Charles era impresionat. Aceasta pare destul de concludent. Cum ți-a venit ideea cu albumele de mostre?

— Marginile îngălbenite ale scrisorii, spuse Roger, foarte încîntat de sine. Nu puteam înțelege cum o coală de hîrtie, care fusese păstrată într-un teanc, putea să aibă marginile atît de decolorate, așa încît am ajuns la concluzia că trebuie să fi fost o coală izolată. Apoi, mi-a venit în minte că, mergînd prin Londra poți să vezi coli izolate de hîrtie de scris lipite pe un carton, în vitrinele firmelor de imprimerii. Dar această coală nu avea niciun semn care să arate că fusese fixată pe un carton. În plus, ar fi greu să o iei de pe un carton. Atunci, care era cea mai bună posibilitate? Clar, un album de mostre din cele care se găsesc de obicei în birourile aceluiași firme. Așa că am mers la imprimeria care produce hîrtia de scris a firmei *Mason* și acolo, ca să spun așa, coala căutată de mine lipsea.

— Într-adevăr, murmură sir Charles. Asta sună desigur foarte concludent. Se putea înțelege că el își pironea melancolic ochii minții la silueta diminuîndă a doamnei Pennefather și la frumoasa teorie pe care o ridicase în jurul ei. Apoi tresări. De data asta se putea înțelege că viziunea lui se mutase în direcția siluetei, la fel de diminuîndă, a lui sir Charles Wildman și a frumoasei teorii care fusese ridicată și în jurul ei.

— Acum, spuse Roger, simțind că nu mai putea să amîne, venim la greșeala fundamentală la care m-am referit acum

cîteva minute, cursa pe care asasinul ne-a întins-o și în care am căzut toți atît de perfect.

Toată lumea deveni mai atentă.

Roger îi privi cu un aer binevoitor.

— Te-ai apropiat foarte mult de ea, aseară, Bradley, cu sugestia dumitale întîmplătoare că persoana destinată să fie victimă s-ar fi putut, la urma urmei, să nu fi fost însuși sir Eustace. Era o sugestie suficient de justă. Dar eu merg și mai departe.

— Eu însă am căzut în cursă, nu-i așa? spuse domnul Bradley îndurerat. Spune, care este cursa asta? Care este greșeala fundamentală pe care am comis-o cu toții?

— Care? izbucni triumfător Roger. Faptul că planul nu și-a atins ținta – că a murit altcineva decît cel care trebuia!

A fost recompensat pentru asta.

— Cum?! săriră toți deodată. Dumnezeule, nu vrei să spui că...?

— Exact, triumfă Roger. Tocmai asta este frumusețea întregii afaceri. Planul *nu* a eșuat. A avut un succes desăvîrșit. *Nu* a fost omorîta o altă persoană. Exact persoana care trebuia să cadă a fost lovită.

— Ce înseamnă toate astea? Sir Charles își pierde pur și simplu respirația. Cum ai reușit să faci o asemenea deducție?

— Doamna Bendix a fost tot timpul obiectivul, continuă mai sobru Roger. De aceea, întreaga uneltire a fost atît de ingenioasă. Fiecare lucru în parte a fost anticipat. S-a prevăzut că, dacă Bendix ar putea fi adus în mod natural în prezența lui sir Eustace cînd pachetul era deschis, acesta din urmă îi va da lui cutia cu bomboane. A fost prevăzut că poliția va căuta pe criminal printre cunoștințele lui sir Eustace, și nu ale femeii moarte. S-a prevăzut, probabil, chiar că – Bradley! – crima va fi considerată opera unei femei, în timp ce în

realitate, desigur, bomboanele au fost folosite pentru că obiectivul era o femeie.

— Ia te uită, ia te uită! spuse domnul Bradley.

— Deci, teoria dumitale este, interveni sir Charles, că asasinul era o relație a femeii moarte și nu avea nimic de-a face cu sir Eustace? Vorbea de așa manieră încît nu se părea că este cu totul potrivit unei asemenea teorii.

— Așa este, confirmă Roger. Dar, mai întîi, dați-mi voie să vă spun ce mi-a deschis ochii în legătură cu această cursă. Informația vitală pe care am obținut-o în Bond Street a fost aceasta: *doamna Bendix văzuse piesa „Craniul zdrobit”, înainte*. Nu există nicio îndoială în această privință; a fost la teatru cu însăși informatoarea mea. Observați, desigur, semnificația extraordinară a acestui fapt. Asta înseamnă că ea știa răspunsul la acel pariu pe care l-a făcut cu soțul ei în legătură cu identitatea adevăratului vinovat din piesă.

Stupefacția tuturor constituia o dovadă a aprecierii generale de care se bucura această informație.

— Oh! Ce exemplu minunat de ironie divină. Domnișoara Dammers își exersa obișnuita-i facultate de a privi lucrurile dintr-un unghi impersonal. Deci, ea și-a adus, într-adevăr, singură pedeapsa asupra capului. Pariul pe care l-a cîștigat, virtual a ucis-o.

— Da, spuse Roger. Ironia nu i-a scăpat nici chiar informatoarei mele. Pedeapsa însă, așa cum a subliniat ea, a fost cu mult mai mare decît crima. Dar cred – Roger își coborî tonul, făcînd un uriaș efort pentru a-și stăpîni exaltarea – eu cred însă că nici chiar acum nu sesizați ce vreau să spun.

Toți îl priviră întrebător.

— Ați auzit cu toții o descriere minuțioasă a doamnei Bendix. Trebuie să vă fi format cu toții o imagine cu privire la ea, suficient de apropiată de adevăr. Era o femeie deschisă,

cinstită, făcându-și aproape un cult (de asemenea, după părerea informatoarei mele) din a fi sinceră și a juca cinstit. Se potrivește atunci pariul în legătură cu ceva pe care ea îl știa deja, cu imaginea, sau nu?

— Ah! îl înțelese domnul Bradley. Oh! Foarte interesant.

— Exact. Este (cu scuze față de sir Charles) o imposibilitate psihologică. Este realmente așa, înțelegeți, sir Charles? Pur și simplu nu o poți vedea făcând așa ceva, nici măcar în glumă; și, din câte am înțeles, ea, în niciun caz, nu avea o fire glumeată.

— *Ergo*, conchise plin de avînt Roger, nu se potrivește. *Ergo*, acel pariu n-a fost niciodată făcut. *Ergo*, nici n-a existat vreodată un asemenea pariu. *Ergo*, Bendix mințea. *Ergo*, Bendix voia să pună mîna pe acele bomboane pentru alt motiv decît cel declarat de el. Și bomboanele fiind ce erau, nu exista decît un singur alt motiv.

Aceasta este teoria mea!

CAPITOLUL XIV

Cînd agitația cu care a fost salutată această interpretare revoluționară a cazului se potoli, Roger trecu mai departe la expunerea teoriei sale în detaliu.

— Este șocant, desigur, să te afli în situația de a-l considera pe Bendix asasinul șiret al propriei sale soții, dar, realmente, o dată ce te-ai descotorosit de toate prejudecățile, nu văd cum ar mai putea fi evitată această concluzie. Toate dovezile, oricît de mici ar fi, vin în sprijinul acesteia.

— Dar motivul? izbucni doamna Fielder-Flemming.

— Motiv? Dumnezeu! avea motive suficiente. Mai întîi, el era pur și simplu – nu, nu pur și simplu; în secret! – sătul de ea. Aduceți-vă aminte ce se spunea despre caracterul lui. El își mai făcuse de cap. Dar, după cîte se pare, asta nu se terminase o dată cu căsătoria, deoarece numele lui a fost menționat, chiar și de atunci, în legătură cu al mai multor femei – de obicei, în buna manieră tradițională, actrițe. Așa că, Bendix nu era nici pe departe un tip chiar atît de serios. Îi plăcea viața veselă. Și nevastă-sa, îmi închipui, era exact ultima persoană din lume care să poată fi de acord cu o asemenea înclinație.

Nu că ea nu i-ar fi plăcut destul de mult cînd a luat-o de

soție, foarte posibil să-i fi plăcut, deși, mai ales, banii l-au atras. Dar, foarte curînd, ea trebuie să fi început să-l plictisească îngrozitor. Și, de fapt, spuse imparțial Roger, cred că cu greu l-ar putea cineva condamna din acest punct de vedere. Orice femeie, oricît de fermecătoare, din alte puncte de vedere, îl va plictisi în mod obligatoriu pînă la urmă. Pe un bărbat normal, dacă tot timpul nu face altceva decît să sporovăiască despre onoare, datorie și onestitate; și acesta, o știu din sursă sigură, era obiceiul doamnei Bendix.

Încercați numai să priviți menajul din acest nou punct de vedere. Soția n-ar fi trecut soțului cu vederea nici cea mai mică greșeală. Orice scăpare insignifiantă îi era reproșată acestuia ani de-a rîndul. Tot ce făcea ea era drept, tot ce făcea el era greșit. Justețea ei neprihănită era permanent opusă infamiei lui. Ea putea chiar să se ambaleze pînă ajungea în starea de spirit a acelor creaturi, jumătate nebune, care își petrec întreaga viață casnică cicălindu-și bărbații pentru motivul că au fost atrași de alte femei, înainte chiar de a fi cunoscut pe fata pe care, spre nenorocul lor, au luat-o de soție. Să nu credeți că vreau să o ponegresc pe doamna Bendix. Nu fac altceva decît să vă arăt cît de insuportabilă putea să fie viața împreună cu ea.

Dar acesta a fost numai motivul secundar. Adevăratul necaz era faptul că ea era mult prea strînsă cu banii, și asta, de asemenea, o știu cu certitudine. Din această cauză s-a condamnat la moarte. El dorea foarte mult banii ei, sau măcar o parte (de aceea s-a și căsătorit cu ea), dar doamna Bendix nu s-ar fi despărțit de ei pentru nimic în lume.

Unul din primele lucruri pe care le-am întreprins a fost să consult un *Anuar al directorilor* și să alcătuiesc o listă a firmelor în care era el interesat, în intenția de a obține un raport confidențial asupra condiției lor financiare. Raportul mi-a parvenit cu cîteva clipe înainte de a pleca de acasă.

Citindu-l, am constatat exact ceea ce așteptam și anume că fiecare dintre aceste firme are dificultăți fiind, unele mai puțin, altele însă mai mult, aproape de faliment. Toate au nevoie de bani pentru a se salva. E clar, nu? El și-a dat gata toți banii proprii și avea nevoie să obțină alții. Mi-am găsit timp să mă deplasez la *Somerset House* și, acolo, lucrurile stăteau așa cum mă așteptasem; testamentul ei era în întregime în favoarea lui. Există un aspect realmente important, care tuturora le-a scăpat: faptul că el nu este de loc un bun om de afaceri; e unul lamentabil. Și o jumătate de milion... ei bine...!

— Oh, da. Motivul este suficient de întemeiat.

— Motivarea admisă, spuse domnul Bradley. Dar nitrobenzenul? Ai spus, cred, că Bendix avea ceva cunoștințe de chimie.

Roger rîse.

— Dumneata îmi aduci aminte de o operă a lui Wagner, Bradley. *Motiv*-ul nitrobenzen revine în mod regulat dinspre dumneata, ori de cîte ori este pomenit un eventual criminal. Totuși, cred că pot să dau un răspuns care să satisfacă și această insistență a dumatăle. Nitrobenzenul, după cum știi, este utilizat în industria parfumurilor. Pe lista firmelor lui Bendix se află și *Anglo-Eastern Perfumery Co.* Am făcut o călătorie anume, și îngrozitoare, pînă la Acton, în scopul expres de a descoperi dacă *Anglo-Eastern Perfumery Co.* utilizează nitrobenzen și, în caz că da, dacă natura sa otrăvitoare este bine cunoscută. Răspunsul la ambele întrebări a fost afirmativ. Așa că nu încape îndoială că Bendix era perfect la curent cu proprietățile acestei substanțe.

El ar fi putut destul de ușor să obțină otrava din fabrică, dar sînt înclinat să mă îndoiesc că a făcut-o, Cred că a fost mai deștept. Probabil a preparat el însuși substanța, dacă procedeul este atît de ușor pe cît mi-a spus Bradley. Pentru că,

întîmplător, știu că a urmat cursul real la Selchester (asta am auzit-o de asemenea din întîmplare), ceea ce presupune, în orice caz, măcar unele cunoștințe elementare de chimie. Ești de acord cu asta, Bradley?

— De acord, zise Bradley concesiv.

Roger începu să bată gînditor toba cu degetele pe masă.

— A fost o crimă bine pusă la punct, nu-i așa? medită el. Și extrem de ușor de reconstituit. Bendix trebuie să fi crezut că a reușit să șteargă orice urmă posibilă. Și aproape a reușit.

Numai acel nenorocos fir de nisip care pătrunde în mașinăria perfectă a atîtor crime inteligente: n-a știut că soția sa văzuse piesa înainte. S-a hotărît asupra alibiului inconsistent al prezenței lui la teatru, înțelegeți, pentru eventualitatea imposibilă că ar putea fi vreodată bănuیت și, fără îndoială, a insistat foarte mult să vadă piesa și s-o ia pe soție cu el. Pentru a nu-i strica plăcerea, ea i-a ascuns, cu generozitate, faptul că văzuse piesa înainte și că nu prea mai dorea s-o vadă din nou. Lipsa ei de egoism i-a pus lui capacul. Pentru că este de neconceput ca o asemenea femeie să fi încercat să profite pentru a cîștiga pariul pe care Bendix pretinde că ea l-a făcut.

A părăsit teatrul, cu siguranță, în timpul primei pauze și a mers în grabă, cît a putut de departe în cele zece minute pe care le avea la dispoziție, să expedieze pachetul. Am suportat eu însumi toată îngrozitoarea piesă, numai pentru a vedea cînd cad pauzele. Prima se potrivește excelent. Speram că a luat un taxi, la ducere sau la întoarcere – deoarece timpul era scurt – dar, dacă a făcut-o, niciunul dintre șoferii de taxiuri care au făcut acest drum în seara respectivă nu-l poate identifica. Sau, poate, șoferul care trebuia n-a ieșit încă la iveală. Am cerut Scotland Yard-ului să cerceteze această problemă pentru mine. Dar, de fapt, se potrivește mai bine cu inteligența pe care a dovedit-o de-a lungul acestui caz, ca el să

fi mers cu autobuzul sau cu metroul. Taxiurile, știe și el, pot fi identificate. Dar, dacă așa stau lucrurile, trebuie să se fi grăbit foarte tare și n-aș fi surprins dacă a revenit în lojă cu câteva minute mai târziu. Poliția ar putea să stabilească asta.

— Mie mi se pare, observă domnul Bradley, că am făcut o greșeală neadmițându-l ca membru pe acest om. Am crezut că înșușirile lui criminalistice nu corespund standardului nostru, nu? Ei bine, vedeți...

— Dar era aproape imposibil să știm că este mai degrabă un criminalist practician decât un teoretician, zîmbi Roger. Totuși, a fost o greșeală. Ar fi fost plăcut să avem printre membrii Cercului un criminalist practicant.

— Trebuie să mărturisesc că, la un moment dat, eu crezusem totuși că îl avem, spuse doamna Fielder-Flemming, încercînd să împace lucrurile. Sir Charles, adăugă ea inutil, vă cer scuze, fără rezerve.

Sir Charles își înclină curtenitor capul.

— Vă rog, doamnă, nu mai pomeniți despre asta. Oricum, experiența, pentru mine, a fost interesantă.

— Am fost, pesemne, sugestionată de cazul pe care l-am citat, spuse doamna Fielder-Flemming oarecum melancolică. Era o asemănare ciudat de puternică.

— A fost o paralelă care mi-a venit și mie în minte, aprobă Roger. Am studiat cazul Molineux foarte îndeaproape, sperînd să găsesc în el o sugestie. Dar acum, dacă mi s-ar cere să fac o paralelă, aș răspunde cu cazul Carlyle Harris. Vă amintiți, tînărul student în medicină care a trimis o cașetă conținînd morfină tinerei Helen Potts, cu care, s-a dovedit pe urmă, era căsătorit în secret de un an. Și el era pe cale de a deveni un desfrînat și un ușuratic. Un mare roman, după cum știți, a fost construit pe baza acestui caz, așa că de ce nu și o mare crimă?

— Atunci, de ce, domnule Sheringham, vru să știe

domnișoara Dammers, crezi dumneata că Bendix și-a asumat riscul de a nu distruge scrisoarea falsificată și ambalajul, când a avut posibilitatea?

— A avut mare grijă să n-o facă, replică prompt Roger, pentru că scrisoarea falsificată și ambalajul fuseseră destinate nu numai să îndepărteze bănuiala de el, dar chiar să indice pe altcineva – un salariat al firmei Mason, de exemplu, sau un nebun anonim. Ceea ce, de altfel, s-a și întâmplat.

— Dar nu credeți că e un risc mare să trimiți în felul ăsta bomboane otrăvite lui sir Eustace? sugerează timid domnul Chitterwick. Vreau să spun, sir Eustace ar fi putut fi bolnav în dimineața aceea sau ar fi putut să nu ofere nimănui bomboanele. Închipuți-vă că le-ar fi dat altcuiva, și nu lui Bendix.

Roger se porni să-i ofere domnului Chitterwick motive pentru timiditatea sa. Încerca un fel de sentiment de mândrie personală pentru Bendix și îl deranja să-l audă pe domnul Chitterwick desconsiderînd astfel o personalitate atît de mare.

— Oh, realmente! Trebuie să fiți convinși că omul meu este ceea ce este. El nu face o treabă de mîntuială, să știți. Nimic grav nu s-ar fi întâmplat, dacă sir Eustace ar fi fost bolnav în dimineața aceea, sau ar fi mîncat el însuși bomboanele, sau dacă cutia ar fi fost furată în tranzit și consumată de fiica favorită a poștașului, sau orice altceva destul de improbabil ar fi intervenit. Ascultă, domnule Chitterwick! Îți închipui că ar fi trimis el bomboanele otrăvite prin poștă? Ei bine, află că nu. Trimisese pe cele nevătămătoare și, în drum spre casă, le-a schimbat cu celelalte. Pe dracu, nu și-ar fi ieșit el într-atîta dintr-ale lui, ca să se lase cît de cît la voia întîmplării.

— Ah, văd, murmură domnul Chitterwick, pus la punct după merit.

— Avem de-a face cu un foarte mare criminal, continuă Roger, parcă mai puțin sever. Se poate vedea asta în toate detaliile. Să luăm, de exemplu, sosirea la club cea mai neobișnuită sosire matinală (și, apropo, de ce-ar fi venit atât de devreme la club dacă nu el este vinovatul?). Ei bine, nu este el dintre aceia care să aștepte afară și să-l urmeze înăuntru pe complicele inconștient, înțelegeți. Nici vorbă de asta. Sir Eustace a fost ales pentru că se știe că sosește cu atîta punctualitate la club – la zece jumătate în fiecare dimineață; se mîndrește cu asta; se laudă; face orice pentru a menține bunul obicei vechi. Deci, Bendix sosește la unsprezece fără douăzeci și cinci de minute, și asta este semnificativ. La începutul cercetării, pentru că veni vorba, am fost foarte nedumerit, deoarece nu înțelegeam de ce bomboanele îi fuseseră trimise lui sir Eustace la club, și nu acasă. Acum este limpede.

— Ei bine, eu n-am ajuns atât de departe cu lista mea de condiții, se consolă domnul Bradley. Dar de ce nu ești de acord cu subtila mea prezumție că asasinul nu poate să fie absolventul unui liceu sau al unei universități, Sharningham? Numai, pentru că Bendix a fost, întîmplător, la Selchester și Oxford?

— Nu, ci pentru că eu fac presupunerea și mai subtilă că, dacă codul liceului sau universității ar putea să influențeze pe un asasin în privința modului în care el asasinează pe un alt bărbat, acesta n-ar avea mare efect atunci cînd este vorba să fie victimă o femeie. Sînt de acord că, dacă Bendix ar fi dorit să scape de sir Eustace, l-ar fi trimis, probabil, pe lumea cealaltă într-un mod onorabil, deschis, bărbătesc. Dar, cînd cineva are de-a face cu femei, nu procedează în mod onorabil, deschis, bărbătesc, lovindu-le în cap cu un obiect contondent sau ceva de acest fel. Otrava, mă gîndesc eu, este exact arma potrivită. Iar o mare cantitate de nitrobenzen

produce și foarte puțină suferință. Pierderea conștiinței intervine rapid.

— Da, admise domnul Bradley, acesta este un aspect mai subtil decît condițiile nepsihologice la care m-am oprit eu.

— Cred că m-am ocupat de toate condițiile dumitale. Cît privește meticulozitatea, pe care ai dedus-o din dozele perfect similare de otravă existente în fiecare bomboană de ciocolată, părerea mea este, desigur, că dozele erau perfect egale tocmai pentru ca Bendix să poată consuma două bomboane și să fie sigur că a luat precis cantitatea de otravă necesară pentru a produce în organismul lui exact simptomele pe care le dorea, și suficientă, pentru a nu risca nimic grav. Această dozare a otrăvii pentru el însuși a fost o lovitură de maestru. Și este natural ca un bărbat să nu mănînce tot atîtea bomboane de ciocolată cît o femeie. El și-a exagerat considerabil simptomele, fără îndoială, dar efectul pe care l-a avut acest fapt asupra tuturor a fost formidabil.

Trebuie să ne reamintim, înțelegeți, că atît în ceea ce privește conversația lui cu soția în camera de zi, în legătură cu consumarea bomboanelor, cît și faptul că a existat un pariu, noi nu avem nici o altă informație în afară de cea dată de el. Cea mai mare parte din acea conversație a avut totuși loc. Bendix este un artist mult prea mare pentru a nu folosi în minciunile lui maximum posibil de adevăr. Dar, fără îndoială, el n-ar fi plecat în acea după-amiază de acasă, pînă cînd nu ar fi văzut-o pe soție că a luat – sau ar fi făcut-o cumva să mănînce – cel puțin șase bomboane – ceea ce știa că constituie mai mult decît o doză mortală. Aceasta reprezenta un alt avantaj al dozării atît de exacte a otrăvii din fiecare bomboană.

— De fapt, rezumă domnul Bradley, bunul nostru Bendix este un om mare.

— Este, realmente, spuse Roger, foarte solemn.

— Nu ai absolut nicio îndoială că el este criminalul? se interesă domnișoara Dammers.

— Absolut niciuna, îi răspunse Roger, uimit.

— Mda, murmură domnișoara Dammers.

— Dar ce, dumneata te îndoiești?

— Mde, replică domnișoara Dammers.

După acestea, conversația se întrerupse pentru câteva clipe.

— Ei bine, spuse domnul Bradley, hai să-i arătăm cu toții lui Sheringham cât de greșit este. Sînteți de acord?

Pe fața doamnei Fielder-Flemming se citea încordarea.

— Mă tem, spuse ea aproape în șoaptă, că, dimpotrivă, are prea multă dreptate.

Dar domnul Bradley refuză să se lase impresionat.

— Eu cred că aş putea găsi una sau două lacune de care să mă leg. Dumneata, Sheringham, pari să acorzi o mare importanță motivului. Nu exagerezi? Un om nu își otrăvește nevasta pentru că s-a săturat de ea; cînd lucrurile stau astfel, o părăsește. Și, realmente, îmi vine greu să cred: a) că Bendix era atît de pornit să pună mîna pe bani pentru a-i face praf cu afacerile lui, încît să comită un asasinat pentru ei și b) că doamna Bendix era atît de strînsă cu banii, încît să refuze să vină în ajutorul soțului ei, dacă el se afla, într-adevăr, în dificultăți serioase.

— Atunci cred că dumneata nu ești în stare să înțelegi caracterele celor doi, îi răspunse Roger. Ambii erau al dracului de încăpățînați. Doamna Bendix, nu soțul său, a fost cea care și-a dat seama că banii investiți în afacerile lui începuseră să fie *bani risipiți*. Aș putea să-ți ofer o listă, lungă de un metru, de asasinatele comise pentru motive mult mai slabe decît cele pe care le-a avut Bendix.

— Motivare acceptată din nou, atunci. Spune-mi, îți aduci aminte că doamna Bendix avusese stabilită o întîlnire, la

prînz, în ziua morții ei, întîlnire care a fost anulată. Nu știa Bendix de asta? Pentru că, dacă ar fi știut, ar mai fi ales el ziua respectivă pentru expedierea cutiei, fiind convins că soția nu va fi acasă la prînz pentru a o primi?

— Este exact aspectul asupra căruia voiam și eu să-i atrag atenția domnului Sheringham, remarcă domnișoara Dammers.

Roger avu, o clipă, un aer nedumerit.

— Mi se pare că este un aspect total lipsit de importanță. Dacă este vorba de asta, de ce să fi dorit el să îi dea bomboanele soției sale neapărat la prînz?

— Pentru două motive, răspunse volubil domnul Bradley. Mai întîi, deoarece el ar fi dorit în mod firesc să le utilizeze cît mai repede cu putință, și, în al doilea rînd, pentru că, soția sa fiind singura persoană în stare să contrazică povestea cu pariul, el, în mod sigur, ar fi dorit s-o reducă la tăcere cît mai curînd posibil.

— Dumneata faci speculații, zîmbi Roger, dar eu refuz să mă las atras. Totuși, nu văd de ce ar fi trebuit Bendix să știe de întîlnirea de la prînz a soției sale. Ei luau permanent masa de prînz în oraș – amîndoi – și nu îmi închipui că își făceau o preocupare specială să se informeze unul pe celălalt cu anticipație.

— Hm! comentă domnul Bradley.

Domnul Chitterwick își luă inima în dinți și își ridică timid capul, nu cu mult înainte lovit.

— Dumneata, într-adevăr, îți întemeiezi întreaga demonstrație pe pariu, nu-i așa, domnule Sheringham?

— Și pe deducția psihologică făcută pe baza modului în care a fost relatat. Da, desigur. În întregime.

— Așa încît, dacă pînă la urmă s-ar dovedi că pariul a fost totuși făcut, demonstrația dumitale s-ar prăbuși cu totul?

— De ce, exclamă Roger oarecum alarmat, deții dumneata personal vreo informație dovedind că pariul a fost făcut?

— Oh, nu. Oh, vai de capul meu, nu. Nimic de felul acesta. Pur și simplu m-am gândit că dacă cineva ar vrea să infirme teoria dumitale, cum a sugerat Bradley, asupra pariului ar trebui să se concentreze.

— Vrei să spui că speculațiile referitoare la motiv, la întâlnirea de la prînz și alte asemenea aspecte minore sînt cu totul lipsite de sens? sugeră cu blîndețe Bradley. Oh, sînt absolut de acord. Dar eu am încercat numai să supun încercării demonstrația sa, înțelegeți, și nu s-o infirm. Și de ce? Fiindcă eu consider că este corectă. Misterul bomboanelor otrăvite, în ceea ce mă privește, a luat sfîrșit.

— Mulțumesc, Bradley, spuse domnul Sheringham.

— Deci, de trei ori „ura!” pentru sagacele nostru Președinte, continuă plin de însuflețire domnul Bradley, alături de numele lui Graham Reynard Bendix, pentru excelenta explicație pe care ne-a oferit-o. Hip, hip...

— Și spui că ai dovedit definitiv cumpărarea mașinii de scris și legătura dintre domnul Bendix și albumul de mostre al firmei Webster, domnule Sheringham? îl întrerupse Alicia Dammers, care, după cît se părea, urmărise un anume gând al ei.

— Sigur, domnișoară Dammers, spuse Roger în glasul căruia răsună, nedisimulată, automulțumirea.

— Ești amabil să-mi dai numele magazinului de mașini de scris?

— Desigur. Roger rupse o coală din carnetul său, pe care scrisese numele și adresa.

— Mulțumesc. Și poți să-mi faci și o descriere a fetei de la Webster care a identificat fotografia domnului Bendix?

Roger se uită la ea, oarecum încurcat. Alicia Dammers îi răspunse cu o privire plină de calmul și seninătatea ei

obișnuite. Încurcătura lui Roger spori. Îi descrise, totuși, cât putu de bine pe tînăra de la Webster. Imperturbabilă, domnișoara Dammers îi mulțumi.

— Ascultă, ce ai de gînd să faci cu toate astea? o întrebă Bradley, care părea să fi adoptat rolul de purtător de cuvînt al Președintelui său. Trimitem la Scotland Yard o delegație formată din mine și Sheringham să le ducem vestea că necazurile lor s-au sfîrșit?

— Dumneata îți închipui că toată lumea este de acord cu domnul Sheringham?

— De bună seamă.

— Nu este obiceiul ca astfel de chestiuni să fie supuse la vot? sugeră cu răceală domnișoara Dammers.

— „Aprobat în unanimitate”? cită domnul Bradley. Dar, hai să respectăm procedura stabilită. Ei bine, atunci, Sheringham propune ca această reuniune să aprobe, ca fiind corectă, soluția lui în legătură cu Misterul Bomboanelor Otrăvite și trimiterea unei delegații, formată din el însuși și domnul Bradley, la Scotland Yard, pentru a discuta serios cu poliția. Eu sprijin propunerea. Cine este pentru? Doamna Fielder-Flemming?

Aprobînd sugestia domnului Bradley, doamna Fielder-Flemming nu făcu eforturi să-și disimuleze antipatia pe care o simțea în general pentru domnul Bradley.

— Desigur, părerea mea este că domnul Sheringham și-a demonstrat teoria, zise ea înțepată.

— Sir Charles?

— Sînt de acord, spuse sir Charles, pe un ton sever, dezaprobînd de asemenea frivolitatea domnului Bradley.

— Chitterwick?

— Și eu sînt de acord. I se păru lui Roger, sau domnul Chitterwick ezită o clipă, înainte de a vorbi, ca și cum ar fi fost stînjenit de o rezervă mentală pe care nu se obosea s-o

formuleze în cuvinte? Roger conchise că era numai o închipuire a lui.

— Și domnișoara Dammers? întrebă în încheiere domnul Bradley.

Domnișoara Dammers privi calmă în jurul mesei.

— Eu nu sînt de loc de acord. Consider că expunerea domnului Sheringham a fost extrem de ingenioasă și întru totul demnă de reputația sa; în același timp, însă, o consider absolut greșită. Mîine, sper, voi fi în stare să vă dovedesc cine a comis într-adevăr această crimă.

Reacția domnișoarei Dammers impuse întregului Cerc o tăcere respectuoasă.

Roger, întrebîndu-se dacă urechile nu-i jucau de fapt o farsă, constată că limba sa de asemenea refuza categoric să acționeze. Nu reuși să emită decît un sunet nearticulat.

Domnul Bradley își reveni primul.

— Aprobă, fără unanimitate. Domnule Președinte, cred că acesta este un lucru fără precedent. Știe cineva ce se întîmplă cînd o rezoluție nu este aprobată în unanimitate?

Data fiind incapacitatea temporară a Președintelui, domnișoara Dammers luă asupra ei sarcina de a decide.

— Reuniunea se suspendă temporar, cred, spuse ea. Și reuniunea fu suspendată.

CAPITOLUL XV

La următoarea reuniune a Cercului, Roger sosi și mai nerăbdător decît de obicei. În adîncul sufletului, lui nu-i venea să creadă că domnișoara Dammers va fi vreodată în stare să infirme demonstrația lui împotriva lui Bendix – și nici chiar să o zdruncine cît de cît serios – dar, în orice caz, ceea ce avea să spună nu putea să nu fie de un deosebit interes, chiar dacă n-ar fi fost vorba decît de criticile pe care urma să le aducă propriei lui Soluții.

Roger așteptase expunerea domnișoarei Dammers mai mult decît pe a oricui. Alicia Dammers era într-o foarte mare măsură o reflectare a vremurilor în care trăiau. Dacă s-ar fi născut cu cincizeci de ani mai înainte, era greu de închipuit cum ar fi putut o asemenea femeie să continue să trăiască. Era de neconceput ca ea să fi putut deveni o romancieră a acelor vremuri o creatură stranie (în imaginația populară), cu mânuși albe de bumbac, cu maniere aspre și cu tînjiri pasionate, ca să nu zicem isterice, pentru o idilă amoroasă pe care, din nefericire, înfățișarea i-o interzicea. Mănușile domnișoarei Dammers, ca și îmbrăcămintea ei, erau de un rafinament desăvîrșit, și este imposibil ca ea să fi îmbrăcat vreodată bumbac după vîrsta de zece ani (deși nici înainte nu

este sigur că a făcut-o); austeritatea era pentru ea culmea prostului gust; iar dacă cumva știa să tînjească după o dragoste, fără îndoială că știa să nici nu o arate nimănui. Pasiunea și romantismul, rămînea să înțeleagă oricine, erau ceva de care domnișoara Dammers n-avea nicio nevoie, chiar dacă le considera fenomene interesante, cînd era vorba de muritorii de rînd.

De la omida în mănuși de bumbac, femeia romancieră trecuse prin stadiul de „cocon” cu înfățișare de bucătăreasă – la care rămăsese, de exemplu, fixată doamna Fielder-Flemming – ajungînd la fluturele detașat și serios, nu rareori frumos și gînditor, împodobit cu desene decorative, pe care revistele ilustrate sînt, în zilele noastre, încîntate să le publice. Fluturi cu frunți calme, încrețite ușor numai pentru gîndirea analitică. Fluturi ironici, cinici; fluturi-chirurgi, aglomerînd camerele de disecție rațională (și uneori, dacă e să respectăm adevărul, înclinați să zăbovească acolo un pic prea mult); fluturi lipsiți de pasiune, dansînd grațios de la un complex psihologic viu colorat la altul. Și, uneori, complet lipsiți de umor și, deci, exasperant de plictisitori fluturi, al căror polen de pe aripi pare să fi căpătat oarecum culoarea noroiului.

Cunoscînd-o pe domnișoara Dammers și văzîndu-i fața clasică, ovală, cu trăsăturile mici, delicate și ochii mari, cenușii; măsurînd cu o privire aprobatoare silueta ei înaltă, frumos înveșmîntată, nimeni, a cărui imaginație s-ar fi bazat pe noțiunile obișnuite, nu ar fi considerat-o vreodată drept romancieră. Și aceasta, împreună cu talentul de a scrie cărți bune, era, după părerea domnișoarei Dammers, exact ceea ce trebuia să dorească să realizeze o adevărată autoare modernă.

Nimeni nu s-a aventurat vreodată să o întrebe pe domnișoara Dammers cum reușea să analizeze emoțiile altora, din moment ce ea niciodată nu a încercat asemenea

emoții. Probabil, deoarece faptul limpede arăta celui care s-ar fi interesat că și reușea și o și făcea. Cu deosebit succes.

— Am ascultat aseară, începu domnișoara Dammers, la ora nouă și cinci minute în seara următoare, o expunere extrem de abilă a unei nu mai puțin interesante teorii în legătură cu această crimă. Metodele domnului Sheringham, dacă mi-e permis să spun așa, sînt un model pentru noi toți. Începînd un proces deductiv, l-a continuat cît s-a putut de mult, adică exact pînă la descoperirea criminalului; apoi, folosind metoda inductivă, și-a demonstrat teoria. În acest fel, el a folosit, în cea mai bună manieră, ambele metode. Că această ingenioasă mixtură s-a întemeiat pe o eroare și, prin urmare, nu a avut niciun moment, nicio șansă de a-l conduce pe domnul Sheringham la soluția corectă, este mai repede o chestiune de nenoroc decît greșeala lui.

Roger, căruia încă nu-i putea trece prin minte că nu ar fi descoperit adevărul, zîmbi nesigur.

— Interpretarea dată de domnul Sheringham crimei, continuă domnișoara Dammers pe tonul său egal și clar, trebuie să fi părut unora dintre noi extrem de nouă. Mie însă mi s-a părut mai mult interesantă decît nouă, deoarece avea același punct de plecare ca și teoria elaborată de mine: anume, că asasinul nu și-a greșit ținta.

Roger își concentră atenția.

— Așa cum a subliniat domnul Chitterwick, întreaga demonstrație a domnului Sheringham se întemeia pe pariul dintre domnul și doamna Bendix. Analizînd relatarea despre pariu făcută de domnul Bendix, el face deducția psihologică că pariul n-a avut niciodată loc. Este o deducție inteligentă, dar este greșită. Domnul Sheringham este prea blînd în interpretarea psihologiei feminine. Eu am început, cred că o pot spune, tot cu pariul. Dar concluzia pe care am tras-o pe baza lui, cunoscîndu-mi semenele, femeile, poate ceva mai

bine decît domnul Sheringham, a fost că doamna Bendix nu era atît de onorabilă pe cît se prezenta ea singură.

— Și eu m-am gîndit la asta, o întrerupse Roger. Dar am abandonat din motive absolut logice. Nu există nimic în viața doamnei Bendix care să arate că nu a fost onestă, totul demonstrează contrariul. Și, cum nu există nicio dovadă despre pariu, în afară de vorbele domnului Bendix...

— Oh, ba există, îi tăie vorba domnișoara Dammers. Astăzi toată ziua nu am făcut altceva decît să caut să stabilesc acest punct. Știam că n-am să fiu niciodată în stare să înlătur teoria dumitale, dacă nu voi putea să dovedesc cu precizie că a existat un pariu. Voi pune capăt pe loc agoniei dumitale, domnule Sheringham. Am dovezi covârșitoare că pariul a fost făcut.

— Aveți? bîigui Roger, deconcertat.

— Cu siguranță. Era un punct pe care dumneata însuși ar fi trebuit să-l verifici, înțelegi, avînd în vedere importanța lui pentru teoria dumitale, îl mustră cu blîndețe domnișoara Dammers pe Sheringham. Ei bine, am doi martori. Doamna Bendix a menționat pariul în fața cameristei sale cînd a urcat în dormitor să se culce, declarînd textual (cum ai făcut și dumneata, Sheringham) că violenta ei indigestie de care credea că suferă era o pedeapsă pentru că făcuse pariul. Al doilea martor este o prietenă de-a mea, care cunoaște familia Bendix. Ea a văzut-o pe doamna Bendix stînd singură în lojă în cursul celei de-a doua pauze și a intrat pentru a schimba cîteva vorbe cu ea. În cursul conversației, doamna Bendix a remarcat că făcuse un pariu cu soțul ei în legătură cu identitatea vinovatului, menționînd personajul din piesă asupra căruia se opriese ea. Dar (și aceasta confirmă complet deducția mea) doamna Bendix *nu* i-a spus prietenei mele că văzuse piesa înainte.

— Oh! exclamă Roger foarte deprimat.

Domnișoara Dammers umbla cu el cît mai blînd cu putință.

— În legătură cu pariul nu se puteau face decît aceste două deducții, și, din nefericire, dumneata ai ales-o pe cea greșită.

— Dar cum ai știut dumneata, spuse Roger, ieșind a treia oară la suprafață, că doamna Bendix văzuse piesa înainte? Eu însumi am descoperit asta acum cîteva zile și din pură întâmplare.

— O, am știut asta de la început, spuse nepăsătoare domnișoara Dammers. Bănuiesc că doamna Verreker-le-Mesurer ți-a spus dumitale. Nu o cunosc personal, dar o cunosc niște prieteni de-ai mei. Nu te-am întrerupt aseară cînd vorbeai de fantastica întâmplare prin care ai căpătat acele informații. Dacă aș fi făcut-o, ar fi trebuit să subliniez că factorul datorită căruia tot ce este cunoscut doamnei Verreker-le-Mesurer (așa cum o știu eu) poate deveni cunoscut și prietenilor ei, nu este de loc întâmplarea, ci certitudinea caracterologică.

— Înțeleg, zise Roger înfrînt pentru a treia și ultima oară. Dar în acest timp el își aminti o informație pe care doamna Verreker-le-Mesurer reușise, nu în întregime, după cît se părea, dar totuși aproape în întregime, să nu o divulge prietenelor sale; însă, prinzînd sclipirea hîtră din ochii domnului Bradley, își dădu seama că acest gînd al său era împărtășit și de altcineva. Deci, nici chiar domnișoara Dammers nu era absolut infailibilă în analizele ei psihologice.

— Ca urmare, reluă domnișoara respectivă, pe un ton oarecum didactic, noi l-am redistribuit pe domnul Bendix din rolul temporar de vinovat, înapoi, în vechiul său rol de a doua victimă.

Făcu apoi o scurtă pauză.

— Dar fără ca sir Eustace să se reîntoarcă la rolul de star

pe care-l juca în prima parte a piesei, cînd fusese considerat obiectul crimei, amplifică domnul Bradley.

Domnișoarei Dammers i se păru că poate să-l ignore pe bună dreptate.

— În sfîrșit, eu cred că domnul Sheringham va găsi teoria mea tot atît de interesantă pe cît am găsit-o eu aseară pe a domniei sale, pentru că, deși se deosebesc fundamental în anumite aspecte esențiale, concordă remarcabil în altele. Și unul din punctele asupra căruia părerea noastră concordă este că persoana destinată să fie victimă a fost, în mod sigur, cea care a murit.

— Cum, Alicia? exclamă doamna Fielder-Flemming. Tu crezi că planul a fost de la început îndreptat împotriva doamnei Bendix?

— N-am nicio îndoială în această privință. Dar, pentru a dovedi afirmația mea, trebuie să desființez încă o concluzie a domnului Sheringham.

Dumneata ai pretins, domnule Sheringham, că zece jumătate dimineața era o oră foarte neobișnuită de sosire la club pentru domnul Bendix și, ca urmare, foarte semnificativă. Este perfect adevărat. Din nefericire, i-ai acordat o semnificație greșită. Sosirea lui la acea oră nu implică, în mod necesar, o intenție vinovată, cum ai presupus dumneata. Dumitale ți-a scăpat din vedere (și, cîstit, trebuie să spun că se pare că și tuturor celorlalți) faptul că, dacă doamna Bendix urma să fie victima asasinatului, și domnul Bendix însuși nu era asasinul ei, prezența lui la club la acea oră convenabilă trebuie să fi fost pregătită de adevăratul asasin. În orice caz, părerea mea este că domnul Sheringham ar fi putut să-i acorde domnului Bendix beneficiul îndoielii într-o asemenea măsură, încît să-l întrebe dacă el însuși are de oferit vreo explicație. Cum, de altfel, am făcut eu.

— L-ați întrebat, pe Bendix însuși, cum s-a întîmplat de a

sosit la club la zece jumătate în dimineața aceea? se interesă îngrozit domnul Chitterwick. Aceasta, cu siguranță, era maniera în care trebuia să procedeze un adevărat detectiv. Din păcate, timiditatea îl împiedicase pe domnul Chitterwick să procedeze ca un adevărat detectiv.

— Desigur, confirmă prompt domnișoara Dammers. L-am chemat la telefon și i-am pus întrebarea. Din câte am înțeles nici chiar poliția nu se gîndise înainte să i-o pună. Și, deși a dat răspunsul la care mă așteptam, era clar că el nu îi acorda nicio semnificație. Domnul Bendix mi-a spus că se dusese acolo pentru a primi un mesaj telefonic. Dar de ce să nu primească mesajul telefonic acasă? veți întreba dumneavoastră. Exact. Și eu am întrebat. Motivul: nu era un mesaj dintre cele pe care o persoană vrea să le primească acasă. Trebuie să admit ca l-am presat pe domnul Bendix în legătură cu acest mesaj și, neavînd cum să înțeleagă rostul întrebărilor mele, trebuie să fi găsit că am niște maniere mai mult decît dubioase. Totuși, n-aveam încotro.

Pînă la urmă, a recunoscut că, în după-amiaza zilei anterioare, fusese chemat la telefon, la birou, de o oarecare domnișoară Vera Delorme, care interpretează un mic rol în *Călcîiele sus la Regency Theatre*. Nu o întîlnise decît o dată, sau de două ori, dar n-avea nimic împotrivă s-o mai întîlnească din nou. Ea l-a întrebat dacă avea ceva important de făcut în dimineața următoare, la care el a răspuns că nu. Ar putea el să o ducă undeva unde să ia masa liniștiți împreună? Ar fi încîntat. Totuși, nu era absolut sigură dacă va fi liberă, îi va da un telefon în dimineața următoare, între zece și jumătate și unsprezece, la *Rainbow Club*.

Cinci perechi de sprîncene se încruntară.

— Eu nu văd nici în asta vreo semnificație, se aventură, în sfîrșit, doamna Fielder-Flemming.

— Nu? spuse domnișoara Dammers. Dar dacă domnișoara

Delorme neagă pur și simplu că l-a chemat vreodată la telefon pe domnul Bendix?

Cinci perechi de sprâncene își reveniră din încruntare.

— Oh! exclamă doamna Fielder-Flemming.

— Desigur, acesta a fost primul lucru pe care l-am verificat, spuse pe un ton rece domnișoara Dammers.

Domnul Chitterwick oftă. Ei, da, fără îndoială, așa proceda un adevărat detectiv.

— Atunci, asasinul dumitale are un complice, domnișoară Dammers? sugeră sir Charles.

— A avut doi, replică domnișoara Dammers. Ambii însă ignorînd totul.

— Aha, da. Vrei să spui, Bendix. Și femeia care a dat telefonul?

— Ei bine! Domnișoara Dammers privi, în maniera ei calmă, cercul de fețe îndreptate spre ea. Nu este limpede?

După cît se părea, nu era de loc limpede.

— Oricum, trebuie să fie limpede de ce domnișoara Delorme a fost aleasă ca cea care a dat telefonul: pentru că domnul Bendix o cunoștea foarte puțin și, în mod sigur, n-ar fi fost în stare să-i recunoască vocea la telefon. Cît privește pe adevăratul vorbitor... ei, bine? Pe fața domnișoarei Dammers se citea opinia ei despre o asemenea obtuzitate.

— Doamna Bendix! chițcăi doamna Fielder-Flemming, care avu viziunea unui „Triunghi”.

— De bună seamă. Doamna Bendix, informată grijuliu de *cineva* despre micile aventuri ale soțului său.

— Acel cineva fiind, desigur, asasinul, opină doamna Fielder-Flemming. Un prieten de-al doamnei Bendix deci. Sau, cel puțin – doamna Fielder-Flemming, oarecum confuză, aduse un amendament, fiindcă își aminti că prietenii adevărați rareori se asasinează unul pe altul – cineva pe care

ea îl considera prieten. Dumnezeu, lucrurile devin foarte interesante, Alicia.

Domnișoara Dammers avu un ușor zîmbet ironic.

— Da, la urma urmei, acest asasinat este o mică afacere foarte intimă. Absolut închisă, de fapt, domnule Bradley. Dar am luat-o prea repede. Mai întâi să desființez complet teoria domnului Sheringham, pentru ca, după aceea, să o construiesc pe a mea.

Roger gemu ușor și se uită în sus la tavanul dur, alb. Acesta îi reaminti însă de domnișoara Dammers și atunci se uită înapoi în jos.

— Realmente, domnule Sheringham, încrederea dumitale în natura umană este, în general, prea mare, înțelegi? Domnișoara Dammers îl batjocorea fără milă. Orice ți-ar spune cineva, dumneata crezi. Un martor care să confirme nu ți se pare niciodată necesar. Sînt sigură că dacă cineva ar fi venit la dumneata acasă și ți-ar fi spus că l-a văzut pe șahul Persiei injectînd nitrobenzen în acele bomboane de ciocolată l-ai fi crezut fără umbră de ezitare.

— Vrei să insinuezi că cineva nu mi-a spus adevărul? gemu nefericitul Roger.

— Voi face mai mult decît să insinuez; îți voi dovedi. Cînd ne-ai spus aseară că vânzătorul din magazinul de mașini de scris a identificat precis pe domnul Bendix ca fiind cumpărătorul unui Hamilton numărul patru am fost foarte uimită. Mi-am notat adresa magazinului. Azi dimineață, mai întâi, acolo m-am dus. I-am spus direct vânzătorului că ți-a turnat o minciună. A admis rînjind.

Pe cît putea el să-și dea seama, tot ce doreai dumneata era un bun Hamilton numărul patru, și el avea de vînzare un Hamilton numărul patru bun. Nu i s-a părut de loc incorect să te faci să crezi că al lui era magazinul unde prietenul dumitale cumpărase propriul său Hamilton numărul patru,

pentru că el avea unul tot atît de bun ca oricare alt magazin. Şi dacă faptul că îţi recunoştea prietenii după fotografie te liniştea ei bine, spuse sec domnişoara Dammers, era gata să te liniştească ori de cîte ori i-ai fi arătat fotografii.

— Înţeleg, spuse Roger şi gîndurile i se opriră la cele opt lire sterline pe care le dăduse simpaticului şi binevoitorului vînzător în schimbul unui Hamilton numărul patru, de care nu avea nicio nevoie.

— Cît priveşte pe fata de la Webster, continuă implacabilă domnişoara Dammers, şi ea a fost tot atît de dispusă să admită că, poate, a comis o greşală recunoscînd pe acel prieten al domnului care venise ieri la magazin pentru nişte hîrtie de scris. Dar, realmente, domnul părăsise atît de dornic ca ea s-o facă, încît ar fi fost păcat să-l dezamăgească. Şi, pe deasupra, nu vedea niciun rău în asta, nici chiar acum nu vedea. Modul în care domnişoara Dammers o imită pe tînăra de la Webster reuşi să fie deosebit de amuzant. Roger însă nu rîse din toată inima.

— Îmi pare rău dacă lucrurile par să ia o turnură jîgnitoare, domnule Sheringham, îl consolă domnişoara Dammers.

— Nu, nu vă faceţi probleme, zise Roger.

— Dar este esenţial pentru teoria mea, înţelegi?

— Da, îmi dau perfect de bine seama, spuse Roger.

— Atunci, aceste dovezi sînt nule. Nu cred că ai avut altele, nu-i așa?

— Nu, nu cred nici eu, spuse Roger.

— Veţi vedea, reluă domnişoara Dammers, trecînd peste cadavrul lui Roger, că voi respecta obiceiul de a nu dezvălui numele criminalului. Acum, cînd mi-a venit rîndul să vorbesc şi eu, înţeleg avantajele acestui obicei; dar mă tem că dumneavoastră îl veţi fi ghicit pe criminal înainte ca eu să ajung la deznodămînt. Mie, în orice caz, identitatea asasinului

îmi pare absurd de evidentă. Înainte de a o dezvălui oficial, totuși aș dori să mă ocup de alte câteva puncte – nu realmente dovezi – dintre cele ridicate de domnul Sheringham în argumentarea lui.

Domnul Sheringham a elaborat o teorie foarte ingenioasă. A fost atît de ingenioasă, încît el a trebuit să insiste de mai multe ori asupra planului perfect care a stat la elaborarea ei și asupra adevăratei măreții a minții criminale care l-a pus în aplicare. Eu nu sînt de această părere, spuse categoric domnișoara Dammers. Teoria mea este mult mai simplă. Crima a fost plănuită cu viclenie, dar nu cu perfecțiune. Criminalul s-a bazat aproape în întregime pe noroc; cu alte cuvinte, pe siguranța că o dovadă fundamentală va rămîne nedescoperită. Și, în sfîrșit, mintea care a elaborat planul nu este sub niciun aspect formidabilă. Dar este o minte care, preocupată de probleme în afara orbitei sale obișnuite, este desigur, imitativă.

Aceasta mă aduce la un aspect menționat de domnul Bradley. Sînt de acord cu el în măsura în care consider că trebuie presupuse unele cunoștințe din istoria criminalisticii, dar nu atunci cînd pretinde că este vorba de opera unei minți creatoare. După părerea mea, trăsătura principală a crimei este imitarea servilă a unora anterioare. Am descoperit în ea, de fapt, tipul de minte care nu posedă niciun pic de originalitate, este puternic conservatoare, deoarece, lipsită de inteligență pentru a recunoaște progresul prin transformare, este obstinată, dogmatică și pragmatică și total lipsită de simțul valorilor spirituale. Ca una care sînt înclinată să sufăr eu însumi de un fel de aversiune pentru partea materială a vieții, am intuit, dincolo de întreaga atmosferă a acestui caz, antiteza exactă a firii mele.

Toți arătau impresionați, pe măsura situației. Cît despre domnul Chitterwick, el nu putea decît să se sufoce în fața

acestei avalanșe de deducții, bazate numai și numai pe atmosferă.

— Cu un alt aspect arătat de domnul Sheringham, eu am lăsat să se înțeleagă că sînt de acord: bomboanele au fost utilizate ca vehicul al otrăvii, pentru că aceasta era destinată unei femei. Și, aici, aș putea adăuga că sînt sigură că nu se urmărea de loc vătămarea domnului Bendix însuși. Știm că domnului Bendix nu-i plăceau bomboanele și este rațional să presupunem că și asasinul o știa; el nu s-a așteptat nicio clipă ca domnul Bendix însuși să mănînce vreo bomboană.

Este curios cît de des domnul Sheringham atinge ținta cu lovituri ușoare, greșind însă cu lovitura principală. El avea absolută dreptate în ceea ce privește extragerea hîrtiei de scris din albumul de mostre de la Webster. Sînt nevoită să recunosc că modul în care a fost obținută hîrtia de scris mi-a dat multă bătaie de cap. În această problemă mă aflu într-un impas total. Atunci, a venit domnul Sheringham și ne-a prezentat explicația sa și eu am putut astăzi să distrug aplicarea ei la propria lui teorie, încorporînd-o însă într-a mea. Vînzătoarea, care pretinsese, dintr-o politețe inocentă, că recunoaște fotografia arătată de domnul Sheringham, a fost în stare să recunoască, de data asta serios, pe aceea pe care i-am arătat-o eu. Și nu numai s-o recunoască, spuse domnișoara Dammers, arătîndu-și pentru prima dată satisfacția, dar să și identifice originalul pe nume.

— Ah! se minună doamna Fielder-Flemming, foarte tulburată.

— Domnul Sheringham a mai făcut și alte cîteva mici greșeli, pe care am considerat recomandabil să le corectez astăzi, continuă domnișoara Dammers, întorcîndu-se la maniera ei impersonală. Deoarece majoritatea firmelor mici, în al căror consiliu directorial se află domnul Bendix, nu sînt într-o stare înfloritoare, domnul Sheringham a dedus nu

numai că domnul Bendix este un slab om de afaceri – ceea ce sînt înclinată să cred și eu – dar și că el ar avea o nevoie disperată de bani. Încă o dată, domnul Sheringham nu și-a verificat deducția și, încă o dată, a fost penalizat prin aceea că a fost total greșit.

Căile cele mai elementare de investigare l-ar fi dus pe domnul Sheringham în posesia unor informații care arată că numai o proporție mică a banilor domnului Bendix este investită în aceste firme, care, de fapt, sînt jucăriile unui om bogat. Grosul banilor de care dispune el se află încă unde i-a lăsat, cînd a murit, tatăl său, în obligații emise de stat și de unele concerne industriale atît de mari, încît nici chiar domnul Bendix n-ar putea aspira vreodată să se numere printre directorii lor. Și, din cîte știu eu despre el, domnul Bendix este un om suficient de deștept pentru a recunoaște că el nu este dotat cu geniul afacerilor pe care-l avea tatăl său, și că nu are nicio intenție să cheltuiască cu jucăriile sale mai mult decît și-ar putea permite în mod confortabil. Motivul pe care i l-a atribuit domnul Sheringham pentru uciderea soției sale dispare deci complet.

Roger își înclină capul. Veșnic, de acum încolo, se gîndea el, criminaliștii autentici vor îndrepta spre el degetul disprețului, ca fiind omul care nu și-a verificat propriile lui deducții. Oh, ce viitor rușinos!

— Cît privește motivul secundar, eu îi acord mai puțină importanță, dar, în general, sînt înclinată să fiu de acord cu domnul Sheringham. Cred că, într-adevăr, doamna Bendix trebuie să fi devenit îngrozitor de plictisitoare pentru soțul său, care, la urma urmei, era un bărbat normal, cu reacțiile și scara de valori ale unui bărbat normal. Sînt înclinată să cred că ea l-a împins, din punct de vedere moral, în brațele actrițelor lui, în căutarea unei companii mai amuzante. Nu zic că nu a iubit-o foarte mult, atunci cînd s-a căsătorit cu ea, fără

îndoială că da. Și că nu avea, în mod firesc, un profund respect pentru ea, la acea vreme.

Dar este nefericită o căsătorie, observă cinica domnișoară Dammers, aceea în care respectul nu își atinge finalitatea. Un bărbat dorește o ființă omenească în patul său conjugal; nu un obiect de profund respect. Trebuie, totuși, să spun că, deși doamna Bendix într-adevăr îl plictisea, înainte de tragicul sfârșit, el a fost suficient de cavalier să nu i-o arate. Căsnicia lor era, în general, considerată ideală.

Domnișoara Dammers se opri un moment pentru a lua o înghițitură din paharul cu apă aflat în fața ei.

— În sfârșit, domnul Sheringham a afirmat că scrisoarea și ambalajul nu au fost distruse, pentru că asasinul a crezut nu numai că n-au să-i pricinuiască niciun rău, ci, dimpotrivă, au să-l ajute. Și cu asta sînt de acord. Dar nu trag aceeași concluzie ca și domnul Sheringham. Aș spune că aceasta confirmă în întregime teoria mea că asasinatul este opera unei minți de mîna a doua, pentru că o minte de prima mîna nu ar fi acceptat niciodată să lase să dănuie orice fel de indiciu care putea fi ușor distrus, oricît de util s-ar fi așteptat să-i fie lui însuși, pentru că ar fi știut cît de adesea asemenea indicii, deliberat lăsate pentru a induce în eroare, au dus de fapt la descoperirea criminalului. Și aș mai trage și concluzia secundară că ambalajul și scrisoarea nu erau destinate să fie în general utile, ci conțineau o anumită informare eronată. Cred că știu în ce constă acea informație.

Acestea sînt toate referirile pe care le aveam de făcut la teoria domnului Sheringham.

Roger își îndreptă capul și domnișoara Dammers sorbi din nou din paharul cu apă.

— În privința chestiunii referitoare la respectul pe care-l avea domnul Bendix față de soția sa – se hazardă domnul Chitterwick – nu este o anomalie în asta, domnișoară

Dammers? Pentru că eu am înțeles că dumneavoastră ați spus, chiar la început că, concluzia pe care ați tras-o pe baza pariului, a fost că doamna Bendix nu era de loc atât de demnă de respect cum ne imaginasem noi toți. Trebuie să înțelegem acum că această concluzie nu a rezistat încercărilor ulterioare?

— A rezistat, domnule Chitterwick, și nu există nicio anomalie.

— Cine nu e suspect, este demn de respect, interveni rapid doamna Fielder-Flemming, înainte ca asta să-i vină în minte Aliciei.

— Ah, povestea aceea agasantă cu „mărul rumen și frumos și înăuntru găunos”, ricană domnul Bradley, căruia nu-i plăcea genul ăsta de observație, nici chiar dacă venea de la dramaturgi distinși. Am ajuns și la asta, nu? Există și un asemenea măr, domnișoară Dammers?

— Există, confirmă fără emoție domnișoara Dammers. Și acum, cum spuneai dumneata, domnule Bradley, am ajuns la el.

— Oh! Domnul Chitterwick sări pur și simplu de pe scaun. Dacă scrisoarea și ambalajul *puteau* fi distruse de asasin... și Bendix n-a fost asasinul... și presupun că portarul nu poate fi luat în considerație... oh, *acum înțeleg!*

— Mă tot gîndeam: cînd are să înțeleagă ceva? spuse domnișoara Dammers.

CAPITOLUL XVI

— De la bun început continuă domnișoara Dammers, imperturbabilă ca totdeauna, am fost de părere că cea mai importantă urmă pe care a lăsat-o criminalul trebuia să fie una de care el era absolut inconștient: indicațiile, ce nu pot fi confundate, ale propriului său caracter. Luînd lucrurile așa cum le-am găsit, și nepresupunînd altele, cum a făcut domnul Sheringham, pentru a-și justifica interpretarea referitoare la mentalitatea excepțională a asasinului... Aici ea îi aruncă lui Roger o privire provocatoare.

— Am făcut eu vreo presupunere pe care n-aș putea să o susțin? se simți Roger obligat să răspundă acestei priviri.

— Da, sigur. Ați presupus, de pildă, că mașina de scris cu care a fost scrisă scrisoarea se află acum pe fundul Tamisei. Numai faptul că acesta este un neadevăr și tot constituie o nouă confirmare a interpretării date de mine. Luînd faptele reale așa cum le-am găsit, eu am fost în stare, ca urmare, să îmi formez o imagine a asasinului, imagine pe care v-am schițat-o aici. Dar am avut grijă să nu caut pe cineva care s-ar fi asemănat cu imaginea mea și apoi să construiesc o teorie împotriva lui. Dimpotrivă, eu, ca să spun așa, am agățat acest tablou în mintea mea pentru a-l avea la dispoziție oricînd aș fi

avut nevoie să-l compar cu orice persoană asupra căreia s-ar fi putut concentra bănuielile mele.

Acum, după ce am clarificat motivul sosirii domnului Bendix la club, la o oră atît de neobişnuită în dimineaţa aceea, atît cît îmi puteam eu da seama, mai rămînea un singur punct obscur – aparent lipsit de importanţă – spre care se pare că nu se îndreptase atenţia nimănui. Şi anume, întîlnirea pe care sir Eustace o avusese în ziua aceea la prînz şi care a trebuit mai tîrziu să fie contramandată. Eu nu ştiu cum a descoperit asta domnul Bradley, dar sînt gata să spun cum am făcut-o eu. Am aflat-o de la acelaşi valet binevoitor care i-a dat doamnei Fielder-Flemming atîtea informaţii interesante.

Trebuie să admit, în legătură cu asta, că eu sînt avantajată faţă de ceilalţi membri ai acestui Cerc în ceea ce priveşte investigaţiile asupra lui sir Eustace, pentru că îl cunosc nu numai pe sir Eustace foarte bine, ci şi pe valetul său; şi vă puteţi imagina că, dacă doamna Fielder-Flemming a putut obţine atît de multe de la el numai cu ajutorul banilor, eu, bazîndu-mă nu numai pe bani, ci şi pe faptul că îl cunoşteam dinainte, am reuşit să obţin şi mai mult. În orice caz, n-a trecut mult şi omul a menţionat în treacăt că, patru zile înainte de îmfăptuirea crimei, sir Eustace îi spusese să sune hotelul *Fellows* din Jermyn Street şi să ceară să i se rezerve un separeu pentru prînz, pentru ziua în care s-a petrecut asasinatul.

Acesta era punctul obscur, pe care am considerat că merită să-l clarific, dacă îmi va sta în putinţă. Cu cine trebuia să ia sir Eustace prînzul în ziua aceea? Evident, cu o femeie, dar care dintre multele femei? Valetul nu putea să-mi dea nicio informaţie. Din cîte ştia el, sir Eustace nu avea în momentul respectiv nicio femeie, atît de pornit era să pună mîna pe domnişoara Wildman (vă rog să mă scuzaţi, sir Charles), pe mîna şi pe averea ei. A fost atunci vorba de

domnișoara Wildman însăși? Foarte curînd, am putut să stabilesc că nu.

Acest prînz anulat din ziua crimei nu vă sugerează nimic? Nici mie nu mi-a sugerat multă vreme, dar desigur era ceva. Doamna Bendix avea și ea aranjat să ia masa de prînz în oraș, în acea zi, și, la fel, și aranjamentul ei a fost contramandat pentru un motiv necunoscut, în după-amiaza zilei precedente.

— *Doamna Bendix*?! sări doamna Fielder-Flemming. Pînă la urmă tot va fi vorba de un „Triunghi” savuros.

Domnișoara Dammers zîmbi ușor.

— Bun, Mabel. N-am să te mai țin mult cu sufletul la gură. Din cele spuse de sir Charles, eu am știut că doamna Bendix și sir Eustace nu erau în niciun caz total străini, și pînă la urmă am reușit să descopăr legătura dintre ei. Doamna Bendix trebuia să ia masa de prînz cu sir Eustace, într-o cameră separată, la hotelul, oarecum notoriu, *Fellows*.

— Pentru a discuta despre rătăcirile soțului ei, desigur? sugeră doamna Fielder-Flemming, dînd o expresie caritabilă sentimentelor mai puțin caritabile dezvăluite de această întrebare insinuantă.

— Posibil, printre alte lucruri, spuse, nonșalantă, domnișoara Dammers. Dar adevăratul motiv era, fără îndoială, faptul că ea era amanta lui sir Eustace. Domnișoara Dammers aruncă această bombă, tot atît de imperturbabilă ca și cum ar fi remarcat că doamna Bendix purta cu această ocazie o rochie de tafta de culoare gri-jad.

— Poți dumneata să – să susții această afirmație? întrebă sir Charles, primul care reuși să-și revină în fire.

Domnișoara Dammers își ridică doar sprîncenele subțiri.

— De bună seamă. Nu voi face nicio afirmație pe care să n-o pot susține. Doamna Bendix obișnuia să ia prînzul, cel puțin de două ori pe săptămîină, cu sir Eustace și, ocazional, și masa de seară, la hotelul *Fellows*, totdeauna în aceeași cameră.

Erau amîndoi extrem de precauți și nu intrau în hotel, și nici chiar în cameră, decît unul fără celălalt; în afara camerei, n-au fost văzuți niciodată împreună. Dar ospătarul care îi servea (permanent același) mi-a semnat o declarație, în care recunoaște pe doamna Bendix, după fotografiile publicate după moartea ei, ca fiind femeia care venea acolo cu sir Eustace Pennefather.

— A semnat o declarație pentru dumneata, eh? murmură meditativ domnul Bradley. Nu găsești și dumneata, domnișoară Dammers, că criminalistica este o pasiune costisitoare?

— Orice om își permite unele cheltuieli pentru o pasiune, domnule Bradley.

— Dar numai pentru că lua masa de prînz împreună cu el... doamna Fielder-Flemming vorbea încă o dată cu glasul carității. Vreau să spun că nu înseamnă în mod necesar că era amanta lui, nu-i așa? Asta, nu pentru că eu aș avea o părere mai puțin bună despre ea, dacă așa ar fi stat lucrurile, adăugă grăbită, reamintindu-și poziția ei socială de intelectuală liberală.

— Încăperea unde luau masa comunica cu o cameră de dormit, replică domnișoara Dammers pe un ton foarte sec și impersonal. Invariabil, după ce plecau, m-a informat ospătarul, el găsea așternutul deranjat și semne care indicau că patul fusese folosit atunci. Îmi închipui că acest lucru ar fi acceptat ca o dovadă suficient de clară într-un caz de adulter, nu, sir Charles?

— Oh, fără îndoială, mormăi foarte încurcat sir Charles. El era întotdeauna extrem de încurcat cînd o femeie folosea, în fața lui, în afara orelor de serviciu, cuvinte ca „adulter”, „perversiune sexuală” și chiar „amantă”. Sir Charles era regretabil de demodat.

— Sir Eustace, desigur, adăugă domnișoara Dammers, în

maniera ei detașată, n-are niciun motiv să se teamă de procuratură.

Sorbi din nou din paharul cu apă. În timp ce ceilalți încercau să se obișnuiască cu această nouă interpretare a cazului și cu perspectivele surprinzătoare pe care le deschidea.

Domnișoara Dammers porni să-i lumineze mai departe cu radițiile puternice ale reflectorului ei psihologic.

— Trebuie să fi format o pereche foarte curioasă, cei doi. Scările de valori extrem de deosebite, contrastul reacțiilor fiecăruia față de motivul legăturii lor, posibilitatea ca, nici chiar într-o pasiune comună, mințile lor să nu poată stabili niciun punct real de contact. Aș dori să examinați psihologia situației cît mai îndeaproape, pentru că asasinatul este o derivație directă a acesteia.

Ce o fi determinat-o, în primul rînd, pe doamna Bendix să devină amanta acestui bărbat, nu știu. Ar însemna însă să vă mint dacă v-aș spune că nu-mi pot imagina, pentru că îmi pot imagina diverse feluri în care aceasta trebuie să se fi întîmplat. Pentru o femeie bună, dar proastă, comportarea unui bărbat rău constituie un curios stimulent al minții. Dacă este înzestrată și cu o oarecare vocație de reformatoare, cum sînt aproape toate femeile, ea devine foarte repede obsedată de dorința înșelătoare de a-l salva pe acesta de el însuși. Și, în șapte cazuri din zece, primul pas în acest sens va fi coborîrea la nivelul bărbatului respectiv.

Nu că ea și-ar fi dat seama la început de această coborîre; o femeie bună se lasă multă vreme amăgită că orice ar face, tipul ei anume de bunătate nu poate fi întinat. Ea poate împărți patul rușinii cu un bărbat, pentru că știe că numai cu corpul ei poate spera să-l influențeze la început, pînă cînd, prin intermediul corpului, este stabilit contactul cu sufletul și el poate fi condus pe căi mai bune decît aceea de a face

dragoste în timpul zilei; dar concubinajul inițial nu se reflectă asupra purității ei cîtuși de puțin. Este o observație banală, dar trebuie să insist încă o dată asupra ei: femeile bune au cea mai uimitoare putere de autoamăgire.

Eu cred că doamna Bendix a fost o femeie bună, înainte de a-l întîlni pe sir Eustace. Necazul ei a fost că se considera cu mult mai bună decît era. Referirile ei constante la onoare și onestitate – citate aici de domnul Sheringham – arată aceasta. Era îndrăgostită de propria ei bunătate. La fel era, de bună seamă, și sir Eustace. El nu se bucurase, probabil, înainte, de favorurile unei femei cu adevărat bune. Seducerea ei (care a fost, pesemne, foarte dificilă) trebuie să-l fi amuzat enorm. Trebuie să fi fost nevoit să asculte predici de ore întregi despre onoare, transformare și spiritualitate, dar trebuie să fi suportat totul, foarte răbdător, avînd mereu în gînd răzbunarea delicioasă asupra căreia se hotărîse. Primele două-trei vizite la hotelul *Fellows* trebuie să fi fost pentru el o încîntare.

Dar, după aceea, lucrurile au început să devină din ce în ce mai puțin amuzante. Doamna Bendix descoperise, poate, că bunătatea ei nu rezista încercărilor cu fermitatea cu care își imaginase ea că va rezista. Pesemne că a început să-l plictisească cu autoreproșurile ei; să-l plictisească îngrozitor. El a continuat să se întîlnească cu ea acolo mai întîi pentru că o femeie, pentru un tip ca sir Eustace, este totdeauna o femeie, și, mai apoi, pentru că nu mai avea de ales. Pot vedea exact ce trebuie, în mod inevitabil, să se fi întîmplat. Doamna Bendix începe să devină tot mai morbidă, acuzîndu-se pe sine însăși de imoralitate și pierde cu totul din vedere zelul ei reformist de la început.

Ei folosesc acum patul numai pentru că se întîmplă să fie acolo un pat și ar fi păcat să nu fie folosit, dar plăcerea amîndurora este stricată de ea. Singurul lucru despre care

vorbește acum doamna Bendix este că trebuie să se justifice față de propria-i conștiință, fie fugind imediat în lume cu sir Eustace, fie, mai probabil, spunându-i soțului, intentînd acțiune de divorț (pentru că, fără îndoială, el nu o va ierta niciodată, *niciodată*), și căsătorindu-se cu sir Eustace – imediat ce ambele divorțuri vor fi fost terminate. În orice caz, deși, acum, ea aproape că îl urăște, nu poate întrevădea nici o altă ieșire, decît să-și petreacă întreaga viață cu sir Eustace și el cu ea. Ce bine cunosc acest tip de caracter!

Natural, pentru sir Eustace, care depune mari eforturi ca să-și refacă averea printr-o căsătorie bogată, aceste planuri sînt foarte puțin atrăgătoare. Începe prin a-și reproșa ideea de a o fi sedus pe blestemata de femeie și, mai mult, îi reproșează blestematei de femei faptul că s-a lăsat sedusă. Și cu cît ea devine mai presantă, cu atît el o urăște mai mult. Apoi, doamna Bendix trebuie să fi împins lucrurile pînă la ultima limită. A auzit despre povestea cu tînăra Wildman. Aceasta trebuie să înceteze imediat. Îi spune lui sir Eustace că, dacă el însuși nu rupe orice legătură cu ea, va lua ea măsuri pentru a o face în locul lui. Sir Eustace are viziunea dezvăluirii întregii combinații, a propriei lui apariții în fața unui tribunal pentru al doilea divorț, și a distrugerii tuturor speranțelor în legătură cu domnișoara Wildman și averea ei. Ceva trebuie făcut în legătură cu asta. Dar ce se poate face? Nimic, în afară de moarte, nu va astupa gura blestematei femei.

— În sfîrșit, era și timpul ca cineva s-o ucidă.

— Acum, eu mă aflu pe un teren oarecum mai puțin sigur, dar ipotezele mi se par suficient de solide, și vă pot oferi o cantitate rezonabilă de dovezi pentru a le susține. Sir Eustace hotărăște să scape de femeie, o dată pentru totdeauna. Plănuiește totul cu grijă, își reamintește că a citit despre un caz, mai multe cazuri, în vreo carte de Criminalistică, și că, în fiecare dintre aceste cazuri, autorul a eșuat prin cîte o

greșeală foarte mică. Dacă combină cazurile și înlătură micile greșeli din fiecare, s-a gîndit el, cîtă vreme relațiile lui cu doamna Bendix nu sînt cunoscute (și el este absolut sigur că nu sînt cunoscute), nu există nicio posibilitate să fie descoperit. Aceasta ar putea să pară o deducție prea abstractă, dar iată dovezile mele.

Pe vremea cînd îl studiam, i-am dat lui sir Eustace posibilitatea să mă copleșească cu toate măguliile cu care amețește el de obicei femeile. Una din metodele lui constă în a manifesta un interes profund pentru tot ceea ce o interesează pe femeia respectivă. În mod firesc, deci, el și-a descoperit un interes profund – chiar dacă pînă atunci latent – pentru criminalistică. A împrumutat de la mine cîteva cărți și, în mod sigur, le-a citit. Printre aceste cărți era și una referitoare la cazurile de otrăvire din Statele Unite. Aceasta conține relatări despre absolut toate cazurile care au fost menționate aici ca analogii de către membrii Cercului (exceptînd, desigur, Marie Lafarge și Christina Edmunds).

Cu aproximativ șase săptămîni în urmă, cînd m-am întors într-o seară acasă, camerista mi-a spus că sir Eustace, care, luni de zile, nu călcase nici măcar prin apropierea locuinței mele, îmi făcuse o vizită; așteptase cîtva timp în camera de zi și apoi plecase. La puțin timp după asasinat, uimită și eu de asemănarea dintre acest caz și vreo două dintre cele americane, m-am dus să caut, în biblioteca din camera de zi, cartea respectivă. Nu era acolo. Și nici, domnule Bradley, exemplarul meu din lucrarea lui Taylor. Dar le-am văzut pe amîndouă la sir Eustace acasă, în ziua în care am avut cea lungă conversație cu valetul său.

Domnișoara Dammers se opri, așteptînd comentarii.

Domnul Bradley răspunse așteptării.

— Omul își face singur destinul, spuse el sentențios.

— V-am spus că acest asasinat nu este opera unei minți deosebit de sclipitoare, spuse domnișoara Dammers.

În sfârșit, să-mi completez reconstituirea. Sir Eustace hotărăște să se debaraseze de acest obstacol și găsește ceea ce el consideră un mijloc perfect sigur de a o face.

Nitrobenzenul, care îi dă atîta bătaie de cap domnului Bradley, mie mi se pare o chestiune foarte simplă. Sir Eustace decide ca vehiculul otrăvirii să fie bomboanele și, anume, bomboanele cu lichior. (Bomboanele cu lichior Mason, trebuie să vă spun, este unul din cadourile făcute de preferință de sir Eustace. Este semnificativ că recent cumpărase mai multe asemenea cutii.) Caută apoi o otravă cu o aromă care să semene suficient cu cea a lichiorurilor. În mod necesar, trebuia să dea foarte curînd peste uleiul de migdale amare, folosit, după cum știm, în industria de dulciuri, și, de la acesta la nitrobenzen, care este mai comun, mai ușor de obținut și, practic, nesesizabil, nu mai este decît un mic pas.

Aranjează să aibă o întîlnire cu doamna Bendix la prînz, cu intenția de a-i face atunci cadou cutia cu bomboane care urma să-i vină în dimineata respectivă prin poștă – gest perfect natural. Va avea astfel mărturia portarului în legătură cu modul inocent în care a obținut-o. În ultimul minut, observă însă neajunsul evident al planului său. Dacă îi dă doamnei Bendix personal cutia și, în special, în timpul unui prînz la hotelul *Fellows*, relațiile lor intime vor fi dezvăluite. Își stoarce în grabă creierii și găsește un plan cu mult mai bun. O caută pe doamna Bendix și-i spune o poveste despre o relație între soțul ei și Vera Delorme.

Tipic pentru ea, doamna Bendix pierde din vedere bîrna din propriii ochi, cînd află despre acest pai din ochiul soțului ei și acceptă sugestia lui sir Eustace de a-i da un telefon domnului Bendix, schimbîndu-și vocea și pretinzînd că este

Vera Delorme, pentru a descoperi singură dacă el va accepta ocazia unui mic prînz intim în cursul zilei următoare. „Și spune-i că ai să-i dai telefon la *Rainbow* mâine dimineață între zece și jumătate și unsprezece, adăugă, neglijent, sir Eustace. Dacă merge la *Rainbow*, vei putea să știi cu certitudine că este gata să alerge după ea la orice oră din zi”. Și ea așa a făcut. Prezența lui Bendix, a doua zi dimineață, la zece jumătate, este astfel asigurată. Cine ar putea să spună că el n-a ajuns acolo din cea mai pură întîmplare, în momentul în care Sir Eustace făcea scandal în legătura cu pachetul?

Cît privește pariul, care a oferit posibilitatea de a-i oferi cutia cu bomboane, eu nu pot crede că asta a fost numai o coincidență norocoasă pentru sir Eustace. A fost prea binevenit pentru el, ca să fi fost o întîmplare. Cumva, sînt sigură, deși nu voi încerca s-o demonstrez aici (aceasta ar fi pură deducție), sir Eustace a plănuit acest pariu dinainte. Și dacă a făcut-o, faptul nu anulează deducția mea inițială pe baza pariului – că doamna Bendix nu era atît de cinstită cît pretindea; pentru că, fie aranjat, fie nearanjat, e necinstit să faci un pariu al cărui rezultat îl știi dinainte.

În sfîrșit, dacă e să mă iau după obiceiul stabilit și să citez un caz analog, eu aleg fără ezitare, cazul John Tawell, care i-a administrat acid prusic într-o sticlă de bere amantei sale, Sarah Hart, de care se săturase.

Cercul o privi admirativ. În sfîrșit, se părea, ajunseseră să dea de capătul acestei afaceri.

Sir Charles dădu glas sentimentului unanim.

— Dacă aveți vreo dovadă solidă cu care să susțineți această teorie, domnișoară Dammers... Voia să spună că, în acest caz, grumazul gros și roșcovan al lui sir Eustace era ca și înconjurat de funie.

— Vreți să spuneți că dovezile pe care le-am prezentat nu

sînt suficient de solide din punct de vedere legal? se interesă domnișoara Dammers netulburată.

— Reconstrucțiile psihologice nu au o *foarte* mare greutate în fața unui juriu. Sir Charles se adăposti în spatele juriului respectiv.

— Am făcut o legătură între sir Eustace și hîrtia de scris a firmei *Mason*, sublinie domnișoara Dammers.

— Mă tem că, numai pe baza acestei dovezi, sir Eustace se va bucura de beneficiul îndoielii. Sir Charles deplîngea în mod evident obtuzitatea psihologică a acelui juriu al său.

— Am găsit un mobil covîrșitor și am stabilit legătura dintre el și o carte cu cazuri similare și o carte despre otrăvuri.

— Mda. A-absolut. Dar... ceea ce vreau să spun... aveți vreo probă reală care să dovedească absolut legătura dintre sir Eustace și scrisoare, cutia cu bomboane sau ambalaj?

— Are un stilou Onyx și călimara din biblioteca lui conținea întotdeauna cerneală Hartfield, surîse domnișoara Dammers. Nu mă îndoiesc că mai conține și acum. Trebuia să se afle la *Rainbow* întreaga seară dinaintea asasinatului, dar m-am convins, fără putință de îndoială, că, în răstimpul de o jumătate de oră dintre nouă și nouă și jumătate, nimeni nu l-a văzut. A părăsit sala de mese a clubului la nouă, și ospătarul i-a adus un whisky cu sifon în hol, la nouă și jumătate. Nimeni nu știe unde a fost în acest răstimp. N-a fost în hol. Unde a fost, atunci? Portarul jură că nu l-a văzut ieșind sau intrînd; dar există o intrare dosnică pe care putea să o folosească, dacă dorea să treacă neobservat – cum, de bună seamă, și dorea. L-am întrebat eu însămi, în chip de glumă, și a spus că, după masa de seară, a urcat la bibliotecă, pentru a căuta ceva într-o carte despre vînătoare. Putea să menționeze numele vreunui alt membru care se afla în bibliotecă? A spus că nu era niciunul acolo: acolo nu era niciodată nimeni; n-a văzut

niciodată pe cineva în bibliotecă de cînd este membru al clubului. I-am mulțumit și am închis telefonul.

Cu alte cuvinte, el spune că a fost în bibliotecă pentru că știe că de obicei, la acea oră, nu putea să se găsească acolo niciun membru; ceea ce înseamnă că nu există nimeni care să depună mărturie că nici el nu a fost. De fapt în timpul acelei jumătăți de oră, el s-a strecurat prin ieșirea dosnică, a alergat să expedieze pachetul (exact cum domnul Sheringham l-a văzut pe domnul Bendix fugind jos), s-a strecurat din nou înăuntru, a alergat sus în bibliotecă pentru a se asigura că, așa cum se aștepta, nu era nimeni acolo, și apoi a coborît în hol și și-a comandat whisky-ul pentru a-și putea dovedi mai târziu prezența. Nu este versiunea asta mai verosimilă decît cea a dumneavoastră despre domnul Bendix, domnule Sheringham?

— Trebuie să admit că nu este mai puțin verosimilă, recunosc Roger.

— Înseamnă că nu ai nicio dovadă solidă? se jelui sir Charles. Nimic care să poată, într-adevăr, să impresioneze un juriu?

— Ba da, am, spuse liniștită domnișoara Dammers. Am păstrat-o pentru la sfîrșit, pentru că am vrut să dovedesc ipoteza mea (cum cred că am și făcut-o) fără aceasta. Dar este o dovadă absolut și definitiv concludentă. Vreți să examinați cu toții acestea?

Domnișoara Dammers scoase din geantă ceva învelit într-o hîrtie cafenie. Dezvelind-o, dădu la iveală o fotografie și o coală de hîrtie care arăta ca o scrisoare dactilografiată.

— Fotografia, explică ea, am obținut-o acum cîteva zile de la inspectorul șef Moresby. Dar fără să-i spun în ce scop anume voiam s-o folosesc. Este fotografia scrisorii false, la dimensiuni reale. V-aș ruga să o comparați cu această copie dactilografiată a scrisorii. Vreți să vă uitați întîi la ele, domnule Sheringham, și, după aceea, să le dați mai departe?

Observați mai ales S-ul ușor încovoiat și majuscula H, care este știrbită.

Într-o liniște mormîntală, Roger studia absorbit cele două hîrtii. Le examină timp de două minute, care au părut celorlalți, două ore, și apoi le trecu lui sir Charles, la dreapta sa.

— Fără niciun pic de îndoială, cele două scrisori sînt dactilografiate la aceeași mașină, spuse el grav.

Domnișoara Dammers nu arăta nici mai multă nici mai puțină emoție decît arătase în cursul întregii expuneri. Vocea sa avea exact aceleași inflexiuni impersonale. De parcă ar fi anunțat că a remarcat cum două materiale de rochii se asortează. Din tonul său egal nu s-ar fi putut ghici niciodată că viața unui om depindea de cuvintele ei nu mai puțin decît de funia care trebuia să-l spînzure.

— Veți găsi mașina de scris în casa lui sir Eustace, spuse ea.

Chiar și domnul Bradley era impresionat.

— Atunci, așa cum am spus, el își merită soarta, zise cu o nonșalanță absolut imposibilă și încercă chiar să și caște. Dumnezeuule, ce lucru de mîntuială a făcut nenorocitul!

Sir Charles trecu mai departe piesa doveditoare.

— Domnișoară Dammers, spuse el pe un ton impresionant, ați adus un mare serviciu societății. Vă felicit.

— Mulțumesc, sir Charles, îi replică domnișoara Dammers, neimpresionată. Dar ideea a fost a lui Sheringham, după cum știți.

— Domnul Sheringham, intonă sir Charles, a pășit pe căi deosebit de bune fără să-și dea seama.

Roger, care sperase să-și sporească faima dezlegînd misterul el însuși, zîmbi într-un mod cam forțat.

Doamna Fielder-Flemming interveni însă pentru a restabili atmosfera de tensiune emoțională.

— Am înfăptuit un act istoric, spuse ea cu solemnitatea adecvată. Când întreaga poliție a unei națiuni a eșuat, o femeie a reușit să dezvăluie un mister întunecat. Alicia, aceasta este o zi însemnată, nu numai pentru tine, nu numai pentru acest Cerc, ci pentru Femeie.

— Mulțumesc, Mabel, răspunse domnișoara Dammers. E foarte drăguț din partea ta că-mi spui toate acestea!

Piesa de dosar făcuse încet înconjurul mesei și se întoarse la domnișoara Dammers. Ea o înmână lui Roger.

— Domnule Sheringham, ar fi mai bine ca aceste lucruri să rămână în păstrarea dumitale. În calitatea dumitale de Președinte, îți las totul în seamă. Știi tot atît cît știu și eu. Să informez eu însămi oficial poliția, ar fi de un deosebit prost gust. Aș dori ca numele meu să nu fie absolut de loc pomenit în comunicarea pe care o vei face poliției.

Roger își mîngîia bărbia.

— Cred că asta se poate face. Aș putea să înmînez numai aceste lucruri lui Moresby, alături de informația unde poate găsi mașina, și să las Scotland Yard-ul să-și ducă singur la capăt cercetările. Aceste două hîrtii și mobilul crimei, împreună cu mărturia portarului de la hotelul *Fellows*, despre care va trebui să-i spun lui Moresby, sînt, cred, singurele lucruri care vor prezenta realmente interes pentru poliție. Mda, cred că trebuie să-l văd pe Moresby chiar în seara asta. Vreți să veniți cu mine, sir Charles? Prezența dumneavoastră va da mai mare greutate spuselor mele.

— Desigur, desigur, acceptă plin de solitudine sir Charles.

Toți arătau, și se simțeau, foarte gravi și importanți.

— Mă gîndesc, interveni intimidat de toată această solemnitate, domnul Chitterwick, mă gîndesc că... n-ați putea să mai amînați pentru douăzeci și patru de ore, nu-i așa?

Roger nu-și disimulă de loc surprinderea.

— Dar de ce?

— Păi, știți... domnul Chitterwick se frământa cuprins de veșnica sa neîncredere în sine – păi, eu încă n-am vorbit, știți.

Cinci perechi de ochi îl pironiră plini de uimire. Domnul Chitterwick se înroșise ca racul.

— Desigur. Nu, desigur. Roger se străduia să fie cât mai politicos cu putință. Și, în sfârșit, adică, dumneata vrei să vorbești, desigur?

— Am o ipoteză, spuse domnul Chitterwick, modest, eu – eu *nu vreau* să vorbesc, nu. Dar am o ipoteză.

— Da, da, spuse Roger și se uită neajutorat la sir Charles. Sir Charles îi veni în ajutor.

— Sînt sigur că vom fi cu toții foarte interesați să ascultăm teoria domnului Chitterwick, declară el. Foarte interesați. Dar de ce să n-o auzim acum, domnule Chitterwick?

— Nu este încă, complet definitivată, spuse domnul Chitterwick, nefericit, dar insistent. Aș mai avea nevoie de încă douăzeci și patru de ore, pentru a mă lămuri asupra unui punct sau două.

Sir Charles avu o inspirație.

— Desigur, desigur. Trebuie să ne întâlnim mâine și să ascultăm teoria domnului Chitterwick, desigur. Între timp, eu și Sheringham vom merge la Scotland Yard și...

— Aș dori din suflet să n-o faceți, spuse domnul Chitterwick, zbătîndu-se în ghearele celei mai adînci disperări. Realmente aș dori.

Roger se uită din nou neajutorat la sir Charles. De data aceasta, sir Charles îi întoarse o privire tot atît de neajutorată.

— În sfârșit – presupun că douăzeci și patru de ore nu înseamnă prea mare lucru, spuse, fără tragere de inimă. Roger. După tot timpul care a trecut!

— Nu *foarte* mare lucru, se scuză domnul Chitterwick.

— În sfârșit, nu foarte mare lucru, cu siguranță, admise sir Charles, sincer nedumerit.

— Atunci am asentimentul dumneavoastră, domnule Președinte? insistă domnul Chitterwick, avînd aerul că este gata să izbucnească în plîns.

— Dacă pui problema în felul ăsta, spuse Roger, pe un ton glacial.

Membrii Cercului se despărțiră destul de dezorientați.

CAPITOLUL XVII

Era absolut clar că, așa cum spusese, domnul Chitterwick nu voia să vorbească. În seara următoare, când Roger îi dădu cuvîntul, se uită rugător la cercul de fețe din jur, dar fețele rămaseră încremenite, nearătînd niciun pic de înțelegere pentru încurcătura lui. Domnul Chitterwick, spuneau clar fețele, era o babă tîmpită.

Domnul Chitterwick își dresese nervos glasul de cîteva ori și își luă inima în dinți.

— Domnule Președinte, doamnelor și domnilor, înțeleg perfect ce gîndiți, și vă rog din suflet să fiți îngăduitori. Singura scuză pe care o pot aduce pentru ceea ce dumneavoastră puteți considera îndărătnicie din partea mea, este că, oricît de convingătoare a fost expunerea inteligentă a domnișoarei Dammers și oricît de definitive au părut probele dinsei, noi am auzit totuși, mai înainte, atîtea soluții aparent convingătoare ale acestui mister și am fost confrunțați cu atît de multe probe aparent definitive, încît eu nu pot să nu fiu înclinat a crede că poate și teoria domnișoarei Dammers s-ar putea dovedi, după o oarecare reflectare, nu atît de solidă, cît pare la prima vedere. Domnul Chitterwick, după ce trecuse

acest înalt obstacol, clipi repede, dar nu mai fu în stare să-și reamintească fraza următoare, pregătită cu atîta grijă.

O sări și făcu un mic pas mai departe.

— Ca unul căruia i-a revenit sarcina – un privilegiu, dar și o răspundere – de a vorbi ultimul, s-ar putea să nu considerați deplasat dacă îmi iau libertatea să rezum diversele concluzii care au fost prezentate aici atît de diferite, prin metode, cît și prin rezultate. Pentru a nu pierde însă timpul cu lucruri ce s-au mai spus, am pregătit o mică schema care poate să arate mai clar diversele teorii contradictorii, paralele făcute și presupușii criminali. Poate veți avea bunăvoința să aruncați o privire asupra ei.

Cu multe ezitări, domnul Chitterwick dădu la iveală o schemă concepută cu multă străduință și grijă și o înmîna domnului Bradley, care se afla la dreapta sa. Domnul Bradley o primi cu multă condescendență și îi făcu chiar favoarea de a o așeza pe masă între el și domnișoara Dammers și de a o examina. Domnul Chitterwick arăta nespus de recunoscător.

— Veți observa, spuse domnul Chitterwick cu un pic mai multă fermitate în glas, că, practic vorbind, n-au existat doi membri ai Cercului care să fie de acord măcar asupra unei singure probleme importante. Divergența de opinii și de metodă este realmente remarcabilă. Și, în pofida acestei diversități, fiecare membru a fost convins că soluția lui sau a ei era cea corectă. Această schemă, mai mult decît orice aș demonstra eu, scoate în evidență nu numai caracterul extrem de deschis, cum ar spune domnul Bradley, al cazului aflat în fața noastră, dar ilustrează și o altă observație a domnului Bradley, și anume cît de surprinzător de ușor este să demonstrezi ceva pe care dorești să-l demonstrezi printr-un proces de selecție fie conștientă, fie neconștientă.

Domnișoara Dammers, cred, sugeră domnul Chitterwick, ar putea găsi această schemă foarte interesantă.

Eu însumi nu sînt un cercetător al psihologiei, dar chiar pentru mine a fost ușor să observ cum soluția dată de fiecare membru reflecta, dacă pot spune așa, propria structură a gîndirii și caracterului vorbitorului respectiv. Sir Charles, de exemplu, a cărui calificare l-a făcut să realizeze importanța aspectelor materiale ale vieții, nu se va supăra dacă subliniez că punctul de vedere din care a privit el problema a fost acela foarte material cuprins în formula *cui bono*, în timp ce dovada materială constituită de hîrtia de scris a reprezentat pentru el trăsătura izbitoare a cazului. La celălalt capăt al acestei game, domnișoara Dammers consideră cazul aproape în întregime dintr-un punct de vedere psihologic și consideră drept trăsătura cea mai importantă caracterul criminalului, așa cum s-a dezvăluit involuntar el însuși.

Între extremele pe care le reprezintă aceștia doi, ceilalți membri ai clubului au acordat atenție dovezilor psihologice și concrete, în proporții diferite. De asemenea, felul în care s-au acumulat dovezile și argumentele împotriva unei persoane suspectate s-au deosebit mult. Unii dintre noi s-au bazat aproape exclusiv pe metode inductive, alții aproape total pe metode deductive; în timp ce, alții, cum a fost cazul cu domnul Sheringham, le-au îmbinat pe ambele. Pe scurt, sarcina pe care Președintele nostru ne-a pus-o în față s-a dovedit a fi o lecție cît se poate de instructivă în materie de deducție comparativă.

Domnul Chitterwick își dresе glasul, surîse nervos, și apoi continuă.

— Mai e un tabel pe care l-aș fi putut întocmi, și care, cred, n-ar fi fost mai puțin concludent decît acesta. Un tabel cuprinzînd deducțiile deosebit de diferite, pe care le-au făcut diferiții membri ai asociației noastre, pornind de la fapte indiscutabile ale acestui caz. Domnul Bradley, ca scriitor de

romane polițiste, ar fi găsit acest tabel, poate, deosebit de interesant.

Pentru că am remarcat adesea – se scuză domnul Chitterwick față de toți autorii de romane polițiste *en masse* – că, în cărțile de acest fel de cele mai multe ori, problema se pune ca și cum ar fi de la sine înțeles că orice fapt nu poate avea decît o singură explicație, și aceasta este, în mod invariabil, cea justă. Nimeni, în afara detectivului favorit al autorului respectiv, nu e capabil să tragă aceste concluzii și deducțiile pe care le face el (în cărțile în care detectivul e în stare să facă vreo deducție, cărți din nefericire prea puține) sînt, în mod invariabil, juste. Chiar domnișoara Dammers a pomenit, într-o seară, ceva de felul acesta, dînd ca exemplu cele două sticle de cerneală.

Ca o pildă de ceea ce se petrece cu adevărat, așadar, aș vrea să vă citez, în cazul care ne interesează, hîrtia de scris a firmei Mason. Plecînd numai de la această coală de hîrtie, în diferite momente au fost făcute următoarele deducții:

1. Criminalul este funcționar sau a fost funcționar la firma *Mason și Fiii*.
2. Criminalul a fost client al firmei respective.
3. Criminalul a lucrat într-o imprimerie, sau avea acces la o imprimerie.
4. Criminalul a fost un jurist acționînd pentru firma *Mason și Fiii*.
5. Criminalul a fost rudă cu un fost funcționar al firmei.
6. Criminalul a fost un eventual client al firmei Webster, imprimaria.

Bineînțeles, au fost construite și alte ipoteze pornind de la acea coală de hîrtie – cum ar fi faptul că dacă o persoană ar fi intrat, din întîmplare, în posesia acestei coli, aceasta i-ar fi sugerat întreaga metodă a crimei – însă eu vreau să atrag acum atenția numai asupra acelor care indică nemijlocit

identitatea criminalului. După cum vedeți, sînt nu mai puțin de șase asemenea ipoteze și toate se contrazic, dacă se poate spune așa, una pe cealaltă.

— Eu, promise domnul Bradley, am să scriu o carte pentru dumneata, domnule Chitterwick, în care detectivul va face șase deducții contradictorii din fiecare fapt. Probabil că pînă la urmă va sfîrși prin a aresta șaptezeci și două de persoane diferite pentru săvîrșirea asasinatului și va termina prin a se sinucide pentru că va descoperi la urma urmelor că el este cel care a comis toate faptele nelegiuite. Și cartea am să ți-o dedic dumitale.

— Chiar vă rog, îi surîse radiind domnul Chitterwick. Căci, în fond, nici nu ar fi altceva decît tot ce am cunoscut în acest caz. De pildă, am atras atenția doar asupra hîrtiei. Dar în afară de aceasta au mai fost otrava, mașina de scris, ștampila poștei, doza atît de exact calculată – o, și încă multe alte fapte. Și fiecare din acestea a dat naștere la nu mai puțin de o jumătate de duzină de deducții.

De fapt, rezumă domnul Chitterwick, tocmai deducțiile diferite pe care le-au făcut diferiții membri ai asociației noastre au constituit probele pentru explicațiile lor respective.

— Dacă mă gîndesc acum mai bine, se hotărî domnul Bradley, de acum înainte detectivii mei vor fi din categoria celor care nu mai deduc nimic. Și, în plus, aceasta va constitui o ușurare pentru mine.

— Și astfel, o dată cu aceste cîteva remarci pe care le-ați ascultat în legătură cu soluțiile respective, continuă domnul Chitterwick, remarci pe care sper că membrii clubului nostru mi le vor ierta, mă voi grăbi să explic de ce l-am rugat cu atîta stăruință aseară pe domnul Sheringham să nu se ducă de îndată la Scotland Yard.

Cinci chipuri exprimară un acord tăcut în ce privește

faptul că sosise vremea ca domnul Chitterwick să se facă auzit în această problemă.

Domnul Chitterwick păru să fie conștient de gândurile care se frământau în spatele acestor chipuri, căci deveni deodată nesigur în exprimare.

— În primul rînd trebuie să mă refer pe scurt la acuzația împotriva lui sir Eustace Pennefather, așa cum ne-a expus-o domnișoara Dammers în seara trecută. Fără să minimalizez în vreun fel prezentarea făcută de dînsa, vreau să subliniez totuși că cele două motive principale pentru care dînsa îl găsea vinovat, mi s-au părut a fi, mai întîi, faptul că el este tipul de persoană care hotărîse dînsa că trebuie să fie criminalul și, în al doilea rînd, faptul că avea o legătură intimă cu doamna Bendix și că părea să aibă în mod cert motive ca să dorească suprimarea ei – *dacă* (dar numai dacă) felul în care vede domnișoara Dammers desfășurarea acestei legături este cel corect.

— Dar mașina de scris, domnule Chitterwick!? sări doamna Fielder-Flemming, loială sexului său.

Domnul Chitterwick reluă:

— O, da; mașina de scris. Ajung și la asta. Dar înainte aș dori să menționez alte două elemente pe care domnișoara Dammers vrea să ne facă să credem că sînt dovezi materiale importante împotriva lui sir Eustace – adică altfel de dovezi decît cele psihologice. Că el ar avea obiceiul să cumpere bomboane cu lichior cu marca Mason pentru prietenele lui femei, mie mi se pare aproape totalmente lipsit de semnificație. Dacă toată lumea care obișnuiește să cumpere bomboane Mason ar trebui să fie suspectată – atunci Londra este plină de suspecti. Și, cu siguranță, chiar un asasin atît de neoriginal cum ar părea să fie sir Eustace ar fi luat elementara măsură de precauție de a alege ca vehicul pentru otravă ceva care nu este în general asociat cu numele lui și nu marca de

bomboane pe care obișnuiește s-o cumpere pentru amante. Și, dacă îmi este permis să-mi dau și eu o părere, sir Eustace nu este chiar atît de nătărău cum pare să creadă domnișoara Dammers.

Al doilea element este faptul că vînzătoarea de la Webster a recunoscut, și chiar identificat pe sir Eustace după fotografie. Aceasta, de asemenea, nu mi se pare – să mă ierte domnișoara Dammers – nici pe departe atît de semnificativ cît ar vrea domnia sa să credem. M-am convins personal, spuse domnul Chitterwick, nu fără mîndrie (aceasta era o nouă ispravă a lui în postura de detectiv autentic), că sir Eustace Pennefather își cumpără hîrtia de scris la Webster, de ani de zile. A trecut pe acolo și acum aproape o lună pentru a-și comanda un nou stoc de hîrtie. Ar fi surprinzător, ținînd cont că posedă un titlu nobiliar, dacă fata care l-a servit nu și-ar fi adus aminte de el: faptul că l-a recunoscut – spuse cu fermitate domnul Chitterwick – nu poate fi deci considerat semnificativ.

În afară de mașina de scris, deci, și poate de cărțile de criminalistică, teoria domnișoarei Dammers nu este susținută de nicio dovadă materială reală, pentru că alibiul lui sir Eustace, după părerea mea, n-a fost nici desființat și nici, e drept, demonstrat. Nu vreau să fiu nedrept, spuse domnul Chitterwick, grijuliu, dar cred că pot afirma în mod justificat că acuzațiile domnișoarei Dammers împotriva lui sir Eustace se întemeiază, în întregime și exclusiv, pe dovada constituită de mașina de scris. Acestea fiind spuse, el se uită neliniștit împrejur să vadă dacă nu ridică cineva vreo obiecție.

Și într-adevăr, o obiecție veni, prompt.

— Dar pe aceasta n-o poți în niciun fel ocoli, exclamă nerăbdătoare doamna Fielder-Flemming.

Pe fața domnului Chitterwick apăru o undă de mîhnire.

— Credeți că „a ocoli” este cuvîntul potrivit? Eu nu încerc

cu rea voință și în mod deliberat să găsesc nod în papură ipotezei domnișoarei Dammers pentru a mă amuza. Vă rog să mă credeți. Vă rog să credeți că eu sînt determinat numai de dorința de a-l descoperi pe adevăratul făptaș al acestei crime. Și, avînd permanent în vedere acest obiectiv, vă pot sugera cu certitudine, în legătură cu mașina de scris, o explicație care exclude vinovăția lui sir Eustace.

Domnul Chitterwick avea o înfățișare atît de nenorocită din cauza a ceea ce i se părase lui a fi o insinuare a doamnei Fielder-Flemming, că el ar face pe membrii Cercului să-și piardă timpul, încît Roger trebui să-l încurajeze cu bunătate.

— Puteți? spuse el cu blîndețe, cum face un tată ce își încurajează fiica să deseneze o vacă ce, chiar dacă nu seamănă prea mult cu o vacă, nu aduce nici cu vreun alt animal de pe pămînt. Foarte interesant, domnule Chitterwick! Și care este explicația dumneavoastră?

Domnul Chitterwick, reacționînd pozitiv la acest tratament, străluci de mîndrie.

— Doamne Dumnezeu! Chiar nu vă dați seama? Nimeni nu-și dă seama?

După cît se părea nimeni nu-și dădea seama.

— Și totuși o asemenea posibilitate mie mi s-a părut evidentă chiar de cînd am început să discutăm cazul, exclamă triumfător domnul Chitterwick. Hm, hm! Își aranjă ochelarii pe nas și aruncă în jur o privire plină de satisfacție, iar fața lui rotundă și roșie se aprinse și mai tare.

— Ei, care este explicația, domnule Chitterwick? se interesă domnișoara Dammers, deoarece se părea că domnul Chitterwick va rămîne la nesfîrșit mut cu expresia aceea de profundă satisfacție pe față.

— O! O, da; desigur. Apoi, ca să punem problema sub unul din aspectele ei, domnișoară Dammers, în ceea ce privește evaluarea abilității criminalului, dumneata ai greșit, iar

domnul Sheringham a avut dreptate. Adică, acest asasinat este, de fapt, opera unei minți extrem de abile și ingenioase. (Încercările domnișoarei Dammers de a dovedi contrariul, constituie, mă tem, un alt exces de pledoarie.) Și, în sfârșit, unul din modurile în care s-a manifestat această ingeniozitate este aranjarea mărturiilor de așa manieră, încît dacă cineva avea să fie suspectat, acela să fie sir Eustace. Într-un cuvînt, dovada constituită de mașina de scris și cărțile de criminalistică au fost – cred că acesta este cuvîntul tehnic – „falsificate” în mod deliberat.

Domnul Chitterwick își reluă aerul acela de mulțumire.

Toți scoaseră o exclamație de uimire de parcă s-ar fi înțeles între ei. Într-o fracțiune de secundă întreaga atenție se îndreptase spre domnul Chitterwick. Omul *avea* ceva de spus, în ciuda tuturor aparențelor. Exista vasăzică ceva demn de interes în cererea lui inoportună din seara precedentă.

Domnul Bradley se ridică la înălțimea situației, și o clipă uită chiar să vorbească cu tonul său superior.

— Stai nițel, domnule Chitterwick! Poți să-ți argumentezi teoria asta a dumitale?

— O, da, cred că da, spuse domnul Chitterwick, înflorind în razele de admirație îndreptate spre el.

— Vrei să spui că poți să ne dezvălui și cine e asasinul? surîse Roger.

Domnul Chitterwick îi întoarse surîsul.

— A, *asta* știu.

— Cum așa? exclamă cinci voci deodată.

— Bineînțeles că știu asta, spuse modest domnul Chitterwick. Dumneavoastră ați fost cei care mi-ați spus-o. Din moment ce eu am vorbit ultimul, nu-i așa, sarcina mea a fost relativ simplă. Nu am avut altceva de făcut decît să separ adevărul de fals în declarațiile tuturor, și – iată – pînă la urmă adevărul a ieșit la iveală singur.

Restul membrilor Clubului își manifestară surprinderea față de afirmația că ei, fără să știe, îi dezvăluiseră adevărul domnului Chitterwick.

Chipul domnului Chitterwick căpătă un aspect meditativ.

— Ar fi poate cazul să mărturisesc acum că, atunci când Președintele nostru mi-a expus planul său în această privință, am fost înspăimîntat. Nu aveam niciun fel de experiență în problemele de defecțiune, eram complet neștiutor în ce privește procedeele și nici nu aveam niciun fel de teorie în cazul respectiv. Nici măcar nu vedeam de unde aș fi putut începe. În ce mă privește, săptămîna a trecut fără niciun spor, și, în ultima ei zi, eram exact la punctul de plecare. În seara cînd a vorbit sir Charles, el m-a convins pe de-a întregul. În seara următoare, pentru scurt timp, doamna Fielder-Flemming de asemenea m-a convins.

Domnul Bradley nu m-a convins pe de-a-ntregul că el însuși ar fi comis crima, dar dacă ar fi indicat pe oricine altcineva, eu aș fi fost de acord cu deducția lui; de fapt, el m-a și convins că teoria sa în legătură cu o iubită părăsită – continuă domnul Chitterwick cu bravură – trebuie să fie corectă. În realitate, singura teorie pe care eu însumi o formulasem pînă atunci era că asasinatul trebuie să fi fost opera vreuncea dintre amantele părăsite ale lui sir Eustace.

Însă în seara următoare, domnul Sheringham m-a convins cu tot atîta forță de persuasiune că domnul Bendix e asasinul. De abia noaptea trecută, în timp ce vorbea domnișoara Dammers, am început să-mi dau seama care-i adevărul.

— Așadar, eu am fost singura dintre vorbitori care nu te-a convins, domnule Chitterwick, surîse domnișoara Dammers.

— Mi-e teamă, se scuză domnul Chitterwick, că da.

Rămase gînditor un moment.

— E cu adevărat remarcabil, uimitor, cît de aproape de adevăr a ajuns, într-un fel sau altul, fiecare dintre cei care au

încercat să deslușească misterul acesta. Fiecare dintre vorbitori a reușit să scoată la lumină cel puțin un detaliu important, sau să elaboreze cel puțin o deducție importantă în mod eficient. Din fericire, în momentul cînd mi-am dat seama că soluțiile aveau să difere atît de mult, mi-am făcut note abundente din ceea ce s-a spus aici și le-am comparat în fiecare seară cînd ajungeam acasă. Am putut astfel să dispun de un fel de Proces-Verbal al tuturor deducțiilor elaborate de fiecare din aceste persoane, fiecare mult mai inteligente decît mine.

— O, nu, nu, murmură domnul Bradley.

— Noaptea trecută am stat pînă foarte tîrziu parcurgînd aceste note, încercînd să separ adevărul de falsitate. Poate că membrii clubului ar fi interesați să afle concluziile mele în această privință. Domnul Chitterwick formulă această propunere cu cea mai mare timiditate.

Cu toții îl asigurară pe domnul Chitterwick că aveau să-i fie cît se poate de recunoscători dacă aveau să afle unde, fiecare din ei ajunsese din întîmplare aproape de adevăr.

CAPITOLUL XVIII

Domnul Chitterwick își consultă o pagină din însemnările sale. O clipă păru oarecum descumpănit.

— Sir Charles, începu el, sir Charles... Era limpede că domnul Chitterwick întâmpina dificultăți în a descoperi măcar un punct în care sir Charles avusese dreptate, și el era un om cumsecade. Se luminează deodată la față. A, da, desigur. Sir Charles a fost primul care a subliniat faptul important că era o ștersătură pe bucata de hîrtie folosită pentru scrisoarea falsificată. Aceasta a fost foarte important pentru deducțiile următoare.

Apoi, el a avut dreptate de asemenea cînd a subliniat că divorțul iminent al lui sir Eustace a constituit în realitate punctul de plecare al întregii tragedii. Deși, mi-e teamă – se simți obligat să adauge domnul Chitterwick – că concluzia pe care a tras-o dînsul nu a fost cea justă. A avut dreptate să presupună că criminalul, care pusele la cale un plan atît de subtil, avea să ia măsuri pentru a-și aranja un alibi, și că, în cazul de față exista un alibi care trebuia înlăturat. Însă de fapt nu era vorba de alibiul lui lady Pennefather.

Doamna Fielder-Flemming – continuă domnul Chitterwick – a avut dreptate să insiste că asasinatul a fost

opera cuiva care avea cunoștințe de criminologie. Aceasta a fost o deducție foarte inteligentă și îmi pare bine că pot să spun – surîse domnul Chitterwick – că această deducție a fost foarte corectă. Ea a mai contribuit cu o importantă informație, tot atât de însemnată în ce privește lămurirea întregii tragedii cât și a deducției sale, și anume că sir Eustace nu era de loc îndrăgostit de domnișoara Wildman, ci că dorea s-o ia în căsătorie doar pentru banii ei. Dacă nu ar fi fost acesta cazul – continuă domnul Chitterwick, clătinându-și capul – mi-e foarte teamă că domnișoara Wildman și-ar fi găsit moartea în locul doamnei Bendix.

— Dumnezeule, murmură sir Charles; și poate că omagiul cel mai însemnat pe care avea să-l primească domnul Chitterwick fu faptul că juristul acceptă această uimitoare deducție fără a o chestiona.

— Asta lămurește totul, murmură domnul Bradley către doamna Fielder-Flemming. Este vorba de o iubită părăsită.

Domnul Chitterwick se întoarse spre el.

— În ce te privește pe dumneata, Bradley, e uimitor cât de aproape ai ajuns de adevăr. Uimitor. Întreaga atitudine a domnului Chitterwick marcă uimirea. Chiar în prima dumitale explicație, în care te-ai încriminat pe dumneata, foarte multe din concluziile dumitale erau perfect corecte. De pildă, deducțiile finale pe care le-ai făcut pornind de la nitrobenzen; faptul că criminalul trebuie să fi fost un om îndemînat și cu o minte creatoare și metodică; chiar și – lucru care mie la vremea aceea mi s-a părut cam exagerat – faptul că un exemplar din anuarul lui Taylor trebuia să se găsească în biblioteca criminalului.

Apoi, în afară de faptul că concluzia dumitale numărul patru ar trebui corectată astfel – „suspectul trebuie să fi avut prilejul să obțină în taină o foaie de hîrtie din fabricația Mason” – toate cele douăsprezece concluzii ale dumitale au

fost corecte, cu excepția numărului șase care nu acceptă alibiul și a numerelor șapte și opt, în legătură cu stiloul Onyx și cerneala Hartfield. Domnul Sheringham a avut dreptate în aceste privințe cu explicația sa mai subtilă, presupunând că criminalul ar fi putut împrumuta sau lua pe furiș stiloul și cerneala. Ceea ce s-a și întâmplat în realitate, bineînțeles, în ce privește mașina de scris.

În ce privește cea de a doua explicație a dumatăle, ei bine domnul Chitterwick părea să nu-și găsească cuvintele pentru a-și exprima admirația față de deducția domnului Bradley – ai atins adevărul aproape în fiecare amănunt. Ai văzut că era vorba de o crimă săvârșită de o femeie, ai dedus sentimentele feminine ultragiutate din spatele întregii chestiuni, ai mizat totul pe cunoștințele pe care criminalul le stăpânea în domeniul criminalisticii. Într-adevăr, a fost cât se poate de perspicace.

— De fapt, spuse domnul Bradley, ascunzându-și cu grijă satisfacția, înseamnă că am făcut tot ce se putea face, cu excepția identificării asasinei.

— Într-adevăr, așa este, fu de acord domnul Chitterwick, comunicând într-un fel impresia că în fond identificarea criminalului era o chestiune mărunță în comparație cu puterile de penetrație dovedite de domnul Bradley.

— Și astfel ajungem la domnul Sheringham.

— Vă rog, nu, imploră Roger. Să lăsăm asta.

— Dar și deducția dumatăle a fost foarte inteligentă, îl asigură domnul Chitterwick cu multă seriozitate. Dumneata ai deschis un punct de vedere nou asupra întregii chestiuni, atunci când ai sugerat că, în fond, cea care a murit a fost chiar victima pe care o avusese în vedere criminalul..

— De, se pare că am greșit într-o companie distinsă, spuse Roger stînjenit, aruncînd o privire domnișoarei Dammers.

— Dar nu te-ai înșelat de loc, îl corectă domnul Chitterwick.

— Cum așa? îşi arată Roger surpriza. Aşadar totul a fost îndreptat împotriva doamnei Bendix?

Domnul Chitterwick păru confuz.

— Nu v-am spus de la început? Am impresia că am încurcat lucrurile de tot. Da, este în parte adevărat să spunem că întregul complot se îndrepta împotriva doamnei Bendix. Dar mai adevărat ar fi să spunem că totul se îndrepta împotriva doamnei Bendix şi a lui sir Eustace în acelaşi timp. Dumneata ai ajuns foarte aproape de adevăr, domnule Sheringham, cu excepţia faptului că ai vorbit de un soţ gelos în loc de un rival gelos. Foarte aproape, într-adevăr. Şi, bineînţeles, ai avut perfectă dreptate când ai subliniat că metoda crimei nu a fost dictată de întâmplarea că criminalul era în posesia hîrtiei şi aşa mai departe, ci de analogia cu alte cazuri similare din trecut.

— Îmi pare bine că am avut dreptate asupra cîte unui punct, murmură Roger.

— Şi domnişoara Dammers, se înclină domnul Chitterwick, ne-a fost de un mare ajutor. De cel mai mare ajutor.

— Deşi nu prea convingătoare, completă interesata, sec.

— Deşi, într-adevăr, mi-e teamă că nu am putut-o găsi întru totul convingătoare, fu de acord domnul Chitterwick, scuzîndu-se. Dar adevărul este că teoria pe care a formulat-o dînsa mi-a dezvăluit în cele din urmă adevărul. Pentru că şi ea a luminat un alt aspect al cazului cu informaţia pe care ne-a furnizat-o în ce priveşte... Să-i spunem legătura dintre doamna Bendix şi sir Eustace. Şi aceasta – adăugă domnul Chitterwick, înclinîndu-se din nou către informatoare – a constituit piatra de temelie a întregii deducţii juste.

— Nici nu văd cum ar fi putut fi altfel, spuse domnişoara

Dammers. Dar eu susțin în continuare că deducțiile pe care le-am expus eu pornind de aici sînt cele corecte.

— Poate îmi veți permite să mi le expun și eu pe ale mele? ezită domnul Chitterwick, aparent din nou descumpănit.

Domnișoara Dammers îi acordă oarecum înțepată această permisiune.

Domnul Chitterwick își drese glasul.

— Da, ar fi trebuit să spun că domnișoara Dammers a avut perfectă dreptate într-un detaliu important, și anume presupunerea sa că nu atît legătura dintre doamna Bendix și sir Eustace se află la temelia întregului caz, cît caracterul doamnei Bendix. Aceasta i-a și atras moartea. Domnișoara Dammers, cred, a avut întrutotul dreptate cînd a reconstituit intriga și în intuiția pe care a dovedit-o cu privire la reacțiile doamnei Bendix – cred că așa ar trebui să mă exprim, nu? – se interesă cu timiditate domnul Chitterwick. Reacțiile doamnei Bendix, spuneam, dar nu și în deducțiile sale în ce privește plictiseala treptată a lui sir Eustace.

Sir Eustace, cred eu, era mai puțin înclinat să se plictisească de această legătură decît să împărtășească suferința doamnei. Pentru că, adevărul care pare să-i fi scăpat domnișoarei Dammers este că sir Eustace era îndrăgostit de doamna Bendix. Cu mult mai mult decît era ea de el. Acesta, afirmă domnul Chitterwick, este unul din factorii determinanți ai acestei tragedii.

Toți cei de față înțelegeau acest lucru. Atitudinea membrilor Clubului față de domnul Chitterwick era cea de așteptare plină de înțelegere. Probabil că nimeni nu mai credea că ar fi găsit soluția reală, astfel că prestigiul domnișoarei Dammers nu era știrbit prea mult. Dar era evident că domnul Chitterwick avea ceva important de comunicat.

— Domnișoara Dammers, continuă obiectul atenției

generale, a mai avut dreptate și în altă privință, și anume când a spus că inspirația acestui asasinat, sau poate ar trebui să spun mai bine, metoda lui, a provenit în mod cert din cartea despre otrăvuri pe care a menționat-o dînsa, și al cărui exemplar (ne-a spus ea) se găsește în momentul de față în camera lui sir Eustace, plantat acolo – adăugă domnul Chitterwick, după toate aparențele, foarte șocat – de către criminală.

De asemenea, dînsa a mai stabilit un alt detaliu util. Și anume că domnul Bendix a fost momit (nu pot folosi un alt cuvînt, se scuză domnul Chitterwick) la Clubul *Rainbow* în acea dimineață. Dar nu doamna Bendix a fost cea care i-a telefonat în după amiaza precedentă. Și nu a fost trimis acolo anume pentru a primi bomboanele otrăvite din partea lui sir Eustace. Faptul că întîlnirea pentru dejun fusese anulată era cu desăvîrșire ignorat de criminal. Domnul Bendix a fost trimis acolo pentru a fi martor în momentul cînd sir Eustace a primit pachetul cu bomboane; atît și nimic mai mult.

Criminalul nutrea desigur intenția ca, în mintea domnului Bendix, sir Eustace să fie atît de strîns pus în legătură cu pachetul de bomboane încît, dacă vreodată avea să se trezească vreo bănuială împotriva vreunei persoane, suspiciunile lui Bendix să se îndrepte de la început spre sir Eustace. Căci legătura ilicită a soției sale avea să-i ajungă la cunoștință, cum de altfel și am motive să cred că i-a ajuns, și aceasta avea să-l facă în orice caz să sufere mult.

— Din cauza aceasta arată deci atît de descompus, exclamă Roger.

— Fără îndoială, aprobă grav domnul Chitterwick. A fost de la început un complot foarte abil. Se presupunea, după cum înțelegeți, că la vremea aceea sir Eustace nu avea să mai fie în viață și, deci, nu s-ar mai fi putut apăra, și toate detaliile fuseseră aranjate astfel, încît să se vorbească despre crima pe

care ar fi săvârșit-o el pentru a se sinucide apoi. Faptul că poliția nu l-a suspectat niciun moment (cel puțin după câte știm noi) arată doar că anchetele nu iau totdeauna turnura pe care o speră asasinul. Și în cazul acesta – adăugă cu severitate domnul Chitterwick – criminalul a fost, cred, mult prea subtil.

— Dacă a raționat atît de complicat pentru a se asigura de prezența domnului Bendix la Clubul *Rainbow* aprobă cu oarecare ironie domnișoara Dammers – atunci într-adevăr, a exagerat. Era limpede că, nu numai în detaliile privind explicațiile psihologice, domnișoara Dammers nu se arăta dispusă să accepte concluziile domnului Chitterwick.

— Exact ceea ce s-a și petrecut, sublinie blînd domnul Chitterwick. O, și cît mai e vorba încă de bomboanele otrăvite, ar trebui să adaug că i-au fost trimise la club lui sir Eustace nu numai pentru a avea certitudinea că domnul Bendix va fi martorul primirii pachetului, ci și, de asemenea, cred, pentru că sir Eustace va trebui să le ia cu el cînd avea să plece la masă. E cert că criminala îi cunoștea destul de bine obiceiurile pentru ca să știe că el avea să-și petreacă toată dimineața la club și că va pleca la dejun direct de acolo – și existau toate șansele ca să ia cu el pachetul cu bomboanele preferate ale doamnei Bendix.

Cred că am putea considera aceasta tocmai ca una din greșelile tipice ale unui criminal care trece cu vederea un punct vital, lăsînd astfel posibilitatea ca mai tîrziu să fie identificat – și anume faptul că criminala a pierdut complet din vedere posibilitatea ca întîlnirea stabilită pentru dejun să fie contramandată. E vorba de o criminală deosebit de ingenioasă – adăugă domnul Chitterwick cu o admirație benignă – și totuși nici ea nu a fost scutită de o asemenea greșeală.

— Dar cine este ea, domnule Chitterwick? întrebă ingenuă doamna Fielder-Flemming.

Domnul Chitterwick îi răspunse cu un surîs de-a dreptul viclean.

— Pînă acum toți ceilalți vorbitori și-au pregătit suspansul ținînd ascuns pînă în ultima clipă numele suspectului. Mi se va da, desigur, și mie voie să fac la fel.

Așadar, cred că pînă aici am limpezit aproape toate detaliile rămase îndoielnice. Aș spune că hîrtia firmei Mason a fost folosită pentru că se hotărîse că bomboanele vor fi instrumentul crimei și Mason era singurul fabricant de bomboane client al lui Webster. S-a întîmplat ca lucrurile să se potrivească pentru că bomboanele fabricate de Mason erau tocmai cele pe care sir Eustace le cumpăra pentru – să spunem – prietenele lui.

Doamna Fielder-Flemming păru că nu înțelege.

— Și asta pentru că Mason era singura firmă fabricantă de bomboane clientă a lui Webster? Mi-e teamă că nu prea înțeleg.

— Adevărul e că eu explic totul foarte încîlcit, strigă domnul Chitterwick incurcat la culme, asumîndu-și singur toată vina pentru această opacitate. Este absolut necesar să fie vorba de o firmă figurînd în registrele lui Webster, pentru că sir Eustace își tipărea hîrtia sa de scrisori la Webster și trebuia să fie identificat că fusese recent acolo atunci cînd scrisoarea în chestiune avea să fie comparată cu mostrele de hîrtie din cataloagele firmei. Exact așa cum a raționat și a procedat și domnișoara Dammers.

Roger scoase un fluierat de uimire.

— O, înțeleg. Vrei să spui că noi, cu toții, am pus căruța înaintea cailor atunci cînd ne-am gîndit la aspectul acesta al problemei?

— Mi-e teamă că da, regretă cu gravitate domnul

Chitterwick. Într-adevăr, mi-e foarte teamă că exact așa au stat lucrurile.

Pe nesimțite părerea generală se contura tot mai precis în favoarea tezei domnului Chitterwick. El se dovedea a fi cel puțin tot atât de convingător ca și domnișoara Dammers și aceasta fără a recurge la reconstituiri psihologice prea subtile și fără prea multe referințe la „valori”. Doar domnișoara Dammers rămânea în aparență sceptică – însă, la urma urmelor așa ceva era de așteptat.

— Hrmph, spuse domnișoara Dammers sceptică.

— Și ce faci cu mobilul crimei, domnule Chitterwick? întrebă solemn sir Charles. Gelozia, ai spus? Am impresia că punctul acesta nu-i încă limpede, sau mă înșel?

— A, da, bineînțeles, domnul Chitterwick roși în adevăratul înțeles al cuvântului. O, Doamne, și am vrut să explic asta chiar de la început. Nu mă pricep de loc. Nu, n-aș spune că gelozia. Răzbunarea. În orice caz răzbunarea în ce-l privește pe sir Eustace, și gelozia față de doamna Bendix. Din câte înțeleg eu, vedeți, doamna aceasta e – o, Doamne – spuse domnul Chitterwick foarte stînjenit – e o chestiune foarte delicată. Dar trebuie să-mi iau inima-n dinți. Și deși ea reușise să ascundă lucrul acesta față de prietenii ei, doamna în chestiune era foarte îndrăgostită de sir Eustace și devenise – ăă – devenise – conchise cu bravură domnul Chitterwick – amanta lui. Aceasta s-a întâmplat cu multă vreme în urmă.

Și sir Eustace era foarte amoretat de ea, și deși el obișnuia să se mai distreze și cu alte femei, ambii ajunseseră la un fel de înțelegere că lucrul acesta era permisibil atîta timp cît n-avea să fie vorba de ceva serios. Doamna, ar trebui să adaug, are concepții foarte moderne și largi. Ajunseseră de asemenea la înțelegerea că el se va căsători cu ea îndată ce avea s-o convingă pe soția sa (care nu știa nimic, desigur) să divorțeze. Dar cînd, în cele din urmă, s-a realizat această condiție, sir

Eustace și-a dat seama că din cauza dificultăților financiare extreme prin care trecea era absolut necesar pentru el să se căsătorească cu cineva cu bani mulți.

Evident, doamna a fost foarte dezamăgită, însă știind că sir Eustace nu avea niciun sentiment real – vreau să spun că nu o iubea cu adevărat pe domnișoara Wildman și că acest mariaj avea să fie, în ce-l privește pe el, de strictă conveniență, s-a împăcat cu asemenea perspective de viitor și, înțelegând perfect nevoile lui sir Eustace, nu a manifestat prea mari resentimente față de introducerea noului factor reprezentat de domnișoara Wildman – pe care, de altfel – se simți obligat să adauge domnul Chitterwick – ea o considera cu totul neglijabilă. Nici nu-i trecea prin cap că se putea ca vechile angajamente să nu fie pînă la urmă respectate și ea să nu se bucure în continuare de dragostea lui sir Eustace.

Însă, apoi, s-a petrecut ceva cu totul neprevăzut. Nu numai că sir Eustace a încetat s-o mai iubească. Dar s-a îndrăgostit de-a dreptul de doamna Bendix. În plus, a și reușit să o facă amanta lui. Lucrul acesta s-a petrecut recent, după ce el începuse să se preocupe de domnișoara Wildman în vederea căsătoriei. Și după părerea mea, domnișoara Dammers ne-a prezentat o imagine realistă a situației în ce-o privește pe doamna Bendix, dacă nu și pe sir Eustace.

Așadar, acum puteți să vă dați seama ce simțea cealaltă doamnă. Sir Eustace obținuse divorțul, căsătoria cu neglijabila domnișoară Wildman era acum în afară de orice discuție, însă căsătoria cu doamna Bendix, pe care o mostra aprig conștiința și care vedea în divorțul de soțul ei și în căsătoria cu sir Eustace, singura soluție – căsătoria cu doamna Bendix, adevărata doamnă a inimii lui, și încă și mai dezirabilă decît domnișoara Wildman în ce privește aspectul financiar al problemei, era acum după toate aparențele inevitabilă. Nici mie, ca probabil nimănui altuia, nu-mi plac citatele răsuflate,

dar cred că mi-aș putea permite să remarc că iadul nu are vreo furie mai aprigă decît...

— Dar dumneata poți dovedi toate acestea, domnule Chitterwick? Întrerupse domnișoara Dammers cu multă răceală acest citat răsuflat.

Domnul Chitterwick tresări.

— Cred – cred că da, spuse el, deși era limpede că se îndoia.

— Sînt înclinată să mă îndoiesc, observă scurt domnișoara Dammers.

Simțindu-se oarecum stînjenit sub privirile sceptice ale domnișoarei Dammers, domnul Chitterwick își continuă explicațiile.

— Ei bine, sir Eustace căruia m-am străduit să-i cultiv prietenia în ultima vreme... domnul Chitterwick fu străbătut de un ușor fior, ca și cum această relație nu ar fi fost chiar ideală din punctul său de vedere – deci, din unele indicații pe care sir Eustace mi le-a furnizat fără voie... Vreau să spun că l-am chestionat, cît am putut eu mai abil, astăzi la dejun, căci convingerea mea era fixată în ce privește identitatea criminalului, și, fără să-și dea seama, a formulat unele remarci care...

— Mă îndoiesc, repetă cu brutalitate domnișoara Dammers.

Domnul Chitterwick păru complet descumpănit.

Roger se grăbi să-i sară într-ajutor.

— În sfîrșit, să lăsăm deoparte pentru moment problema dovezilor, domnule Chitterwick, și să presupunem că reconstituirea evenimentelor așa cum ați întreprins-o dumneavoastră e o simplă construcție imaginară. Erați la punctul în care spuneți că devenise inevitabilă căsătoria între sir Eustace și doamna Bendix.

— Da, a, da, spuse domnul Chitterwick aruncînd

salvatorului său o privire recunoscătoare. Și atunci, e evident, că această doamnă de care vorbim a ajuns la groaznica ei hotărîre și și-a elaborat planul atît de ingenios. Cred că nu mai e nevoie să revin. Dreptul ei mai vechi de acces în apartamentele lui sir Eustace i-a dat posibilitatea să se servească de mașina lui de scris într-o zi cînd era sigură că el nu era acasă. E o actriță destul de bună și i-a fost ușor să imite, atunci cînd a vorbit cu domnul Bendix glasul pe care-l presupui că-l poate avea domnișoara Delorme.

— Domnule Chitterwick, vreunul din noi o cunoaște pe femeia aceasta? întrebă brusc doamna Fielder-Flemming.

Domnul Chitterwick păru mai încurcat decît oricînd.

— Hm – da, ezită el. Adică, vă amintiți că ea a fost cea care a introdus pe furiș cele două cărți ale domnișoarei Dammers în camera lui sir Eustace.

— Va trebui așadar să fiu mai atentă cînd îmi aleg prietenele pe viitor, remarcă domnișoara Dammers cu un ușor sarcasm.

— O fostă iubită a lui sir Eustace, deci? murmură Roger, încercînd să-și trieze în minte numele pe care și le putea aminti din acea listă respectabilă.

— Mda, fu de acord domnul Chitterwick. Însă nimeni nu bănuia aceasta. Adică – o, Doamne, e extrem de dificil. Domnul Chitterwick își șterse fruntea cu batista pîrînd extrem de nefericit.

— A reușit să ascundă acest detaliu? îl presă Roger.

— Mda. E adevărat că a reușit cît se poate de bine să ascundă adevăratele relații dintre ei, și într-un mod foarte inteligent chiar. Nu cred că cineva a avut vreodată cea mai mică bănuială în această privință.

— În aparență, așadar, nici măcar nu se cunoșteau? insistă doamna Fielder-Flemming. N-au fost niciodată văzuți împreună?

— O, ba da, pe vremuri, da, spuse domnul Chitterwick aruncînd priviri încolțite de la unul la altul. Destul de des. Apoi, după cîte îmi dau seama, s-au înțelese că e mai bine să se prefacă la un moment dat că s-au certat – și nu s-au mai întîlnit decît în taină.

— Nu crezi că a sosit vremea să ne spui numele acestei doamne, Chitterwick? tună sir Charles de la capătul celălalt al mesei, luîndu-și aerul cel mai judecătoresc cu putință.

Domnul Chitterwick căuta disperat să evite această salvă de întrebări.

— E ciudat, nu credeți, că criminalii nu se mulțumesc niciodată cu situația la care s-a ajuns? spuse el, cu respirația tăiată. Se întîmplă foarte des. Sînt convinși că n-aș fi dat din întîmplare peste explicația adevărată dacă criminala ar fi lăsat lucrurile în voia lor, așa cum își stabilise la început admirabilul ei plan. Însă, felul în care a încercat să arunce vina asupra altei persoane... Într-adevăr, după inteligența de care a dat dovadă în tot cursul desfășurării evenimentelor, ar fi trebuit să fie mai presus de o asemenea greșeală elementară. Evident, planul i-a dat greș. Sau mai bine zis a dat greș pe jumătate. De ce n-a acceptat acest eșec parțial? De ce a trebuit să ispitească mai departe șansa? Era inevitabil că avea să dea de bucluc.

Domnul Chitterwick părea acum cu totul deznădăjduit. Își răsfoia notele cu o extremă nervozitate, foindu-se în scaun. Privirile pe care le arunca de la unul la altul erau de-a dreptul imploratoare. Însă nimeni nu înțelegea ce anume implora.

— O, Doamne, spuse domnul Chitterwick ajuns la capătul puterilor. E extrem de dificil. Să limpezesc și ultimul punct. Alibiul.

După părerea mea alibiul a fost construit mai tîrziu, printr-o simplă întîmplare norocoasă. Southampton Street este chiar lîngă Cecil și Savoy, nu? Întîmplarea face că eu

cunosc amănuntul că această doamnă are o prietenă, o femeie cu vederi mai puțin convenționale. Aceasta călătorește foarte mult și de obicei singură. Nu stă niciodată în Londra mai mult de o zi sau două și îmi închipui că e un om dintre cei care nu citesc niciodată ziarele. Și dacă ar face-o, sînt convins că nu ar divulga niciodată vreo bănuială care i-ar trece prin cap, mai ales dacă aceasta s-ar referi la o prietenă.

Am verificat faptul că chiar înainte de data crimei, această femeie, al cărei nume este de fapt Jane Harding, a petrecut două nopți la hotelul Savoy, și că a părăsit Londra în dimineața zilei cînd pachetul cu bomboane a fost predat, plecînd spre Africa. De aici, urma să plece spre America de Sud. Unde ar putea fi acum, vă mărturisesc că nu am nici cea mai vagă idee. Și, trebuie să spun că nimeni nu știe. Știu doar că ea a venit la Londra din Paris unde petrecuse o săptămînă.

Criminalul știa despre intenția ei de a sosi la Londra, astfel că s-a grăbit să se deplaseze la Paris. (Mi-e teamă, se scuză domnul Chitterwick, că aici intrăm în domeniul conjecturilor). Era o chestiune simplă să-i ceară acestei prietene să-i pună la poștă pachetul la Londra întrucît expedierile de pachete de acest fel sînt mai complicate din Franța, și era tot atît de simplu să se asigure că pachetul avea să ajungă în dimineața zilei stabilite pentru dejunul cu doamna Bendix, pretinzînd că era vorba de un cadou de aniversare, sau folosind oricare alt pretext – și – și – cerînd să fie expediat astfel încît să ajungă în ziua respectivă. Domnul Chitterwick își șterse din nou fruntea de sudoare aruncînd o privire rugătoare spre Roger. Dar Roger nu putea face altceva decît să-l fixeze uluit.

— Doamne, Doamne, murmură disperat domnul Chitterwick – e foarte greu. Ei – am verificat faptul că...

Alicia Dammers se ridicase în picioare și-și strîngea fără nicio grabă lucrurile.

— Mi-e teamă, spuse ea, că trebuie să plec – am o întâlnire. Mă veți scuza, nu, domnule Președinte?

— Desigur, spuse Roger oarecum surprins.

La ușă, domnișoara Dammers mai întoarse o clipă capul.

— Regret mult că nu pot rămîne să aud restul explicațiilor dumitale, domnule Chitterwick. Însă, după cum ți-am spus, mă îndoiesc foarte mult că vei fi în stare să le susții cu probe.

Și părăsi camera.

— Are perfectă dreptate, șopti domnul Chitterwick urmărind-o, înlemnit, cu privirea. Sînt convins că nu pot dovedi nimic. Însă nu există nici cea mai vagă îndoială. Mi-e teamă că nici cea mai vagă îndoială.

Domnea o stupefacție desăvîrșită.

— Doar – doar *n-ai* să spui că...? se bîlbîi doamna Fielder-Flemming cu o voce ciudat de ascuțită.

Domnul Bradley fu primul care reuși să-și revină.

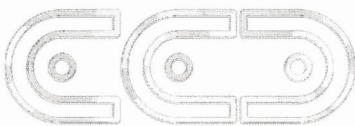
— Așadar, am avut tot acest timp printre noi un criminalist practician, spuse cu un accent care nu mai era de loc conform normelor Oxfordului. Ce interesant!

Din nou se lăsă tăcere.

— Și acum, întrebă perplex Președintele, ce dracu' facem?

Nimeni nu fu în stare să-l ajute cu vreun răspuns.

SFÂRȘIT

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și
CAT Graur

Antwerpen

2024

